

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ, ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Αρσενικός εθνικισμός σ' ένα «καθαρό» κράτος.

Η περίπτωση της Χρυσής Αυγής.

(Μια κοινωνιο-ψυχολογική προσέγγιση)

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Αικατερίνη Βρεττού

Τριμελής εξεταστική επιτροπή:

Τάκης Καφετζής, Αναπληρωτής Καθηγητής, Επιβλέπων

Λίνα Βεντούρα, Καθηγήτρια

Μάνος Σπυριδάκης, Επίκουρος Καθηγητής

Κόρινθος, Ιούνιος 2013

Copyright © Αικατερίνη Βρεττού, 2013.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και μόνο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη, Λέξεις-κλειδιά.....	7
Εισαγωγή.....	8
Υποθέσεις εργασίας	10

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ

Ένας κρίκος στην εννοιολογική αλυσίδα της νεωτερικότητας

1α. Κράτος - Εθνικισμός - Ρατσισμός

1αα) Κράτος: μια ποικιλία εννοιών.....	12
1αβ) Εθνικισμός.....	16
1αγ) (Μικρή) ιστορική αναδρομή στην έννοια «εθνικισμός».....	19
1αδ) Έθνος/Εθνικισμός: το οξύμωρο μιας ομοιογένειας βασισμένης σε αντιφάσεις.....	21
1αε) Η συλλογική εθνική ταύτιση μέσα από το «βλέμμα» της ψυχαναλυτικής προσέγγισης – η ψυχολογία της ομάδας.....	23
1αστ) Ρατσισμός.....	26
1αζ) Ταξικός ρατσισμός	29
1αη) Ο ρατσισμός μέσα από την οπτική της ψυχαναλυτικής προσέγγισης.....	32

1β. Ρατσισμός - Σεξισμός.....

36

1γ. Εθνικισμός - Κοινωνικό φύλο.....

41

1δ. Κράτος - Καπιταλισμός - Εθνικισμός - Ρατσισμός – Έμφυλοι ρόλοι: υπηρέτες του κυρίαρχου συστήματος εξουσίας για την «εκλογίκευση» πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων.....

44

Συμπερασματικές παρατηρήσεις

51

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ

2α. Φασισμός : πολιτική θεωρία ή βιοθεωρία;

2αα) Η πολιτική ιδεολογία του φασισμού.....	54
2αβ) Ο γερμανικός φασισμός.....	58
2αγ) Ο «στραγγαλισμός» της Δημοκρατίας.....	60
2αδ) Ο φασισμός ως βιοθεωρία. Η συνεισφορά του Β. Ράιχ.....	62
2αε) Η αυταρχική οικογένεια πυλώνας του αυταρχικού κράτους Η γυναίκα-γεννήτρα εναντίον γυναίκας-θήλεως	67
2αστ) Ο ολοκληρωτικός χαρακτήρας Η συμβολή του Ε. Φρομ.....	73

2β. Η φυλετική ναζιστική ιδεολογία

2βα) Μια φυλετική θεωρία που αντικρούεται στη βάση του ναρκισσισμού	76
2ββ) Η πρακτική της «φυλετικής καθαρότητας».....	81
2βγ) Η γυναίκα στην υπηρεσία της διαίωσης της άριας φυλής. Το πρόγραμμα Lebensborn (Πηγή Ζωής).....	85

2γ. Η εθνικιστική ηθική

2γα) Η έννοια της «τιμής», του «καθήκοντος», της «αφοσίωσης».....	89
2γβ) Ηθική - Ιδανικό της παρθένου Μαρίας - Ομοφυλοφιλία.....	91

2δ. Τα πολλαπλά προσώπια του φασισμού: η αισθητική του «υπερ-ανθρώπου»

2δα) Η τέχνη και η επιστήμη στην υπηρεσία του ναζισμού.....	95
2δβ) Η αισθητικοποίηση της πολιτικής-Λένι Ρίφενσταλ.....	97
2δγ) Ο υπερ-άνθρωπος	102
2δδ) Η έλξη και τα εμβλήματα των Ες Ες	104

2ε. Η γυναίκα στη ναζιστική Γερμανία

2εα) Γυναίκες και εθνικοσοσιαλισμός	106
---	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΧΡΥΣΗΣ ΑΥΓΗΣ

Μεθοδολογία	115
Λέξεις-κλειδιά	116
3. Ελληνικός Εθνικισμός. Η Περίπτωση της Χρυσής Αυγής	
3.1) Ο «βίος» και η «πορεία » της Χρυσής Αυγής μέχρι σήμερα.....	117
3.2) Ο Εθνικισμός της Χ.Α.....	121
3.3) Το κεφάλαιο και η Χ.Α.....	125
3α. «Ελληνικό Έθνος», «Ελληνική Φυλή», «Ελληνική Οικογένεια»	
3αα) Ελληνική φυλετική και εθνική υπεροχή.....	127
3αβ) Η «κρίση» του θεσμού της οικογένειας.....	133
3αγ) Η γυναίκα στυλοβάτης της πατριαρχικής οικογένειας	135
3β. Οι γυναίκες για τη δημιουργία μιας κοινωνίας αρσενικού γένους.	
Μέτωπο Γυναικών Χ.Α.	
3βα) Η γυναίκα στην υπηρεσία του «καθαρού» Έθνους.....	139
3γ) «...για να ξεβρομίσει ο τόπος»	
απόρριψη όλων των «μιασμάτων» ήτοι: μεταναστών, ομοφυλοφίλων	
3γα) Για όλα φταίνε οι μετανάστες.....	146
3γβ) «Μετά τους μετανάστες έρχεται και η σειρά σας».....	152
3γγ) ΑΜΕΑ: Οι ανεπιθύμητοι.....	154
3γδ) Αρσενικός Εθνικισμός: Βίωμα με όρους ηγεμονικής αρρενωπότητας.....	157
Οι λόγοι ανόδου της Χ.Α.....	161
Συμπερασματικές παρατηρήσεις.....	164

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4. Εν είδει συμπεράσματος ή επίμετρο.....	166
Βιβλιογραφία.....	175
Διαδίκτυο.....	179
Εφημερίδες	187

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία έχει ως αντικείμενο τη μελέτη του εθνικισμού, του ρατσισμού, του σεξισμού και των έμφυλων ρόλων όπως αυτά εκφράστηκαν στα πλαίσια του έθνους-κράτους της νεωτερικότητας. Παρουσιάζεται ο γερμανικός και στη συνέχεια ο ελληνικός εθνικισμός όπως εκφράζεται σήμερα από την Χρυσή Αυγή. Μέσα από την ανάλυση λόγου και περιεχομένου σε συνδυασμό με την κριτική ανάλυση λόγου καταδεικνύεται η απόλυτη ταύτιση ιδεολογίας και πρακτικής ναζισμού και Χ.Α.

Δίνεται έμφαση στον φυλετικό και σεξουαλικό ρατσισμό και στον τρόπο με τον οποίο αυτοί συντηρούν τις σχέσεις εξουσίας. Αποδεικνύεται ότι η Χρυσή Αυγή στηρίζει το καπιταλιστικό σύστημα εξουσίας αλλά και εγκυμονεί μεγαλύτερους κινδύνους αν αυξήσει τη δύναμή της ή αναλάβει την εξουσία.

Επισημαίνεται η ανάγκη ενημέρωσης του κοινωνικού σώματος για τον ολοκληρωτικό χαρακτήρα της οργάνωσης και η αφύπνισή του ώστε να αναχαιτισθεί η ορμή της αυταρχικής της εξάπλωσης.

Λέξεις-κλειδιά: κράτος, εθνικισμός, ρατσισμός, σεξισμός, έμφυλοι ρόλοι, ουσιοκρατία, βιοπολιτική

ABSTRACT

This essay deals with the meanings of nationalism, racism, sexism and the gender roles as they have been expressed in the nation-state of modernity.

Firstly, the German nationalism is presented and then the Greek one, as it is expressed, currently, by “Golden Dawn”. Through discourse and content analysis combined with a critical discourse analysis I tried to prove the complete ideological and practical identification between Nazism and G. D.

Emphasis is put on racial and sexual racism and the way that they maintain the power relations. It turns out, not only that G.D. support the capital power system but are also pregnant with bigger dangers if they should increase their strength or if they come to power.

It is absolutely necessary for the citizens to be aware of the totalitarian nature of this party so that, they will be awakened and therefore able to stop their authoritarian spread.

Key words: state, nationalism, racism, sexism, gender roles, essentialism, biopolitics

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με αφορμή την είσοδο της Χρυσής Αυγής¹ στη Βουλή, το αντικείμενο της εργασίας μου είναι η μελέτη του εθνικισμού και οι συνδηλώσεις του στο δημόσιο λόγο όπως αυτές εκφράζονται μέσα από τις έννοιες του φυλετικού και του σεξουαλικού ρατσισμού, των έμφυλων ρόλων μέσα από όρους επιτελεστικότητας.

Παρουσιάζονται οι υποθέσεις εργασίας, η μεθοδολογία της έρευνας που ακολουθήθηκε, αναλύονται οι έννοιες του κράτους, του εθνικισμού, του ρατσισμού, του σεξισμού και αναδεικνύεται ο αλληλοσυσχετισμός τους σε συνδυασμό με τις σχέσεις εξουσίας.

Στο πρώτο κεφάλαιο δίνεται ο ορισμός τους κράτους στην φιλελεύθερη, μαρξική, μαρξιστική και ολοκληρωτική σκέψη. Μελετάται ο εθνικισμός και οι εκφάνσεις του ρατσισμού ως αλληλοτροφοδοτούμενες και αλληλοδιαπλεκόμενες έννοιες καθώς συγκλίνουν στον τρόπο που αντιμετωπίζουν τον «άλλο». Εξετάζεται η εργαλειακή χρήση της εθνικής ιδεολογίας, από την κρατική εξουσία, ως μέσο συγκρότησης εθνικών συλλογικών ταυτοτήτων, εξωτερικά ομοιογενών, που διατηρούν όμως την ταξική τους ανομοιογένεια στο εσωτερικό τους. Γίνεται επίσης μια προσπάθεια ψυχαναλυτικής προσέγγισης για να κατανοηθεί η απήχηση του εθνικισμού και του ρατσισμού στο πλήθος. Αναδεικνύεται η κατασκευή στερεοτύπων αναφορικά με το φύλο, τη φυλή και τη σεξουαλικότητα και η σχέση τους με το «εθνικό», καθώς οποιαδήποτε διαφοροποίηση από τις συμβατικές κανονικότητες κατατάσσεται στο «αλλόκοτο», διαμορφώνοντας πολίτες «δύο ταχυτήτων».

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται ο γερμανικός εθνικισμός τόσο σε επίπεδο ιδεολογίας, με άξονα τη φυλετική καθαρότητα, όσο και πρακτικής που αφορούσε στην κατασκευή και τη διατήρηση της καθαρότητας αυτής. Η αναφορά στον ναζισμό λειτουργεί εν είδει εισαγωγής στη μετέπειτα παρουσίαση της ανάλυσης λόγου της Χ.Α. ώστε να καταδειχθεί ότι ο χιτλερισμός αποτελεί το αρχέτυπο της Χ.Α. Η ταύτιση θέσεων και πρακτικών με αυτές του Γ' Ράιχ δεν αφήνει αμφιβολία ότι η Χ.Α. δεν αποτελεί ένα ακόμα ακροδεξιό κόμμα, ούτε ένα νεοναζιστικό μόρφωμα, αλλά, και πρέπει να γίνει απολύτως σαφές, μια ναζιστική οργάνωση που βαδίζει στα χνάρια του προτύπου της, χωρίς καμία παρέκκλιση. Και σε αυτό το κεφάλαιο αποτολμάται μια προσέγγιση μέσα από την ψυχαναλυτική ματιά των Β. Ράιχ και Ε. Φρομ για την αιτία αποδοχής του ναζισμού από ένα ετερόκλητο πλήθος.

¹ Στο εξής Χ.Α.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται ο ελληνικός εθνικισμός, όπως εκπροσωπείται σήμερα από την Χ.Α., κατά τα λεγόμενά της. Το κεφάλαιο αυτό πραγματεύεται την εμμονή της οργάνωσης στη φυλετική καθαρότητα των «ανώτερων» ελλήνων, για την κατίσχυση της οποίας ενεργοποιούνται οι αξίες της παραδοσιακής πατριαρχικής οικογένειας, ο εκθειασμός της μητρότητας και της υπεαρρενωπότητας. Ο «αρσενικός» εθνικισμός του «καθαρού» κράτους απαιτεί: ηγεμονικό ανδρισμό για τους άνδρες μέσα από τον ρόλο του σωτήρα του κράτους/πατρίδας και της οικογένειας και αναπαραγωγική θηλυκότητα για τις γυναίκες ώστε να τροφοδοτεί τις φυλετικές εξουσιαστικές σχέσεις του «πατρικού» κράτους. Γίνεται αντιπαραβολή των θέσεων και των πρακτικών των οπαδών και των μελών της Χ.Α. με αυτές των ναζιστών και αποδεικνύεται ότι οι πρώτοι είναι επάξιοι μιμητές των δεύτερων.

Ακολουθεί το επίμετρο με συγκεφαλαίωση και αναφορά στον διαχωρισμό αλλά και την ταύτιση προσωπικού/κρατικού, ιδιωτικού/δημοσίου, κατά το δοκούν από την κρατική εξουσία. Με απλά λόγια, αναδεικνύεται η παρέμβαση του κράτους, μέσω εξουσιαστικών μηχανισμών, ιδεολογικών και μη, στα σώματα και τις ζωές των ατόμων και τους συνακόλουθους διαχωρισμούς μέσα από τον εκφοβισμό, τη βία αλλά και τη συναίνεση. Παρουσιάζονται οι όροι βιοπολιτική, βιοεξουσία, βιοπολιτική ετερότητα. Η παρέμβαση αυτή θα γίνει ακόμη πιο καταλυτική, πιο ολοκληρωτική, πιο καταδυναστευτική αν η Χ.Α. αυξήσει τη δύναμή της. Καταγράφεται η ανησυχία όχι μόνο για την άνοδο αλλά και για την απήχηση που έχει σε μεγάλη μερίδα του κόσμου που δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί, αμιγώς, εθνικοσοσιαλιστικών αντιλήψεων. Απήχηση που δεν εκφράζεται μόνο στη ψήφο εμπιστοσύνης αλλά και στην αποδοχή, στην επιδοκιμασία της χρήσης βίας, από μερίδα πολιτών που ανήκει σε άλλους πολιτικούς χώρους. Με κάθε τρόπο πρέπει να γίνει αντιληπτή η πολλαπλή επικινδυνότητα της Χ.Α. και να αποδομηθεί η παραπλανητική ρητορεία της. Προς αυτή την κατεύθυνση θα πρέπει να στραφούν συλλογικές και ατομικές προσπάθειες και δυναμικές. Στο τέλος αναγράφονται η βιβλιογραφία και οι πηγές από το διαδίκτυο.

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η βασική υπόθεση της εργασίας ξεκίνησε από το γεγονός της εισόδου της Χρυσής Αυγής στο Κοινοβούλιο στοιχείο που κατέδειξε την πολιτικοκοινωνική κρίση της ελληνικής κοινωνίας, αφού με τη ψήφο της «νομιμοποίησε» δυνάμεις που ταυτίζονται με εκδηλώσεις ακραίας βίας. Ήμουν από τα άτομα που πίστευαν ότι στις δεύτερες εκλογές, μετά και από τα διάφορα επεισόδια που καταδείκνυαν το προφίλ και τις διαθέσεις της Χ.Α., το ποσοστό της θα συρρικνωνόταν. Η διάψευση της προσδοκίας μου αποτέλεσε το έναυσμα για να ασχοληθώ εκτενέστερα με το φαινόμενο της αναβίωσης, όπως αποδεικνύεται μέχρι και σήμερα με τη συνεχιζόμενη αύξηση του ποσοστού της Χ.Α., του φασισμού στις μέρες μας, και την ερμηνεία της ψήφου στο συγκεκριμένο κόμμα.

Οι στόχοι της εργασίας είναι: Πρώτον, να καταδειχθεί ότι το εθνικιστικό κόμμα, όπως αυτοπροσδιορίζεται η Χ.Α., αποτελεί έναν ισχυρό πυλώνα του καπιταλισμού και των σχέσεων εξουσίας και εκμετάλλευσης, σε αντίθεση με τις επιμελώς διατυπωμένες θέσεις της εναντίον του συστήματος και των κυβερνητικών πρακτικών. Δεύτερον, να υπάρξει μια προσέγγιση, μέσα από ψυχαναλυτικές θεωρίες, της γοητείας που ασκεί στις μάζες η εθνικιστική ρητορεία καθώς θεωρώ ότι η αποτυχία του πολιτικού συστήματος, η οικονομική κρίση, και η ανυπαρξία προσδοκίας δεν είναι οι μόνοι λόγοι που οδήγησαν σε αυτή την, εν μέρει, «τιμωρητική» ψήφο. Τρίτον, να εξετασθεί η θέση του εθνικισμού ως κουλτούρας μέσα από τον «επιθετικό ανδρισμό» και την «παθητική θηλυκότητα». Πως προσδιορίζονται οι σχέσεις εξουσίας και η ιδιότητα του πολίτη μέσα από τους έμφυλους ρόλους. Πως νοούνται τα δίπολα άνδρας/γυναίκα, ο πολίτης/η πολίτις, δημόσιο/ιδιωτικό, στα πλαίσια του εθνικισμού και ειδικότερα στην περίπτωση της Χ.Α.

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε είναι η ανάλυση λόγου και περιεχομένου, και έγινε προσπάθεια κριτικής ανάλυσης λόγου στα αποσπάσματα των θέσεων από τον ιστότοπο της Χ.Α., της Αντεπίθεσης, του Μετώπου Γυναικών, και της Πράσινης Πτέρυγας. Προς επίρρωση των παραπάνω προβάλλεται σχετικό video διάρκειας δέκα (10) λεπτών, στο οποίο καταδεικνύεται, μέσα από τα αποσπάσματα, πως εννοεί την «καθαρότητα» η Χ.Α. μέσα από τον εξοβελισμό των «άλλων» και τον πολλαπλασιασμό των «δικών» μας. Πιστεύω ότι οι εικόνες και τα «ακούσματα» είναι περισσότερο άμεσα χωρίς βεβαίως να υποτιμώ τη σημασία των βιβλιογραφικών πηγών.

Η εποχή της νεωτερικότητας επιλέχτηκε γιατί οι όροι και οι έννοιες με τις οποίες θα ασχοληθώ είναι από τα κύρια χαρακτηριστικά της περιόδου. Είναι η εποχή που βασίστηκε στον ορθολογισμό του Διαφωτισμού, στην πολιτική ιδεολογία της Γαλλικής Επανάστασης και στις οικονομικές δυνάμεις που ανέδειξε η Βιομηχανική Επανάσταση· αντανακλά τον τρόπο που δομήθηκαν οι δυτικές κοινωνίες από τον 15^ο αι και μετά, περίπου μέχρι τη δεκαετία του 1970.

Η εποχή αυτή παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον γιατί ανέδειξε το έθνος – κράτος και τα συμπαρομαρτούντα (ταυτότητα, κουλτούρα, θρησκεία, φυλή κ.ά.) τους « – ισμούς», συμπεριλαμβανομένου και του «εθνικ-ισμού» ή αλλιώς «μεγάλες αφηγήσεις» (όπως ονομάστηκαν οι καθολικές θεωρίες που στόχευαν σε μια καθολική αντίληψη για την οργάνωση της ζωής), έννοιες οι οποίες ενώ αποτελούν «πνευματικά παιδιά» της νεωτερικότητας, ταυτόχρονα είναι αντιθετικές και συγκρουόμενες μεταξύ τους. (Φιλελευθερ-ισμός, Ρατσ-ισμός Ορθολογ-ισμός, Ρομαντ-ισμός, Μαρξ-ισμός, Ναζ-ισμός, Φροϋδ-ισμός, Κομμουν-ισμός, κ.ά)

Επανερχόμενη στο φαινόμενο του εθνικισμού, μέσα από τη ρητορεία της νεοναζιστικής παράταξης, προσπάθησα, εκτός από την ανάγνωση κειμένων που εδράζονται και εστιάζουν στις πολιτικές αναλύσεις και τις φιλοσοφικές θεωρίες, η προσέγγιση του θέματος να γίνει σε συνδυασμό και με τον πολύπλοκο ψυχισμό του ανθρώπου, όσο αυτό είναι δυνατό. Για ποιο λόγο οι εθνικιστικές θεωρίες ελκύουν τόσο πολύ, τόσους πολλούς; Ευθύνεται η αποτυχία του πολιτικού συστήματος ή μήπως είναι κάτι βαθύτερο, που εδράζεται στην ατομική και κατ' επέκταση στη μαζική ψυχολογία; Σε ποιο σημείο συνδιαλέγεται η πολιτική ιδεολογία και η κοινωνική ψυχολογία; Σε ποιο σημείο τέμνεται ή συναντάται - αν τέμνεται και αν συναντάται - η πολιτική θεωρία και η ψυχανάλυση;

Στην εποχή της μετανεωτερικότητας (ή ύστερης νεωτερικότητας για άλλους) που χαρακτηρίζεται από την παγκοσμιοποίηση, την πολυπολιτισμικότητα, την αποδόμηση των – ισμών, το φαινόμενο του εθνικισμού αντί να μειώνεται, όπως πολλοί πίστευαν, αντίθετα, ενδυναμώνεται.² Γιατί; Και ειδικότερα: Πως οι έμφυλοι ρόλοι τροφοδοτούν τον εθνικισμό και γιατί;

² Τα εθνικιστικά κινήματα εξακολουθούν να υπάρχουν καθώς τα εθνικά κράτη συνεχίζουν να αποτελούν μια προσδοκία. Παρά την αποδυνάμωση των εθνικών κρατών, σε ό,τι αφορά κάποιες οικονομικές και διοικητικές λειτουργίες τους, εξακολουθούν να παραμένουν ισχυροί οι μηχανισμοί του κράτους που ελέγχουν και συστηματοποιούν την ταύτιση με το έθνος.

Επιπλέον, η ανεργία, η οικονομική ανασφάλεια, η συρρίκνωση του κοινωνικού κράτους, έχουν ταυτιστεί στη συνείδηση του κόσμου με την παγκοσμιοποίηση και οδηγούν σε τάσεις για τη διατήρηση των κοινωνικών ταυτοτήτων καθώς η τοπική ταύτιση είναι και ευκολότερο να

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1α. Κράτος - Εθνικισμός - Ρατσισμός

1αα) Κράτος: μια ποικιλία εννοιών.

Κράτος: *ενότητα ανθρώπων, ανεξαρτήτως φύλου, φυλής ή θρησκείας, γλώσσας ή εθνικότητας (λαός), εγκατεστημένη σε οριοθετημένη εδαφική έκταση(χώρα) και οργανωμένη πολιτικά σε πρόσωπο δημοσίου δικαίου για την άσκηση της εξουσίας και αναγνωρισμένη από τη διεθνή κοινότητα.* (Μπαμπινιώτης, 2002: 955)

Στην πορεία των αιώνων έχουν διατυπωθεί ποικίλοι ορισμοί της έννοιας «κράτος» καθώς οι κοινωνίες κάθε εποχής της προσέδιδαν, ανάλογα με τις ανάγκες τους, και διαφορετικό περιεχόμενο.³ Το πρώτο επίσημο κείμενο στο οποίο αποδίδεται το σύγχρονο νόημα της λέξης είναι η Συνθήκη της Βεστφαλίας (1648) όπου τα κράτη, σύμφωνα με την έννοια της εθνικής κυριαρχίας, νοούνται ως «superiorem non recognoscentes».

«Εξέλιξη της έννοιας του κράτους και των μορφών του/ Εξέλιξη της έννοιας του κράτους», <http://www.greeklaws.com/pubs/uploads/3091.pdf>, (πρόσβαση στις 10/11/12)

Σύμφωνα με την Ψαρρού, στην προ-νεωτερική εποχή δεν υπήρχε κράτος ή νοούνταν ως μια κεντρική αρχή, που λειτουργούσε ως φοροεισπράκτορας, αποκομμένη από τις κατακερματισμένες περιφέρειες, οι οποίες είχαν σχετική αυτονομία στις διοικητικές, οικονομικές και άλλες λειτουργίες τους. Οι κοινωνικές συγγενικές συντεχνιακές ομαδώσεις, έβαζαν όριο στην παρέμβασή του. Η άνοδος της αστικής τάξης και η εξάπλωση του εμπορίου μετέβαλαν τις σχέσεις κέντρου – περιφέρειας: το κράτος εισήλθε στην περιφέρεια και συνένωσε αυτές τις κοινότητες σε μια «κοινή» μεγάλη κοινότητα, αυτή του έθνους, κάτω από μια αρχή, προσδίδοντας μια ενιαία ταυτότητα σε όλα τα μέλη της ώστε να μπορεί να ασκήσει και να νομιμοποιήσει την εξουσία του. (Ψαρρού, 2005: 102-103)

Στην εποχή της νεωτερικότητας και τα κοινωνικά συμβόλαια των Hobbes, Locke, Rousseau, αναφέρεται ο Περικλής Παυλίδης. Τα συμβόλαια που στόχευαν

πραγματοποιηθεί αλλά είναι και οικεία. Η τοπική ταύτιση κυριαρχείται από την εθνική ταύτιση. Συνεπώς η παγκοσμιοποίηση θα επιφέρει μάλλον την ενίσχυση παρά την αποδυνάμωση των εθνικών ταυτίσεων. (Ψαρρού, 2005: 338-339)

³ Αν ληφθεί υπόψη ότι η έννοια του κράτους εδράζεται στα τρία στοιχεία (λαός, χώρα, εξουσία) θα λέγαμε ότι η έννοια έχει τις ρίζες της στο μακρινό παρελθόν, καθώς από την αρχαιότητα ήδη υπήρχαν βασιλεια και αυτοκρατορίες που διέθεταν αυτά τα στοιχεία, οπότε δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν ως «μη κράτη» όχι όμως όμοια με τα σημερινά.

«Εξέλιξη της έννοιας του κράτους και των μορφών του», <http://www.greeklaws.com/pubs/uploads/3091.pdf>, (πρόσβαση στις 10/11/12)

στην ομαλή σχέση μεταξύ ιδιωτικών συμφερόντων και κοινωνικής συνοχής, και θεμελίωσαν θεωρητικά, την ανθρώπινη-κοσμική προέλευση της κοινωνίας, του κράτους και της εξουσίας.⁴ Επισημαίνει τον μετέπειτα προβληματισμό που προέκυψε, μέσα από τη διάσταση μεταξύ ατομικού και συλλογικού-δημοσίου συμφέροντος, σχετικά με τη δυνατότητα τήρησης του συμβολαίου χωρίς τη χρήση εξαναγκασμού και καταλήγει ότι η φιλελεύθερη αντίληψη της εν λόγω θεωρίας συμπληρωνόταν από μιαν αυταρχική διάσταση, καθώς από τη μια υπήρχε ένα κράτος δημιουργημένο από τη βούληση των ατόμων, και από την άλλη λειτουργούσε κατασταλτικά, ερχόμενο σε αντίθεση με τον σεβασμό στην ατομική ελευθερία, προκειμένου να τηρηθεί το Συμβόλαιο.⁵

Παυλίδης Π., «Το Κοινωνικό Συμβόλαιο ως θεωρία του κοινωνικού γίνεσθαι και ως ιδεώδες», <http://www.ilhs.tuc.gr/gr/koinonikosymvol.htm>, (πρόσβαση στις 10/11/12)

Μέσα από την αντίθεση του συμφέροντος του ατόμου και του συμφέροντος της κοινωνίας, σύμφωνα με τον Μαρξ, η τελευταία πήρε μια ανεξάρτητη μορφή σαν κράτος, αποχωρισμένο από τα πραγματικά συμφέροντα του ατόμου και του συνόλου, βασισμένη όμως στους δεσμούς που υπάρχουν στο σύνολο (γλώσσα, αίμα), δεσμούς που εδράζονται στις, προσδιορισμένες από τον καταμερισμό εργασίας, τάξεις. Συνεπώς, όλοι οι αγώνες στο κράτος, ανάμεσα στη δημοκρατία, την αριστοκρατία, το εκλογικό δικαίωμα κλπ, είναι απλώς οι απατηλές μορφές κάτω από τις οποίες διεξάγονται οι πραγματικοί αγώνες ανάμεσα στις τάξεις.⁶ (Μαρξ – Έγκελς, 1997: 79)

⁴ Μέσα από την φιλελεύθερη αντίληψη ότι οι πολίτες έχουν το δικαίωμα και την ικανότητα να ορίζουν τις συνθήκες της ζωής τους, συνάγεται ή άποψη ότι η κοινωνία και το κράτος ιδρύονται απ' τους ανθρώπους, δηλαδή τον λαό, άρα πηγή και φορέας κάθε εξουσίας είναι ο λαός.

«Το Κοινωνικό Συμβόλαιο ως θεωρία του κοινωνικού γίνεσθαι και ως ιδεώδες», <http://www.ilhs.tuc.gr/gr/koinonikosymvol.htm>, (πρόσβαση στις 10/11/12)

⁵ Σύμφωνα με τον Κ. Μαρξ, η θεωρία του Κοινωνικού Συμβολαίου ήταν η προσπάθεια της αστικής τάξης να μετατρέψει την κρατική εξουσία του αστικού κράτους, σε όργανο προστασίας των ιδιοκτητών, μέσα από μια επίπλαστη νομική και πολιτική ισότητα (λόγω της αντίθεσης κεφαλαίου-εργασίας). «Το Κοινωνικό Συμβόλαιο ως θεωρία του κοινωνικού γίνεσθαι και ως ιδεώδες», <http://www.ilhs.tuc.gr/gr/koinonikosymvol.htm>, (πρόσβαση στις 10/11/12)

⁶ Κάθε τάξη αγωνίζεται για να κυριαρχήσει πάνω στις άλλες-μια από αυτές κυριαρχεί στις υπόλοιπες -γι' αυτό πρώτο της μέλημα είναι να κατακτήσει την πολιτική εξουσία ώστε με τους κατάλληλους μηχανισμούς να παρουσιάσει τα συμφέροντα της ως συμφέροντα του συνόλου. (Μαρξ – Έγκελς, 1997: 79)

Για τον μαρξισμό το κράτος αποτελεί ένα μόρφωμα που εμφανίζεται όταν οι ταξικές διαφορές δεν μπορούν, αντικειμενικά, να συμφιλιωθούν.⁷

«B.I. Λένιν: Κράτος κι Επανάσταση. Κεφάλαιο 1: Ταξική κοινωνία και κράτος I. το κράτος: προϊόν των ασυμφιλίωτων ταξικών αντιθέσεων».

<http://www.marxists.org/ellinika/archive/lenin/works/1917/staterev/ch01.htm>, (πρόσβαση στις 10/11/12)

Για τον Πουλαντζά ο θεμελιώδης ρόλος του κράτους είναι να διατηρήσει τη συνεκτικότητα του διαιρεμένου σε τάξεις κοινωνικού σχηματισμού, γι' αυτό και κατέχει ταυτόχρονα οικονομικές, πολιτικές και ιδεολογικές λειτουργίες οι οποίες όμως δεν είναι ουδέτερες καθώς καθορίζονται από τα συμφέροντα της/των άρχουσας/ων τάξης/ων, εκείνων που κατέχουν την κρατική εξουσία. (Πουλαντζάς, 1990: 208)

Στον αντίποδα, ο C. Schmitt, μέσα από το έργο του *Η Έννοια του Πολιτικού*, αντέκρουσε όχι μόνο τη μαρξιστική θεωρία του κράτους (κατάλυση του αστικού – ταξικού κράτους και ανάδυση, με την άνοδο του κομμουνισμού, ενός αταξικού), αλλά και τη φιλελεύθερη (το κράτος-συμβόλαιο ενσαρκώνει το συλλογικό καλό ενώ παράλληλα λειτουργεί ως εγγυητής των ατομικών συμφερόντων μέσω της διάκρισης των εξουσιών), τονίζοντας την αναγκαιότητα ύπαρξης του αστικού κράτους.

Θα γίνει μια ευρύτερη αναφορά στο έργο του C. Schmitt, καθώς το έργο του αποτέλεσε το θεωρητικό υπόβαθρο της φασιστικής θεωρίας περί κράτους (δημοσιεύτηκε το 1932 την εποχή του ανόδου του φασισμού), ασκώντας κριτική στη δημοκρατία της Βαϊμάρης, του πρώτου δημοκρατικού πολιτεύματος της Γερμανίας.

Αφετηρία της θεωρίας του αποτελεί, ότι η ταύτιση Πολιτικού και Κρατικού⁸ ευθύνεται για το ολοκληρωτικό κράτος, ως συνέπεια του εκδημοκρατισμού της κοινωνίας. Η είσοδος των κομμάτων στο κοινοβούλιο που εκπροσωπούν διάφορες

⁷ Σύμφωνα με τον Ένγκελς : «...το κράτος ... δεν υπάρχει από καταβολής κόσμου. Υπήρξαν κοινωνίες, που τα βγάζανε πέρα χωρίς αυτό, που δεν είχαν ιδέα για κράτος και κρατική εξουσία. Σε μίαν ορισμένη βαθμίδα της οικονομικής εξέλιξης, που συνδέεται αναγκαστικά με τη διάσπαση της κοινωνίας σε τάξεις, το κράτος έγινε αναγκαιότητα εξαιτίας αυτής της διάσπασης».

«B.I. Λένιν: Κράτος κι Επανάσταση. Κεφάλαιο 1: Ταξική κοινωνία και κράτος I. το κράτος: προϊόν των ασυμφιλίωτων ταξικών αντιθέσεων».

<http://www.marxists.org/ellinika/archive/lenin/works/1917/staterev/ch01.htm>, (πρόσβαση στις 10/11/12)

⁸ Δηλαδή η αλληλοδιείσδυση κράτους – κοινωνίας γιατί τότε παύουν να υπάρχουν οι «ουδέτερες» περιοχές (θρησκεία, οικονομία, τέχνη, μόρφωση) με το νόημα του μη κρατικού, του μη πολιτικού. Όλα τα μέχρι τότε «μόνο» κοινωνικά ζητήματα γίνονται κρατικά και όλα τα μέχρι τότε κρατικά ζητήματα γίνονται κοινωνικά. (Σμιτ, 2009: 52)

κοινωνικές τάξεις,⁹ η ύπαρξη διαφόρων ομάδων πίεσης για την προάσπιση των συμφερόντων τους (συνδικάτα, εκκλησίες κλπ) οδηγούν το κράτος σε παρεμβάσεις προς όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής ζωής, στην προσπάθειά του να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις των ομάδων και των κομμάτων, φθάνοντας στο σημείο να υποχωρεί στον καθένα, να ικανοποιεί τον καθένα και πολλές φορές να υπηρετεί ταυτόχρονα αντιθετικά συμφέροντα. Η κοινοβουλευτική δημοκρατία διαβρώνεται «εκ των έσω» καθώς από τη μια, το κοινοβούλιο αποτελεί πεδίο σύγκρουσης οργανωμένων και αντίθετων συμφερόντων ενώ από την άλλη, οι δημοκρατικές διαδικασίες αποδεικνύονται αλυσιτελείς καθώς ο λαός δεν είναι σε θέση να ερμηνεύει και να αναλύει γεγονότα και καταστάσεις, ούτε να προσδιορίζει ποιος είναι ο πραγματικός Εχθρός του κράτους, ούτε πως μπορεί να αντιμετωπισθεί. Το μόνο που μπορεί να κάνει είναι να καταφάσκει ή να αποφάσκει. (Σμιτ, 2009: 31, 37, 45)

Έτσι, το Πολιτικό θα πρέπει να διαχωρίζεται από το Κρατικό, όπου Πολιτικό νοείται η δυνατότητα διάκρισης μεταξύ Φίλου και Εχθρού. Ως Εχθρός νοείται όχι μόνον ο εξωτερικός αλλά και ο εσωτερικός. Στην τελευταία περίπτωση το κράτος νομιμοποιείται, προκειμένου να διαφυλάξει την εσωτερική ασφάλεια και τάξη, ακόμα και να κηρύξει εμφύλιο πόλεμο. Μπορεί όμως να χρησιμοποιήσει και ηπιότερες μορφές αντιμετώπισης όπως τον εκπατρισμό, την κατάσχεση περιουσίας, την απαγόρευση του συναθροίζεσθαι και συνεταιρίζεσθαι. (Σμιτ, 2009: 60, 90, 93)

Αν εκλείψει αυτή η διάκριση τότε εκλείπει και η πολιτική ζωή. Αν οι πολίτες ενός κράτους δηλώσουν για τους εαυτούς τους ότι προσωπικά δεν έχουν Εχθρό, αυτό δεν σημαίνει ότι εξαφανίζεται η διάκριση μεταξύ Φίλου και Εχθρού. Απλώς, με τέτοιες δηλώσεις μπορεί να θέλουν να πουν ότι θέτουν «εαυτούς» εκτός πολιτικής ύπαρξης, διότι ένας ιδιώτης δεν έχει κανέναν πολιτικό εχθρό. Τότε θα βρεθεί ένας άλλος λαός που θα αναλάβει την προστασία του απέναντι σε εξωτερικούς εχθρούς και έτσι θα αναλάβει και την πολιτική εξουσία. Ο προστάτης τότε καθορίζει ποιος

⁹ Το κοινοβούλιο όταν ανοίγει τις πόρτες του σε μη προνομιούχες ομάδες χάνει το χαρακτηριστικό της αστικής ομοιογένειας το οποίο ο Schmitt χαρακτήριζε ως κρίση της μοντέρνας μαζικής δημοκρατίας αφού το παλιό κοινοβούλιο (αστική ομοιογένεια) εκπροσωπούσε τα τμήματα του λαού που πλήρωναν φόρους, και πλήρωναν επίσης ό,τι ψήφιζαν ως φόρους. Υπήρχε μια συνάρτηση μεταξύ λαϊκής εκπροσώπησης και πληρωμής φόρων. Το φιλελεύθερο σύνθημα “no taxation without representation” έχει νόημα όταν ισχύει και αντιστρόφως. Το σημερινό κοινοβούλιο, ο λαός, μπορεί να επιβάλλει στη μειοψηφία φόρους. Ο λαός που ψηφίζει τους νόμους για τους φόρους και ο λαός που τους πληρώνει δεν είναι πλέον ταυτόσημοι. Στο παρελθόν το κοινοβούλιο αντιπροσώπευε «τον λαό των φορολογούμενων» που πλήρωνε φόρους και ψηφίζε νόμους για τη φορολογία. Αντίθετα, με το νέο σύστημα η κοινωνική ετερογένεια μειώνει τα κριτήρια της ομοιογένειας, και τα περιορίζει στο να ανήκει κάποιος σε μια πολιτική ενότητα, το έθνος. (Σμιτ, 2009: 25, 26, 27)

είναι ο εχθρός μέσω της προστασίας και της υποταγής. Συνεπώς, όταν ένας λαός δεν επιθυμεί να παραμείνει στη σφαίρα του Πολιτικού το μόνο που καταφέρνει είναι να εξαφανιστεί ο ίδιος. (Σμιτ, 2009: 100-101, 103)

Ο Σμιτ υπήρξε ο διανοούμενος του αυταρχικού κράτους καθώς μέσα από τη θεωρία του «νομιμοποίησε» τη βία (εκπεφρασμένη με πόλεμο ή με ηπιότερες μορφές) στην περίπτωση που το κράτος καλείται να υπερασπιστεί την συνοχή του απέναντι σε εσωτερικούς εχθρούς. Για τον Schmitt, «κάθε πραγματική δημοκρατία βασίζεται στο ότι μεταχειρίζεται όχι μόνο τους ίσους ίσα, αλλά, με αναπόφευκτη συνέπεια, τους μη ίσους άνισα» (Σμιτ, 2009: 45)

1αβ) Εθνικισμός

Εθνικισμός: 1) η υπερβολική προσήλωση στην έννοια του έθνους και των εθνικών ιδεωδών με κύριο χαρακτηριστικό τη διάκριση των εθνών σε ανώτερα και κατώτερα και τη διάθεση επιβολής των πρώτων στα δεύτερα 2) η έντονη προβολή της εθνικής ταυτότητας ιδιαίτερα όταν συνδέεται με τάσεις απόσχισης ή επέκτασης 3) (ΙΣΤ.) η ιδεολογία που εμφανίστηκε στο πλαίσιο των αστικών επαναστάσεων και έθετε ως πολιτικό θεμέλιο του κράτους την έννοια του έθνους (έθνος - κράτος) και όχι π.χ. τη θρησκεία ή τον βασιλιά.¹⁰ (Μπαμπινιώτης, 2002: 551)

¹⁰ Το να αγαπά κάποιος την πατρίδα του, η φιλοπατρία (λέξη που πρωτοεμφανίζεται στον Αριστοφάνη) είναι απόλυτα φυσικό. Στα τέλη του 18^{ου} αι. αρχές του 19^{ου} αι., όταν η λέξη φιλοπατρία δίνει την αίσθηση λογιότερης λέξης υποκαθίσταται από τις λέξεις πατριωτισμός που πρωτοχρησιμοποιούν ο Ρ. Φεραίος κ.ά και εθνισμός. Για λίγο μάλιστα φαίνεται να χρησιμοποιήθηκαν με την ίδια σημασία και τα εθνικότης και εθνότης, που γρήγορα εξειδικεύτηκαν στη σημασία που έχουν σήμερα. Η χρήση της λέξης εθνισμός με τη σημασία του πατριωτισμού, της φιλοπατρίας είναι τόσο έντονη τον 19^ο αι. ώστε ο δικαστής και συγγραφέας Αναστάσιος Πολυζωίδης, αναζητώντας το 1839 μια λέξη ομόρριζη του εθνικός (= ειδωλολάτρης κατά τους Χριστιανούς των πρώτων χριστιανικών αιώνων) για να δηλώσει την ειδωλολατρία, αποφεύγει τη λέξη εθνισμός για να μην προκαλέσει σύγχυση και δημιουργεί τη λέξη εθνικισμός με τη σημασία ειδωλολατρικός που είναι και η πρώτη της σημασία. Βαθμηδόν η λ. εθνισμός υποχώρησε και τη θέση της πήρε η λ. εθνικισμός, που σήμαινε και τον πατριωτισμό αλλά και τις εδαφικές απαιτήσεις ενός έθνους σε βάρος άλλων εθνών, τον εθνικό επεκτατισμό, δήλωσε δηλαδή και τη θετική και την αρνητική σημασία. Τον φανατικό με επεκτατικές βλέψεις εθνικισμό δήλωσε και η γαλλικής προελεύσεως λέξη σοβινισμός (από τον ήρωα θεατρικού έργου, του αφοσιωμένου στον Ναπολέοντα πατριώτη N. Chauvin). Από τη δεκαετία του '80 και μετά οι ποικιλώνυμοι εθνικισμοί που εμφανίστηκαν μετά την πτώση των κομμουνιστικών καθεστώτων, η διάκριση μεταξύ nationism και nationalism κατέστη αναγκαία και στην Ελλάδα και άρχισε να εκφράζεται μέσα από λεξικό ζεύγος εθνισμός – εθνικισμός, όπου το εθνισμός δηλώνει τον αγνό πατριωτισμό, το δε εθνικισμός τις εθνικιστικές επεκτατικές βλέψεις. Απέναντι σε αυτό το ζεύγος η λ. διεθνισμός παρέμεινε από παλιά να δηλώνει το ξεπέρασμα της έννοιας του έθνους και την υποκατάστασή της από τη δι-εθνική αντίληψη ότι δεν πρέπει να υπάρχουν όρια που να χωρίζουν τους λαούς, αντίληψη που προέβαλε ο κομμουνισμός, η κατεξοχήν διεθνιστική ιδεολογία (Μπαμπινιώτης, 2002: 551-552)

Η αγορά και το απολυταρχικό δυτικοευρωπαϊκό κράτος συνέβαλαν στη δημιουργία έθνους-κράτους.¹¹ Αρχικά, ο πατριωτισμός ταυτιζόταν με τον τόπο καταγωγής και με τις κοινωνικές ομάδες που ζούσαν εκεί, αναπτύσσοντας δεσμούς λόγω της εξοικείωσης που «γεννούσε» η επικοινωνία «πρόσωπο με πρόσωπο». Με την αύξηση της εδαφικής επικράτειας οι σχέσεις «πρόσωπο με πρόσωπο» δεν ήταν πλέον εφικτές με αποτέλεσμα η έννοια της «Πατρίδας» να επεκταθεί σε όλη την εδαφική επικράτεια όπου το έθνος ασκούσε την εξουσία του.

Θεοδωρίδης Πέτρος, «Οι μεταμορφώσεις της ταυτότητας: Έθνος Νεωτερικότητα και Εθνικιστικός λόγος».

[http:// http://www.antigone.gr/en/antigone/files/petros_theodoridis.pdf](http://www.antigone.gr/en/antigone/files/petros_theodoridis.pdf), (πρόσβαση στις 30/11/12)

Ο Κύρκος Δοξιάδης εντοπίζει ότι η εμφάνιση του εθνικισμού συμπίπτει χρονικά με την ανάδυση του έθνους-κράτους και την ανάπτυξη του καπιταλισμού, δηλαδή ταυτόχρονα με την περίοδο του Διαφωτισμού και του φιλελευθερισμού και κάνει λόγο για την αντίφαση του εθνικισμού που εμφανίζεται κάθε φορά που ένα έθνος αμύνεται εναντίον ενός ξένου κατακτητή ο οποίος αυτοαποκαλείται «απελευθερωτής».¹² Ερμηνεύει την ύπαρξη «καλών»¹³ και «κακών»¹⁴ εθνικισμών

¹¹ Η ανάδειξη του ατόμου ως ανεξάρτητου παραγωγού εμπορευμάτων, ο θεσμός της αγοράς απελευθέρωσαν τα υποκείμενα από τον παλιό κοινοτικό δεσμό. Τα υποκείμενα αναγνωρίζονταν μέσα από την αμοιβαία χρηματική αξιολόγηση των εμπορευμάτων τους και συναντιόνταν για την ανταλλαγή προϊόντων με άλλους όμοια ανεξάρτητους παραγωγούς. Ο παλιός κοινοτικός δεσμός διαλύθηκε όχι μόνο λόγω των παραπάνω οικονομικών διαδικασιών, αλλά και των πολιτιστικών (καλβινιστική ηθική) καθώς και των πολιτικών/κρατικών διαδικασιών. Το απολυταρχικό κράτος για να ικανοποιήσει τις ανάγκες του (φορολογικές, στρατιωτικές, διοικητικές) επέβαλε τη γλωσσική τυποποίηση, σε συνδυασμό με την πολιτική ενοποίηση του κατακερματισμένου κρατικού χώρου, μετατρέποντάς τον σε επικράτεια. Θεοδωρίδης Πέτρος, «Οι μεταμορφώσεις της ταυτότητας: Έθνος Νεωτερικότητα και Εθνικιστικός λόγος». [http:// http://www.antigone.gr/en/antigone/files/petros_theodoridis.pdf](http://www.antigone.gr/en/antigone/files/petros_theodoridis.pdf), (πρόσβαση στις 30/11/12)

¹² Σχετικά παραδείγματα αποτελούν οι περιπτώσεις: οι Αμερικάνοι στον πόλεμο του Βιετνάμ οι οποίοι θεωρητικά μιλούσαν για δημοκρατία και φιλελευθερισμό ενώ στην πράξη ήταν οι κατακτητές. Ανάλογες περιπτώσεις αυτές των Reagan- Καντάφι, Bush (και Clinton)-Σαντάμ Χουσεϊν. (Δοξιάδης, 1995:17)

¹³ Ο Διαφωτισμός αντικατέστησε τον «ηγεμόνα» με το «έθνος» και κατ' επέκταση τον «υπήκοο» με τον «πολίτη». Στην πράξη αυτό σήμαινε ότι ο λαός (οι πολίτες του έθνους-κράτους) υποκατέστησαν τον «ελέω Θεού» ηγεμόνα. Αρα, η ταύτιση «λαού» και «έθνους» σήμαινε την ταύτιση της «εθνικής κυριαρχίας» και «λαϊκής κυριαρχίας». Με αυτόν τον τρόπο, η εθνική συλλογική ταυτότητα προβλήθηκε σε σύζευξη με τη δημοκρατική κοινωνία. Το να είναι κάποιος πολίτης ενός δημοκρατικού έθνους – κράτους, συνεπαγόταν αυτόματα ότι είναι πολίτης μιας δημοκρατικής κοινωνίας, άρα, η υπεράσπιση της πατρίδας όταν αυτή απειλείται, δηλαδή της εθνικής κυριαρχίας ερμηνεύεται ως υπεράσπιση της λαϊκής κυριαρχίας, δηλαδή της δημοκρατίας εντός της οποίας ζει και ασκεί τα δικαιώματά του. Αυτή είναι η διάσταση του «καλού» εθνικισμού, του «πατριωτισμού» ο οποίος δεν αντιστρατεύεται τα ιδεώδη του Διαφωτισμού. (ο.π.: 29-30)

¹⁴ Η πραγματικότητα αποδεικνύει ότι τα όρια μεταξύ του «καλού» αμυνόμενου εθνικισμού και του «κακού» επεκτατικού εθνικισμού (σωβινισμού) είναι δυσδιάκριτα, ιδίως στα υπό σύσταση έθνη-κράτη

μέσα από την θεωρία της ανισομερούς ανάπτυξης και του ανταγωνισμού ανάμεσα στα πλουσιότερα και φτωχότερα κράτη, σύμφωνα με την οποία, τα ισχυρά καπιταλιστικά κράτη, αν και κοινοβουλευτικά και με υιοθετημένες τις αξίες του Διαφωτισμού, δεν διστάζουν να τις καταπατήσουν προκειμένου να εκμεταλλευτούν τα ασθενέστερα. (Δοξιάδης, 1995:17-18)

Και για τον Μπαλιμπάρ υπάρχει ένας «καλός» και συνάμα αποδεκτός θα λέγαμε εθνικισμός, που νοείται ως τέτοιος, όταν πασχίζει να οικοδομήσει ένα κράτος, που αναφέρεται στο δίκαιο, σέβεται και αναγνωρίζει και τους άλλους εθνικισμούς. Υπάρχει ένας «κακός» εθνικισμός που εδράζεται στην ισχύ, που έχει ιμπεριαλιστική διάθεση και πασχίζει να υποτάξει, που αποκλείει τους άλλους εθνικισμούς και όπως αναφέρει χαρακτηριστικά, το σημείο διαχωρισμού είναι πάρα πολύ λεπτό από το *«πεθαίνω για την πατρίδα» στο «σκοτώνω για τη χώρα μου».*

(Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 74-76)

Αντίθετα, η Ψαρρού υποστηρίζει ότι η διάκριση «καλού» και «κακού» εθνικισμού είναι άστοχη και παραπλανητική, γιατί: α) ο εθνικισμός από τη φύση του δημιουργεί «σύνορα» και αποκλεισμούς και μπορεί εύκολα να παρασυρθεί σε ακραίες εκδηλώσεις και β) γιατί οι πολιτικές συγκυρίες καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό το χαρακτηρισμό που θα δοθεί σε ένα κίνημα. Για παράδειγμα ένα κίνημα που χαρακτηριζόταν απελευθερωτικό μπορεί σε μια διαφορετική ιστορική περίοδο να χαρακτηριστεί ως αποσχιστικό, γι' αυτό πρέπει πάντα η πολιτική ανάλυση να λαμβάνει υπόψη τις πολιτικές συγκυρίες. (Ψαρρού, 2005: 336-337)

Δυο σημαντικά στοιχεία μέσω των οποίων συγκροτούνται οι συλλογικές ταυτότητες είναι η θρησκεία και η γλώσσα. Στο σημείο αυτό συμφωνούν τόσο ο Δοξιάδης, όσο και ο Μολύβας, ο οποίος καταγράφει πολλά κριτήρια για τη διάκριση κάθε έθνους (γλώσσα, θρησκεία, παράδοση, καταγωγή, φυλή, ήθη) τα οποία όμως θεωρεί ως συστατικά της γλώσσας και της θρησκείας.¹⁵ Ιδιαίτερα το γλωσσικό

των οποίων τα σύνορα είναι απροσδιόριστα και οι δημοκρατικοί θεσμοί υπό διαμόρφωση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η πρώην Γιουγκοσλαβία, καθώς ένας απλός παρατηρητής δεν θα μπορούσε να τοποθετηθεί σαφώς υπέρ των Βοσνίων, ή των Σέρβων ή των Κροατών. (Δοξιάδης, 1995: 31)

¹⁵ Όπως αναφέρει ο Δοξιάδης, αρχικά, σύμφωνα με τον Anderson, τα όρια της θρησκευτικής κοινότητας ταυτίζονταν με τα όρια της θρησκευτικής γλώσσας – τα λατινικά ήταν η θρησκευτική κοινή γλώσσα της δυτικής και κεντρικής Ευρώπης - και θα λέγαμε και με τα σύνορα καθώς κάθε περιοχή προσδιοριζόταν σύμφωνα με το θρήσκευμα. Τον 17^ο αι. μέσα από τις μεταλλαγές που υπέστησαν οι δυο αυτοί παράγοντες (θρησκευτική γλώσσα και κοινότητα) προέκυψε το νεωτερικό έθνος-κράτος. Η έκδοση θρησκευτικών βιβλίων στις επί μέρους ευρωπαϊκές γλώσσες, και όχι

κριτήριο αποτελεί τη γερμανική προσήλωση στην εθνικιστική ιδιαιτερότητα. Το έθνος νοείται ως φυσική γλωσσική κοινότητα, και έχει την πρωτοκαθεδρία στη δημιουργία της κοινότητας¹⁶ στην οποία άγνωστα μεταξύ τους άτομα έχουν την αίσθηση του συνανήκειν. (Δοξιάδης, 1995:20), (Μολύβας, 2002: 181)

Σύμφωνα με τον Τσουκαλά, η δημιουργία-κατασκευή της εθνικής ταυτότητας στοχεύει στην ενοποίηση των μελών του έθνους με ταυτόχρονη διαφοροποίηση του «άλλου» ο οποίος πρέπει να απωθηθεί, γιατί στην πραγματικότητα ο «άλλος» δεν είναι ταξικά και κοινωνικά διαφορετικός, αλλά όμοιος. Η αναγνώριση όμως αυτής της ομοιότητας θα έθετε σε κίνδυνο τα συμφέροντα της καπιταλιστικής τάξης. (Τσουκαλάς, 1999: 221)

1αγ) (Μικρή) ιστορική αναδρομή στην έννοια «εθνικισμός»

Ο εθνικισμός είναι κατά βάση ευρωπαϊκό φαινόμενο που χρονολογείται στα τέλη του 18^{ου} αι. και κυρίως στις αρχές του 19^{ου} αι.¹⁷ Ο Μολύβας διακρίνει δύο είδη εθνικισμού: αυτόν που συνδέθηκε με τον Διαφωτισμό και τη Γαλλική Επανάσταση¹⁸ και έχει κατά βάση φιλελεύθερο χαρακτήρα, και τον γερμανικό εθνικισμό που είναι

αποκλειστικά στα λατινικά, είχε ως αποτέλεσμα τη διάσπαση της ευρύτερης θρησκευτικής κοινότητας σε μικρότερες περιοχές που χαρακτηρίζονταν και ορίζονταν, πλέον, με βάση την γλώσσα, και όχι μόνον τη θρησκεία. Θα μπορούσε κάποιος να ισχυρισθεί ότι δημιουργείται έτσι η έννοια της χωρικής επικράτειας (territory) που αποτελεί τη βάση της δημιουργίας του έθνους-κράτους, αφού έχουμε τρία από τα βασικά στοιχεία του. Θρησκεία και γλώσσα δημιουργούν το αίσθημα του συνανήκειν δημιουργώντας μια κοινοτική αλληλεγγύη σε συνδυασμό με την οριοθέτηση της περιοχής εντός του οποίου όλα αυτά λαμβάνουν χώρα (κράτος). (Δοξιάδης, 1995:20-21)

¹⁶ Είναι προβληματικό το γεγονός ότι στις 8.000 γλώσσες που ανιχνεύουν οι γλωσσολόγοι αντιστοιχούν μόλις 200 κράτη. Παρ' όλα αυτά το γλωσσικό κριτήριο φαίνεται να έχει την πρωτοκαθεδρία στη διαμόρφωση της εθνικής φαντασιακής κοινότητας. (Μολύβας, 2002: 181)

¹⁷ Ο όρος "nationalite" χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά από την Μαντάμ Ντε Σταλ το 1810, ενώ οι άνθρωποι του 19^{ου} αι. τον χαρακτήρισαν με τον όρο «η αρχή των εθνοτήτων». Η Γαλλική Επανάσταση εγκαινίασε την αρχή των εθνοτήτων και άλλαξε ριζικά τα κριτήρια νομιμοποίησης της εξουσίας. Η αρχή της κυριαρχίας στη «Διακήρυξη των Δικαιωμάτων» είναι απολύτως σαφής. «Η κυριαρχία ανήκει καταρχήν στο Έθνος. Καμία ομάδα και κανένα άτομο δεν επιτρέπεται να ασκούν εξουσία που δεν πηγάζει απευθείας από το Έθνος». (ο.π.: 178)

Οι θεωρητικοί διχάζονται όταν καλούνται να δώσουν απάντηση γιατί ο εθνικισμός συνδέθηκε με τον 19^ο αι. καθώς στοιχεία του - όπως η αφοσίωση στην κοινότητα, ο πατριωτισμός, η υπακοή στους θεσμούς - δεν αποτελούν νεωτερικά στοιχεία. Κάποιοι τονίζουν τον ρόλο του μετασχηματισμού των ιδεών του Διαφωτισμού και της Γαλλικής Επανάστασης από τον ρομαντισμό και τον ιδεαλισμό, ενώ κάποιοι άλλοι τον θεωρούν ως το ιδεολογικό επιστέγασμα της ομοιογένειας που είχε επιβάλει η βιομηχανική κοινωνική οργάνωση. (Μολύβας, 2002: 180)

¹⁸ Η κεντρική ιδέα της Γαλλικής Επανάστασης, κάθε έθνος ένα κράτος κάθε κράτος ένα έθνος, είναι μια από τις ριζοσπαστικότερες ιδέες του 19^{ου} αι., η οποία αντιδιαστέλλεται με την αντίληψη των προηγούμενων ιστορικών περιόδων όπου η εξουσιαστική νομιμότητα ήταν συνυφασμένη με την εξουσία του μονάρχη και όχι με την εθνική υπόσταση των λαών, όπου οι εξουσιαστικές ελίτ επέβαλαν «εθνικισμούς» χρησιμοποιώντας π.χ. μια ενιαία γλώσσα ως επίσημη γλώσσα της διοίκησης. (στο ίδιο)

κατά βάση αντιδραστικός, ρομαντικός και κρατικιστικός. Ο εθνικισμός του 19^{ου} αι. και ιδιαίτερα στην αρχική του φάση ήταν φιλελεύθερος, σε αντίθεση με ό,τι συνέβη σε μεταγενέστερες εκδοχές του. Ακόμη και όταν χρησιμοποιούσε μέσα που δεν ταίριαζαν με το ιδεώδες του φιλελευθερισμού, είχε ως απώτερο σκοπό την εγκαθίδρυση ενός καθεστώτος με φιλελεύθερους πολιτικούς θεσμούς. Αυτό το είδος του εθνικισμού υποστήριξε η μεσαία τάξη. Από τα τέλη του 19^{ου} αι και μετά οι εθνικισμοί που επιβλήθηκαν ήταν «απαντήσεις των ομάδων εξουσίας», κυρίως αριστοκρατικής προέλευσης, που απειλούνταν από τους λαϊκούς εθνικισμούς που στήριζαν τα μεσαία στρώματα και είχαν συντηρητικό και αντιδραστικό χαρακτήρα. (Μολύβας, 2002: 178-179)

Η ιδέα της αυτοδιάθεσης, που συνδέθηκε με την αυτεξουσιότητα του ατόμου, συνδυάστηκε με στοιχεία του ρομαντισμού και του γερμανικού ιδεαλισμού των Χέγκελ, Φίχτε, Σίλλερ, και κυρίως με την άποψη ότι το «όλο» έχει προτεραιότητα σε σχέση με το «μέρος» και το εμπεριέχει. Συνέπεια αυτού ήταν να ταυτιστεί το άτομο με το κράτος. Ιδίως μέσα από τον Φίχτε, η αυτοδιάθεση του ατόμου έγινε ταυτόσημη με την εθνική αυτοδιάθεση. Ο εθνικισμός ολοκλήρωσε τη θεμελίωσή του με δύο ακόμη στοιχεία: α) ότι η βελτίωση μέσα στην ιστορία είναι αποτέλεσμα βίαιης πάλης και αγώνα, πεποίθηση η οποία είναι διάχυτη τον 19^ο αι. β) ότι η πολυμορφία είναι αποτέλεσμα Θεϊκής βούλησης. Άρα κάθε ξεχωριστός πολιτισμός έχει τη δική του εγγενή αξία και η μη πρόσμειξή του με άλλα στοιχεία αποτελεί καθήκον των φορέων του. Η έκφραση αυτής της ιδέας σε πολιτικό επίπεδο σημαίνει ότι κάθε έθνος πρέπει να αποτελεί ένα κράτος γιατί τα πολυεθνικά κράτη είναι διεφθαρμένα κράτη αφού αποτελούνται από προσμειξεις.¹⁹

Επίσης, η υποχώρηση της θρησκευτικής πίστης, με την εμφάνιση του Διαφωτισμού, άφησε ανεξήγητο γεγονός την παρουσία του πόνου στον κόσμο. Ο εθνικισμός βρήκε κατάλληλο έδαφος για να αντικαταστήσει τη θρησκεία, μεταμορφώνοντας το τυχαίο σε πεπρωμένο. Η θυσία για την πατρίδα, την οποία κανείς δεν μπορεί να επιλέξει, περικλείει ένα ύψιστο ηθικό μεγαλείο. Το έθνος μπορεί να απαιτεί θυσίες, άρα και να συνεπάγεται πόνο, λόγω της ανιδιοτέλειάς του. (Μολύβας, 2002: 179-180)

¹⁹ Η γλωσσική καθαρότητα έρχεται ως επιστέγασμα της έκφρασης αυτής της ιδιαιτερότητας. Η γλώσσα δεν αποτελεί δώρο Θεού, ούτε απόρροια της λογικής ικανότητας του ανθρώπου. Πρωτίστως, αποτελεί βίωμα, τρόπο σκέψης που συλλαμβάνει και αποτυπώνει την ιδιαιτερότητα μιας συλλογικής συνύπαρξης. (Μολύβας, 2002: 180)

1αδ) Έθνος/Εθνικισμός: το οξύμωρο μιας ομοιογένειας βασισμένη πάνω σε αντιφάσεις

Η αντιφατική ιδεολογική φύση του εθνικισμού καθίσταται σαφής όταν σε μια γεωγραφική περιοχή υπάρχουν πληθυσμοί με διαφορετική εθνική συνείδηση και προκύπτει ζήτημα «εθνικών μειονοτήτων». Στην πράξη, πολύ συχνά, ο εθνικισμός έρχεται αντιμέτωπος με τις αρχές στις οποίες εδράζεται, όπως είναι η θεμελίωση της δημοκρατικής κοινωνίας και το δικαίωμα του αυτοπροσδιορισμού. Όταν προκύπτει θέμα εθνικού αυτοπροσδιορισμού οι εθνικές κοινότητες έρχονται σε αντιπαράθεση, αφού η κάθε μια, για τους δικούς της λόγους, διεκδικεί την ίδια περιοχή για λογαριασμό της. Το δικαίωμα των λαών για εθνικό αυτοπροσδιορισμό μπορεί να συνυπάρξει με τις αρχές του φιλελευθερισμού, μόνο στην περίπτωση που η εδαφική επικράτεια του έθνους-κράτους ταυτίζεται με τη δημοκρατική κοινωνία. Το δικαίωμα για εθνικό αυτοπροσδιορισμό έχει ιδιαίτερη σημασία στο βαθμό που η απόκτηση της όποιας εθνικής υπηκοότητας απαιτεί ορισμένες προϋποθέσεις όπως είναι ο τόπος καταγωγής, ο τόπος γέννησης, η μόνιμη κατοικία για συγκεκριμένο αριθμό ετών, στοιχεία τα οποία λειτουργούν δεσμευτικά για όποιον ενδιαφέρεται να την αποκτήσει. (Δοξιάδης, 1995: 31-33)

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι το έθνος - κράτος, προκειμένου να εντάξει στην επικράτειά του τον όποιο ενδιαφερόμενο, απαιτεί συγκεκριμένες συνθήκες για αυτή την ένταξη. Όμως, έχοντας την ευχέρεια να στερεί την υπηκοότητα σε όσους δεν πληρούν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την «επίσημη» ένταξη στη συλλογική κοινότητα, στην ουσία αφαιρεί την ατομική βούληση για εθνικό προσδιορισμό και οδηγεί σε μια εθελούσια υποταγή στις επιταγές του έθνους-κράτους. Τα άτομα συγκροτούνται ως εθνικά υποκείμενα αφού υποταχθούν οικειοθελώς στις απαιτήσεις του έθνους-κράτους. Η σχέση είναι αμφίδρομη καθώς το έθνος-κράτος συγκροτείται από τα άτομα που το αποτελούν και αυτά με τη σειρά τους αναγνωρίζονται ως τέτοια μέσα από την υποταγή τους²⁰ σε αυτό. Η υποταγή αποτελεί απόδειξη της αναγνώρισης μιας συγκεκριμένης εθνικής ιδεολογίας, την οποία αποδέχονται όλοι όσοι παίρνουν την υπηκοότητα, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί

²⁰ Τα άτομα, βεβαίως, πιστεύουν ότι ελεύθερα επιλέγουν την υποταγή τους στο έθνος-κράτος. Αν θεωρούσαν ότι η πίστη τους ήταν αποτέλεσμα καταναγκασμού αυτή η πίστη θα κλονιζόταν. Η εξουσία χρησιμοποιεί τους μηχανισμούς της, όπως το εκπαιδευτικό σύστημα, για να συνδυάσει και να ταυτίσει στη συνείδηση των πολιτών την αρχή του ατομικού αυτοπροσδιορισμού με την επικρατειακή ιδεολογία του εθνικισμού ώστε να περνάει την αίσθηση της «εθελουσίας» υποταγής. (Δοξιάδης, 1995: 35,40)

και το συνεκτικό στοιχείο ανάμεσα στα άτομα με την ίδια υπηκοότητα καθώς αλληλοαναγνωρίζονται ως φορείς μιας συγκεκριμένης εθνικής ιδεολογίας, ως φέροντα την ίδια υπηκοότητα, αλλά και ως αποδέκτες της υποταγής τους στην κεντρική εξουσία, η οποία επισφραγίζεται έμπρακτα με την ένταξή τους στην επικράτεια (πραγματική ή μη) του έθνους-κράτους.²¹ (Δοξιάδης, 1995: 34-35)

Στην εθνικιστική ρητορεία σχετικά με την ιδιαίτερη αξία του εθνικού πολιτισμού, μέσω του οποίου εκφράζεται το έθνος, και την εγγενή αξία της συλλογικής ταυτότητας καθώς και την εθνική διαφορά αναφέρεται και ο Τσουκαλάς. Για κάθε έθνος υπάρχει και ένας πολιτισμός. Κατά συνέπεια η μοναδικότητα της κοινωνίας συναρτάται με τη μοναδικότητα του πολιτισμού της. Κάθε έθνος εμφορείται και από ένα «πνεύμα» συνδεδεμένο με αντίστοιχες αξίες. Η κοινωνία προορίζεται για να προφυλάσσει την πολιτιστική της φύση.²² (Τσουκαλάς, 1999: 198-200)

Και ενώ η εθνική ομοιογένεια θεωρείται δεδομένη, στο εσωτερικό της νεωτερικής καπιταλιστικής κοινωνίας η ομοιογένεια είναι και ανέφικτη και ανεπιθύμητη, καθόσον ο καπιταλισμός δεν μπορεί, στα πλαίσια της ομοιομορφίας, να ισοπεδώσει τα πάντα μέσω της ισότητας. Υπάρχει μια εξωτερική πολιτιστική ομοιογένεια ενώ το εσωτερικό διακρίνεται από ιδεολογική, πολιτική και οικονομική ανομοιογένεια. Η ανομοιογένεια ταξικού χαρακτήρα επιτρέπεται, σε αντίθεση με αυτή του ιδεολογικού ή πολιτιστικού χαρακτήρα η ύπαρξη της οποίας απειλεί την εθνική ομοιογενή ταυτότητα. Συνεπώς, θα πρέπει να αρθεί ή να αποκρυφτεί. (Τσουκαλάς, 1999: 219-220)

²¹ Και εδώ θα μπορούσαμε να διαπιστώσουμε την αντίφαση ανάμεσα στην ατομική βούληση/ελεύθερη ατομική επιλογή και την κρατική εξουσία. Από τη στιγμή που η εθνική υπηκοότητα προσδιορίζεται με κριτήρια που θέτει το έθνος – κράτος όπως είναι η καταγωγή, ή η μόνιμη κατοικία στην περιοχή, τα κριτήρια για την υπαγωγή στην εθνική συλλογικότητα δεν είναι ατομικά, δεν προέρχονται από ελεύθερη ατομική επιλογή αλλά «επιβάλλονται» από την κρατική εξουσία. Συνεπώς η «εθελούσια» υπαγωγή είναι μια κατ' επίφαση επιλογή αφού και τα κριτήρια είναι προσδιορισμένα και υποβαλλόμενα άνωθεν, και η απουσία της εθνικής υπηκοότητας συνεπάγεται αποκλεισμούς από μια σειρά δικαιωμάτων. (Δοξιάδης, 1995: 34-35)

²² Κατά τον Τσουκαλά, η εθνική κοινότητα της νεωτερικότητας πηγάζει από έναν «κοινό πολιτισμό» που προσδίδει μια ενιαία ταυτότητα και τα πολιτιστικά της σύνορα συμπίπτουν με τα πολιτικά. Σε αυτό το σημείο τα απελευθερωτικά κινήματα, υπήρξαν μια από τις νεώτερες εκφάνσεις του εθνικισμού. Όλα τα δεινά όπως η εκμετάλλευση, η φτώχεια, μπορούν να αντιμετωπιστούν μόνο μέσα από την εθνική και κοινωνική απελευθέρωση. Ταυτόχρονα προβάλλεται η πολιτιστική ομοιογένεια, η καθαρότητα του έθνους ως το αποτέλεσμα της αποκάθαρσης από τη ρυπαρότητα του ανελεύθερου παρελθόντος στο πρόσωπο μιας ομοιογενούς εθνικής Πολιτείας. (Τσουκαλάς, 1999: 217-218)

1αε) Η συλλογική εθνική ταύτιση μέσα από το «βλέμμα» της ψυχαναλυτικής προσέγγισης – Η ψυχολογία της ομάδας

Η Ψαρρού, μέσα από μια ψυχαναλυτική προσέγγιση, προσδιορίζει τους μηχανισμούς που οδηγούν ένα άτομο ή μια ομάδα στην συλλογική εθνική ταύτιση, επικεντρώνοντας την ανάλυσή της στο άτομο και την ψυχοσύνθεσή του, καθώς και στην αλληλεπίδραση ατόμου-κοινωνίας. Επικαλούμενη τον Freud αναφέρεται στους λόγους που οδηγούν τα άτομα στη δημιουργία συλλογικών ομάδων.²³ (Ψαρρού, 2005: 15-17,19, 30)

Για την Ψαρρού, ο εθνικισμός είναι *ιδεολογία, Λόγος, κίνημα και συναίσθημα*. Ως *ιδεολογία*, εμφανίζεται στη νεωτερικότητα, πρεσβεύοντας τον χωρισμό του κόσμου σε διακριτά έθνη, καθένα από τα οποία οφείλει να βρει την πολιτική του έκφραση σε μια εδαφική επικράτεια δημιουργώντας το έθνος-κράτος. Τα συμφέροντα του έθνους είναι πρωταρχικής σημασίας και το κράτος έχει υποχρέωση να τα υπερασπίζεται.²⁴

Ως *Λόγος (discourse)*, εκφράζει την ιδεολογία του εθνικισμού²⁵ μέσω της εθνικιστικής ρητορικής. Ουσιαστικό στοιχείο του εθνικιστικού Λόγου είναι η

²³ Όπως αναφέρει η Ν. Ψαρρού, σύμφωνα με τον Freud ο άνθρωπος έχει δύο ειδών ορμές: 1) της ζωής 2) της επιθετικότητας. Οι δεύτερες στοχεύουν στην ταπείνωση, την καταστροφή ακόμη και τον θάνατο. Όταν αυτές κατευθύνονται προς τον εξωτερικό κόσμο εκδηλώνονται με επιθετικότητα και εχθρότητα προς τους άλλους. Όταν κατευθύνονται προς τον εαυτό εκδηλώνονται ως τάσεις αυτοκαταστροφής.

Αντίθετα, οι πρώτες κάνουν τους ανθρώπους να ζουν μαζί, να δημιουργούν συλλογικές οντότητες. Οι ορμές της ζωής χωρίζονται στις : 1) ορμές του εγώ ή της αυτοσυντήρησης που έχουν σχέση με τις σωματικές λειτουργίες (π.χ. πείνα), και είναι επίσης υπεύθυνες για τη δημιουργία συναισθηματικών και κοινωνικών δεσμών που είναι απαραίτητες για την αυτοσυντήρηση, αρχής γενομένης από την οικογένεια και 2) στις σεξουαλικές ορμές που στοχεύουν στην ικανοποίηση του σώματος με απώτερο σκοπό τη διαίωσιση του είδους. Αλλά εκτός από αυτό οι σεξουαλικές ορμές περιλαμβάνουν οτιδήποτε συμπεριλαμβάνεται στη λέξη «αγάπη» (όπως οι φιλίες, οι συναισθηματικοί δεσμοί κ.λπ.). Η ορμή της αγάπης αποτελεί την κινητήριο δύναμη κάθε ομαδοποίησης. Και στις ομαδες υπάρχει η σεξουαλικότητα, όπως στις ερωτικές σχέσεις, αλλά η ορμή της διοχετεύεται σε διαφορετικούς στόχους, αφού ο αρχικός της (η σεξουαλική αγάπη) αναστέλλεται. Έτσι, η σχέση που δημιουργείται ανάμεσα στα άτομα είναι ένας ομαδικός δεσμός αντί μια ερωτική σχέση. Αυτό εκφράζεται ως ανάγκη επικοινωνίας. (Ψαρρού, 2005: 30-32)

²⁴ Ο εθνικισμός του 18^{ου} αι συνδέθηκε με την «αρχή της αυτοδιάθεσης των λαών». Όμως, από τα μέσα του 20^{ου} αι. και μετά, η λέξη ταυτίζεται με τις αποσχιστικές τάσεις, τις επεκτατικές βλέψεις κρατών και κινήσεων κλπ. Από τη δεκαετία του 1970, που ολοκληρώθηκε η απο-αποικιοποίηση, και μετά συνδέθηκε με τις αρνητικές εκφάνσεις (βία, πόλεμο, επεκτατικότητα). Οι αναδυόμενοι εθνικισμοί (π.χ. στις αποικίες) υπήρξαν επιζήμιοι για τους αποικιοκράτες και σήμαναν το τέλος της κυριαρχίας τους σε αυτές τις περιοχές. Σήμερα, τα αυτονομιστικά κινήματα όπως των Βάσκων, των Σκοτσέζων κ.ά απειλούν τη συνοχή και τη σταθερότητα των κρατών στα οποία εντάσσονται. Συνεπώς, ο εθνικισμός σήμερα είναι ανεπιθύμητος γιατί η δημιουργία εθνών-κρατών είναι επιζήμια για τα κράτη τα οποία ήδη έχουν διαμορφωθεί. (Ψαρρού, 2005:89,109)

²⁵ Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του είναι πως είναι ταυτόχρονα: α) επιμεριστικός (ο τρόπος με τον οποίο τα άτομα εκφράζονται για το δικό τους έθνος, το οποίο θεωρούν ανώτερο σε αξία κάθε έθνος

αναφορά σε ένα ένδοξο παρελθόν. Μια «χρυσή εποχή», συνήθως η αρχαιότητα, όπου το έθνος ήταν ικανό για μεγάλα επιτεύγματα. Η επίκληση του ένδοξου παρελθόντος στοχεύει στην υπόσχεση για παλινόρθωση του μεγαλείου στο παρόν και στο μέλλον, η οποία είναι ιδιαίτερα σαγηνευτική καθώς εμπεριέχει μια εικόνα τελειότητας.

Ως *κίνημα*, είναι η δραστηριοποίηση των εθνών και εθνοτήτων προς την επίτευξη της πολιτικής τους έκφρασης, με τη δημιουργία του δικού τους έθνους-κράτους.

Ως *συναίσθημα*, είναι η αίσθηση υπερηφάνειας και αυτο-εκτίμησης που νιώθουν τα μέλη ενός έθνους επειδή ανήκουν σε αυτό, το οποίο εκλαμβάνεται ως μια ανώτερη μορφή συμμετοχής λόγω των σημαντικών επιτευγμάτων στο παρόν ή στο παρελθόν και εκφράζεται ως αίσθημα ανωτερότητας σε σχέση με άλλα έθνη. Ο εθνικισμός ως συναίσθημα είναι επίσης η θλίψη, η ντροπή και ο θυμός που προέρχεται από τις ενθυμήσεις των αποτυχιών ή των κακοτυχιών του έθνους. (Ψαρρού, 2005: 89-90, 92-94)

Η σημασία και η ένταση των συναισθημάτων προέρχονται από την ταύτιση με το έθνος σε συνδυασμό με το γεγονός ότι το έθνος παρομοιάζεται συχνά ως οικογένεια, γι' αυτό και αναφέρεται συχνά ως «Μητέρα πατρίδα», «πάτρια εδάφη» και οι συμπατριώτες ως «αδέλφια». Η ταύτιση με το έθνος προσομοιάζει με οικογενειακό δεσμό από τον οποίο αντλεί τη δύναμή της η εθνική ταυτότητα. Η ενότητα αυτή αποτελεί τον κορμό του εθνικισμού. (Ψαρρού, 2005: 95)

Τα κύρια χαρακτηριστικά μιας ομάδας είναι η ύπαρξη κοινού σημείου αναφοράς (ενός αρχηγού ή μιας ιδέας), η οργάνωση, η σταθερότητα και η αλληλεγγύη των μελών της. Το μέγεθος, η οργάνωση, καθώς και ο ρόλος του αρχηγού αποτελούν καθοριστικά στοιχεία που διαφοροποιούν τις ομάδες μεταξύ τους και επηρεάζει και τη λειτουργία τους ως φορείς κοινής ταυτότητας.²⁶ Όταν τα άτομα εντάσσονται σε μια ομάδα, συμπεριφέρονται διαφορετικά· εξωτερικεύουν ιδέες και συναισθήματα που δεν θα τα εξέφραζαν μεμονωμένα, καθώς νιώθουν παντοδύναμα ευρισκόμενα εντός της ομάδας. Τα συναισθήματα απλοποιούνται και εκφράζονται με ακραίο τρόπο. (Ψαρρού, 2005: 58- 59)

έχει μια αυτο-εκτίμηση ότι τα δικά του γνωρίσματα είναι μοναδικά και β) οικουμενικός (αναφέρεται στις διεθνείς συνθήκες και ενυπάρχει σε όλα τα εθνικά κράτη για να συντηρεί την ενότητά τους και να διαχέει την επιθετικότητα τους προς άλλες εθνικές ομάδες ή κράτη. (Ψαρρού, 2005: 89)

²⁶ Ο Freud χρησιμοποίησε τα παραδείγματα της Εκκλησίας και του στρατού στην ανάλυσή του, ως αντιπροσωπευτικές πολυμελείς ομάδες με πολύπλοκη οργάνωση, ιεραρχία και αρχηγό. Προφανώς η ύπαρξη πολλών μελών υπαγόρευε την αυστηρή οργάνωση. (Ψαρρού, 2005: 58)

Ο τρόπος με τον οποίο επηρεάζονται οι μαζικές ομαδοποιήσεις είναι ανάλογος του τρόπου λειτουργίας τους. Απαιτείται ένα έντονο ερέθισμα το οποίο στοχεύει στο να διεγείρει το συναίσθημα ή την ηθική των ατόμων, χρησιμοποιείται υπερβολικά συχνά και επαναλαμβάνεται συνεχώς, μέσω μιας απλοϊκής φόρμας. Οι απλές επαναλαμβανόμενες φράσεις, που χρησιμοποιεί η προπαγάνδα, γίνονται «σλόγκαν» και απευθύνονται στο συναίσθημα. Η εθνικιστική προπαγάνδα χρησιμοποιεί απλές φράσεις, οπτικά σύμβολα (όπως σημαίες), απλοποιημένες εικόνες (π.χ. μνημεία), συλλογικές μνήμες, μύθους κ.ά. Η κριτική ικανότητα εύκολα χάνεται, καθώς τα άτομα υποβάλλονται μέσα από τα απλά μηνύματα και τις εικόνες. Στο επίπεδο της μάζας συχνά προτιμώνται οι ψευδαισθήσεις και ο μύθος, δεν αναζητείται απαραίτητως η αλήθεια, γιατί αυτές οι ψευδαισθήσεις γίνονται αποδεκτές ως η αλήθεια στο βαθμό που είναι πιο ευχάριστες και ενισχύουν την ενότητα της ομάδας.

Οι ομάδες χαρακτηρίζονται: 1) από την αδιαφορία τους ως προς τις ίδιες τους τις αντιφάσεις ώστε να συνυπάρχουν στην ομάδα αντικρουόμενες έννοιες (π.χ. ρητορική εθνικής κάθαρσης και δημοκρατίας ταυτόχρονα), 2) από ζοηρότητα (vividness), η οποία σχετίζεται με την κινητικότητα και τις επιλογές της ομάδας (π.χ. επιλογή εικόνων και ιδεών που θα προκαλέσουν ενθουσιασμό), 3) από επαναληπτικότητα (repetitiveness) όπου η επιλεγθείσα ιδέα συμπυκνώνεται σε μια απλοποιημένη φόρμουλα που διεγείρει το συναίσθημα και επιφέρει την κινητοποίηση. (Ψαρρού, 2005: 59-60)

Η ακρότητα επίσης είναι στοιχείο που παρατηρείται στην ηθική των ομάδων. Στις ομάδες οι ατομικές αδυναμίες και επιφυλάξεις παραμερίζονται με αποτέλεσμα οι πράξεις των ατόμων να γίνονται ακραίες. Αυτό συνδέεται με καταστροφικές επιθυμίες και πράξεις βανδαλισμού. Αυτή είναι η μια πτυχή της ακρότητας. Η άλλη είναι οι θαυμαστές πράξεις. Σε αυτή την περίπτωση τα άτομα λειτουργούν μη εγωιστικά, προς όφελος της ομάδας, όχι επειδή την τοποθετούν πάνω από τον εαυτόν τους, αλλά επειδή θεωρούν, ταυτιζόμενα με αυτή, ότι το συμφέρον της ομάδας είναι και δικό τους. Το κίνητρο της δράσης τους είναι σε άμεση συνάρτηση με το ιδεώδες της ταύτισής τους. Αν το ιδεώδες (αρχηγός/ιδέα) είναι θετικό, οι αντίστοιχες πράξεις είναι θετικές και το αντίστροφο. Σε κάθε περίπτωση οι ομάδες εκλαμβάνουν το κοινό ιδεώδες ως κάτι «καλό» και αφοσιώνονται σε αυτό.²⁷

²⁷ Όταν αναφερόμαστε σε έθνη, τότε το «καλό» και το «κακό» ιδεώδες έχει να κάνει με τις ιστορικές συγκυρίες, τις συνθήκες, τον χώρο και τον χρόνο όπου αυτό λαμβάνει χώρα. Για παράδειγμα η Επανάσταση του 1821 αγκαλιάστηκε ως θετικό ιδεώδες - το ιδεώδες της αυτοδιάθεσης και της

Οι ομάδες αποτελούνται από μεμονωμένα άτομα των οποίων η συμπεριφορά εκδηλώνεται μαζικά και ταυτόχρονα. Οι τυχόν επιθετικές συμπεριφορές προέρχονται από το «υπνωτικό ερέθισμα» ενός συναισθηματικά φορτισμένου περιβάλλοντος που επιδρά στο μη-έλλογο κομμάτι του κάθε ανθρώπου. Άρα η κατανόηση της ατομικής και ομαδικής ψυχολογίας είναι σημαντική αν σκεφθεί κανείς την καταστροφική επιρροή του Hitler στο γερμανικό έθνος. (Ψαρρού, 2005: 60, 62)

1αστ) Ρατσισμός

Ρατσισμός: η κοινωνική ή πολιτική πρακτική διακρίσεων που βασίζεται στο δόγμα της ανωτερότητας μιας φυλής, εθνικής ή κοινωνικής ομάδας και στην καλλιεργημένη αντίληψη των μελών της ότι οφείλουν να περιφρουρήσουν την αμιγή σύσταση, την καθαρότητα της ομάδας τους, καθώς και τον κυριαρχικό τους ρόλο έναντι των υπόλοιπων φυλετικών, εθνικών, κοινωνικών κλπ ομάδων που θεωρούνται από αυτά κατώτερες. (Μπαμπινιώτης, 2002:1531)

Σύμφωνα με τον M. Wierniorka ο ρατσισμός είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με τη νεωτερικότητα, τόσο σε επίπεδο ιδεολογίας και δογμάτων όσο και σε επίπεδο έμπρακτων εκδηλώσεων βίας και διακρίσεων και αποτελεί το αποτέλεσμα των αλλαγών που έγιναν στην Ευρώπη μετά την Αναγέννηση, με τις τεράστιες μεταναστεύσεις, την επέκταση των εμπορικών σχέσεων, την εκβιομηχάνιση της δυτικής κοινωνίας και τον εποικισμό. (Wierniorka, 1994: 174)

Τα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη δίνουν ιδιαίτερη σημασία στις εθνικές ταυτότητες. Η ιδέα του έθνους ταυτίζεται με έναν πολιτισμό, με πρωτογενείς δεσμούς και με βιολογικούς ορισμούς ιδεολογικά φορτισμένους, με έννοιες όπως αυτές του ρατσισμού, της ξеноφοβίας και του αντισημιτισμού (Wierniorka, 1994: 177)

Ο Wierniorka διακρίνει τέσσερα επίπεδα ρατσισμού:

- στο πρώτο επίπεδο, ο ρατσισμός δεν αποτελεί κεντρικό ζήτημα και είναι τόσο περιορισμένος ποσοτικά και ποιοτικά ώστε τον αποκαλεί με τον όρο

ανεξαρτησίας του λαού – και υποστηρίχθηκε από τις σημαντικές ευρωπαϊκές δυνάμεις για τους δικούς τους γεωπολιτικούς λόγους. Δύο αιώνες αργότερα, που η πολιτική συγκυρία είναι διαφορετική, ανάλογα κινήματα που αξιώνουν αυτονομία (π.χ. οι Βάσκοι στην Ισπανία) αντιμετωπίζονται ως αποσχιστικά και δεν αναφέρονται ως κινήματα «αυτοδιάθεσης των λαών» αλλά ως ακραίοι εθνικισμοί. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι, οι αλλαγές στη συμπεριφορά των ατόμων όταν μετέχουν σε μια ομάδα δεν είναι δεδομένες. Αντίθετα, είναι πιθανές ή αναμενόμενες σε συγκεκριμένες συγκυρίες. Συνεπώς δεν αντίκεινται σε εκδηλώσεις που έχουν ήπιο χαρακτήρα, π.χ. οι αντιπολεμικές διαδηλώσεις. (Ψαρρού, 2005: 61)

infraracism (υπο-ρατσισμό) και εδράζεται σε θέσεις και προκαταλήψεις που είναι περισσότερο ξενοφοβικές και λαϊκιστικές παρά ρατσιστικές. Διακρίνεται από την διάχυση των φυλετικών δογμάτων, της βίας κλπ.

- στο δεύτερο επίπεδο, ο ρατσισμός γίνεται κεντρικό ζήτημα, αλλά δεν δίνει την εικόνα ενός ενιαίου και ολοκληρωμένου φαινομένου, κυρίως λόγω της έλλειψης μιας ισχυρής πολιτικής έκφρασης, και χαρακτηρίζεται ως *split racism* (διασπαστικός /δισειρετικός ρατσισμός).
- στο τρίτο επίπεδο μιλάμε για *political racism* (πολιτικό ρατσισμό), κυρίως όταν οι πολιτικές/πνευματικές αφηγήσεις και οι πολιτικές δυνάμεις δημιουργούν μια διπλή αρχή στην ενότητα του φαινομένου, προσφέροντας αφενός μια ιδεολογική δομή που καθορίζει ένα σύνολο προβλημάτων και αφετέρου τις πρακτικές μορφές οργάνωσης.
- στο τέταρτο επίπεδο έχουμε τον *total racism* (ολοκληρωτικό ρατσισμό) όταν το κράτος εδράζεται σε ρατσιστικές αρχές. Σήμερα δεν υπάρχει απειλή *ολοκληρωτικού ρατσισμού* στις χώρες μας, σύμφωνα με τον Wierniorka, έτσι μπορούμε να μειώσουμε τη διάκριση από τα τέσσερα επίπεδα σε δύο βασικά: το *infrapolitical*, (υπο-πολιτικό) συμπεριλαμβανομένων των *infra* και *split racisms* και τον *Πολιτικό*. (Wierniorka, 1994: 183-184)

Ομοίως με τον Wierniorka, και ο Μπαλιμπάρ αναφέρεται στις ρατσιστικές αρχές του κράτους υπογραμμίζοντας τη διαφορά μεταξύ της ύπαρξης ρατσισμού μέσα στο κράτος και της ύπαρξης ρατσισμού ως επίσημης ιδεολογίας του κράτους, όπως στην περίπτωση των ναζί. Διαχωρίζει, επίσης τον ρατσισμό της εξολόθρευσης (ναζί), - που στοχεύει στο να εξαγνίσει το κοινωνικό σώμα από το μiasma ή τον κίνδυνο που αντιπροσωπεύουν οι κατώτερες φυλές - από αυτόν της καταπίεσης ή της εκμετάλλευσης που στοχεύει στη δημιουργία μιας κοινωνικής ιεραρχίας, όπως οι φυλετικές διαιρέσεις στις ΗΠΑ. Καμία όμως από αυτές δεν υπάρχει σε απολύτως καθαρή μορφή. Υπάρχουν πολλές μορφές ρατσισμού που συμβάλουν στη διαμόρφωση συμπεριφορών και κινημάτων (για παράδειγμα το Απαρτχάιντ της Ν. Αφρικής συνδύαζε στοιχεία από ναζισμό, αποικιοκρατία, δουλεία). Θα ήταν εξαιρετικά δύσκολο να μη βρεθεί κοινωνία στη σύγχρονη εποχή όπου να μην υπάρχει μια μορφή ρατσισμού.²⁸ (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 63-66)

²⁸ Ο σημερινός ρατσισμός αντλεί από τις μνήμες του παρελθόντος όπως καταδεικνύουν οι νεοναζιστικές οργανώσεις (π.χ. skinheads στη Μ. Βρετανία), φαινόμενο που αποδεικνύει ότι δεν

Οι ρατσιστικές οργανώσεις δεν αποδέχονται αυτόν τον προσδιορισμό. Αυτοπροσδιορίζονται ως εθνικιστικές, υποστηρίζοντας ότι δεν ανάγεται ο ένας όρος στον άλλο. Ο Μπαλιμπάρ υποστηρίζει ότι ο εθνικισμός είναι μια συνιστώσα του ρατσισμού,²⁹ χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν θα υπήρχε ρατσισμός αν δεν υπήρχε ο εθνικισμός και το αντίστροφο. Δεν θα πρέπει να είμαστε απολυτοί για την αναγκαία και ταυτόχρονη συνύπαρξή τους. (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 60-61)

Ο ρατσισμός για την Anthias έχει να κάνει και με τη βιολογική και με την πολιτιστική κατωτερότητα. Σε κάθε περίπτωση ο ρατσισμός είναι κοινωνικό δημιούργημα καθώς η διάκριση και ο αποκλεισμός παίρνουν διαφορετικές μορφές σε διαφορετικές χώρες, ανάλογα με το πώς ορίζονται οι «φυλετοποιημένες» ομάδες. (π.χ τον χειρότερο ρατσισμό στην Αγγλία τον αντιμετωπίζουν οι μαύροι, ενώ στη Γερμανία οι Τούρκοι). Και οι δύο διακρίσεις έχουν σχέση με τον εθνικισμό αφού μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες για φαινόμενα όπως η διάβρωση της εθνικής ταυτότητας, ή η αύξηση της ανεργίας (Anthias, 1995: 144-145)

Σύμφωνα με τον Ανδρέα Πανταζόπουλο και το αφιέρωμά του στο έργο του Pierre - Andre Taguieff *Από τον Βιολογικό στον Διαφοριστικό Ρατσισμό* ο νέος ρατσισμός διαφοροποιείται από τον παλιό στα εξής:

α) στη μετατόπιση από τη «φυλή» στην «κουλτούρα» · μετατόπιση από τη βιολογία και τη φυλετική καθαρότητα στην αυθεντική πολιτισμική ταυτότητα

β) στη μετατόπιση από την «ανισότητα» στη «διαφορά», μετατόπιση από τις «κατώτερες φυλές» στη φοβία της ανάμειξης των πολιτισμών. Οι πολιτισμικές διαφορές για τον νεο-ρατσισμό είναι τόσο απόλυτες που οι φορείς τους δεν πρέπει να αναμειγνύονται. Αυτή η θέση δεν ιεραρχεί μόνον ό,τι διαφέρει, αλλά ουσιαστικά απαιτεί τον διαχωρισμό αυτού που θεωρείται ότι διαφέρει. Η πολιτισμική διαφορά

μπορούμε να εξαλείψουμε το ρατσισμό ούτε με καταγγελίες ούτε με καταστολή (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 66)

²⁹ Ο Μπαλιμπάρ διακρίνει τον ρατσισμό σε:

- θεωρητικό και αυθόρμητο, ή αλλιώς ρατσιστική προκατάληψη (που εκλαμβάνεται πότε ως φαινόμενο ψυχολογίας συλλογικής και πότε ως στοιχείο της ατομικής προσωπικότητας)
- εσωτερικό (όταν απευθύνεται εναντίον μιας μειονότητας στο εσωτερικό μιας χώρας) και εξωτερικό (η ακραία μορφή ξενοφοβίας)
- αυτό-αναφορικό (σε αυτόν υπάγονται οι φορείς της προκατάληψης που θεωρούν τους εαυτούς τους ως εκπροσώπους μιας ανώτερης φυλής και ασκούν φυσική ή συμβολική βία) και ετερο-αναφορικό (στις οποίες υπάγονται τα θύματα του ρατσισμού που προέρχονται από μια κατώτερη φυλή) (ο.π.: 62-63)

προσλαμβάνεται και προωθείται ως «φυσική διαφορά», ως η «δεύτερη φύση» ατόμων και ομάδων.

γ) στη μετατόπιση από την ετεροφοβία στην ετεροφιλία (δικαίωμα στη διαφορά). Οι ετερόφιλες μορφές ρατσισμού αποτυπώνονται στην άρνηση επαφής, σε φοβίες για πιθανή ανάμειξη, σε πανικούς για τους μεικτούς γάμους κ.ά. και μεταφράζεται τόσο σε μια ετερόφιλη γλώσσα (ως δικαίωμα στη διαφορά) όσο και σε μια ετερόφοβη γλώσσα (με την απόρριψη της διαφοράς). Αυτός ο πολιτισμικός πλουραλισμός εμφανίζεται ότι σέβεται όλες τις ταυτότητες, αλλά από την άλλη, υπερασπίζοντας το «δικαίωμα στη διαφορά», «φυλακίζει», «κλείνει στον εαυτό τους» τις πολιτισμικές, εθνοτικές, θρησκευτικές κ.ά. κοινότητες και τις καταδικάζει στον χαρακτηρισμό τους ως «αναφομοίωτων άλλων».

δ) στη διατύπωση του «έμμεσου ρατσισμού». Ο νέο-ρατσιστικός λόγος δεν αποκαλύπτεται άμεσα ως τέτοιος αλλά μέσα από κεκαλυμμένα υπονοούμενα. Για παράδειγμα, ο αντιμεταναστευτικός λόγος καθολικεύει και δαιμονοποιεί τους «ανεπιθύμητους ξένους». Έτσι, η αντιμεταναστευτική συμπεριφορά ερμηνεύεται ως φυσιολογική αντίδραση μιας κοινωνίας η οποία αγωνιά για την «εισβολή» και νομιμοποιεί μια πολιτική αποκλεισμού, προβάλλοντας την εθνική προτίμηση («πρώτα οι εθνικοί πολίτες») ως μια απόλυτα λογική επιλογή.

Πανταζόπουλος Ανδρέας, *«Από τον βιολογικό στον διαφοριστικό ρατσισμό»*

<http://pontosandaristera.wordpress.com/2011/06/30/pier-antre-tagief/> Πιερ-Αντρέ Ταγκιέφ: Βιβλιοθήκη (Ελευθεροτυπία) – 05/09/2008 (πρόσβαση στις 21/11/12)

1αζ) Ταξικός ρατσισμός

Ιδιαίτερα με τη βιομηχανική επανάσταση και στα πλαίσια των καπιταλιστικών σχέσεων εμφανίστηκε ο ταξικός ρατσισμός³⁰ ο οποίος απευθυνόταν στο προλεταριάτο, τόσο ως σώμα που υφίστατο την εκμετάλλευση, όσο και ως μια τάξη «απειλή» για το πολιτικό και κοινωνικό status quo. Η «φυλή των εργατών» διακρινόταν για την πνευματική της πενία, τη ροπή της προς τον αλκοολισμό και τα ναρκωτικά, τη σεξουαλική ακράτεια, την εγκληματικότητα και γενικότερα

³⁰ Ο Μπαλιμπάρ αναφέρει ότι πολλοί ιστορικοί του ρατσισμού έχουν υπογραμμίσει πως η διάκριση βάσει της φυλής, αρχικά, είχε μια ταξική σημασία δεδομένου ότι η ανισότητα των κοινωνικών τάξεων παρουσιαζόταν ως μια φυσική ανισότητα. Η αντίληψη αυτή έλκει την καταγωγή της από την αντίληψη της κληρονομικής αριστοκρατίας ως ανώτερης «φυλής» μέσω της οποίας ο αριστοκράτης εξασφάλιζε τη νομιμοποίηση των πολιτικών προνομίων του και τη συνέχιση της γενεαλογίας, σε συνδυασμό με την ύπαρξη της δουλοκτησίας και τον χαρακτηρισμό ως «κατώτερων» των πληθυσμών που υπάγονταν σε αυτή· αργότερα η έννοια απέκτησε εθνική σημασία. (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 314)

ενσωμάτωνε όλα τα ηθικά και σωματικά στίγματα που θεωρούνταν επικίνδυνα για τον εκφυλισμό της κοινωνίας. Στον αντίποδα, η «φυλή των πολιτών» αποτελούσε το υγιές στοιχείο της κοινωνίας. Κατά συνέπεια, οποιαδήποτε επαφή μαζί τους, δηλαδή η ίδια η εργατική συνθήκη, συνιστούσε απειλή εκφυλισμού των υγιών στοιχείων του έθνους. Η ιδέα μιας εκ φύσεως διαφοράς χρησιμοποιήθηκε ώστε οι «επικίνδυνες (για τα προνόμια της καθεστηκυίας τάξης) τάξεις» να αποκλειστούν από την ιδιότητα του πολίτη και τα δικαιώματα που αυτή συνεπαγόταν.

Κάθε φορά που η απειλή φάνταζε ορατή για τις κυρίαρχες τάξεις, αυτές χρησιμοποιούσαν την εθνική ιδεολογία. Για παράδειγμα, στην εποχή της αποικιοκρατίας το στίγμα της επικινδυνότητας μετατοπιζόταν από τους αγρότες στους αλλοδαπούς, με ταυτόχρονη αναβάθμιση των αγροτών, σε ό,τι αφορούσε την εθνική αυθεντικότητα, την ηθικότητα και τη φυλετική ακεραιότητα. Την εποχή της βιομηχανικής επανάστασης η σωματική εργασία στη βιομηχανία αποτελούσε τον στόχο του ρατσισμού, ο οποίος μετατοπίστηκε από τη χειρωνακτική εργασία στην εκμηχανισμένη σωματική εργασία του προλετάριου.³¹ (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 316-320).

Ο ταξικός ρατσισμός εμφανίζεται και για έναν επιπλέον λόγο. Η διαδικασία της καπιταλιστικής κεφαλαιακής συσσώρευσης απαιτούσε και απαιτεί μια υπερπληθώρα εργατικού δυναμικού, ώστε στα πλαίσια του ανταγωνισμού της αγοράς, να μπορεί να αντλεί από εκεί νέες δυνάμεις προσαρμοζόμενες στις απαιτήσεις της κινητικότητας του κεφαλαίου και του υπερκέρδους, μέσω της μείωσης του εργατικού κόστους. Από την άλλη επιδιώκει να «εγκλωβίσει» πολλές εργατικές γενιές για να τις «εκπαιδεύει» στη δουλειά και να τις «συνδέει» με την επιχείρηση, προκειμένου τα παιδιά των εργατών να γίνονται εργάτες και να δημιουργείται μια κοινωνική κληρονομικότητα.³²

³¹ Η διαφοροποίηση από το «κτηνώδες» σώμα του εργάτη, ο οποίος απεκδύεται την πνευματικότητα του, και εξανθρωπίζεται αφού χρησιμοποιείται μόνο για τη λειτουργία της μηχανής, ταυτιζόμενος και ο ίδιος ως εξάρτημα αυτής, οδήγησε τις ανώτερες τάξεις στη δημιουργία ενός υπερ-σώματος μέσα από την ενασχόληση με τα σπορ και τη συνακόλουθη ανάδειξη του ανδρισμού, ώστε να προφυλαχθούν από την εξάπλωση των εξανθρωπισμένων που απειλεί την ανθρώπινη φυλή.

Από τα παραπάνω αντιλαμβανόμαστε, πως το σώμα γίνεται αντικείμενο αισθητικής, που στιγματίζει θετικά ή αρνητικά τα φυλετικά χαρακτηριστικά, προωθώντας, κατά περίπτωση, είτε τη φυλετική κατωτερότητα, είτε τον ανθρώπινο τύπο της ανώτερης φυλής. (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 322)

³² Εδώ εμφανίζεται και η αντίφαση της καπιταλιστικής συσσώρευσης που από τη μια αποζητά, στα πλαίσια της ευέλικτης εργασίας, έναν «εφεδρικό στρατό εργασίας» και από την άλλη επιθυμεί ταυτόχρονα μια «μονιμότητα», με την παρεμπόδιση της κοινωνικής κινητικότητας, ώστε να

Από αυτές τις αντιφατικές απαιτήσεις προκύπτουν οι πολιτικές για τη μετανάστευση και τις χωροταξικές διακρίσεις, που το κράτος και η εργοδοσία εφαρμόζουν ήδη από τα μέσα του 19^{ου} αι. Οι πρακτικές αυτές έχουν στοιχεία «πατερναλιστικής» και «πειθαρχικής» διάστασης, υπεράσπισης του πολιτισμού, και κοινωνικού πολέμου εναντίον των άγριων μαζών, όπως καταδεικνύεται μέσα από την κοινωνικοαστυνομική χειραγώγηση στα γκέτο. (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 322-323)

Σήμερα το φαινόμενο του ρατσισμού παρουσιάζεται όχι μόνον ως συνέπεια της οικονομικής κρίσης (ανεργία, άρα έξαρση του ανταγωνισμού μεταξύ των εργατών, άρα εχθρότητα, ξενοφοβία, ρατσισμός), αλλά και της κοινωνικής και πολιτικής της διάστασης, όπως αντανακλώνεται στη συρρίκνωση του κοινωνικού κράτους και στην παρακμή του πολιτικού συστήματος. Όλα αυτά μαζί τροφοδοτούν τον εθνικισμό, ο οποίος συνοδεύεται από την «εγκληματοποίηση» των μεταναστών και την ξενοφοβία. Ο ρατσισμός ξεκινάει από τον λόγο, μεταφέρεται στην «ατομική» βία και συνεχίζεται στο οργανωμένο κίνημα. Όλο και περισσότεροι υιοθετούν ρατσιστικό λόγο και συναφείς συμπεριφορές σε θέματα εργασίας, σεξουαλικών και οικογενειακών σχέσεων καθώς και σε θέματα πολιτικής. Όπως φαίνεται και από το χιτλερικό παράδειγμα, η ρατσιστική ιδεολογία συναιρεί τις ταξικές αντιθέσεις στα πλαίσια της σιωπηλής εχθρότητας και του αποκλεισμού έναντι των αλλοδαπών.³³ Ο ρατσισμός έχει ταξικά χαρακτηριστικά και υπό την έννοια ότι ένας αλλοδαπός εργάτης χαρακτηρίζεται ως μετανάστης, σε αντιδιαστολή με έναν αλλοδαπό καπιταλιστή ο οποίος δεν θεωρείται ποτέ ως μετανάστης. (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 328-331, 333)

δημιουργούνται πατερναλιστικές σχέσεις ανάμεσα στην εργοδοσία και την εργατική οικογένεια. Με αυτήν την τακτική, βεβαίως, μεγαλώνουν οι δυνατότητες οργάνωσης και αντίστασης (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 322)

³³ Ο ρατσισμός είναι ιδιαίτερα αισθητός στο θέμα της μετανάστευσης. Οι αλλοδαποί βρίσκονται στο στόχαστρο των επιθέσεων καθώς έχει μετατεθεί στην ύπαρξή τους η αιτία ή η επιδείνωση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η κοινωνία όπως είναι η ανεργία, η δημόσια υγεία, η εκπαίδευση, η εγκληματικότητα. Η μείωση και ει δυνατόν η εξάλειψη της μετανάστευσης θα επέτρεπε να επιλυθούν τα προβλήματα αυτά, ενώ η απέλαση αποτελεί ένα πρόσφορο μέτρο αντιμετώπισης του θέματος. Η υποτιθέμενη υπαιτιότητα των μεταναστών επιτρέπει στον κόσμο να τους αντιμετωπίζει ως την αιτία μιας και μόνον κρίσης. Αυτή η ικανότητα του ρατσισμού να αναμειγνύει σε μια και μοναδική αιτία (αλλοδαποί) όλα τα «κακώς κείμενα» αποτελεί ένα από τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά του. (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 331-332)

Υπάρχει ένας αμοιβαίος προσδιορισμός μεταξύ εθνικισμού – ρατσισμού όπως και μεταξύ «ταξικού ρατσισμού – εθνικού ρατσισμού». Κατά τον Μπαλιμπάρ, είναι ζήτημα ήσσονος σημασίας το αν ο εθνικισμός είναι ένα μέσον που στοχεύει να καλύψει την αναγκαιότητα της ενότητας του κράτους και της κοινωνίας ή αποτελεί μια αντίδραση στα εμπόδια που η πάλη των τάξεων ανυψώνει εμπρός στην εθνική ενότητα. Αντίθετα, θεωρεί μείζονος σημασίας, το να παρατηρήσει κάποιος ότι, όταν ανάμεσα στο κράτος και το έθνος εμφανίζεται ταξικός ανταγωνισμός, ο εθνικισμός παίρνει τη μορφή του ρατσισμού. Εδώ προσδιορίζεται και η αντίφαση του ρατσισμού που, ενώ οραματίζεται ένα κράτος- έθνος όπου τα άτομα θα συνυπάρχουν ειρηνικά γιατί θα ζουν μεταξύ τους ως όμοιοι μεταξύ ομοίων, ταυτόχρονα καθιστά το κράτος αυτό μη κατοικήσιμο αφού προσπαθεί να δημιουργήσει μια ενοποιημένη κοινότητα έναντι εξωτερικών εχθρών παραβλέποντας τις εσωτερικές διαιρέσεις και ανισότητες. (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 325-326)

1αη) Ο ρατσισμός μέσα από την οπτική της ψυχαναλυτικής προσέγγισης

Αν και ξεχωριστές έννοιες ο εθνικισμός και ο ρατσισμός, υπάρχει μια σύγκλιση στον τρόπο που αντιμετωπίζουν το «ξένο» και το «διαφορετικό» ως κάτι που αποτελεί απειλή για την ομοιογένεια και την ασφάλεια της ομάδας, είτε αυτή είναι το έθνος είτε είναι η φυλή.

Η Ψαρρού, επικαλούμενη τον Freud προσεγγίζει το θέμα του ρατσισμού μέσα από τη ψυχολογία των ομάδων και τον τρόπο που τα μέλη τους διαχωρίζουν το «εμείς» από τους «άλλους», τους ξένους. Η απαίτηση για ισότητα ανάμεσα στα μέλη της ομάδας είναι η πηγή της δικαιοσύνης και της ισότιμης μεταχείρισής τους, κατά τον Freud, και έχει τις ρίζες της σε αυτό που αρχικά ήταν ζήλια. Αν εγώ δεν ευνοούμαι κανείς δεν πρέπει να ευνοείται. Όμως η απαίτηση για ισότητα αφορά μόνο στα μέλη της ομάδας και όχι στην ηγεσία. Ο αρχηγός είναι ο κρίκος που συνενώνει την ομάδα μέσω της αγάπης τους προς αυτόν και προκαλεί και την ταύτισή τους μαζί του.³⁴ Στις κοινοβουλευτικές δημοκρατίες, όπου δεν υπάρχει έντονο το στοιχείο της ταύτισης με έναν αρχηγό αλλά με μια «πατρίδα», η απαίτηση για ισότητα έχει σχέση

³⁴ Η κοινή ταυτότητα για τα μέλη μιας ομάδας εδράζεται στην ταύτιση με ένα κοινό «κάτι» είτε το πρόσωπο του αρχηγού (ταύτιση με αυτό που θα ήθελα να είμαι) είτε με ένα ιδεώδες (με αυτό που θα ήθελα να έχω). Στη συνέχεια ακολουθεί η ταύτιση των ατόμων μεταξύ τους, επειδή τους ενώνει κάτι κοινό. Η ταύτιση δηλ. των ατόμων είτε με τον αρχηγό είτε με την Ιδέα επιφέρει και ταύτιση μεταξύ τους, ώστε πλέον να αποτελούν μια ομάδα με κοινή ομαδική ταυτότητα. (Ψαρρού, 2005: 69)

με τους θεσμούς του κράτους. Όλα τα παραπάνω αφορούν στα άτομα που είναι μέλη της ομάδας. Τα άτομα που δεν είναι μέλη δεν δικαιούνται ίση μεταχείριση, ενώ γίνονται στόχοι της επιθετικότητας που υπάρχει μέσα στο άτομο αλλά δεν μπορεί να εξωτερικευτεί στα μέλη της ομάδας του.³⁵ (Ψαρρού, 2005: 70)

Στις σύγχρονες κοινωνίες το αίτημα για ισότητα θεωρητικά επεκτείνεται και στους ξένους, όμως στην πράξη, όπως καταδεικνύει η σχετική εμπειρία του σεβασμού των δικαιωμάτων των μεταναστών, δεν εφαρμόζεται. Οι ξένοι είναι διαφορετικοί, άρα η παρουσία τους αποτελεί απειλή για τη συνοχή της ταυτότητας του έθνους η οποία εδράζεται στην ομοιότητα των μελών του. Αν οι μειονότητες, δηλαδή οι «ξένοι», αξιώσουν ίση αγάπη (σύμφωνα με την ανάλυση της ψυχολογίας της ομάδας) που στην ουσία σημαίνει ίση μεταχείριση, παρ' όλο που είναι διαφορετικοί, τότε το έθνος απειλείται με διάλυση, τουλάχιστον από ορισμένα μέλη του που θεωρούν ότι κάποιοι παρείσακτοι εισχωρούν στην οικογένειά τους (μητέρα πατρίδα- έθνος) και τη διαβρώνουν.³⁶

Πώς όμως συμβαίνει να υπάρχουν οι ανισότητες στο εσωτερικό των ομάδων παρ' όλη την απαίτηση για ισότητα; Πώς δικαιολογούνται οι ταξικές διαφορές στα πλαίσια μιας εθνικής οντότητας; Η αίσθηση του «ανήκειν» σε ένα έθνος λειτουργεί, σε μεγάλο βαθμό, ως αντιστάθμισμα, γιατί ικανοποιεί το αίσθημα του ναρκισσισμού που επίσης χαρακτηρίζει τις ομάδες. Η συμπάθεια για τα άτομα του έθνους μας, έχει ένα ναρκισσιστικό περιεχόμενο στο βαθμό που προέρχεται από την ταύτιση μαζί τους και την αγάπη για την πατρίδα. Δηλαδή για κάτι που είναι δικό μας. Η συμπάθεια για «εμάς» και η αντιπάθεια για τους «άλλους» έχει ως συνεπακόλουθο την αίσθηση ότι «εμείς» είμαστε ανώτεροι. (Ψαρρού, 2005: 71-73)

Τα άτομα της ομάδας ταυτίζονται με την εικόνα του αρχηγού ή της Ιδέας προβάλλοντας πάνω του/της όλα τα ποιοτικά χαρακτηριστικά που έχουν ή θα ήθελαν να έχουν και που τα εκφράζει ο αρχηγός. Με αυτόν τον τρόπο ο αρχηγός ή η Ιδέα γίνεται μια επέκταση του εαυτού. Η αγάπη προς το πρόσωπό του είναι ένα είδος

³⁵ Το παράδειγμα των θρησκειών είναι απολύτως ενδεικτικό για τη μεταχείριση μελών και μη μελών. Οι θρησκευτικοί πόλεμοι έχουν καταδείξει ότι, αν και θεωρητικά προεβούσαν τη μη ανταποδοτική αγάπη, επιφυλάσσουν σκληρή μεταχείριση σε όσους δεν ανήκουν σε αυτές. Η ισχυροποίηση των ομαδικών δεσμών κάνει τις ομάδες να είναι λιγότερο ανεκτικές προς τους «απ' έξω». (Ψαρρού, 2005: 71)

³⁶ Οι ξένοι εξ ορισμού θεωρούνται διαφορετικοί χωρίς να τίθεται καν το ερώτημα αν πράγματι είναι αλλιώτικοι απ' όσο εμφανίζονται. Αυτό συμβαίνει γιατί αν ετίθετο το ερώτημα θα έπρεπε κάποιος ή να αποδεχθεί ότι οι ξένοι δεν είναι τόσο διαφορετικοί ή ότι οι ομοεθνείς δεν είναι τόσο όμοιοι. Τέτοιες όμως διαπιστώσεις θα είχαν συνέπειες για τη συνοχή και την ταυτότητα του έθνους. (στο ίδιο)

αυτό-ερωτισμού. Ταυτόχρονα ο «άλλος» αποκηρύσσεται, καθόσον σε αυτόν προβάλλονται όλα τα αρνητικά χαρακτηριστικά της ομάδας. Με αυτή την αρνητική ταύτιση επιτυγχάνεται πάλι η ενότητα της ομάδας, αφενός γιατί και το μίσος είναι ενοποιητικό, αφετέρου, γιατί ο «άλλος» γίνεται ο αποδέκτης των αρνητικών συναισθημάτων που διαφορετικά θα διοχετεύονταν στην ομάδα και θα την απειλούσαν με διάλυση. (Ψαρρού, 2005: 72-73)

Η διοχέτευση της επιθετικότητας προς τους άλλους έχει να κάνει και με την ορμή της επιθετικότητας που ενυπάρχει σε κάθε άτομο και που παροχετεύεται προς τον άλλο. Η ύπαρξη των «άλλων» που δέχονται τις εκδηλώσεις επιθετικότητας προσφέρει τη δυνατότητα συνένωσης της ομάδας εφόσον τα μέλη της διοχετεύουν την επιθετικότητα τους προς τους «ξένους». (Ψαρρού, 2005: 75)

Η διαφορετικότητα, μέσα από την οπτική της ψυχολογίας, αποτελεί μια υπενθύμιση των ελλείψεών μας. Ο ρατσισμός και ο εθνικισμός δημιουργούν μια επιλεκτική εκδοχή της διαφορετικότητας, αναδεικνύοντας τα προτερήματα της ημέτερης κατηγορίας και τα μειονεκτήματα μόνον της άλλης.³⁷ Και οι δύο εμπριέχουν ναρκισσιστικά στοιχεία,³⁸ καθώς βασίζονται στην ανωτερότητα της ημέτερης ομάδας.

«Θέματα εκπαίδευσης-ψυχολογίας, Ψυχολογική ερμηνεία ρατσισμού-εθνικισμού II», http://educpsychology.blogspot.gr/2012/08/blog-post_13.html, (πρόσβαση στις 29/11/12)

Οι ακραίες πεποιθήσεις, όπως ο ρατσισμός, έχουν επίσης ρίζες στην καταπιεσμένη σεξουαλικότητα. Ο άνθρωπος που διέπεται από συγκρούσεις ηθικού ή σεξουαλικού χαρακτήρα εμφανίζεται ιδιαίτερα πειθήνιος σε αυστηρούς ηθικούς κανόνες. Για παράδειγμα, καταπιεσμένες ομοφοβικές σκέψεις ή ομοφυλοφιλικές

³⁷ Η ενδόμυχη παραδοχή ότι δεν μπορεί κάποιος να μεταβάλλει τα βιολογικά, εγγενή χαρακτηριστικά, η υπερβολή στα θετικά της φυλής του ρατσιστή και η προβολή των αρνητικών των «άλλων» ίσως να κρύβει μια ενδόμυχη αναγνώριση (και ήττα) απέναντι στην αδυναμία του να αλλάξει πράγματα με τα οποία γεννιέται. Η ακραία τοποθέτηση αποτελεί προσπάθεια διάσωσης της αυτοεκτίμησης, που έχει τρωθεί από την παραδοχή του αμετάκλητου της φύσης. *«Ψυχολογική ερμηνεία ρατσισμού-εθνικισμού III»*, http://educpsychology.blogspot.gr/2012/08/blog-post_19.html, (πρόσβαση στις 29/11/12)

³⁸ Το βαθύτερο αίτιο του ναρκισσισμού είναι η χαμηλή αυτοεκτίμηση γι' αυτό και επιστρατεύεται ως μηχανισμός άμυνας για να περιφρουρήσει αισθήματα αυτοαξίας. Η ταύτιση όμως με την ιδανική εικόνα του εαυτού είναι μια συγκρουσιακή σχέση αγάπης-μίσους καθώς το άτομο πασχίζει να ξεχωρίσει όλο και περισσότερο, ανυψώνοντας τον εαυτό του συμμετέχοντας σε πιο επίλεκτες ομάδες και δημιουργώντας νέους εχθρούς. *Θέματα εκπαίδευσης- ψυχολογίας, Ψυχολογική ερμηνεία ρατσισμού-εθνικισμού II»*, http://educpsychology.blogspot.gr/2012/08/blog-post_13.html, (πρόσβαση στις 29/11/12)

τάσεις μπορεί να οδηγήσουν κάποιον να επιβεβαιώσει με ακραίο τρόπο (επιθετικές πρακτικές, χρήση βίας) τη φυλετική του ταυτότητα από φόβο να μην τη χάσει. Η ταύτιση με μια ακραία ιδεολογία δίνει τη δυνατότητα χρήσης βίας που εκτονώνει σεξουαλικά απωθημένα. Ο ρατσιστής εξοργίζεται με ό,τι τον ερεθίζει ή με ό,τι του υπενθυμίζει ότι ερεθίζεται· δεν είναι τυχαίο ότι οι ακραίες ιδεολογίες συνοδεύονται και από ακραίες εκφράσεις ηθικής αλλά και σεξουαλικότητας.

«Θέματα εκπαίδευσης-ψυχολογίας, Ψυχολογική ερμηνεία ρατσισμού-εθνικισμού II», http://educpsychology.blogspot.gr/2012/08/blog-post_13.html, (πρόσβαση στις 29/11/12)

Ο ρατσισμός χρησιμοποιεί την προσφιλή του τακτική της δημιουργίας του «άλλου» ως «αποδιοπομπαίου τράγου» ώστε οι ευθύνες για τα προβλήματα που ταλανίζουν το άτομο να μεταφερθούν σ' αυτόν τον «άλλο». Επειδή το ίδιο το άτομο δεν επιθυμεί να αναλάβει την προσωπική ευθύνη για τα «κακώς κείμενα» (γιατί θα έπληττε την αυτοεκτίμησή του) δημιουργεί εχθρούς ώστε να μετατεθούν σε αυτούς οι γενεσιουργές αιτίες των προβλημάτων του. Έτσι, περισώζεται τόσο το ίδιο όσο και οι ομάδες στις οποίες εντάσσεται.

Όσον αφορά την προσήλωση σε ηγετικές μορφές, θα λέγαμε ότι μια εύλογη εξήγηση είναι ότι αυτή η πίστη αναπληρώνει ή συνεχίζει την αφοσίωση σε μια γονεϊκή φιγούρα. Ενώ κατά τη διάρκεια της εφηβείας και της νεανικής ηλικίας η απομυθοποίηση του ιδανικού γονέα προσγειώνει και εξελίσσει το άτομο, η αποφυγή αυτής της επώδυνης πραγματικότητας μετουσιώνεται στην εξιδανίκευση ενός ηγέτη και μιας ιδεολογίας. Οπότε σε αυτήν την περίπτωση: *«είτε αναπληρώνονται κενά ("επιτέλους βρέθηκε μια φιγούρα εξουσίας που μπορώ να εμπιστευτώ") ή δίνεται συνέχεια σε σχέσεις που δεν είχαν φτάσει στην υγιή λύση ("όπως λάτρευα τον πατέρα μου, έτσι λατρεύω και τον ηγέτη")»*. Ο οπαδός, εξαρτημένος από την συναισθηματική του ανάγκη, και φοβούμενος την απόρριψη, την τιμωρία, υποτάσσεται στην εξουσία του ηγέτη. Θα λέγαμε, ότι υπάρχει μια παλινδρόμηση στην παιδική ηλικία, μέσα από την οποία επέρχεται μια αναβίωση της γονεϊκής παντοδυναμίας.

Εξετάζοντας το θέμα της ανατροφής, θα λέγαμε ότι μια καταπιεστική ανατροφή μπορεί να δημιουργήσει: α) είτε αυταρχικούς ανθρώπους, με υπερβάλλοντα ζήλο προς την ηθική και τη δικαιοσύνη β) είτε επαναστατικούς, άναρχους, με εμμονή στην αντιδραστικότητα. Και στις δυο περιπτώσεις παρατηρείται μια εύκολη συμμόρφωση με τη μάζα και ταύτιση με ηγέτες ή ιδεολογίες.

Μια ακόμα ενδιαφέρουσα ψυχαναλυτική άποψη είναι ότι ο ρατσιστής δραστηριοποιείται λόγω του ανταγωνισμού και της αντιζηλίας απέναντι στη

διεκδίκηση της «μητέρας», όπου η «μητέρα» μπορεί να ταυτίζεται με την εθνικότητα, τη φυλή ή την πατρίδα. Τα συναισθήματα κτητικότητας και η προσκόλληση που αναπτύσσει ο ρατσιστής προς την εθνικότητα-φυλή-πατρίδα, τον οδηγούν στο να καταδιώξει και να αποπέμψει οποιονδήποτε ή οτιδήποτε διαφορετικό αισθανθεί ότι παρεμποδίζει ή απειλεί την προσκόλληση αυτή.

«Θέματα εκπαίδευσης- ψυχολογίας»/Ψυχολογική ερμηνεία ρατσισμού-εθνικισμού III.
http://educpsychology.blogspot.gr/2012/08/blog-post_19.html, (πρόσβαση στις 29/11/12)

1β. Ρατσισμός-Σεξισμός

«Σεξισμός» θεωρείται η διάκριση εναντίον ανθρώπων βασισμένη στο φύλο τους ή τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό και μπορεί να αναφέρεται σε τρεις λεπτά διαφοροποιημένεςπίστεις ή συμπεριφορές:

1. Την πίστη πως το ένα φύλο είναι ανώτερο του άλλου
2. Την πίστη πως οι άντρες και οι γυναίκες είναι πολύ διαφορετικοί και ότι αυτό πρέπει να αντανακλάται έντονα στην κοινωνία, τη γλώσσα, τα σεξουαλικά δικαιώματα, και το νόμο.
3. Μπορεί επίσης να αναφέρεται απλά στο μίσος απέναντι στις γυναίκες (μισογυνισμός) ή, λιγότερο συχνά, μίσος απέναντι στους άντρες (μισανδρισμός).

Οι σεξιστικές θεωρίες υποστηρίζουν ότι τα άτομα κατανοούνται και κρίνονται με βάση τα χαρακτηριστικά του φύλου στο οποίο ανήκουν. Αυτό υποθέτει πως όλα τα άτομα ανήκουν καθαρά σε μία κατηγορία «αρσενικού» ή «θηλυκού».

«Σεξισμός», <http://el.wikipedia.org/wik> (πρόσβαση στις 30/11/12)

Η Ντόκου θεωρεί ότι η πατριαρχική κοινωνία - που στηρίζεται στην ιδέα της φυσικής ανωτερότητας του άρρενος και ιεραρχεί τις κοινωνικές, οικονομικές και ηθικές δομές της με γνώμονα την πρωτοκαθεδρία του αρσενικού ενάντια στο θηλυκό και την ανδροκρατία της εξουσίας - αποτελεί το πλαίσιο της δημιουργίας των σεξιστικών ιδεολογιών, συμπεριφορών και πρακτικών. Ο σεξισμός, δεν περιορίζει την αρνητική του διάκριση στις σχέσεις των φύλων, αλλά λειτουργεί ως μεταφορά για άλλου είδους διακρίσεις, όπως για το ρατσισμό (η πεποίθηση στον Αμερικανικό νότο, πριν την κατάργηση των φυλετικών διακρίσεων, ότι οι αφροαμερικανοί/ίδες είχαν υψηλότερη, και άρα πιο ανεξέλεγκτη, σεξουαλικότητα από ότι οι λευκοί), ή για τον οριενταλισμό (η πεποίθηση μέχρι τα τέλη του 19ου αιώνα πως οι λαοί της

Ανατολής ήταν «θηλυπρεπείς» και έπρεπε επομένως να υποταχθούν στην «ανδροπρέπεια» των Δυτικών).

Ντόκου Χριστίνα, «Σεξισμός», <http://www.thefylis.uoa.gr/fylopedia/index.php>, (πρόσβαση στις 02/12/12)

Σύμφωνα με την Judith Butler η συγκρότηση της έμφυλης ταυτότητας είναι μια διαδικασία που επιβάλλεται από τις εκάστοτε κοινωνικές συμβάσεις. Το φύλο κατασκευάζεται μέσα από συγκεκριμένα σωματικά δρώμενα και καθίσταται φορέας πολιτισμικών νοημάτων. Επικαλούμενη την Μποβουάρ τονίζει τη διάκριση ανάμεσα σε βιολογικό και κοινωνικό φύλο. Σύμφωνα με τη διάκριση αυτή το να είναι κάποια θηλυκού γένους δεν έχει σημασία· το να είναι όμως γυναίκα σημαίνει ότι το σώμα της έχει εξαναγκαστεί να προσαρμοστεί σε μια συγκεκριμένη ιδέα περί γυναίκας. Έχει δηλ. αναγκαστεί να επιτελεί ένα επαναλαμβανόμενο σωματικό εγχείρημα. Το φύλο λοιπόν είναι διάφορες «επιτελεστικές πράξεις» οι οποίες αν δεν υπήρχαν δεν θα υπήρχε καν το φύλο. Μέσα από τις πράξεις αυτές, που επαναλαμβάνονται και παγιώνονται μέσα στον χρόνο, το σώμα καθίσταται έμφυλο. Συνεπώς, το φύλο είναι μια κοινωνική κατασκευή. (Butler 2006: 384, 386-387)

Προς επίρρωση των παραπάνω η Butler επικαλείται τη μεταχείριση που επιφυλάσσει η κοινωνία σε όσους/ες δεν επιτελούν με τον σωστό τρόπο το φύλο τους και σε όσους/ες το επιτελούν. Τους μεν πρώτους τους τιμωρεί ή τους περιθωριοποιεί τους δε δεύτερους τους αποδέχεται. Το γεγονός αυτό θα έπρεπε να αποτελεί επαρκή ένδειξη πως, σε ένα βαθμό, υπάρχει η κοινωνική επίγνωση πως η αλήθεια ή το ψέμα του φύλου είναι ζήτημα κοινωνικής επιβολής και όχι οντολογικής αναγκαιότητας (Butler 2006: 399-400)

Προκειμένου να συνεχίζει να υπάρχει ένας συγκεκριμένος πολιτισμός, έχει εγκαθιδρυθεί ένα ετεροφυλοφιλικό σύστημα γάμου, εντός του οποίου, υποχρεωτικά, περιορίζεται η σεξουαλική αναπαραγωγή. Αυτό το σύστημα γάμου επιβάλλει να αναπαράγονται οι άνθρωποι, με συγκεκριμένους έμφυλους τρόπους, οι οποίοι και αυτοί να εξυπηρετούν τα συμφέροντα της αναπαραγωγής. (Butler 2006: 391-392)

Η Αθηνά Αθανασίου επικαλείται την Butler και αναφέρει ότι η εμφυλοποίηση πραγματοποιείται μέσα σε κοινωνικές σχέσεις και σχέσεις εξουσίας που περιορίζουν την ελευθερία του υποκείμενου. Αναλύει επίσης την Μποβουάρ κατά την οποία ο άνδρας ορίζεται ως Εαυτός/υποκείμενο, ως ένα ουσιαστικό ον στο δυτικό πολιτισμό, ενώ η γυναίκα ως Άλλος/αντικείμενο. Ο Εαυτός αντιπροσωπεύει το διανοητικό, το υπεράνω σώματος, ενώ ο Άλλος περιορίζεται στο σώμα και τη βιολογία. Στο πλαίσιο

του πατριαρχικού συστήματος φύλου η ανδρική ιδιότητα ισοδυναμεί με την ανθρώπινη ιδιότητα ενώ οι γυναίκες ετεροπροσδιορίζονται ως απαξιωμένη ετερότητα. Οι διχοτομίες Εαυτός/Άλλος, άνδρας/γυναίκα, νους/σώμα εμφανίζονται και καλλιεργούνται στον πατριαρχικό πολιτισμό. Η περιχαράκωση της γυναίκας στο βιολογικό σχετίζεται με τις διαδικασίες της αναπαραγωγής. Η μητρότητα είναι το προνομιακό πεδίο της «γυναικείας φύσης» έτσι όπως το προσδιόρισαν οι πατριαρχικές σχέσεις εξουσίας. (Αθανασίου, 2006: 18-19)

Όπως αναφέρει η Chantal Mouffe το φιλελεύθερο μοντέλο για την ιδιότητα του πολίτη και την πολιτική έχει κατακριθεί από φεμινίστριες που υποστηρίζουν ότι η συγκεκριμένη αντίληψη συγκρότησε τη νεωτερική αντίληψη της ιδιότητας του πολίτη και της δραστηριότητας του ως κάτι που αφορά τη δημόσια σφαίρα και εκτοπίζοντας τις γυναίκες στην ιδιωτική σφαίρα. Επικαλούμενη την Mary Dietz αναφέρει ότι οι μητρικές αξίες (φροντίδα, αγάπη) δεν μπορούν να είναι πολιτικές αξίες εφόσον πηγάζουν από, και συνδέονται με, μια δραστηριότητα ειδικού και συγκεκριμένου χαρακτήρα. Εκφράζουν μια άνιση σχέση μεταξύ μητέρας-παιδιού η οποία είναι συγχρόνως μια δραστηριότητα αποκλειστικού και οικείου χαρακτήρα. Η δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη, αντίθετα, πρέπει να είναι συλλογική και γενικευμένη. Δεδομένου ότι η δημοκρατία είναι μια κατάσταση εντός της οποίας τα άτομα επιδιώκουν να είναι ίσα, η σχέση μητέρας-παιδιού δεν μπορεί να αποτελεί το κατάλληλο πρότυπο για την ιδιότητα του πολίτη. (Mouffe, 2006: 599-601)

Η κατασκευή στερεοτύπων και ο ρατσισμός σε σχέση με το φύλο φάνηκε την εποχή της αποικιοκρατίας τον 19^ο αι. όταν οι Ευρωπαίοι ήρθαν σε επαφή με τους λαούς της Αφρικής. Το ευρωπαϊκό κοινό και κάποιοι ειδικοί επιστήμονες μετέτρεψαν τη μαύρη γυναίκα στο αντίθετο του ευρωπαϊκού κάλλους και των σεξουαλικών ηθών, επειδή θεώρησαν ότι διέθετε ιδιαίτερα σωματικά χαρακτηριστικά (όπως ιδιαίτερα οπίσθια). Επιστήμονες στην ανθρωπολογία, τη δημόσια υγεία, τη βιολογία και τη ψυχολογία απεφάνθησαν, με βάση τα «επιστημονικά» τους στοιχεία, πως η μαύρη γυναίκα ενσάρκωνε την αχαλίνωτη σεξουαλικότητα. Η αύξηση των σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων και η υψηλή συχνότητά τους στις μαύρες, χρησιμοποιήθηκε από τους λευκούς προκειμένου να τις ορίσει ως πηγή ασθενειών και διαφθοράς. Η αντίληψη που θεωρούσε τις μαύρες γυναίκες ως σεξουαλικά ανεξέλεγκτες και ανήθικες υπήρξε προϊόν των βιολογικών επιστημών του 19^{ου} αι. Οι επιστήμες αυτές αντανάκλυσαν, από ιδεολογική άποψη, τον φόβο που αισθάνονταν οι Ευρωπαίοι άντρες την εποχή της αποικιοκρατίας και την ανάγκη τους να ελέγξουν

και να ρυθμίσουν τη σεξουαλικότητα όσων είχαν μετατρέψει σε «άλλους». (Hammonds 2006: 170-171)

Όπως αναφέρει η Hammonds, η P. Giddings επισήμανε ότι το αρνητικό αυτό στερεότυπο για τη σεξουαλικότητα των μαύρων γυναικών συνέπεσε ακριβώς με την εποχή που οι αντιπαραθέσεις για την αναγνώριση πολιτικών δικαιωμάτων, σε όσους μαύρους δεν ήταν σκλάβοι, ήταν σε έξαρση στις ΗΠΑ. Η αντίφαση που παρουσίαζε ο θεσμός της δουλείας στις ΗΠΑ επιλύθηκε, εν μέρει, αποδίδοντας στους μαύρους ορισμένα κληρονομικά χαρακτηριστικά τα οποία τους καθιστούσαν ανάξιους για την ιδιότητα του πολίτη· ανάμεσα σε αυτά, εξέχουσα θέση κατείχε η πεποίθηση ότι οι μαύροι, κυρίως οι γυναίκες, διέθεταν αχαλίνωτη σεξουαλικότητα. Έτσι η φυλετική διαφορά συνδέθηκε με τη σεξουαλική διαφορά προκειμένου να παγιωθεί η υπεροχή των λευκών ανδρών την εποχή της δουλείας. Το στερεότυπο αυτό χρησιμοποιήθηκε για να νομιμοποιηθεί η δουλεία, ο βιασμός, η σεξουαλική κακοποίηση των μαύρων γυναικών από τους λευκούς, όπως επίσης και το λυντσάρισμα των μαύρων ανδρών. Επίσης χρησιμοποιήθηκε για να συντηρηθεί η συνοχή των βιολογικών θεωριών για την ανθρώπινη διαφορά που βασίζονταν σε παγιωμένες φυλετικές τυπολογίες. Καθώς οι Αφροαμερικανίδες θεωρούνταν περιουσιακά στοιχεία των ιδιοκτών τους, δεν διέθεταν περισσότερα κοινωνικά πολιτικά και νομικά δικαιώματα από όσο τα οικόσιτα ζώα. (Hammonds 2006: 171-172)

Και ενώ η συζήτηση των λευκών στις ΗΠΑ για τους ρόλους των φύλων και τη σεξουαλικότητα άρχισε να μεταστρέφεται προς τα τέλη του 19^{ου} αι., εν τούτοις, η ρατσιστική αντιμετώπιση της σεξουαλικότητας λευκών και μαύρων γυναικών εξακολουθούσε να ισχύει. Οι λευκές παρουσιάζονταν ως αγνές, ψυχρές και χωρίς σεξουαλικότητα, ενώ οι μαύρες εκπροσωπούσαν την ανηθικότητα, το νοσηρό πάθος και τη ρυπαρότητα. Οι λευκοί μεσοαστοί αντιπροσώπευαν την ευπρέπεια και τη σεξουαλική πειθαρχία οι οποίες αντιπαρατίθεντο στην ελευθεριότητα του τρόπου ζωής των μαύρων και των λευκών μεταναστών, επίσης, που υπονόμευαν τις ηθικές αρχές της χώρας. Η πολιτική, η φυλή, η σεξουαλικότητα συνδέθηκαν μεταξύ τους στις ΗΠΑ, με αποκορύφωμα την εποχή της Ανασυγκρότησης (1865-1877) κατά την οποία το λυντσάρισμα των μαύρων ανδρών και γυναικών αποτελούσε συνήθη πρακτική. (Hammonds 2006: 173-174)

Ανάλογο παράδειγμα κατασκευής ρατσιστικών στερεοτύπων, αποτελούν οι μαύρες γυναίκες με AIDS που ανήκουν, στην πλειονότητά τους, στα φτωχά στρώματα και είναι μητέρες μονογονεϊκών οικογενειών. Ως αιτία της ασθένειάς τους

αναφέρεται η χρήση ναρκωτικών και η αχαλίνωτη σεξουαλικότητα. Στις σχετικές συζητήσεις προβάλλονται εικόνες που αναπαριστούν την σεξουαλικότητα ως ανήθικη, ενώ εκτίθενται λεπτομέρειες της ιδιωτικής τους ζωής προκειμένου να δικαιωθεί η θυματοποίησή τους. Εδώ φαίνεται πως η ασθένεια χρησιμοποιείται ώστε να νομιμοποιήσει τη στέρηση των επιδομάτων κοινωνικής πρόνοιας, της θεραπευτικής αγωγής, ενώ το απαραβίαστο της ιδιωτικής ζωής, ένα από τα θεμελιώδη δικαιώματα του πολίτη, στην περίπτωση των μαύρων γυναικών και των παιδιών τους καταπατάται. Οι στερεοτυπικές αυτές εικόνες εμπόδισαν το κοινό να τις αγκαλιάσει ως ανθρώπους που χρειάζονταν φροντίδα. Το AIDS χρησιμοποιήθηκε και αυτό προκειμένου να αναδιατυπωθούν έννοιες γύρω από τη φυλή, το φύλο, τη σεξουαλικότητα, την ηθική, τον εθνικισμό, ώστε να υπάρχει αποκλεισμός από τα πολιτικά δικαιώματα και την κοινωνική πρόνοια. (Hammonds 2006:180-182)

Συνεπώς, παρακολουθούμε την αντίφαση της πολιτικής φιλοσοφίας της νεωτερικότητας που κληροδότησε ο Διαφωτισμός, που από τη μια διακήρυττε οικουμενικότητα και ίσα δικαιώματα και από την άλλη, επεφύλασσε μια υποδεέστερη θέση για την γυναίκα και την ιδιότητά της του πολίτη, καθώς την προσλαμβάνει ως ετεροπροσδιορισμένη, όπως και μια σειρά άλλες κατηγορίες εξουσιαζόμενων: μαύρους, Εβραίους, ομοφυλόφιλους, οι οποίοι εκλαμβάνονται ως *ετεροπροσδιορισμένες εξαιρέσεις του ανθρώπινου συνανήκειν* ενώ ταυτόχρονα αποκρύπτει τους μηχανισμούς ανισότητας και κυριαρχίας που εγκαθιστούν αυτήν την ταξινόμηση και παγιώνουν αυτή την «κατάσταση εξαίρεσης». ³⁹ (Αθανασίου, 2006: 40)

³⁹ Με το έργο *Δικαίωση των Δικαιωμάτων της Γυναίκας* η Μαίρη Γουόλστονκραφτ (1729-1832) είχε φέρει σε δύσκολη θέση όχι μόνο τους συντηρητικούς αλλά κυρίως τους ριζοσπαστικούς κύκλους οι οποίοι δεν μπορούσαν να ξεφύγουν από μια πάγια προκατάληψη - την πολιτική περιθωριοποίηση των γυναικών - η οποία ερχόταν σε ευθεία αντίθεση με τις αρχές περί ισότητας των ανθρώπων τις οποίες και διακήρυσσαν, παρουσιάζοντας μια αναντιστοιχία λόγων και έργων. Γιατί αποκλείονταν οι γυναίκες από το δικαίωμα ψήφου και την πολιτική συμμετοχή; Δεν είχαν ηθική υπόσταση όπως και οι άνδρες; Η θέση των γυναικών, των δούλων, των απόρων, αποτελούσε το προσφιλέστερο θέμα των συντηρητικών ενάντια στους ριζοσπάστες γιατί έδειχνε την ασυνέπειά τους εφόσον επικαλούνταν πανανθρώπινες αξίες. Οι ριζοσπάστες απέφευγαν τέτοιου είδους θέματα αφήνοντας να εννοηθεί ότι τα συμφέροντα των γυναικών εκπροσωπούνταν «κατ' ουσίαν» από τους συζύγους, επικαλούμενοι έτσι «σιωπηρά» ένα συντηρητικό δόγμα αυτό της «κατ' ουσίαν» αντιπροσώπευσης (virtual representation), μέσω των οποίων θεωρούνταν ότι εκπροσωπούνται επαρκώς τα συμφέροντα των πολιτικά αποκλεισμένων τάξεων από τις ιθύνουσες προστατευτικές ελίτ. Η κοινή αντίληψη του θέματος εκφράστηκε μέσω του Καρτράιτ ο οποίος απέκλειε την πολιτική συμμετοχή των γυναικών ως ανάρμοστη και ενάντια στη «λεπτεπίλεπτη» φύση τους, την αβρότητα και τον πλούσιο συναισθηματικό τους κόσμο, χαρίσματα που τις καθιστούν ακατάλληλες για τον σκληρό κόσμο της πολιτικής. Η Γουόλστονκραφτ κλόνισε την αντίληψη αυτή για τη γυναικεία φύση που είχε εξυφάνει κυρίως ο Ρουσσώ. Κύριος στόχος της ήταν ο Ρουσσώ και οι οπαδοί του που διακήρυσσαν ότι η εκπαίδευση και ανατροφή των γυναικών έχει μόνον έναν στόχο: «να τις κάνει ευχάριστες». Η ισότητα των δύο φύλων είχε πληγεί από την θεωρία του

Όπως η Αθανασίου ομοίως και η Βαρίκα συμφωνεί με την αντίφαση της νεωτερικότητας καθώς οι διακηρύξεις περί ελευθερίας και ισότητας που αποτελούν βασικά στοιχεία της ιδιότητας του πολίτη, δεν ισχύουν για όλους. Η αναφορά στη γυναικεία φύση και ειδικότερα στη μητρότητα εμφανίστηκαν ως «εξήγηση» και νομιμοποίηση της αντίφασης ανάμεσα στις οικουμενικές αρχές της ελευθερίας και της ισότητας από τη μια, και των ανελεύθερων πρακτικών και ανισοτήτων από την άλλη, ώστε να γεφυρώσει το χάσμα ανάμεσα στη θεωρία και την πρακτική. Η πολιτική κοινότητα δεν διαμορφώνεται σε μια πραγματικά οικουμενική αντίληψη της ανθρωπότητας. Δεν αναγνωρίζεται δηλαδή η πολυμορφία και η πολλαπλότητα του ανθρώπινου γένους. Η όποια «διαφορά» δεν γίνεται αντιληπτή ως αποτέλεσμα κοινωνικής και πολιτικής κατασκευής αλλά ως μια μοίρα, συνέπεια εκ γενετής και ακολουθεί το ιεραρχικό και συμπληρωματικό δίπολο (άνδρας-γυναίκα, λευκός-μαύρος, άριος-εβραίος, γηγενής-ξένος κλπ). Για αυτό τον λόγο ο «διαφορετικός», ο *παρίας* όπως τον ονομάζει η Βαρίκα, δεν μπορεί να γίνει αποδεκτός έτσι όπως είναι, *ως εβραίος, ως γυναίκα, ως μαύρος* κλπ, αλλά *μόνον ατομικά*, ως εξαίρεση που επιβεβαιώνει τον κανόνα της κατωτερότητας ή του αποκλεισμού της ομάδας στην οποία ανήκει εκ γενετής. (Βαρίκα, 2000: 15-17)

1γ. Εθνικισμός – Κοινωνικό φύλο

Η Δ. Τζανάκη καταγράφει, ότι στην Ελλάδα η έννοια του φύλλου (gender) και η σύνδεσή του με αυτή του έθνους (nation), στην ελληνική βιβλιογραφία, εμφανίστηκε στα τέλη της δεκαετίας του 1980. Την ίδια περίοδο, διεθνώς, μελέτες ασχολούνταν με τον εθνικισμό, κυρίως ως μορφή κουλτούρας και λιγότερο ως μορφή πολιτικής (politics). Αναφέρεται στις θέσεις του Anthony Smith, πως ο εθνικισμός έχει μια συγκεκριμένη μορφή κουλτούρας «είναι η ιδεολογία, η γλώσσα, ο μύθος, ο συμβολισμός...» και του George Mosse ο οποίος υποστήριξε ότι ο εθνικισμός επηρέασε τον ορισμό του «αξιοσέβαστου» (respectable), όρο που ο συγγραφέας προσδιορίζει ως «πρέπουσα ηθική» που αντανακλάται στις «σωστές και ευπρεπείς» συμπεριφορές, και τον ηθικό κώδικα που πρέπει να ακολουθούν τα μέλη ενός έθνους σύμφωνα με την ιστορία, την κοινή συνείδηση και τους δεσμούς που τα ενώνουν. Η συγκεκριμένη ηθική δεν αποτελεί προϊόν ενός φυσικού νόμου, αλλά είναι

Ρουσσώ καθώς τόνιζε τη συμπληρωματική τους φύση, υποσκάπτοντας εμμέσως την ισότητά τους, αφού η διαφορετική εκπαίδευση και ο καταμερισμός των εργασιών τους πρόεκυπτε από τη μη συγκρίσιμη - και όχι από την άνιση - φύση τους. (Μολύβας, 2002: 52-53)

αποτέλεσμα του εθνικισμού των δύο τελευταίων αιώνων, ο οποίος έπαιρνε μορφή και επηρέαζε τη συγκεκριμένη έννοια. Στα πλαίσια αυτά τόσο οι άνδρες όσο και οι γυναίκες έπρεπε να έχουν συγκεκριμένη συμπεριφορά η οποία ταυτόχρονα επαναπροσδιόριζε έννοιες όπως πολίτης-πολίτιδα, γυναίκα-άνδρας, δημόσιο-ιδιωτικό, έθνος-κράτος. Η ρητορική του εθνικισμού προσδιόριζε τον τρόπο με τον οποίο γυναίκες και άνδρες θα έπρεπε να ζουν.⁴⁰

Η σχέση φύλου – έθνους εντοπίζεται στο ότι η ρητορική του εθνικισμού δανειίζεται στοιχεία από τις λειτουργίες του ανθρώπινου οργανισμού για να ενισχύσει την αντίληψη ότι το έθνος χρειάζεται όλα τα μέλη του για να επιβιώσει, ενώ παράλληλα κάνει συνεχείς αναφορές στους δεσμούς αίματος και κληρονομιάς που ενώνουν τα μέλη αυτά μεταξύ τους. Μέσα από την εξύμνηση του έθνους αναβαθμίζεται η σημασία της οικογένειας και της μητρότητας, μετασχηματίζεται η έννοια της έμφυλης διαφοράς, εδραιώνεται ο διαχωρισμός ανάμεσα στον ιδιωτικό και δημόσιο χώρο. Το έθνος συνδέεται με πρακτικές της καθημερινής ζωής και αποκτά έμφυλη ταυτότητα που για μεν τις γυναίκες ταυτίζεται με τη μητρότητα, την ηθική, την κοινωνική πρόνοια και τη διαίονιση του έθνους, για δε τους άνδρες ταυτίζεται με τις σχέσεις πολιτικής εξουσίας. Η ταυτότητα του πολίτη διαμορφώνεται, επίσης με έμφυλους ρόλους, οι οποίοι κατατείνουν στη δημιουργία κοινών συνειδήσεων, και αυτό έχει άμεσες επιπτώσεις στις σχέσεις του φύλου με την εξουσία.

Τζανάκη Δήμητρα, «Φύλο και Εθνικισμός», www.thefylis.uoa.gr/fylopedia, πύλη του Πανεπιστημίου Αθηνών για Θέματα Φύλου και Ισότητας (ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ.), (πρόσβαση στις 22/10/12)

Σύμφωνα με τη Ζ. Γεωργίου τα αρνητικά αποτελέσματα του εθνικισμού φαίνονται και στις σχέσεις των δύο φύλων. Υπάρχει μια αρνητική αλληλοτροφοδότηση εθνικισμού- σεξισμού, της υποτέλειας δηλαδή των γυναικών και του εθνικισμού. Οι εθνικιστικές τάσεις ενισχύουν τον σεξισμό ιδιαίτερα σε

⁴⁰ Για παράδειγμα στην Ελλάδα του 19^{ου} αι. η Μεγάλη Ιδέα που εμπεριείχε την απελευθέρωση και την ένωση του ελληνικού γένους, καθώς και τη δημιουργία του ελληνικού κράτους με αναφορά στα σύνορα της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, δεν ήταν απλά μια μεγάλη ιδέα αλλά, κυρίως, μια κουλτούρα που επηρέαζε τη ζωή των ανθρώπων. Εγείρονταν ερωτήματα, όπως ποια θέματα της ιστορίας έπρεπε να διδάσκονται οι νέες γενιές, ποια ήταν η κατάλληλη παιδεία που άρμοζε στις Ελληνίδες και στους Έλληνες, ποια αισθητική άρμοζε στην ελληνική φυλή, ποια ήταν η πρέπουσα συμπεριφορά των Ελλήνων και των Ελληνίδων κλπ.

Τζανάκη Δήμητρα, «Φύλο και Εθνικισμός», www.thefylis.uoa.gr/fylopedia, (πρόσβαση στις 22/10/12)

συμβολικό επίπεδο,⁴¹ όπου ο άνδρας προβάλλεται ως πολεμιστής, ενώ η γυναίκα διοχετεύει τη δραστηριότητά της σε άλλες προτεραιότητες, αποδεχόμενη την απεμπόληση των δικαιωμάτων της και την τοποθέτησή της σε ρόλους που της επιφυλάσσει ο εθνικισμός. Ο εθνικισμός εστιάζει στις γυναίκες καθώς αυτές ανατρέφουν και διαπαιδαγωγούν τα νέα μέλη του έθνους και σε αυτές βασίζεται η πληθυσμιακή αύξηση, στοιχεία που αποτελούν πρώτο μέλημα του εθνικισμού. Επίσης, η «αξιοπρέπεια» ενός έθνους σχετίζεται με τις γυναίκες μέλη του, κατά τον ίδιο τρόπο που ο καθωσπρεπισμός έχει συνδεθεί, στην καθημερινότητα μας, με το γυναικείο φύλο. Έτσι, ο εθνικισμός θεωρεί τις γυναίκες σαν «φύλακες» των συντηρητικών αξιών τις οποίες χρειάζεται για να διατηρηθεί, όπως η θρησκεία, η οικογένεια κλπ ενώ καλλιεργείται η ιδέα της επιθετικότητας απέναντι σε γυναίκες των αντίπαλων εθνών. (Γεωργίου, 1995: 11-12)

Η Ζ. Χρονάκη θεωρεί ότι το βιολογικό χαρακτηριστικό της αναπαραγωγικής ικανότητας ταυτίστηκε, συνειδητά, με την αποκλειστική υποχρέωση των γυναικών να φροντίζουν τα παιδιά, παρ' όλο που και τα δυο φύλα συμβάλλουν στη γέννησή τους.⁴² Η γυναίκα θεωρήθηκε «μητέρα» και όχι αυτόνομο άτομο, σε αντίθεση με τον άνδρα που ουδέποτε σήμαινε «πατέρας» αλλά ταυτίστηκε με τη δύναμη, την εξουσία και την επιθετικότητα. Η βιολογική διαφορά μετατράπηκε σε κοινωνική ανισότητα σε βάρος του ενός από τα δυο φύλα. (Χρονάκη, 1995: 96)

Η Anthias, όπως και η Butler, πρεσβεύει την κοινωνική προέλευση του κοινωνικού φύλου θεωρώντας το ως την παραγόμενη επίπτωση του τρόπου που η φυσιολογική σεξουαλική διαφορά εμφανίζεται και αναπαράγεται. Διακρίνει διαφορές από χώρα σε χώρα, από εθνική ομάδα σε εθνική ομάδα, από οικονομική τάξη σε

⁴¹ Το χειρότερο είδος σεξισμού, σε συμβολικό επίπεδο, είναι ο ακραίος εθνικισμός ο οποίος χρησιμοποιεί μια φράση αργκό λίαν αγαπητή σε εθνικιστές/στριες «γ...με» τους αντιπάλους, όπου οι πρώτοι ανεξαρτήτως βιολογικού φύλου είναι οι άνδρες, ενώ οι δεύτεροι, επίσης ανεξαρτήτως βιολογικού φύλου είναι οι γυναίκες, και η ερωτική συνεύρεση ταυτίζεται με την επιβολή και τη βία.

Όσο για τον ρατσισμό, πέρα από το βιολογικό και πολιτιστικό υπόβαθρο, θεωρείται ότι έχει και ατομικό-ψυχολογικό υπόβαθρο «*το μίσος του άλλου ως άλλη όψη ενός ασυνείδητου μίσους του εαυτού ενός εαυτού ... ανασφαλούς*». (Γεωργίου, 1995: 12, 14)

⁴² Η οικογένεια, προστατευόμενος θεσμός όλων των πολιτικών συστημάτων, είναι ο χώρος όπου ο κατά φύλα καταμερισμός εργασίας είναι δεδομένος και επηρεάζει τη θέση των γυναικών στο δημόσιο χώρο. Η πολυσυζητημένη κρίση της οικογένειας σημαίνει ότι οι γυναίκες δεν αποδέχονται να λειτουργούν μέσα σε αυτή με τους παραδοσιακούς αναχρονιστικούς ρόλους. Επιζητούν την αναγνώριση της ισότητας, της λειτουργίας τους ως αυτόνομα άτομα. Αυτή η διαφορετική αντίληψη εμφανίζεται κυρίως στις νεότερες γυναίκες (Χρονάκη, 1995: 98-100)

οικονομική τάξη αναγνωρίζει όμως και μια ομοιογένεια, αφού στις περισσότερες περιπτώσεις η γυναίκα εμφανίζεται άνιση, ανίκανη σε σημαντικούς τομείς, όπως στην εργασία, στην πολιτική, στην πνευματική ζωή. Σε έναν μόνον τομέα εμφανίζεται πιο ικανή. Σε αυτόν της αναπαραγωγής του είδους και της φροντίδας και ανατροφής των μελλοντικών γενιών. Η γυναίκα μεταδίδει τους κανόνες, την κουλτούρα της κοινωνίας στους νέους και τους διδάσκει με ποιον τρόπο θα είναι «καλά» και «άξια» μέλη της. Βεβαίως, για να πάρει αυτόν τον ρόλο θα πρέπει να εναρμονίζεται με τους κοινωνικούς κανόνες της εθνικής ομάδας, όπως το να είναι παντρεμένη, να είναι ο σύζυγος, επίσης, μέλος της ομάδας κ.ά. Εμφανίζεται επίσης σε δουλειές που σχετίζονται με την περιποίηση, τη φροντίδα και την τρυφερότητα (νοσοκόμα, δασκάλα, γραμματέας κλπ). Δεν είναι τυχαίο ότι το έθνος συμβολίζεται σαν γυναίκα η οποία θρηνεί όταν χάνει τους γιούς της στον αγώνα, ότι οι πατριώτες θυσιάζονται για την μητέρα-πατρίδα, τις γυναίκες και τα παιδιά τους.

Το κοινωνικό φύλο και οι «εθνικές» διαφορές, ιδεολογικά, εδράζονται στην ιδέα του «εγώ» και του «άλλου». Η γυναίκα όπως και οι μειονότητες, είναι μονίμως η «άλλη». Η ιδέα του πολίτη είναι ανδροκεντρική. Η γυναίκα υπολογίζεται από αυτά που τις λείπουν - από το τι δεν είναι - σε σύγκριση με τον άντρα. Στο κοινωνικό φύλο, όπως και με τον ρατσισμό, η «φυσική» διαφορά, οι διαφορετικές ικανότητες, παίζουν σημαντικό ρόλο. Οι φυλετικές αυτές διαφορές «αξιοποιούνται» από την εθνική ομάδα. (Anthias, 1995: 145-147)

1δ. Κράτος - Καπιταλισμός - Εθνικισμός – Ρατσισμός - Έμφυλοι ρόλοι: υπηρέτες του κυρίαρχου συστήματος εξουσίας για την «εκλογίκευση» πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων.

Ο Βαλλερστάιν υποστηρίζει ότι ο ρατσισμός αποτελεί βασικό στοιχείο του καπιταλισμού γιατί:

- παραμένει μόνιμα στη διακύμανση της εργατικής δύναμης ανάμεσα στο κέντρο και την περιφέρεια [π.χ. από μια μητρόπολη στις αποικίες (για γεωργικές εργασίες), ή και το αντίστροφο (για βιομηχανικούς εργάτες τους άνδρες, τις γυναίκες για οικιακές βοηθούς] και βοηθά στην διατήρηση του καπιταλιστικού συστήματος αφού προσφέρει χαμηλό εργατικό δυναμικό.
- προσφέρει στον καπιταλισμό έργο γιατί από τη μια, ελαχιστοποιεί το κόστος της εργατικής δύναμης, και από την άλλη, ελαχιστοποιεί το κόστος των

πολιτικών ρήξεων, αφού οι μετανάστες χρησιμοποιούνται στα ιεραρχικά χαμηλότερα κοινωνικά και οικονομικά επαγγέλματα, εξυπηρετώντας τις εκάστοτε ανάγκες της οικονομίας στον εκάστοτε τόπο και χρόνο.

- αντιπροσωπεύει μέσα στον εθνικισμό μια απαραίτητη τάση για τη συγκρότησή του, καθώς καλλιεργεί το αίσθημα του «ανήκειν», την έννοια του «λαού» ως συλλογικής πολιτικής κοινότητας την οποία τοποθετεί πάνω από τις ταξικές διαιρέσεις. (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 53-55, 78)

Επίσης και ο σεξισμός αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο του καπιταλισμού, καθώς εδράζεται στην διάκριση/αντίθεση ανδρικής εργασίας και γυναικείας «μη εργασίας» στο σπίτι. Στα νοικοκυριά όπου τα εισοδήματα από μισθούς είναι χαμηλά, υπάρχει έντονη η ανάγκη για την κάλυψη των επιβιοητικών δραστηριοτήτων (διατροφή, συντήρηση του νοικοκυριού) που διασφαλίζεται κυρίως μέσα από την ενήλικη γυναίκα, τα παιδιά και τους ηλικιωμένους. Η συνεισφορά σε μη μισθωτή εργασία αντισταθμίζει το χαμηλό επίπεδο των εισοδημάτων από μισθούς και αντιπροσωπεύει στην πράξη μια έμμεση επιδότηση των εργοδοτών των μισθωτών. Αυτή η διάσταση καλύπτεται μέσα από τον σεξισμό. Ο σεξισμός δεν αφορά μόνο στις υποτιμημένες εργασίες για τις οποίες προορίζει τις γυναίκες, αλλά και στη διακήρυξη ότι η εργασία τους είναι «μη εργασία». Η εργασία στο νοικοκυριό θεωρείται «ασχολία με τα οικιακά» Έτσι, όταν οι κυβερνήσεις υπολογίζουν την εν ενεργεία εργατική δύναμη, οι «νοικοκυρές» δεν εμφανίζονται πουθενά. Δι' αυτού του τρόπου, γυναίκες, παιδιά και ηλικιωμένοι δουλεύουν και δημιουργούν υπεραξία για τους κατόχους κεφαλαίου. Στο συνδυασμό ρατσισμού-σεξισμού δομείται η πλειοψηφία της εργατικής δύναμης. (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 20, 56-57)

Ομοίως, και κατά την G.C.Spirvak, *«το γεγονός ότι το σύνθετο δίκτυο της ύστερης καπιταλιστικής οικονομίας εξαρτάται από την οικιακή κατανάλωση και το ότι η φιλοσοφία της οικιακής ιδιοκτησίας συνδέεται με την ιερότητα της πυρηνικής οικογένειας καταδεικνύουν πόσο σταθερά ο μητριαίος κανόνας της θηλυκότητας υποστηρίζει τον φαλλικό κανόνα του καπιταλισμού»*. (Spirvak, 2006: 272-273)

Η κατηγοριοποίηση των ανθρώπων, που συνεπάγεται και προϋποθέτει ένα σύστημα ιεραρχίας και αποκλεισμού, αλληλοτροφοδοτείται, και συνδέεται με την αστική ιδεολογία που εξυπηρετεί το καπιταλιστικό σύστημα. Προς αποφυγή αντιδράσεων και συγκρούσεων στο εσωτερικό του κράτους από τυχόν εξεγέρσεις των καταπιεσμένων και τον αποπροσανατολισμό τους από το ζήτημα του αποκλεισμού τους στη νομή της εξουσίας, των δικαιωμάτων και των απολαβών, οι έννοιες «έθνος»,

«φυλή», «τάξη», στα πλαίσια της καπιταλιστικής κοινωνίας, αποτελούν ένα εργαλείο χειραγώγησης στα χέρια της πολιτικής και οικονομικής εξουσίας, και παράλληλα ένα καταφύγιο για τους καταπιεσμένους, πράγμα που συντελεί στη δημοτικότητα αυτών των εννοιών.⁴³ (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 346-347)

Επιπροσθέτως, κεντρική είναι η άποψη ότι η οικουμενιστική ιδεολογία⁴⁴ έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του καπιταλιστικού συστήματος ακριβώς για να συμβάλει στην αέναη επιδίωξη της συσσώρευσης κεφαλαίου.⁴⁵ Συνεπώς, το καπιταλιστικό σύστημα λειτουργεί μέσα από το συσχετισμό, σε σωστές δόσεις, οικουμενισμού, ρατσισμού και σεξισμού. (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 58)

Σε μια, τυπικά, εξισωτική κοινωνία τα φαινόμενα «φυλετικοποίησης» και «μειονοτοποίησης», ορισμένων διαφορετικών ομάδων - όπως οι «κατώτερες φυλές», οι αλλοδαποί, οι γυναίκες, οι παρεκκλίνοντες - αντιπροσωπεύουν ένα σύστημα αποκλεισμού και κυριαρχίας συνδεδεμένων μεταξύ τους. Ο «εθνικός ρατσισμός» και ο «σεξουαλικός ρατσισμός» (ή σεξισμός) συλλειτουργούν. Στον σύγχρονο ρατσισμό ο στόχος δεν είναι γενικά ο αλλοδαπός, αλλά ο αλλοδαπός ως «κλέφτης» «εγκληματίας», «βιαστής» ή αντίστροφα ο εγκληματίας, βιαστής ή κλέφτης ως

⁴³ Αντίθετα, η κυρίαρχη τάξη των κεφαλαιοκρατών με περισσή ευκολία δεν αναγνωρίζει τις παραπάνω έννοιες όταν πρόκειται για προσπορισμό κέρδους και συσσώρευση κεφαλαίου και ελίσσεται ανάλογα με τα συμφέροντά της. Για παράδειγμα οι μεγάλοι καπιταλιστές ποτέ δεν δίστασαν να εξάγουν τα κεφάλαιά τους στο εξωτερικό σε κρίσιμες περιόδους. (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 346-347)

⁴⁴ Σύμφωνα με τον Βαλλερστάιν η έννοια του οικουμενισμού γίνεται αντιληπτή με την αναγνώριση του ενιαίου του ανθρώπινου γένους. Όμως, η οικουμενιστική θεωρία αντιφάσκει ακόμη και με όρους που χρησιμοποιεί όπως «αδελφότητα όλων των ανθρώπων». Οι άνθρωποι εδώ είναι αρσενικού γένους και έτσι, σιωπηρά, οι θηλυκού γένους έρχονται σε δεύτερη μοίρα. Αυτή η αντίφαση αποτελεί θέμα προβληματισμού για τον Βαλλερστάιν.

Ο Διαφωτισμός επεξέτεινε τη θεωρία του οικουμενισμού υποστηρίζοντας ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα πηγάζουν από την ίδια την ανθρώπινη φύση με τη γέννησή μας, άρα, είναι εγγενή φυσικά δικαιώματα και όχι προνόμια που παραχωρούνται

Λογικά ο σεξισμός και ο ρατσισμός αποτελούν αντίπαλο του οικουμενισμού και το αντίστροφο. Άρα θα έπρεπε οι υποστηρικτές και των δύο πεποιθήσεων να ανήκουν σε αντίπαλα στρατόπεδα. Όμως βλέπουμε ότι πολλοί από μας προσχωρούμε ταυτόχρονα και στις δυο θεωρίες. Έτσι, ο ρατσισμός και ο σεξισμός αντέχουν στον χρόνο και συνυπάρχουν με τον οικουμενισμό. Πρόκειται για δομικό στοιχείο και όχι για ανθρώπινη αδυναμία. (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 46-47, 50)

⁴⁵ Ο καπιταλισμός βασίζεται στην αέναη συσσώρευση κεφαλαίου και στο γεγονός ότι τα πάντα είναι εμπορεύσιμα στα πλαίσια της ελεύθερης αγοράς (κεφάλαιο, εργατική δύναμη, προϊόντα, πρόσωπα). Οτιδήποτε μπορεί να περιορίσει την ελεύθερη αυτή διακίνηση και τη συνακόλουθη μετατροπή τους σε εμπορεύσιμα στοιχεία της αγοράς, αντίκειται στη λογική του καπιταλιστικού συστήματος. Συνεπώς, η οικουμενικότητα στις καπιταλιστικές κοινωνίες λειτουργεί ως καταλύτης ώστε να υπάρξει ομοιογενής μορφή του εμπορεύματος το οποίο εκτιμάται με μέτρο το χρήμα. (ο.π.: 51)

«αλλοδαπός». Αυτή η ευρεία δομή του ρατσισμού έχει άμεση σχέση με τον εθνικισμό καθώς παράγει έναν πλασματικό εθνισμό γύρω από τον οποίο και οργανώνεται. Σύμφωνα με τον Βαλλερστάιν, οι «εξισωτικές» κοινωνίες δηλ. οι κοινωνίες που, επισήμως, αγνοούν τις τυπικές διαφορές των ατόμων και εντός των οποίων ανθίζει ο νεορατσισμός είναι αυτές που δημιουργούνται στα πλαίσια των σύγχρονων εθνικών κρατών. (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 79-81).

Από αυτή την άποψη, δεν είναι τυχαίο, σύμφωνα με τον Βαλλερστάιν, ότι ο όρος λαός δεν απαντάται πολύ συχνά στις κοινωνικές επιστήμες. Περισσότερο διαδεδομένοι είναι οι όροι «φυλή», έθνος» «εθνική ομάδα».

- η φυλή υποτίθεται ότι είναι γενετική κατηγορία που αντιστοιχεί σε μια εμφανή φυσική μορφή
- το έθνος υποτίθεται ότι είναι κοινωνικοπολιτική κατηγορία, η οποία συνδέεται με τα σύνορα (πραγματικά ή μη) ενός κράτους.
- η εθνική ομάδα υποτίθεται είναι μια κατηγορία πολιτιστική, με κάποιες σταθερές αξίες και συμπεριφορές, τις οποίες μεταβιβάζει από γενιά σε γενιά και οι οποίες δεν συνδέονται κατά κανόνα με κρατικά σύνορα.

Οι τρεις αυτοί όροι χρησιμοποιούνται για να δηλώσουν ένα φαινόμενο το οποίο έχει επιπτώσεις στην καθημερινή συμπεριφορά, καθώς έχει τις ρίζες του στο παρελθόν, αλλά αποτελεί και την βάση στην οποία στηρίζονται οι πολιτικές διεκδικήσεις του παρόντος. Το παρελθόν χρησιμοποιείται ποικιλοτρόπως, για να εδραιώσει ή όχι πολιτικές του παρόντος, καθώς έχει πολύσημες ερμηνείες.

(Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 117-119)

Ο Βαλλερστάιν θεωρεί ότι χρησιμοποιούνται οι τρεις αυτοί όροι στη θέση του ενός (λαός) επειδή αντιπροσωπεύουν ο καθένας ένα χαρακτηριστικό της δομής του καπιταλιστικού συστήματος.

- η φυλή συνδέεται με τον καταμερισμό της εργασίας σε κέντρο- περιφέρεια και την αντινομία που τα συνοδεύει
- η έννοια του έθνους συνδέεται με τα κυρίαρχα κράτη που σχηματίζουν το διακρατικό σύστημα
- η έννοια της εθνικής ομάδας συνδέεται με τη δομή των νοικοκυριών που επιτρέπουν ένα σημαντικό μέρος της εργατικής δύναμης να παραμένει εκτός μισθωτής εργασίας κατά τη διάρκεια της καπιταλιστική συσσώρευσης.

Κανέννας από αυτούς τους όρους δεν συνδέεται με την έννοια της τάξης άμεσα, διότι «τάξη» και «λαός» τοποθετούνται σε δυο διακριτούς άξονες στοιχείο που αποτελεί μια αντίφαση του συστήματος.

Ο πλανήτης διαιρείται σε περιοχές οι οποίες συγκεντρώνουν τις κεντρικές παραγωγικές διαδικασίες και σε περιοχές οι οποίες συγκεντρώνουν τις περιφερειακές παραγωγικές διαδικασίες. Η πολωτική αυτή τάση είναι μακροχρόνια και διευρυνόμενη. Όταν ο καπιταλισμός εξαπλώθηκε και εκτός Ευρώπης οι κεντρικές παραγωγικές διαδικασίες απομακρύνονταν, γεωγραφικά, από τις περιφερειακές παραγωγικές διαδικασίες. Στα πλαίσια αυτά οι «φυλετικές» κατηγορίες άρχισαν να αποκρυσταλλώνονται στη βάση αυτού του διαχωρισμού και να συσπειρώνονται γύρω από ορισμένες ονομασίες. Συνεπώς, η ράτσα άρα και ο ρατσισμός, είναι η έκφραση και η συνέπεια των γεωγραφικών ομαδοποιήσεων που συνδέονται με την αξονική διαφοροποίηση της εργασίας.⁴⁶ Άρα, η όποια ταξινόμηση σε κατηγορίες καθώς και ο προσδιορισμός του ονόματος αποτελούν κοινωνικές αποφάσεις. (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 120-122)

Ωστόσο, δεν είναι μόνο η φυλή που χρησιμοποιείται ως όρος για να προσδιορίσει την κοινωνική ταυτότητα. Το ίδιο συμβαίνει με τον όρο του *έθνους*. Τα σημερινά κράτη δεν υπήρχαν ούτε καν ως ονόματα ή ως διοικητικά μορφώματα κάποιους αιώνες πριν.⁴⁷ Η άνοδος του εθνικισμού οφείλεται, κατά Βαλλερστάιν, στο ότι τα κράτη αντιμετωπίζουν προβλήματα τόσο στο εξωτερικό (εξωτερικές επιβουλές) όσο και στο εσωτερικό τους (εσωτερική αποσύνθεση). Η δημιουργία του εθνικού αισθήματος ελαχιστοποιεί αυτές τις απειλές γι' αυτό και οι κυβερνήσεις το ενθαρρύνουν. Τα κράτη ενδιαφέρονται για τη διοικητική ομοιομορφία που αυξάνει την αποτελεσματικότητα της πολιτικής τους και ο εθνικισμός είναι η συνέπεια μιας τέτοιας ομοιομορφίας στο επίπεδο του κράτους. Ομοίως, και σε επίπεδο ομάδων κάθε

⁴⁶ Για παράδειγμα το κράτος της Ν . Αφρικής είχε κατατάξει τους Ιάπωνες επιχειρηματίες που επισκέπτονταν την χώρα όχι στους Ασιάτες, όπως είχε κάνει με τους ντόπιους κινέζους, άλλα στους επίτιμους λευκούς. (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 122)

⁴⁷ Ο Βαλλερστάιν θεωρεί ότι σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις το κράτος προηγείται του έθνους και όχι το αντίστροφο, αντίθετα με ό,τι πιστεύεται. Διαφωνεί με την άποψη ότι το συναίσθημα γύρω από την έννοια «έθνος» υπάρχει πριν τη δημιουργία του κράτους. Ως παράδειγμα φέρνει την περίπτωση του λαού Σαχράου της δυτικής Σαχάρας. Αν τεθεί το ερώτημα περί ύπαρξης έθνους Σαχράου στο εθνικοαπελευθερωτικό κίνημα του Πολισάριο, η απάντηση θα είναι καταφατική. Αν το ερώτημα τεθεί στους Μαροκινούς η απάντηση θα είναι αρνητική καθώς θεωρούν ότι οι άνθρωποι που ζουν στην περιοχή που ήταν άλλοτε η αποικία της Ισπανικής Σαχάρας θα απαντήσουν πως όχι δεν υπάρχει τέτοιο έθνος, αλλά τα άτομα αυτά ανήκαν πάντα στο μαροκινό έθνος. Άρα σε θεωρητικό επίπεδο δεν μπορεί να υπάρξει λύση αυτής της διαφοράς (ο.π: 124)

είδους ομάδα που διαβλέπει κάποιο πλεονέκτημα στη χρησιμοποίηση των νόμιμων εξουσιών του κράτους για να προωθήσει τα συμφέροντά της, ενάντια στις άλλες ομάδες εντός ή εκτός του κράτους, έχει συμφέρον να ενθαρρύνει τον εθνικισμό για να νομιμοποιήσει τις διεκδικήσεις της. (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 125)

Άλλος λόγος για την άνοδο του εθνικισμού είναι το γεγονός ότι η ανισότητα ανάμεσα στα κράτη και η ιεραρχική τους διάταξη επιδέχονται μεταβολές. Η ιδεολογική βάση πάνω στην οποία εδράζονται οι κινητοποιήσεις για τη μεταβολή της μειονεκτικής θέσης των κρατών στην ιεραρχία είναι ο εθνικισμός. Οι ανισότητες οδηγούν σε ιδεολογίες που δικαιολογούν το αίτημα για καλύτερη θέση αλλά και αμφισβητούν μια μειονεκτική θέση στην ιεραρχία. Αυτές οι ιδεολογίες αποκαλούνται εθνικιστικές. Για ένα κράτος, το να μην είναι έθνος σημαίνει ότι μένει έξω από τη διαδικασία που συνίσταται στο να εμποδίζει ή να προωθεί οποιαδήποτε μεταβολή της θέσης του στην ιεραρχία. Εάν δεν υπήρχε το διακρατικό σύστημα (πληθώρα κρατών, μεγάλη αγορά), δεν θα χρειάζονταν οι εθνικιστικές ιδεολογίες για τα κράτη, καθόσον στα πλαίσια του καπιταλιστικού συστήματος υφίσταται η ιεραρχία των κρατών η οποία είναι φυσική και μεταβλητή. (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 124-125)

Ο λόγος για τον οποίο υπάρχουν δύο κατηγορίες- φυλή και έθνος- αντί για μια, σύμφωνα με τον Βαλλερστάιν, συμβαίνει γιατί η κατηγορία της φυλής εμφανίστηκε αρχικά για να εκφραστεί η αντινομία (αντίθεση) μεταξύ κέντρου-περιφέρειας ενώ το έθνος για να εκφραστεί ο ανταγωνισμός ανάμεσα στα κράτη, κατά τη διάρκεια της αργής μεταβολής της ιεραρχικής τάξης. Με απλουστευτικό τρόπο θα λέγαμε, ότι η φυλή και ο ρατσισμός ενοποιούν εσωτερικά τις περιοχές του κέντρου και τις περιοχές της περιφέρειας στους μεταξύ τους αγώνες, ενώ το έθνος και ο εθνικισμός διαιρούν τις περιοχές του κέντρου και εκείνες της περιφέρειας στα πλαίσια του ανταγωνισμού για την βελτίωση της θέσης τους στην ιεραρχική τάξη. Και οι δυο κατηγορίες

εκφράζουν την προσπάθεια βελτίωσης στα πλαίσια της καπιταλιστικής κοσμοοικονομίας.⁴⁸

Επιπροσθέτως, δημιουργήθηκε η κατηγορία της *εθνικής ομάδας*, που αντιστοιχεί στις μειονότητες. Για να υπάρχουν όμως μειονότητες προαπαιτούμενο είναι η ύπαρξη πλειονοτήτων. Οι αναλυτές εδώ και καιρό έχουν αποφανθεί ότι η έννοια της μειονότητας δεν πηγάζει κατ' ανάγκη από μια μαθηματική πραγματικότητα, άλλα από τον βαθμό της κοινωνικής εξουσίας. Οι αριθμητικές πλειονότητες μπορεί να είναι μειονότητες (φτωχοί, άστεγοι). Ένα κράτος μπορεί να έχει ένα μόνο έθνος και στο εσωτερικό του να έχει πολλές εθνικές ομάδες.⁴⁹ (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 126-127)

Εν κατακλείδι οι Βαλλερστάιν και Μπαλιμπάρ συνδέουν τη συγκρότηση του έθνους με την «κοσμοοικονομία» που εδράζεται στις ιεραρχημένες δομές μεταξύ κέντρου και περιφέρειας όπου καθιερώνονται σχέσεις εκμετάλλευσης και κυριαρχίας, και θεωρούν ότι οι εθνικές ομάδες είναι χρησιμοποιούμενα ανταγωνιστικά εργαλεία

⁴⁸ Η συστημική ανάλυση που εισηγείται ο Ιμμάνουελ Βαλλερστάιν θεωρεί ότι ο πολιτισμός μας -ο σημερινός κόσμος -που τον ονομάζει «νεωτερικό κοσμοσύστημα», έχει τις καταβολές του στον 16ο αι. και ενώ αρχικά αφορούσε μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή/ζώνη του κόσμου (Ευρώπη/Αμερική), τώρα έχει καλύψει όλη την οικουμένη. Πρόκειται για την καπιταλιστική *κοσμοοικονομία*, μια εκτενή δηλαδή γεωγραφική ζώνη που λειτουργεί ως μονάδα καταμερισμού εργασίας, ανταλλαγών βασικών αγαθών, ροών κεφαλαίου κι εργασίας. Το κοσμοσύστημα αυτό, όρος βάσει του οποίου μπορεί να κατανοηθεί ο κόσμος μας, χαρακτηρίζεται από το ότι δεν έχει ενιαία πολιτική δομή. Αυτό που «συγκρατεί» τα μέρη, που προσδίδει δηλ συνοχή, είναι η αποτελεσματικότητα του καταμερισμού εργασίας (η *κοσμοοικονομία και το καπιταλιστικό σύστημα πηγαίνουν χέρι χέρι*). Το νεωτερικό κοσμοσύστημα - δηλαδή το καπιταλιστικό-, περιλαμβάνει πολλές πολιτικές μονάδες, πολλές κουλτούρες και ομάδες ανθρώπων. Δημιουργούνται ωστόσο κοινά πολιτισμικά πρότυπα των λαών, που ο Βαλλερστάιν τα ονομάζει *γεωκουλτούρα*.

Παπαγγελή Χριστίνα, «Για να κατανοήσουμε τον κόσμο μας, *Immanuel Wallerstein*, *Εισαγωγή στην Ανάλυση Κοσμοσυστημάτων*», <http://anagnosi.blogspot.gr/2010/05/immanuel-wallerstein.html>, (πρόσβαση στις 10/11/12)

⁴⁹ Οι εθνικές ομάδες χωροταξικά τοποθετούνται στο εσωτερικό των κρατών και αντικατοπτρίζουν την ιεραρχία στην απασχόληση και την ομαδοποίηση των επαγγελματικών κατηγοριών. Η συγκρότηση της εργατικής δύναμης σε εθνικές ομάδες προϋποθέτει και έναν συγκεκριμένο τύπο εργασιακής συμπεριφοράς από μέρους των ομάδων αυτών. Η συμπεριφορά κάθε εθνικής ομάδας αποτελεί προϊόν της μάθησης των κανόνων που οι γονείς κάθε ομάδας έχουν μεταλαμπαδεύσει στα παιδιά τους. Αν και το κράτος με τους μηχανισμούς που διαθέτει (σχολείο) θα μπορούσε να εκπαιδεύσει τα παιδιά προς αυτή την κατεύθυνση προτιμά να μην αναλάβει αυτή την πρωτοβουλία γιατί θα συνεπαγόταν παραβίαση της «εθνικής» ισότητας. Συνεπώς αφήνει την ίδια την εθνική ομάδα να κοινωνικοποιήσει τα μέλη της και να τους εμφυσήσει ιδεολογήματα σχετικά με την κοινωνική της ταυτότητα. Ως αποτέλεσμα έχουμε μια τυπική ισότητα ενώπιον του νόμου, ενώ στην πραγματικότητα υπάρχει η κοινωνική ιεραρχία του καπιταλισμού η οποία φαίνεται να εκπορεύεται όχι από το κράτος αλλά από τις ίδιες τις ομάδες που υπερασπίζονται η κάθε μια για λογαριασμό της την κοινωνική της ταυτότητα, καλλιεργώντας την ανισότητα στην πράξη. (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 127-129)

κυριαρχίας του κέντρου πάνω στην περιφέρεια. (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 136-137)

Η θρησκεία συνετέλεσε στην καλλιέργεια της εθνικής ταυτότητας, την ιεροποίηση του κράτους και την εξιδανίκευση του έθνους, καθώς κάθε εθνική κοινότητα αυτοαναγορεύεται σε «περιούσιο λαό», ενώ ταυτόχρονα τα αισθήματα της θυσίας, της αλληλεγγύης, του σεβασμού, της αγάπης δηλ. όλες αυτές οι έννοιες που λειτουργούν συνδετικά για τις θρησκευτικές κοινότητες μεταλαμπαδεύονται στις εθνικές ιδεολογίες ως ιδανικά. (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 146)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Συγκεφαλαιώνοντας, θα λέγαμε ότι έννοιες όπως φυλή, έθνος, εθνικισμός/συλλογική ταυτότητα, έμφυλοι ρόλοι τέμνονται στο σημείο του διαχωρισμού/αντίθεσης «εμείς» vs «άλλοι». Οι παραπάνω ταξινομήσεις αποτελούν κοινωνικές κατασκευές που εξυπηρετούν το κράτος και τις συν αυτό ελίτ με τις συνακόλουθες σχέσεις κυριαρχίας και εξουσίας. Το κράτος μέσα από τους μηχανισμούς που διαθέτει (εκπαίδευση, στρατό, εκκλησία, σύμβολα, ΜΜΕ κλπ) δημιουργεί, καλλιεργεί και εδραιώνει το αίσθημα του συνανήκειν μέσα από τις κοινές ρίζες, τις παραδόσεις, τη γλώσσα, τη θρησκεία. Η καλλιέργεια μιας και μόνον εθνικής ταυτότητας, με ότι αυτό συνεπάγεται, ιδιαίτερα στις πολυπολιτισμικές κοινωνίες, όπως οι σημερινές, κάνει ακόμη πιο έντονο τον κοινωνικό διαχωρισμό με την άρνηση των πολλαπλών ταυτοτήτων.

Η φυλή, το έθνος, το κράτος, είναι έννοιες που δημιουργούνται για να «απορροφούν» τις κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες, για τις οποίες ευθύνονται οι πολιτικο-οικονομικές εξουσίες, προβάλλοντας το έθνος, το κράτος, την φυλή, σε μακροεπίπεδο, ως την ευρεία οικογένεια η οποία προστατεύει και στεγάζει όλα τα μέλη της με βάση το πρότυπο της πυρηνικής οικογένειας, στο μικροεπίπεδο, η οποία στεγάζει και προστατεύει τα μέλη της. Κάθε άτομο έχει μια μικρή οικογένεια (αρχηγός ο πατέρας που προστατεύει αλλά για αντάλλαγμα απαιτεί σεβασμό και υπακοή) και μια μεγάλη οικογένεια (κράτος, πατρίδα, φυλή, αρχηγός ο εθνοπατέρας, ο ηγέτης, ο πολιτικός οι οποίοι, ομοίως, απαιτούν σεβασμό και υπακοή).

Οι όποιες διαφορές, οικονομικές και κοινωνικές, δεν καταργούνται εξακολουθούν να υφίστανται, έρχονται όμως σε δεύτερη μοίρα⁵⁰ καθώς προτάσσεται το «εμείς» το οποίο τις επικαλύπτει και τις στεγάζει κάτω από την κοινή ομπρέλα της εθνικής ταυτότητας, ή αλλιώς του «συνανήκειν» στην «ευρεία οικογένεια». Η συλλογική/εθνική ταυτότητα λειτουργεί, ταυτόχρονα, εκτός από συνεκτικά, και διασπαστικά αφού το «εμείς» προϋποθέτει και συνεπάγεται το «άλλοι».

Το κράτος με τις πολιτικές του παρεμβαίνει και στην οικογενειακή ζωή (π.χ. επιδόματα) ώστε να οδηγεί τα ζευγάρια στην τεκνογονία. Ο σεξισμός αποτελεί το έμπρακτο «αποτύπωμα» της παραπάνω θέσης. Όποιος δεν υπηρετεί σωστά τους έμφυλους ρόλους, όπου μέσα από την οικογένεια και την τεκνοποιία ωφελείται η πατρίδα (στρατός, εργατικό δυναμικό, φορολογούμενοι), δεν τυγχάνει κοινωνικής αποδοχής (ακόμη και στην περίπτωση των ομοφυλοφίλων οι οικονομικά και κοινωνικά ισχυροί τυγχάνουν της απόλυτης, έστω και κατ'έπιφαση αποδοχής, στα πλαίσια των πλασματικών σχέσεων της κοινωνικο-πολιτικής ελίτ, σε αντίθεση με τους ανώνυμους ανθρώπους της καθημερινότητας που βιώνουν τη χλεύη και τον σαρκασμό μέχρι και τη σωματική βία).

Οι έμφυλοι ρόλοι ενισχύουν και αναπαράγουν αυτήν την αλυσιδωτή σχέση. Οι άνδρες ανατρέφονται μέσα από και για σχέσεις εξουσίας, με τις γυναίκες να συντελούν στην ανατροφή αυτή μέσω του ρόλου τους ως συζύγου και μητέρας, ρόλο τον οποίο, παρά την οποία έξοδό τους στην αγορά εργασίας, εξακολουθούν να υπηρετούν κατά κύριο λόγο.

Συνεπώς, κράτος, εθνικισμός, ρατσισμός, σεξισμός, ιδιαίτερα σήμερα που το παγκόσμιο κεφάλαιο πολλαπλασιάζει τα κέρδη του και τα αιτήματα αναδιανομής του πλούτου προβάλλουν επιτακτικά, πρέπει να συρρικνωθεί το κοινωνικό σώμα που διεκδικεί μερίδιο. Οι εχθροί της κοινωνίας, είναι οι μετανάστες, οι πάσης μορφής και φύσεως, διαφορετικοί (ομοφυλόφιλοι, ΑΜΕΑ). Ιδιαίτερα σήμερα, που γίνεται

⁵⁰ Η ψυχαναλυτική ερμηνεία βασίζεται στη ναρκισσιστική ικανοποίηση για να ερμηνεύσει την ταυτόχρονη συνύπαρξη του αιτήματος για ισότητα και των ανισοτήτων. Τα άτομα και οι ομάδες δημιουργούν μια ψευδαίσθηση «ενός μεγαλειώδους εαυτού» μιας ανωτερότητας σε σχέση με άλλες ομάδες και αυτή η σύγκριση τους προσφέρει μεγάλη ικανοποίηση. Αυτή η ικανοποίηση είναι ισχυρή και την αισθάνονται όχι μόνον οι ευνοούμενες τάξεις αλλά και οι καταπιεζόμενες, καθώς το δικαίωμα να περιφρονούν τους «ξένους», τους εκτός ομάδος, τους αποζημιώνει για τις αδικίες που υφίστανται στο εσωτερικό της.

Επιπροσθέτως, η εθνικιστική ρητορική εκμεταλλεύεται και χειραγωγεί τα συναισθήματα και απευθύνεται στο ασυνείδητο, γι' αυτό συσπειρώνει διαφορετικές ομάδες. Με τον τρόπο αυτό οι επιμέρους διαφορές επικαλύπτονται. (Ψαρρού, 2005: 72, 74)

προσπάθεια να αποδεχθούμε όσο γίνεται πιο ανώδυνα και πιο παθητικά, την κατακόρυφη πτώση του βιοτικού επιπέδου ζωής, τον οικονομικό μαρασμό, την αποδόμηση του κράτους πρόνοιας και του συστήματος υγείας, την καταβράθρωση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, με την προβολή της «ανοιχτής επιχειρηματικότητας» και της «ανάπτυξης» που μεταφράζεται σε ανυπαρξία εργασιακών σχέσεων και συλλογικών διεκδικήσεων, η κατασκευή εσωτερικών και εξωτερικών εχθρών με στόχο τον αποπροσανατολισμό της κοινής γνώμης, κρίνεται απολύτως απαραίτητη.

Επειδή η ανθρώπινη χειραφέτηση είναι επικίνδυνη για τις εκάστοτε εξουσίες, πολλώ δε μάλλον όταν πολλά από τα κοινωνικά κεκτημένα αρχίζουν να εξαφανίζονται από τις δυτικές κοινωνίες, η χειραγωγή των πληθυσμών κρίνεται απαραίτητη. Η όποια αντίδραση, πρέπει να διοχετευθεί στους «άλλους». Αν γίνει αντιληπτό ότι οι «άλλοι» είναι στην ουσία «εμείς» και το αντίστροφο, στο βαθμό που υφιστάμεθα εκμετάλλευση και αποκλειόμαστε από τη νομή πλούτου, τότε υπάρχει κίνδυνος να αυξηθεί το κοινωνικό σώμα που διεκδικεί μερίδιο στα κέρδη του παγκόσμιου κεφαλαίου.

Με την κατάλληλη προπαγάνδα, η προσωπικότητα διαβρώνεται και αντικαθίσταται από πεποιθήσεις που οδηγούν τα άτομα στο να υπακούουν και να παρασύρονται από έναν εθνοσωτήρα, έναν εθνοπατέρα, έναν ηγέτη. Ο εθνικισμός, ο ρατσισμός, ο σεξισμός είναι συνδεδεμένες και διαπλεκόμενες έννοιες τις οποίες ανασύρει ο λόγος των κυρίαρχων τάξεων, στα πλαίσια του κράτους, για να χειραγωγούνται τα άτομα από μικρή ηλικία.

Αγγελίδης Δημήτρης, *«Σεξισμός, ομοφοβία, ρατσισμός: τρία σε ένα»*,
<http://www.10percent.gr/periodiko/teykos32/2907-2012-08-09-18-48-15.html>, (πρόσβαση στις 10/11/12)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2α. Φασισμός : πολιτική θεωρία ή βιοθεωρία;

2αα) η πολιτική ιδεολογία του φασισμού

Ο φασισμός εγκαθιδρύθηκε από τον Μουσολίνι στην Ιταλία το 1922 και είναι μια ιδεολογία και ένα πολιτικό σύστημα εθνικιστικού και ολοκληρωτικού χαρακτήρα. Κατ' επέκταση, είναι ένας όρος ο οποίος χρησιμοποιείται για να εκφράσει οποιοδήποτε σύστημα καταπίεσης και οποιαδήποτε μορφή αυθαιρεσίας. Ο φασισμός, ο ναζισμός και η δικτατορία αποτελούν μορφές ολοκληρωτικών συστημάτων⁵¹ που συνδέονται με τη βία, την καταδίωξη των αντιφρονούντων, τις αυθαίρετες διακρίσεις με παραλογισμούς που αποβαίνουν σε βάρος της ελευθερίας, της σκέψης και της ζωής ομάδων ανθρώπων ή και ολόκληρων εθνών. (Μπαμπινιώτης, 2002: 1872)

Θα μπορούσε κάποιος να ισχυρισθεί ότι ο φασισμός, όσον αφορά στην ιδεολογία, είναι μια σύνθεση ιδεών, η οποία αν και δεν αποφεύγει τις αντιφάσεις, εν τούτοις, πετυχαίνει το στόχο της: να τον παρουσιάζει ως μια ολοκλήρωση, ως μια υπέρβαση των υπαρχουσών ιδεολογιών, στοιχείο που τον καθιστά πειστικό, ειδικά σε

⁵¹ Όπως αναφέρει ο Απόστολος Χαρίσης στο άρθρο του «*Ολοκληρωτισμός. Η επιστροφή της μυθολογίας του ψυχρού πολέμου*», η H. Arendt (Χάνα Αρέντ) στο έργο της *Πηγές του Ολοκληρωτισμού* (1951), στο τρίτο μέρος του *Το ολοκληρωτικό σύστημα* (1951), εξομοιώνει το ναζιστικό με το σοβιετικό καθεστώς και τα ανάγει στην κατηγορία του ολοκληρωτικού κράτους. Ως κοινό στοιχείο του ολοκληρωτισμού και για τα δυο καθεστάτα, θεωρεί τη συνειδητή οργανωμένη προσπάθεια, από πλευράς και των δύο κρατών, για την εξαφάνιση των ενδιάμεσων θεσμικών σχέσεων μεταξύ των ανθρώπων και την απορρόφηση όλων αυτών των σχέσεων από το κράτος. Κάθε ζήτημα, μικρό ή μεγάλο, μετατρέπεται σε ιδεολογικό ζήτημα που αγγίζει τον πυρήνα των κρατικών συμφερόντων, με αποτέλεσμα οι άνθρωποι-πολίτες να μετατρέπονται σε μια μάζα-υπηρέτη του κράτους, χωρίς άλλα πολιτικά χαρακτηριστικά. Και στα δυο καθεστάτα, το κράτος επιβάλλει αυτή την κατάσταση επικαλούμενο την ανάπλαση της ανθρωπότητας, τη δημιουργία ενός τύπου «νέου ανθρώπου» η οποία θέτει ως προαπαιτούμενο την πλήρη καταστροφή όλων των παλαιών θεμελίων και σχέσεων. Η μόνη διαφορά, κατά την Arendt, βρίσκεται στο όνομα της ιδέας που το κάθε σύστημα επικαλείται. Ο «νέος άνθρωπος», για μεν τους κομμουνιστές, θα αναδυθεί από τη χειραφέτηση της εργατικής τάξης, για δε τους ναζιστές από την επιβολή της άριας φυλής.

Χαρίσης Απόστολος, «*Ολοκληρωτισμός: Η επιστροφή της μυθολογίας του ψυχρού πολέμου*», www.kke.gr/index2.php?option=com_content&do_pdf=1, (πρόσβαση στις 08/11/12)

Ο Κολιόπουλος, επίσης, θεωρεί ότι και το μολοσεβικό κράτος δεν διέφερε ουσιαστικά από τα άλλα ολοκληρωτικά κράτη της εποχής, παρ' όλο που, θεωρητικά, η προλεταριακή δικτατορία ήταν προσωρινή, δεν προέβαλε έναν αρχηγό, ούτε και μπορούσε να χαρακτηριστεί εθνικιστική καίτοι εκδηλώθηκε και επιβλήθηκε σε μια χώρα. Υπήρχαν όμως τρία σημεία που το ενέτασσαν στα ολοκληρωτικά κράτη της εποχής: 1) η δικτατορία, την οποία ασκούσε ένα κόμμα, έγινε μόνιμη 2) το σύνταγμα αποδείχθηκε κενό περιεχομένου 3) το κράτος έγινε εξίσου εθνικιστικό με άλλα όμοιά του. (Κολιόπουλος, 2001: 352)

περιόδους κρίσης. Έτσι, επιτυγχάνει σε ιδεολογικό και σε κοινωνικό επίπεδο την αρμονική σύζευξη διαφόρων δυνάμεων σε μια ανώτερη σύνθεση.⁵²

Παρόλο που ο φασισμός δεν βασίζεται σε μια ενιαία φασιστική ιδεολογία, εν τούτοις, έχει κάποιες βασικές ιδέες, η παρουσία των οποίων θεωρείται καθοριστική για τον χαρακτηρισμό κάποιου κινήματος ως φασιστικού, όπως:

- 1) Η αντίληψη της κοινότητας ως μιας ενιαίας ολότητας η οποία διέπεται από έναν πνευματικό δεσμό, τον εθνικό. Άρα, θεμελιώδης κοινότητα για τον φασισμό είναι το έθνος. Το τελευταίο νοείται είτε φυλετικά (ένα εθνικό αίμα), είτε πολιτισμικά (μια ίδια ενοποιητική κουλτούρα). Σε όλες τις εκφάνσεις της η φασιστική ιδεολογία δίνει στο έθνος μια υπέρτατη αξία, για την οποία καμία θυσία δεν είναι αρκετή. Συνεπώς, ο φασισμός είναι στην ουσία εθνικιστικός αφού ενσωματώνει και αναπτύσσει την εθνικιστική ιδεολογία. Για τον ίδιο λόγο είναι και ρατσιστικός αφού βασίζεται και προωθεί τον ρατσισμό είτε είναι φυλετικός (ναζί), είτε είναι πολιτισμικός (στα περισσότερα σημερινά νεο-φασιστικά κόμματα).
- 2) Η κοινότητα πρέπει να είναι αρμονική και να διέπεται από σταθερότητα. Και η σταθερότητα επιτυγχάνεται μέσα από την τάξη. Σε αντίθεση με τον συντηρητισμό, ο φασισμός δίνει κεντρική θέση στην κίνηση και δεν αντιλαμβάνεται τη σταθερότητα ως διατήρηση αιώνιων αξιών. Αντίθετα, θεωρεί ότι τα αντιθετικά συμφέροντα που υπάρχουν στο εσωτερικό του κοινωνικού συνόλου, είναι υπεύθυνα για τη δημιουργία αστάθειας με αποτέλεσμα να ελλοχεύει ο κίνδυνος διάλυσης της κοινότητας. Η διατήρηση, λοιπόν, της τάξης και η ενότητα του έθνους αποτελούν ταυτόσημες αξιώσεις και μέσα σε αυτό το πλαίσιο θεμελιώνεται η αποθέωση του κράτους.
- 3) Στο βαθμό που ο φασισμός αναγνωρίζει την ένταση που υπάρχει ανάμεσα στα κοινωνικά στρώματα μιας ταξικής κοινωνίας, η εμμονή που έχει στην αξία της τάξης υποδηλώνει την αναγκαιότητα της ισχυρής εξουσίας και της ιεραρχίας. Η ενότητα και η αρμονία προέρχεται από τα «πάνω» προς τα «κάτω». Το κράτος

⁵² Η διακήρυξη του Μπενίτο Μουσολίνι (άξιοι μιμητές του οποίου υπήρξαν στη Γερμανία ο Χίτλερ και οι συνεργάτες του) είναι διαφωτιστική «...ο φασισμός είναι μια σύνθεση ...όλων των αξιών. Κάτω από τα ερείπια των φιλελευθέρων, των σοσιαλιστικών και των δημοκρατικών δογμάτων, ο φασισμός απορροφά όλα τα στοιχεία που είναι ακόμα ζωτικά... Υπερβαίνει τον φιλελευθερισμό, ...τον σοσιαλισμό, δημιουργεί μια νέα σύνθεση ...Ο άνθρωπος είναι ενιαίος, είναι πολιτικός, είναι οικονομικός, είναι θρησκευτικός, είναι πολεμιστής». «Πολιτική επιστήμη II/Διάλεξη 5^η, Θεωρίες του αυταρχικού κράτους», www.polsci.duth.gr/files/Politike_Episteme_II_-_Dialexe_5.doc (πρόσβαση στις 18/12/12)

θεωρείται απαραίτητο προκειμένου να επιβάλει την αρμονία, να συνδυάσει τις διάφορες ομάδες, και να καταλύσει τυχόν δυνάμεις αποσταθεροποίησης. Συνεπώς, ο φασισμός δεν είναι μόνον μια εξουσιαστική ιδεολογία αλλά και έντονα κρατικιστική. Το κράτος είναι ο χώρος μέσα από τον οποίο το έθνος οργανώνεται και ενώνεται ως μια οντότητα (ως Λαός).

- 4) Η λογική του κράτους/πατέρα, του κράτους/προστάτη προσφέρει τον απαραίτητο χώρο για την άνθιση του κορπορατισμού (του οργανωμένου εργατικού κινήματος κάτω από την πατερναλιστική φιγούρα του κράτους όπου τα εργατικά σωματεία είναι ενταγμένα στο κόμμα). Το κράτος ενώνει τα επιμέρους κοινωνικά σώματα σε μια ενιαία οντότητα, σε ένα ενιαίο πολιτικό σώμα, έτσι ώστε τα ανταγωνιστικά τους συμφέροντα να συνθέτονται σε μια υψηλότερη ενότητα («...τα διαφορετικά συμφέροντα οργανώνονται και γίνονται αρμονικά στην ενότητα του κράτους»).⁵³ Με αυτόν τον τρόπο ο φασισμός ευαγγελίζεται το ολοκληρωτικό κράτος, θεωρώντας ότι ο ολοκληρωτισμός αυτός είναι θετικός και όχι αρνητικός. Το κράτος υπεισέρχεται σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής, γιατί μόνο μέσα από τον έλεγχο και την παρέμβαση του κράτους μπορεί να επιλυθεί ο κοινωνικός ανταγωνισμός και η κοινωνία να γλυτώσει από τις διαλυτικές τάσεις στο εσωτερικό της («...ούτε έχει τίποτα κοινό η φασιστική αντίληψη της εξουσίας με αυτή του αστυνομικού κράτους. Μακριά από το να τσακίζει το άτομο, το φασιστικό κράτος πολλαπλασιάζει την ενέργειά του ακριβώς όπως σε μια στρατιωτική μονάδα ο στρατιώτης δεν μηδενίζεται αλλά πολλαπλασιάζεται από τον αριθμό των στρατιωτών»).⁵⁴ Από τις δηλώσεις αυτές του Μουσολίνι προκύπτει πως ο φασισμός δίνει ιδιαίτερη σημασία στην ενότητα της κοινωνίας, η οποία δεν προϋπάρχει αλλά πρέπει να επιτευχθεί, και το κράτος είναι εκείνο το οποίο τη συνενώνει. Η σχέση κράτους-κοινωνίας γίνεται με όρους ολοκλήρωσης και συμπλήρωσης. Χωρίς κράτος δεν μπορεί να υπάρξει κοινωνική συνοχή.
- 5) Η παρουσία ενός ηγέτη είναι εξίσου σημαντική, όπως και η ύπαρξη του κράτους. Αυτός θα εμπνεύσει και θα μεταλαμπαδεύσει στις μάζες τη βούληση για αλλαγή.

⁵³ «Πολιτική επιστήμη II /Διάλεξη 5^η, Θεωρίες του αυταρχικού κράτους», www.polsci.duth.gr/files/Politike_Episteme_II_-_Dialexe_5.doc (πρόσβαση στις 18/12/12)

⁵⁴ «Πολιτική επιστήμη II /Διάλεξη 5^η, Θεωρίες του αυταρχικού κράτους», www.polsci.duth.gr/files/Politike_Episteme_II_-_Dialexe_5.doc (πρόσβαση στις 18/12/12)

Αν και ο Ηγέτης είναι στην κορυφή της πυραμίδας, έχει μια άμεση σχέση με τις μάζες. Είναι ο μεγάλος Πατέρας, η ενσάρκωση του έθνους. Η ηγετο-λατρεία όμως συνοδεύεται και από ένα τίμημα. Η πτώση του ηγέτη συνήθως συμπαράσχει όλο το κρατικό οικοδόμημα.

- 6) Επειδή το κράτος οφείλει να καταστέλλει κάθε απειλή και αστάθεια, αλλά ταυτόχρονα να διατηρεί και το πρόσωπο του εγγυητή της νομιμότητας, ο φασισμός επιτρέπει την άνθιση του παρακράτους: ομάδες και θεσμοί κινούνται πέρα από τα όρια της νομιμότητας ώστε να εξαφανίσουν κάθε πραγματική ή φανταστική απειλή.
- 7) Αν και στον κλασικό φασισμό δεν υπάρχει μια ενιαία οικονομική θεωρία, και οι οικονομικές πολιτικές των φασιστικών καθεστώτων δεν ήταν πανομοιότυπες, θα μπορούσε κάποιος να υποστηρίξει ότι υπάρχουν κάποιες γενικεύσεις. Ο κλασικός φασισμός είναι κριτικός όσον αφορά τον καπιταλισμό. Το φασιστικό κόμμα της Γερμανίας δεν ονομάστηκε τυχαία εθνικοσοσιαλιστικό. Από την άλλη όμως, τα φασιστικά κόμματα όχι μόνο δεν απείλησαν τον καπιταλισμό, αλλά υπηρέτησαν τα συμφέροντά του εξαφανίζοντας κάθε μορφή αυτόνομου συνδικαλισμού. Αυτός ήταν ένας λόγος που η πλειοψηφία του κεφαλαίου και γενικότερα της αστικής τάξης υποστήριξαν τα φασιστικά καθεστάτα ως αναχώματα του κομμουνιστικού κινδύνου. Παρ' όλη την επαναστατική ρητορεία του υπήρξε σωτήριος για τις εθνικές καπιταλιστικές οικονομίες.⁵⁵
- 8) Ο φασισμός είναι милитарιστικός. Δεν θεωρεί τον πόλεμο δεινό ή αναγκαίο κακό, αλλά ένα έμπρακτο αποτύπωμα της δύναμης και της βούλησης του έθνους, άρα σημαντικό στοιχείο για την πρόοδο του. Γεωπολιτικά στοχεύει στην επέκταση, και ο βαθμός της επέκτασης είναι συνυφασμένος με την πραγματική ισχύ του κράτους. Γενικότερα, δεν θεωρεί την κρατική οντότητα ως κάτι στατικό, προσδεδεμένη σε μια επικράτεια, αλλά ως μια κοινότητα σε κίνηση.

⁵⁵ Ο φασισμός χρησιμοποίησε πολλές από τις πρακτικές και τα σύμβολα των σοσιαλιστικών ιδεολογιών (μαζικές κινητοποιήσεις, επαναστατική ιδεολογία), όχι όμως για να αλλάξει την κοινωνική πραγματικότητα, αλλά αντίθετα για να διατηρήσει την καθεστηκυία τάξη πραγμάτων.

«Πολιτική επιστήμη II / Διάλεξη 5^η, Θεωρίες του αυταρχικού κράτους».

www.polsci.duth.gr/files/Politike_Episteme_II_-_Dialexe_5.doc (πρόσβαση στις 18/12/12)

Ειδικότερα, ο ναζισμός, αντίθετα με τις πρώτες εξαγγελίες του, ενδυνάμωσε τα ιδιωτικά συμφέροντα αρκεί αυτά να ήταν πρόθυμα να συνεργαστούν με το καθεστώς και να αναγνωρίσουν το κράτος ως κεντρικό καθοδηγητή στην οικονομική ζωή. Οι εργοδότες αποκόμισαν μεγάλα οφέλη από την ανόρθωση της Γερμανίας και την χειραγώγηση του εργατικού κινήματος. (Berstein-Milza, 1997:82)

9) Κάνει χρήση ενός επιστημονικού λόγου, άσχετα αν αυτός θεωρείται ψευδοεπιστήμη, ο οποίος υιοθετεί την θεωρία του κοινωνικού δαρβινισμού. Το ότι μόνον οι ισχυροί επιβιώνουν αποτελεί το ανθρωπολογικό και πολιτικό πρόταγμα της φασιστικής ιδεολογίας. Στη βάση του φασισμού υπάρχει μια οντολογία δύναμης και επιβολής. Αυτή η οντολογία συνδέεται και παρουσιάζεται με τη δύναμη της αναγέννησης, ως του απαραίτητου φορέα της ζωτικής δύναμης που θα βγάλει το έθνος και το κράτος από την παρακμή. Αυτή η ρητορεία συνδέεται με το γεγονός πως ο φασισμός αναδύθηκε ως μια κριτική της προόδου, σε μια περίοδο κοινωνικής παρακμής. Έτσι, αυτή η ρητορεία της αναγέννησης και της δύναμης τον κάνει επίκαιρο σε κάθε περίοδο κρίσης. Εδώ υπάρχει και η ουσία του φασιστικού φαινομένου. Εμφανίζεται ως ένα πολιτικό κίνημα που αποζητά τη λύτρωση. Η λύτρωση αυτή δεν είναι οικουμενική αλλά περιορίζεται στα εθνικά όρια, ως αποτύπωση της βούλησης του έθνους-κράτους, δηλαδή του εθνοποιημένου Λαού, σε σχέση με άλλα έθνη – κράτη (Λαούς). Ο φασισμός ταυτίζει τη λύτρωση με την εξουσία, την επιβολή, την κυριαρχία και τον αποκλεισμό.

Ο νεοφασισμός που εμφανίζεται στις μέρες μας, διατηρεί στοιχεία του κλασικού φασισμού αλλά τα τροποποιεί και τα προσαρμόζει στο παρόν. Συνήθως παρουσιάζεται ως πιο δημοκρατικός, ως δύναμη σταθερότητας. Χρησιμοποιεί οξύ αντι-μεταναστευτικό λόγο και υποστηρίζει τον οικονομικό φιλελευθερισμό αν και υποτίθεται ότι θέτει εθνικούς περιορισμούς.

«Πολιτική επιστήμη II /Διάλεξη 5^η, Θεωρίες του αυταρχικού κράτους».

www.polsci.duth.gr/files/Politike_Episteme_II_-_Dialexe_5.doc, (πρόσβαση στις 18/12/12)

2αβ) Ο γερμανικός φασισμός

Ο γερμανικός φασισμός ή χιτλερισμός ή ναζισμός⁵⁶ είναι η ιδεολογία και το πολιτικοκοινωνικό καθεστώς που εγκαθιδρύθηκε στη Γερμανία από το

⁵⁶ Ο ναζισμός, ως προς την ιδεολογία, έμοιαζε με τον φασισμό σε πολλά από τα ουσιαστικά του χαρακτηριστικά: και οι δυο ήταν αυταρχικοί, εθνικιστικοί, милитарιστικοί και εχθρικοί προς τους διανοούμενους. Ωστόσο υπήρχαν σημαντικές διαφορές. Η «φυλή» δεν αποτέλεσε το κεντρικό θεωρητικό στήριγμα του ιταλικού φασισμού όπως υπήρξε στον γερμανικό εθνικοσοσιαλισμό. Επίσης, ο εθνικοσοσιαλισμός είχε μια περίεργη αγροτική χροιά, που ο ιταλικός φασισμός δεν είχε. Στη φράση Blut und Boden (αίμα και χώμα), η λέξη «χώμα» δεν υποδήλωνε μόνο τον σεβασμό στην πατρίδα αλλά και μια στοργή προς τους αγρότες, οι οποίοι θεωρούνταν ότι ενσάρκωναν τις καλύτερες ιδιότητες της γερμανικής φυλής. Η τάξη των αγροτών έτυχε γενναιοδωρης μεταχείρισης, που προερχόταν εν μέρει από το γεγονός ότι είχαν τον υψηλότερο βαθμό γεννήσεων, άρα πολύτιμοι από στρατιωτική άποψη.

εθνικοσοσιαλιστικό κόμμα⁵⁷ του Αδόλφου Χίτλερ (1889-1945) με κύρια χαρακτηριστικά τον ακραίο εθνικισμό και ρατσισμό, τη ξενοφοβία, την απόρριψη της δημοκρατίας και τον ολοκληρωτικό τρόπο διακυβέρνησης, την πίστη στον Φίρερ και την εδαφική επέκταση. (Μπαμπινιώτης, 2002: 552,1162)

Η ναζιστική ιδεολογία επηρεάστηκε έντονα από τον φασισμό του Μουσολίνι· ήταν διαποτισμένη από τις αντιλήψεις των φυλετικών διακρίσεων, του εθνικισμού, της στρατοκρατίας, της δημιουργίας και χρήσης παραστρατιωτικών οργανώσεων. Το ναζιστικό καθεστώς ασκούσε πολιτική τρομοκρατίας στους πολιτικά διαφωνούντες, έντονη προπαγάνδα για τα ιδεώδη του και αντιπροπαγάνδα για τις αντίθετες ιδεολογίες. Παράλληλα καλλιεργούσε την προσωπολατρία για τον Ηγέτη διακηρύσσοντας ότι κάθε πολίτης και κάθε στρατιώτης, ανεξαρτήτως ιεραρχίας, είχε έναν και μόνον προορισμό: την τυφλή υπακοή στον ηγέτη.

«Ναζιστική Γερμανία-Η ναζιστική ιδεολογία», <http://el.wikipedia.org/wiki/> (πρόσβαση στις 25/09/12)

Οι στόχοι των Ναζί ήταν απλοί και στηρίζονταν σε μια φυλετική θεωρία: να διαγράψουν την ήττα του 1918 και να αποκαταστήσουν το Ράιχ σε όλη την επικράτειά του και σε όλο το μεγαλείο του παρελθόντος. Να κυριαρχήσουν οι Γερμανοί στην Ευρώπη, μέσω του πολέμου, κάτι που τους άξιζε, λόγω της υποτιθέμενης υπεροχής τους ως «άριας φυλής», της οποίας οι ίδιοι αποτελούσαν τους αγνότερους απογόνους. (Frank, 2000: 371-372)

και από την απέχθεια των ναζιστών ηγετών για ό,τι αντιπροσώπευε την πόλη, όχι μόνο τον διανοουμενισμό και το ριζοσπαστισμό, αλλά και το μεγάλο κεφάλαιο και τα περίπλοκα προβλήματα της βιομηχανικής κοινωνίας. (Burns, 1984: 335, 337).

Αντίθετα, ο φασισμός είχε στον πυρήνα της θεωρίας του το οικονομικό σύστημα και την κρατική λειτουργία, ενώ στον ναζισμό η οικονομία και το κράτος αποτελούσαν τα μέσα και όχι τον απώτερο σκοπό της θεωρίας. Ακόμη και η άποψη για τα έθνη διέφερε. Στον φασισμό το έθνος ήταν κυρίως πνεύμα και πολιτισμός ενώ στον ναζισμό ήταν αίμα.

«Διαφορές φασισμού και ναζισμού», http://skeptomenosellhn.blogspot.gr/2012/07/blog-post_06.html/, (πρόσβαση στις 06/01/13)

⁵⁷ Ο εθνικοσοσιαλισμός στην Ελλάδα εκφράστηκε από το δικτατορικό καθεστώς του Ιωάννη Μεταξά, την περίοδο 1936-1940. Πολλοί θεωρούν τον δικτάτορα Γεώργιο Παπαδόπουλο, της περιόδου 1967-1974, επίσης Εθνικοσοσιαλιστή, καθώς στην περίοδο του στρατιωτικού καθεστώτος μεταδίδονταν πολλά εθνικοσοσιαλιστικά ιδεώδη. Από το 1993 υπάρχει το κόμμα Λαϊκός Σύνδεσμος Χρυσή Αυγή το οποίο θεωρείται συμβατό με την ιδεολογία του εθνικοσοσιαλισμού και αυτοπροσδιορίζεται ως εθνικιστικό κόμμα. *«Εθνικοσοσιαλισμός»*, <http://el.wikipedia.org/wiki/>, (πρόσβαση στις 12/11/12)

2αγ) Ο «στραγγαλισμός» της Δημοκρατίας

Υπάρχουν αντιτιθέμενες απόψεις για τα αίτια της ανόδου του γερμανικού ολοκληρωτισμού. Κάποιοι μελετητές υποστηρίζουν ότι ήταν η ενθρόνιση της βίας από πλευράς των καπιταλιστών, στην προσπάθειά τους να σώσουν το ετοιμοθάνατο σύστημά τους από την καταστροφή. Είναι γεγονός, ότι η επιτυχία του κινήματος να καταλάβει την εξουσία, εξαρτήθηκε, σε κάποιο βαθμό, από την υποστήριξη των μεγάλων γαιοκτημόνων και μεγιστάνων της βιομηχανίας.

Κατ' άλλους, θεωρείται ως αντίδραση των οφειλετών απέναντι στους πιστωτές, των αγροτών εναντίον των τραπεζιτών και των βιομηχάνων, των μικρών επιχειρηματιών εναντίον του μεγάλου κεφαλαίου και των μονοπωλιακών συγκροτημάτων.

Άλλοι, τον ερμηνεύουν ως εξέγερση εναντίον του κομμουνισμού, ως αποτέλεσμα της απελπισίας των μαζών, ως διαμαρτυρία εναντίον των αδυναμιών της δημοκρατίας.

Αναμφίβολα ήταν όλα αυτά μαζί. Μια όλο και πιο αποδεκτή άποψη, τα τελευταία χρόνια, υποστηρίζει ότι ο φασισμός και ο ναζισμός ήταν ακραίες εκδηλώσεις τάσεων που κυριαρχούσαν σε όλες τις βιομηχανικές χώρες. Αν η επίσημη πολιτική των περισσότερων δυτικών χωρών κατά τη δεκαετία του 1930 έπαιρνε όλο και περισσότερο αυταρχική μορφή, αυτό συνέβαινε επειδή όλα τα κράτη μαστίζονταν από παρόμοια προβλήματα. (Burns, 1984: 338-339).

Ο πληθωρισμός, τα οικονομικά προβλήματα, και οι κοινωνικές απογοητεύσεις είχαν δυσαρεστήσει όλους εκείνους που θυσιάσαν πολλά στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και δεν έβλεπαν την ζωή τους να καλυτερεύει με την έλευση της ειρήνης. Τα δημοκρατικά καθεστώτα έπρεπε να παλέψουν με δυο δυνάμεις που ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος τις είχε κάνει πιο ριζοσπαστικές: α) την Αριστερά και β) την άκρα δεξιά. Από τη μια, το κύμα των εξεγέρσεων - μολονότι είχε περιοριστεί στη Ρωσία στα τέλη του πολέμου - στη διάρκεια της δεκαετίας του 1920 εξαπλώθηκε στην Ευρώπη. Ο Λένιν ήλπιζε ότι ένα επαναστατικό κύμα θα σάρωνε ολόκληρη την Ευρώπη ώστε η Σοβιετική Ρωσία να μην είναι η μοναδική σοσιαλιστική χώρα, εύθραυστη μέσα στην απομόνωσή της. Από την άλλη, οι εθνικιστές και οι οπαδοί των αυταρχικών καθεστώτων κατηγορούσαν τις φιλελεύθερες δημοκρατίες ότι αντιμετώπιζαν υποτονικά τις μεταπολεμικές κοινωνικές ταραχές που είχαν ξεσπάσει, και ότι δεν στήριζαν τις εθνικές παραδόσεις ενάντια στην κομμουνιστική απειλή. Το ισχυρό κράτος θα έπρεπε να είναι ο προμαχώνας ενάντια στον μπολσεβικισμό και να

ενσαρκώνει τις αξίες του εθνικισμού εναντίον κάθε διεθνισμού. (Frank, 2000: 390-391)

Σε αυτή την ιστορική συγκυρία αναδύθηκε η φασιστική ιδεολογία η οποία προσπάθησε να θεμελιώσει θεωρητικά την ανάγκη ύπαρξης αυταρχικού κράτους ως ενός απαραίτητου στοιχείου για την ευνοούμενη πολιτεία. Η παγκόσμια κρίση που ξεκίνησε από τις ΗΠΑ⁵⁸ ευνόησε την έλευση του Χίτλερ και των εθνικοσοσιαλιστών στη Γερμανία το 1933. Η δημοκρατία της Βαϊμάρης, από τα πιο δημοκρατικά καθεστώτα της μεσοπολεμικής Ευρώπης, φάνηκε αμήχανη και διστακτική μπροστά στις αναταραχές που προκαλούσαν οι ακροδεξιές οργανώσεις και οι κομμουνιστές. Υπήρξε το πρώτο θύμα της μεγάλης κρίσεως, καθώς ο Χίτλερ δεν έχανε ευκαιρία να συνδέει το δημοκρατικό καθεστώς με την ταπεινωτική συνθήκη ειρήνης που υποχρεώθηκε να υπογράψει η Γερμανία. Τη συνθήκη, σύμφωνα με τον Χίτλερ, την είχαν υπογράψει οι πολιτικοί, κατ' εντολή των νικητών, που έσπευσαν να εγκαθιδρύσουν τη δημοκρατία της Βαϊμάρης, και όχι οι στρατιωτικοί, οι οποίοι είχαν δεχθεί «μαχαίριά» πισώπλατα, ενώ πολεμούσαν ακόμη. Ήταν ένα εύρημα, που δεν ανταποκρινόταν στην πραγματικότητα, αλλά κολάκευε τη φιλοτιμία των στρατιωτικών και γενικά των Γερμανών, ενώ ταυτόχρονα έθετε εν αμφιβόλω τον πατριωτισμό των πολιτικών της χώρας. Μαρξιστές, σοσιαλιστές και κομμουνιστές κατηγορούνταν, συλλήβδην, ως υπονομευτές της ενότητας του Γερμανικού έθνους.

Με την άνοδο του Χίτλερ, η δημοκρατία, ο κοινοβουλευτισμός, ο φιλελευθερισμός και ο κομμουνισμός θεωρήθηκαν παράσιτα που δημιουργήθηκαν κάτω από την επίδραση των Εβραίων και έπρεπε να καταστραφούν. Καταργήθηκαν όλα τα πολιτικά κόμματα, εκτός από το εθνοσοσιαλιστικό, το οποίο και αυτό «εξυγιάνθηκε» από τα στοιχεία που δεν θεωρούνταν απολύτως νομιμόφρονα (με πρώτη εκκαθάριση τον Ιούνιο του 1934, όπου πολλοί από τους παλαιούς Φαιοχίτωνες εξοντώθηκαν γιατί θεωρήθηκαν ριζοσπαστικοί). Η ναζιστική Γερμανία έγινε κράτος

⁵⁸ Η οικονομική κρίση του 1929 δεν είχε σε καμιά άλλη χώρα τόσο καταστρεπτικές συνέπειες όσο στη Γερμανία. Η παύση των δανειοδοτήσεων και η ανάκληση των παλαιών δανείων οδήγησαν τη βιομηχανία σε χρεωκοπία. Οι άνεργοι εργάτες έφθασαν, σε μικρό χρονικό διάστημα, τα έξι εκατομμύρια (6.000.000). Η αστική τάξη, έχασε την εμπιστοσύνη της στο καθεστώς και άρχισε να αναζητά διεξόδους, τη στιγμή μάλιστα που υπήρχε μεγάλη αύξηση της επιρροής των κομμουνιστών. Πολλοί Γερμανοί ήταν έτοιμοι να δεχθούν την άποψη ότι τα δεινά της χώρας οφείλονταν, κυρίως, στις επανορθώσεις που είχαν επιβάλει στη χώρα οι νικητές του πολέμου, στην απώλεια εδαφών στα ανατολικά σύνορα, αποικιών και αγορών στην Αφρική και τον Ειρηνικό. Δεν ήταν δύσκολο η προσοχή της κοινής γνώμης να στραφεί σε έναν «εχθρό»: τη συνθήκη των Βερσαλλιών. (Κολιόπουλος, 2001: 348)

ολοκληρωτικό, έχοντας τη μυστική αστυνομία (Γκεστάπο), τα λαϊκά δικαστήρια και τα στρατόπεδα συγκέντρωσης των ανεπιθύμητων, υπό τον απόλυτο έλεγχο του εθνικοσοσιαλιστικού κόμματος.⁵⁹

Η δράση των Εκκλησιών, Προτεσταντικής και Καθολικής, μειώθηκε δραστικά, κυρίως στον εκπαιδευτικό τομέα. Έγινε προσπάθεια υπονόμευσης των σχολείων των Εκκλησιών ώστε τα παιδιά να στραφούν στα κρατικά σχολεία που ελέγχονταν από το κόμμα. Η κυβέρνηση ενθάρρυνε διάφορα αντιχριστιανικά παγανιστικά κινήματα και τη λατρεία των παλαιών Τευτονικών θεών, αλλά πρωτίστως, και περισσότερο από κάθε τι, τη λατρεία του αρχηγού του ναζισμού.

Καταργήθηκαν, επίσης, οι εργατικές ενώσεις και αντικαταστάθηκαν με το Εθνικό Εργατικό Μέτωπο που ήλεγχε τον εργατικό κόσμο. Οι εργοδότες είχαν εκτεταμένες αρμοδιότητες ως «αρχηγοί» στις επιχειρήσεις που διήθουναν. Απαγορεύονταν οι απεργίες, και οι όποιες διεκδικήσεις θα έπρεπε να έχουν την έγκριση του κόμματος. (Κολιόπουλος, 2001: 347-348, 350-351)

2αδ) Ο φασισμός ως βιοθεωρία

Η συνεισφορά του Β. Ράιχ

Είναι γεγονός πως ο φασισμός είχε απήχηση σε πλατιά κοινωνικά στρώματα. Άνεργοι, έφηβοι, εργάτες, δημόσιοι υπάλληλοι, φοιτητές, οπαδοί των σοσιαλδημοκρατικών και φιλελεύθερων κομμάτων προσχώρησαν στον εθνικοσοσιαλισμό. Σύμφωνα με τον Βίλχελμ Ράιχ, η επικράτηση του εθνικοσοσιαλισμού δεν οφειλόταν στην ικανότητα του Χίτλερ, αλλά στην ετερόκλητη μάζα η οποία τον ακολούθησε. Οι ανθρώπινες μάζες είχαν τεράστιο μερίδιο ευθύνης για την πρωτοκαθεδρία του φασισμού. Προσπαθώντας να αναλύσει τη γερμανική κοινωνία της περιόδου 1928-1933 και να ερμηνεύσει το αντιφατικό αυτό φαινόμενο, της αποδοχής τού ναζισμού από στρώματα τα οποία υπερασπίζονταν θέσεις καταστροφικές για τα ζωτικά τους συμφέροντα, καταλήγει στα εξής:

⁵⁹ Η ιδιωτική ζωή και η δημόσια παρουσία κάθε πολίτη ήταν στο «μικροσκόπιο» του ναζιστικού καθεστώτος. (Για παράδειγμα ο υποχρεωτικός ναζιστικός χαιρετισμός στα σχολεία, τις υπηρεσίες και τις επιχειρήσεις αποτέλεσε καίριο πλήγμα στην ιδιωτική ελευθερία των πολιτών). Η παραμικρή παρέκκλιση από τις αρχές και τις συμπεριφορές που επέβαλαν οι Ναζί είχε αυστηρότατες συνέπειες φυσικές, επαγγελματικές και κοινωνικές. Η τρομοκρατία, οι ξυλοδαρμοί, οι ανακρίσεις και τα βασανιστήρια αποτελούσαν καθημερινές πρακτικές της Γκεστάπο για τους αμφισβητίες, τους πολιτικούς αντιπάλους, ακόμη και για όσους δεν εκδηλώνονταν «ανοιχτά» υπέρ του καθεστώτος. *«Καθημερινή Ζωή και προπαγάνδα στη ναζιστική Γερμανία».*

http://www.ekebi.gr/Fakeloi/fascism/section_b/daily%20routine07.htm, (πρόσβαση στις 26/12/12)

- Ο προσεταιρισμός των μαζών χρωστούσε πολλά στην αντιφατική προπαγάνδα που άλλαζε ανάλογα με το ακροατήριο. Η χρήση επαναστατικής φρασεολογίας, τα σύμβολα, οι δυναμικές εκδηλώσεις, ο στρατιωτικός χαρακτήρας του κόμματος ήταν ορισμένοι από τους λόγους που οδήγησαν επαναστατημένες ανθρώπινες ομάδες να ακολουθήσουν τον Χίτλερ, οι οποίες όμως δεν είχαν ξεκαθαρίσει τις πολιτικές τους απόψεις ή ήταν απολιτικές. (Ράιχ, 1974: 144)
- Ο φασισμός αποτελεί ένα διεθνικό και όχι ένα, αποκλειστικά, «γερμανικό φαινόμενο»
- Ο φασισμός δημιουργείται εξαιτίας της αυταρχικής καταπίεσης των ορμών,⁶⁰ η οποία συντελείται από την ανατροφή που παρέχει η πατριαρχική αυταρχική οικογένεια. Μια ανατροφή που δημιουργεί φοβισμένους ανθρώπους, ανίκανους να διεκδικήσουν την ελευθερία και να αναλάβουν τις αντίστοιχες ευθύνες της, (κοινό σημείο με τον Φρομ) δημιουργώντας έτσι τις κατάλληλες συνθήκες για την ανάδυση ενός «ηγέτη», ο οποίος θα τους καθοδηγεί, μέσα από μια σχέση πατερναλιστικής εξάρτησης.⁶¹

Επικαλούμενος την ιατρική του πείρα, αποτέλεσμα της πολυετούς εμπειρίας του, ως γιατρού, με ανθρώπους από διάφορες φυλές, θρησκείες, στρώματα, έθνη κλπ, συνεχίζει:

- Ο φασισμός είναι η οργανωμένη έκφραση της μέσης ανθρώπινης «χαρακτηροδομής»,⁶² και εκφράζει το δεύτερο επίπεδο του ανθρώπου στο οποίο εδράζονται οι επονομαζόμενες «δευτερογέννητες ορμές»⁶³ δηλαδή το

⁶⁰ Σύμφωνα με τον Ράιχ, μόνον η γενετήσια ορμή είναι έμφυτη στον άνθρωπο. Οι υπόλοιπες ορμές καλλιεργούνται και αναπαράγονται μέσα από το εκάστοτε κοινωνικό σύστημα. Ιδίως οι καταστροφικές ορμές, όπως ο σαδισμός, ο μαζοχισμός, η ευθυνοφοβία, η εξάρτηση από την εξουσία και η υποταγή σε αυτήν, η αρχομανία, είναι προϊόντα της αυταρχικής πατριαρχικής κοινωνίας, την οποία ταυτίζει με την ταξική κοινωνία, η οποία προκειμένου να υπερασπιστεί και να εδραιώσει τα συμφέροντά της επιβάλλει την καταπίεση της γενετήσιας ορμής (Ράιχ, 1974:14,16)

⁶¹ Σύμφωνα με τον Ράιχ, η έξαρση του φασισμού συνδέεται και με την αποτυχία του εργατικού κινήματος και των μαρξιστών που δεν έλαβαν υπόψη την χαρακτηροδομή του ανθρώπου, και κατ' επέκταση των μαζών, ώστε να αντιληφθούν και να αντιμετωπίσουν, εγκαίρως, ένα φαινόμενο όπου η οικονομική κρίση οδηγούσε τις εξαθλιωμένες μάζες στον εθνικισμό και τον φασισμό. (ο.π.: 41,43,46)

⁶² Ως χαρακτηροδομή νοείται κατά τον Ράιχ, η τυπική δομή ενός ανθρώπου. Ο τρόπος που αυτός λειτουργεί και αντιδρά. (ο.π.: 10)

⁶³ Η βιοφυσική δομή του ανθρώπου διαιρείται σε τρία επίπεδα τα οποία είναι αυτόνομα και αποτελούν τις βαθμίδες της κοινωνικής εξέλιξης: α) στο πρώτο επιφανειακό επίπεδο ο μέσος άνθρωπος είναι

«απωθημένο». Μέσω της εξήγησης αυτής προσδιορίζει τον φασισμό ως την τυπική συναισθηματική συμπεριφορά του καταπιεσμένου ανθρώπου της αυταρχικής κοινωνίας⁶⁴ από τον μηχανικό της πολιτισμό.⁶⁵ Ο φασισμός έχει

ευγενικός, συμπονετικός και υπεύθυνος β) στο δεύτερο επίπεδο βρίσκονται όλες οι απωθημένες ορμές, οι λάγνες, αρπακτικές, άγριες και σαδιστικές ορέξεις. Ο Ράιχ υποστήριξε, μέσα από έρευνες και παρατηρήσεις, ότι το αντικοινωνικό στοιχείο προέρχεται μέσα από την καταπίεση των αρχέγονων βιολογικών ορμών γ) στο τρίτο επίπεδο το επονομαζόμενο «βιολογικό πυρήνα» ο άνθρωπος, κάτω από ευνοϊκές κοινωνικές συνθήκες, είναι ένα τίμιο ζώο που ξέρει να αγαπά, αλλά και να μισεί, όταν υπάρχει βásiμος λόγος. (Ράιχ, 1974:19)

⁶⁴ Για τον Ράιχ ο Φασισμός δεν είναι πολιτικό κόμμα. Είναι μια βιοθεωρία απέναντι στον άνθρωπο, τον έρωτα και την εργασία · μπορεί να αντιμετωπισθεί μέσα από τη φυσική οργάνωση της εργασίας, της αγάπης και της γνώσης. Μπορεί να κομπορημονεί για την ικανότητά του για τη πολιτικολογία, τα βαρύνδουπα συνθήματα και τις παρελάσεις, αλλά δεν μπορεί να δώσει πρακτικές απαντήσεις στα καθημερινά προβλήματα, κάτι που μπορεί να κάνουν οι τρεις προαναφερόμενες λειτουργίες. Αυτές, μέσα από την οργανική τους ανάπτυξη, θα πολεμήσουν την ιδέα του ολοκληρωτικού κράτους, των οποίων τη δύναμη και τη σημασία για την κοινωνία δεν έχουν ακόμη συνειδητοποιήσει οι άνθρωπινες μάζες. (Ράιχ, 1974: 9, 26,34)

⁶⁵ Για τον Ράιχ ο άνθρωπος αν και είναι βασικά ζώο-υπό την έννοια του βιολογικού γεγονότος- ανέπτυξε τη λανθασμένη αντίληψη ότι η αυθόρμητη φυσική ζωή, όπως του όποιου ζώου, είναι αποτέλεσμα «ταπεινών ορμών». Με την ανάπτυξη του τεχνικού πολιτισμού (την κατασκευή, την κατοχή και τη χρήση των μηχανών) και της κουλτούρας, πίστεψε ότι έγινε «ανώτερος» και εγκατέλειψε κάθε τι «ζωώδες». Από εδώ προέρχεται η θεωρία του γερμανού υπερανθρώπου. Η μηχανή έγινε αναπόσπαστο και αγαπημένο κομμάτι της ζωής του καθώς του έδινε τη δυνατότητα να υπερνικά τη φύση σε μεγαλύτερο βαθμό από όσο θα μπορούσε με τα χέρια του, να υπερνικά το χώρο και το χρόνο. Πιστεύοντας ότι οι μηχανές θα κάνουν τη ζωή του καλύτερη κατέληξε να προσκολληθεί τόσο πολύ σε αυτές ώστε να αντιμετωπίζει και να ερμηνεύει τον κόσμο και τις ανθρώπινες λειτουργίες μηχανιστικά, με μη ζωντανό τρόπο.

Η θεωρία που το ολοκληρωτικό κράτος προσπαθεί να καλλιεργήσει είναι ακριβώς αυτή. Ότι το ζώο είναι αντίθετο σε κάθε ηθική και ότι ο άνθρωπος δεν είναι ζώο αλλά «ζώο πολιτικό», ένα «ηθικό ον». Η ζωή του ανθρώπου είναι διασπασμένη σε μια ζωή σύμφωνη με τους βιολογικούς νόμους (σεξουαλική ικανοποίηση, συντήρηση, ένωση με τη φύση) και σε μια δεύτερη ζωή που καθορίζεται από τον μηχανικό πολιτισμό (μηχανικές ιδέες για τη δική του κυρίαρχη θέση μέσα στο ζωτικό βασίλειο, τη δική του φυλετική ή ταξική συμπεριφορά προς άλλες ομάδες ανθρώπων κλπ). Οι αντιλήψεις που δημιούργησε ο άνθρωπος για τον εαυτό του και την οργάνωση της ζωής του στηρίζονται ολοκληρωτικά στο πρότυπο των μηχανών που κατασκεύασε. Το αν είναι ζώο ή όχι από τη μια, και η τεχνική ανάπτυξη από την άλλη, διχτομούν θα λέγαμε την υπόστασή του. Υπάρχει μια σύγκυση ανάμεσα στη βιολογική και την κοινωνική οργάνωση του ατόμου. Γιατί από τη μια η εξουσιαστική ισχύς του ανθρώπου στο ζωικό βασίλειο αποτυπώνει την απώθησή του από τη ζωική του φύση, αλλά από την άλλη, οι λειτουργίες του σώματος (όπως η τεκνοποίηση, η γέννηση, ο θάνατος, ο έρωτας, η εξάρτησή του από τη φύση) του θυμίζουν την αληθινή του οντότητα.

Ο άνθρωπος από την παιδική του ηλικία διδάσκεται ότι πρέπει να αποβάλει κάθε τι ζωώδες και να καλλιεργήσει ηθικές αξίες, υπό την έννοια του να καταπνίξει οτιδήποτε φυσιολογικό και αυθόρμητο, όπως οι γενετήσιες λειτουργίες. Αυτή η νοοτροπία μεταδίδεται από γενιά σε γενιά, με αποτέλεσμα η μηχανιστική αντίληψη της ζωής να μεταφέρεται στο βιολογικό σύστημα των ανθρώπων. Ο λεγόμενος πολιτιστικός άνθρωπος έχει χάσει κάθε αυθορμητισμό. Ζει, αγαπάει, μισεί και σκέπτεται μηχανικά· σαν ρομπότ. Με τη βιολογική απονέκρωση και την απώλεια της αυτορρυθμιστικής λειτουργίας που του έχει προσδώσει η φύση, απέκτησε όλες αυτές τις συμπεριφορές που δίνουν τη

ά-λογη φύση, δεν είναι έργο ενός Χίτλερ ή ενός Μουσολίνι, και αποτελεί την έκφραση ενός διάστροφου πόθου, εξαιτίας της αναχαίτισης της έμφυτης ερωτικής ορμής. (Ράιχ, 1974: 14, 19, 21-22, 27, 31)

Ειδικότερα, ο φασισμός αποτελεί έναν νεοσχηματισμό του κεφαλαιοκρατικού συστήματος, του οποίου οι απαρχές ανάγονται στην προ-ιστορική κατάργηση της μητριαρχίας⁶⁶ από την οικονομικά ανερχόμενη πατριαρχία. Η κοινωνία καταπιέζει τον ερωτισμό του ανθρώπου, με την εμφάνιση της αυταρχικής πατριαρχίας και των τάξεων, όταν τα κερδοσκοπικά συμφέροντα μιας μειονότητας επέβαλαν την καταπίεση των γενετήσιων αναγκών του συνόλου.⁶⁷ (Ράιχ, 1974: 14, 69)

δυνατότητα στα δικτατορικά καθεστώτα να αναπτυχθούν: ιεραρχική αντίληψη του κράτους, φόβος απέναντι στην ευθύνη, πόθος για έναν ηγέτη. (ο.π.: 404-405, 409-410, 413)

⁶⁶ Ο Φ. Ένγκελς στο έργο του *Η Καταγωγή της Οικογένειας της Ατομικής Ιδιοκτησίας και του Κράτους* αναφέρει ότι η ιστορία της οικογένειας χρονολογείται από το 1861 από τότε που εκδόθηκε το *Μητρικό Δίκαιο* του Μπάχοφεν ο οποίος υποστήριξε, μεταξύ άλλων, ότι: α) οι άνθρωποι στην αρχή ζούσαν έχοντας σεξουαλικές σχέσεις χωρίς περιορισμούς που, λανθασμένα, κατά τον Ένγκελς, ο Μπάχοφεν τις χαρακτηρίζει με τη λέξη «εταιρισμό» β) εξαιτίας αυτών των σχέσεων αποκλειόταν κάθε σίγουρη πατρότητα, επομένως, η καταγωγή μπορούσε να λογαριάζεται μόνο από τη γυναικεία γραμμή, σύμφωνα με το μητρικό δίκαιο, και ότι αρχικά αυτό συνέβαινε σε όλους τους λαούς της αρχαιότητας γ) για τον λόγο αυτό εκτιμούσαν και σέβονταν σε μεγάλο βαθμό τις γυναίκες που ως μητέρες ήταν οι μοναδικά σίγουροι γνωστοί γονείς. Η εξέλιξη από τον εταιρισμό στη μονογαμία και από το μητρικό δίκαιο (η αποκλειστική αναγνώριση της γενεαλογικής σειράς από τη μητέρα και τις σχέσεις κληρονομιάς που πηγάζουν από αυτή) στο πατρικό έγινε, ειδικά στους Έλληνες, ως συνέπεια μιας παραπέρα εξέλιξης των θρησκευτικών παραστάσεων, μιας εισδοχής νέων θεοτήτων που αντιπροσωπεύουν το νέο τρόπο αντίληψης έναντι των παλαιών. Σύμφωνα με τον Μπάχοφεν, δεν είναι η εξέλιξη των πραγματικών όρων ζωής που προκάλεσε τις ιστορικές αλλαγές στη θέση γυναικών και αντρών, αλλά η θρησκευτική αντανάκλαση αυτών των όρων ζωής στα κεφάλια των ίδιων των ανθρώπων. (Ένγκελς, 2008: 12-13, 51)

⁶⁷ Η μετάβαση από την μητριαρχική στην πατριαρχική κοινωνία άλλαξε την ερωτική ζωή των μελών της. Η γενετήσια ορμή αντιμετωπίζεται, πλέον, ως αποχαλίνωτη, αμαρτωλή όρεξη, σαν κάτι το δαιμονικό που πρέπει να δαμαστεί. Ο αγνός αισθησιασμός της μητριαρχίας ταυτίζεται με την ρυπαρότητα και την ποταπότητα. Αναδύεται ο θεσμός της «αγνότητας» μέσα από τη στοχοποίηση της ατόφιας γενετήσιας ορμής των γυναικών. Ο φυσικός αισθησιακός οργασμός των ανδρών μετατρέπεται σε κτηνωδία, έτσι ώστε η ερωτική συνεύρεση να παρουσιάζεται στη γυναίκα σαν ατίμωση. Η διασφαλισμένη στο μητρικό σύστημα εξώγαμη σαρκική σχέση, συγκρούεται πλέον με την επίσημη ηθική. Ο τρόπος που ζουν το σωματικό έρωτα τα άτομα, αλλάζει στην πατριαρχική, αυταρχική κοινωνία. Αυτό ήταν αναγκαίο, καθώς ο γάμος και ο θεσμός της προίκας έγινε το κομβικό σημείο μετάβασης από τη μια κοινωνική οργάνωση στην άλλη. Στην μητριαρχική κοινωνία (όπου ίσχυε η ανταλλακτική οικονομία), υπήρχε οικονομική ανεξαρτησία της οικογένειας του φύλαρχου απέναντι στα μητρικά γένη. Αντίθετα, στην πατριαρχική κοινωνία, η γαμήλια προσφορά του γένους της γυναίκας στην οικογένεια του άνδρα, ενίσχυε την κοινωνική και η οικονομική θέση των ανδρών. Κατά συνέπεια, οι άνδρες και οι φυλές τους, για να διασφαλίσουν τα οικονομικά τους συμφέροντα, επιθυμούσαν τη διαίωνιση του θεσμού του γάμου. Και ενώ στη μητριαρχική κοινωνία ο γάμος μπορούσε να λυθεί οποιαδήποτε στιγμή, στην πατριαρχική πήρε μορφή ισόβιας μονογαμίας. Και για να επιτευχθεί αυτή η ισόβια μονογαμία θα έπρεπε να περιορισθούν και να υποτιμηθούν οι γενετήσιες

Δεν είναι τυχαίο ότι τα αυταρχικά καθεστώτα στοχεύουν στο θυμικό των ανθρώπων. Η υλική στέρηση, η αδυναμία της εκπλήρωσης υλικών αναγκών έχει τελείως διαφορετικό αποτέλεσμα από την ερωτική στέρηση. Η πρώτη οδηγεί στην ανταρσία. Η δεύτερη προκαλεί την απόθεση των ερωτικών ορμόνων, τα εκτοπίζει από τη συνείδηση και τα κατασταλάζει στην ψυχή σαν ηθική άμυνα. Η ανασχεση της γενετήσιας ορμής παραλύει τις επαναστατικές δυνάμεις του ανθρώπου και προκαλεί μια γενική ανασχεση στο λογισμό και την κριτική ικανότητα. Σκοπός της είναι να δημιουργήσει έναν υπήκοο που ανέχεται καρτερικά την κακομοιριά και την ταπείνωση. Έτσι, εμποδίζει, υποσυνείδητα, να καταλήξει σε εξέγερση όχι μόνον η ερωτική στέρηση αλλά και η οικονομική. (Ράιχ, 1974: 71-72)

Η ανασχεση του γενετήσιου αισθήματος και η ανικανότητα οργασμού, που προκαλείται από υποσυνείδητα συναισθήματα άγχους και ενοχής, ενοχοποιούνται για τις μετέπειτα αρρωστημένες εκδηλώσεις στην ώριμη γενετήσια ζωή, όπως είναι οι διατροφικές ροπές, αφού η φυσική επιθυμία δεν μπορεί να βρει την εκπλήρωσή της, γιατί ο φυσιολογικός δρόμος είναι απαγορευμένος. Γι' αυτό η καταπιεσμένη ορμή της διοχετεύεται στη σαδιστική μυϊκή δύναμη αφενός, και σε διάφορα θρησκευτικά μυστικιστικά βιώματα αφετέρου, επειδή υπάρχει το αίσθημα της ενοχής. Ο σαδισμός και η θρησκευτική μυστικοπάθεια εμφανίζονται όπου υπάρχει διαταραχή της κανονικότητας του οργασμού. (Ράιχ, 1974: 186-187)

Η απόθεση της γενετήσιας επιθυμίας δεν κάνει το άτομο μόνον παθητικό και απολιτικό αλλά δημιουργεί υποκατάστατα (θρησκευτική έκσταση, βάνουση ερωτική συμπεριφορά, κλπ),⁶⁸ που στηρίζουν το αυταρχικό σύστημα. Οι δυνάμεις που

ορμές. Με αυτόν τον τρόπο η καταπίεση του αφροδισιασμού δημιουργήθηκε για να στηρίζει τα συμφέροντα του αυταρχικού γάμου και της οικογένειας, και έγινε ουσιαστικό στοιχείο της διαίρεσης της κοινωνίας σε τάξεις. (Ράιχ, 1974: 133-136)

⁶⁸ Η απόθεση των ορμών εμποδίζει το άτομο να συνειδητοποιήσει την κοινωνική του θέση και το δένει με την εκκλησία, η οποία μέσω του θεσμού του γάμου και της πατριαρχικής οικογένειας συμβάλλει στην ανάπτυξη των συμφερόντων του αυταρχικού κράτους. Η ερωτική ανασχεση που αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη διαμόρφωση της ψυχολογίας του μικροαστού, πετυχαίνεται μέσω του θρησκευτικού φόβου που γεμίζει τη ψυχή με αισθήματα ενοχής. Εδώ συσχετίζεται η θρησκεία με την απάρνηση της ερωτικής ευχαρίστησης. Όταν διαχωρίστηκε το θρησκευτικό από το αφροδίσιο συναίσθημα η αφροδίσια ορμή ταυτίστηκε με το κακό δαιμόνιο, με την κόλαση.

Ο θρησκευτικός άνθρωπος καταλήγει να είναι άπραγος γιατί η κατάπιξη της γενετήσιας ορμής του έχει αποστερήσει την ευτυχία και τη φυσική επιθετικότητα απέναντι στα εμπόδια της ζωής. Έτσι, αισθάνεται αμήχανος και αβοήθητος και καταλήγει να πιστεύει στις υπερφυσικές δυνάμεις που τον προστατεύουν. Πιστεύει ότι το σθένος είναι θεόσταλτο. Όταν το άτομο είναι ανίκανο να ικανοποιήσει την ορμώδη επιθυμία του για ηδονή καταφεύγει στη ψευδαίσθηση της μυστικής ερωτικής ένωσης με τον Θεό, μέσα από καταστάσεις δαρμού ή βασανισμού. Στην προσπάθειά του να

υπηρετούν τα αυταρχικά συμφέροντα αντλούν την ενέργειά τους από τον καταπιεσμένο ερωτισμό, καθώς η απόθνηση της γενετήσιας ορμής μεταμορφώνει τον οικονομικά καταπιεσμένο άνθρωπο, και, μέσα στα πλαίσια αυτών των αναστολών, τον κάνει άβουλο και παθητικό, με τέτοιο τρόπο ώστε να σκέφτεται και να ενεργεί εναντίον των ίδιων του των συμφερόντων. (Ράιχ, 1974: 73)

Από την άλλη, ο εθνικός ηγέτης είναι η ενσάρκωση του έθνους για την ομαδική ψυχολογία. Όταν καταφέρει να ζυπνήσει στις μάζες την οικογενειακή συναισθηματική προσήλωση, μετουσιώνεται σε αυταρχική πατρική μορφή και ο ίδιος, φέρνοντας στην επιφάνεια συναισθήματα που γεννούσε ο αυστηρός πατέρας. Όσο πιο άβουλο και παθητικό γίνεται το άτομο, μέσα από την αυταρχική διαπαιδαγώγηση, τόσο περισσότερο μετατρέπεται η παιδική ανάγκη καταφυγής στον γονιό σε ταύτιση με τον ηγέτη. Αυτή η ροπή της ταύτισης με τον ηγέτη εδράζεται στον «εθνικό ναρκισσισμό» δηλ. στην αυτοπεποίθηση που πηγάζει από το «μεγαλείο του έθνους». Ως αποτέλεσμα αυτής της ταύτισης ο αντιδραστικός μικροαστός ανακαλύπτει τον εαυτό του στο πρόσωπο του ηγέτη και στο αυταρχικό κράτος ώστε να θεωρεί ότι είναι υπερασπιστής του έθνους και του λαού, πράγμα όμως που δεν τον εμποδίζει να περιφρονεί τον «όχλο» θεωρώντας τον εαυτό του «ξεχωριστό» απέναντι του. Η οικονομική και ερωτική του ανεπάρκεια χάνεται μέσα στην ανυψωτική ιδέα του «κυρίαρχου λαού» και του «πεφωτισμένου ηγέτη» σε τέτοιο βαθμό, ώστε σε κρίσιμες ώρες να ξεχνάει το πόσο έχει ξεπέσει ο ίδιος στο ρόλο ενός ασήμαντου άκριτου οπαδού. (Ράιχ, 1974:105-106)

2αε) Η αυταρχική οικογένεια πυλώνας του αυταρχικού κράτους

Η γυναίκα-γεννήτρα εναντίον γυναίκας-θήλεος

Η αυταρχική οικογένεια είναι το κύτταρο που αναπαράγει την αυταρχική κοινωνία καθώς μέσα στους κόλπους της ανατρέφονται οι συντηρητικοί αυταρχικοί άνθρωποι. Αποτελεί δημιούργημα του αυταρχικού συστήματος και έναν από τους σημαντικούς στυλοβάτες του. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι η πολιτική αντίδραση προβάλλει την αυταρχική οικογένεια σαν το θεμέλιο του «κράτους της πνευματικής καλλιέργειας και του υλικού πολιτισμού». (Ράιχ, 1974: 150)

ξορκίζει την «αμαρτία της σάρκας», φθάνει σε σωματική διέγερση μέσω της θρησκευτικής έκστασης, που φθάνει στα όρια του οργασμού, χωρίς όμως να φέρνει την πραγματική σωματική εκτόνωση. (Ράιχ, 1974: 198-199)

Το αυταρχικό κράτος έχει σε κάθε οικογένεια τον εκπρόσωπό του, τον αυταρχικό πατέρα, έτσι ώστε μέσω αυτού να γίνει η οικογένεια πολύτιμο όργανο της κρατικής εξουσίας. Η οικονομική και κοινωνική θέση του πατέρα αντανακλάται στη σχέση του με τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας, αφού παίρνει μέσα στην οικογένεια την ίδια θέση που παίρνει ο προϊστάμενος απέναντί του κατά την παραγωγική διαδικασία. Δι' αυτού του τρόπου αναπαράγεται στην ψυχή των παιδιών του-και κυρίως των αγοριών-η υποταχτική του θέση απέναντι στην εξουσία. Ο πατέρας, επίσης, απαιτεί τον αυστηρό περιορισμό της ερωτικής ορμής των γυναικών και των παιδιών. Οι γυναίκες απωθούν την ερωτική επιθυμία και αποκτούν υποτακτική συμπεριφορά και οι γιοι αναπτύσσουν μια δουλκή ταύτιση με τον πατέρα, η οποία αργότερα εξελίσσεται σε μια δουλκή ταύτιση προς την εξουσία και σε κάθε ηγετική μορφή. Από αυτές τις σχέσεις προκύπτει η παθητική, υποταγμένη συμπεριφορά απέναντι στους ηγέτες. (Ράιχ, 1974: 94-95)

Για να διατηρηθεί ο θεσμός της αυταρχικής οικογένειας δεν αρκεί μόνον η οικονομική εξάρτηση της γυναίκας και των παιδιών από τον άντρα και πατέρα. Πρέπει αυτή η εξάρτηση να γίνεται αποδεκτή και να είναι υποφερτή από τους εξαρτημένους. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνον εάν εξαλειφθεί, στις γυναίκες και στα παιδιά, η συνείδηση ότι είναι όντα προικισμένα με φύλο και γενετήσιες ορμές. Η γυναίκα δεν πρέπει να παρουσιάζεται ως θηλυκό πλάσμα αλλά ως παιδοτόκος. Η εξιδανίκευση της μητρότητας, που στην πραγματικότητα έρχεται σε κατάφορη αντίθεση με την μεταχείριση των εργαζόμενων μητέρων, χρησιμοποιείται για να εμποδιστεί η γυναίκα να συνειδητοποιήσει το φύλο και να αποτινάξει την επιβεβλημένη γενετήσια απώθηση, ώστε να διατηρεί το γενετήσιο αίσθημα ενοχής. Αν αναγνωρισθεί κοινωνικά η θηλυκή της υπόσταση, θα καταρρεύσει η αυταρχική ιδεολογία, σύμφωνα με την οποία η εξιδανίκευση της μητέρας εξοβελίζει τη γυναίκα (υπό την έννοια ότι είναι ένα ον με αφροδίσιες ορέξεις). Γιατί μόνον αν εκθιαστεί η μητρότητα στο έπακρο, μπορούν να «πεισθούν» οι γυναίκες να γίνουν μητέρες, χωρίς να έχουν τον έλεγχο για το πόσα παιδιά θα κάνουν, χωρίς να αναρωτιούνται για το πως θα εξασφαλισθεί η ανατροφή τους, και να αποδέχονται την τεκνοποιία ανεξαρτήτως συνθηκών κοινωνικής μέριμνας, κοινωνικής προστασίας και περίθαλψης, χωρίς να επαναστατούν για αυτή την κατάσταση.

Η γενετήσια ορμή γίνεται αποδεκτή μόνον όταν εξυπηρετεί την διαδικασία της αναπαραγωγής, εξ ου και η «ευλογημένη πολύτεκνη οικογένεια», όχι μόνο γιατί εξυπηρετεί τα συμφέροντα του κράτους προσφέροντας γόνους που θα υπηρετήσουν

την πατρίδα και θα αυξήσουν τον πληθυσμό, όχι μόνον γιατί θα διαπαιδαγωγηθούν σύμφωνα με τα ήθη και τα έθιμα του λαού και του λαϊκού πολιτισμού περί «ηθικής τάξης», αλλά και γιατί ο αναπαραγωγικός ρόλος επικαλύπτει τον αφροδισιακό ρόλο της γυναίκας. Πέρα από την αναπαραγωγή δεν υπάρχει τίποτα άξιο στον έρωτα. Η ερωτική συνεύρεση, χάριν της ηδονής, υποβιβάζει τη γυναίκα. Χαρακτηριστικό της αυταρχικής κοινωνίας αποτελεί η αντίθεση ανάμεσα στην ερωτική απόλαυση και την αναπαραγωγή. (Ράιχ, 1974: 150-153)

Ομοίως, και τα παιδιά στις πατριαρχικές οικογένειες μεγαλώνουν με τέτοιο τρόπο ώστε να υπάρχει ανάσχεση του γενετήσιου αισθησιασμού.⁶⁹ Αρχικά το μικρό παιδί θητεύει στο μικροκράτος τη οικογένειας και προσαρμόζεται στη δομή της αυταρχικής τάξης για να μπορέσει αργότερα να ενταχθεί στο γενικό πλαίσιο της κοινωνίας. (Ράιχ, 1974: 70-71)

Σύμφωνα με τον Φρομ, όσο μεγαλώνει το παιδί και οι πρωτογενείς δεσμοί με τους γονείς αποκόβονται, αρχίζει η διαδικασία της πνευματικής και συναισθηματικής εξατομίκευσης η οποία παρουσιάζει δύο πλευρές: 1) την ανάπτυξη της αυτενέργειας 2) το αίσθημα της μοναξιάς και της ανασφάλειας. (Φρομ, 1971: 44)

Οι πρωτογενείς δεσμοί παρέχουν ένα αίσθημα σιγουριάς και ενότητας με τον εξωτερικό κόσμο. Το παιδί αισθάνεται ότι αποτελεί μέρος αυτού του κόσμου και δεν τον φοβάται γιατί δεν γνωρίζει τις ευθύνες και τις δυνατότητες της ατομικής δράσης μέσα σ' αυτόν.

Όταν το παιδί γίνεται άτομο, αρχίζει να αντιλαμβάνεται ότι αποτελεί μια ξεχωριστή οντότητα από τους άλλους, και συνειδητοποιεί ότι είναι μόνο του σ' έναν παντοδύναμο κόσμο γεμάτο κινδύνους. Εάν η πορεία προς την εξατομίκευση συνοδεύεται με την αντίστοιχη ανάπτυξη του Εγώ, δηλαδή της ολοκληρωμένης προσωπικότητάς του, αν το παιδί έχει αναπτύξει εσωτερική δύναμη και δημιουργικότητα η περαιτέρω εξέλιξή του ενδέχεται να οδηγήσει σε ένα νέο είδος προσέγγισης και αλληλεγγύης με τους άλλους. Η επανασύνδεση του

⁶⁹ Τα παιδιά διδάσκονται να καταπνίγουν τη γενετήσια ορμή τους. Αρχίζουν να φοβούνται τον Θεό, ως πανόπτη και παντογνώστη (η απαγόρευση του αγγίγματος των γεννητικών οργάνων δεν θα είχε καμία σημασία για τα παιδιά αν δεν στηριζόταν στην ιδέα ότι ο Θεός βλέπει τα πάντα, για αυτό θα πρέπει να είναι «φρόνιμα» ακόμα και όταν οι γονείς λείπουν), αλλά και να τον παρακαλάνε να τους αποτρέψει από την γενετήσια διέγερση τους. Η χαλιναγωγήση της γενετήσιας ορμής του παιδιού συνδέεται με τη μορφή του πατέρα και της μητέρας. Στη φαντασία του παιδιού ο πατέρας θεωρείται ο εκπρόσωπος και το εκτελεστικό όργανο του Θεού. (Ράιχ, 1974: 201)

εξατομικευμένου ανθρώπου με τον κόσμο σαν ελεύθερο και ανεξάρτητο άτομο, δεν γίνεται πλέον μέσω των πρωτογενών δεσμών αλλά μέσω της αγάπης, της εργασίας, της αυθόρμητης δραστηριότητας. Αυτό όμως δεν συμβαίνει πάντοτε.

Αν ο πατέρας και η μητέρα του δείχνουν αφοσίωση και στοργή με την προϋπόθεση όμως ότι αυτό θα υποκύψει και θα παραδοθεί, ώστε να του εξασφαλισθεί η αγάπη, η προστασία, τα υλικά αγαθά και κάθε τι που επιθυμεί, τότε η αυτοπεποίθησή του και η πρωτοβουλία παραλύουν, το παιδί εγκαταλείπει την ενεργητική κυριαρχία του και στη συνέχεια όλες οι ενέργειές του στρέφονται στην κατεύθυνση μιας εξωτερικής πηγής, ισοδύναμης με αυτή των γονέων από την οποία θα προσδοκά την εκπλήρωση όλων των επιθυμιών του.⁷⁰(Φρομ, 1971: 323)

Αν οι οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες από τις οποίες εξαρτάται η πορεία της εξατομίκευσης του ανθρώπου δεν του προσφέρουν τη βάση για την πραγμάτωση της εξατομίκευσης, ενώ παράλληλα το άτομο αποκόπηκε από τους δεσμούς που του παρέχουν ασφάλεια, το χάσμα αυτό καταλήγει να κάνει την ελευθερία δυσβάστακτη.⁷¹ Τότε, του δημιουργείται ένα αίσθημα αδυναμίας και άγχους. Στην προσπάθειά του να καταπνίξει το αίσθημα της μοναξιάς και της αδυναμίας αναπτύσσεται η παρώθηση να εγκαταλείψει την ατομικότητά του. Οι παρωθήσεις όμως αυτές και οι νέοι δεσμοί που προκύπτουν δεν είναι όμοιοι με τους πρωτογενείς δεσμούς που αποκόπηκαν κατά τη διαδικασία της ανάπτυξης. Όπως το παιδί δεν μπορεί να επιστρέψει κατά φυσικό τρόπο στη μήτρα της μητέρας του, κατά παρόμοιο τρόπο δεν μπορεί να αντιστραφεί η εξελικτική διαδικασία της

⁷⁰ Οι γονείς εφαρμόζουν τα πρότυπα διαπαιδαγώγησης της κοινωνίας στην οποία ζουν και μεταδίδουν στο παιδί αυτό που θα μπορούσε να ονομαστεί πνεύμα μιας κοινωνίας επειδή αυτοί είναι οι εκπρόσωποι αυτού του πνεύματος. Κατ' αυτόν τον τρόπο η οικογένεια μπορεί να θεωρηθεί πως είναι ο ψυχολογικός φορέας της κοινωνίας (Φρομ, 1971: 317)

⁷¹ Ο Φρομ εκτός από τον *προσωπικό ψυχισμό* θεωρεί ως δυναμικό παράγοντα της ανθρώπινης εξέλιξης και τον *κοινωνικό ψυχισμό*, τον *κοινωνικό χαρακτήρα* όπως τον ονομάζει, ο οποίος αποτελεί την συνισταμένη του ατομικού χαρακτήρα της πλειονότητας των μελών μιας ομάδας ή μιας κοινωνικής τάξης και αντανάκλα τη σχέση ανάμεσα στον κοινό τρόπο ύπαρξης και τα βασικά βιώματα αυτής της ομάδας ή της τάξης. Ο κοινωνικός χαρακτήρας προκύπτει από τη δυναμική προσαρμογή της ανθρώπινης φύσης στην κοινωνική διάρθρωση. Οι μεταβαλλόμενες κοινωνικές συνθήκες προκαλούν αλλαγές στον κοινωνικό χαρακτήρα, δηλαδή νέες ανάγκες, νέα άγχη. Οι νέες αυτές ανάγκες γίνονται φορείς νέων ιδεών και κάνουν κατά κάποιον τρόπο τους ανθρώπους να δέχονται τις ιδέες αυτές. Με τη σειρά τους οι νέες αυτές ιδέες τείνουν να σταθεροποιήσουν και να καταστήσουν πιο έντονο το νέο κοινωνικό χαρακτήρα και να καθορίζουν τις ενέργειες των ανθρώπων. Με άλλα λόγια οι κοινωνικές συνθήκες επιδρούν πάνω στα ιδεολογικά φαινόμενα με το μέσο του χαρακτήρα. Ο χαρακτήρας από το άλλο μέρος δεν είναι το αποτέλεσμα παθητικής προσαρμογής στις κοινωνικές συνθήκες αλλά δυναμικής προσαρμογής με βάση στοιχεία τα οποία είναι σύμφυτα στην ανθρώπινη φύση. (Φρομ, 1971: 9, 330-331)

εξατομίκευσης. Κάθε προσπάθεια προς αυτή την κατεύθυνση προσλαμβάνει τον χαρακτήρα υποταγής. Αναπτύσσονται δυνάμεις καταφυγής στην υποταγή που υπόσχεται απαλλαγή από την αβεβαιότητα έστω και αν αυτό αποστερεί το άτομο από την ελευθερία του. Έτσι, ο άνθρωπος εγκαταλείπει τη δύναμη και την ακεραιότητα του Εγώ του. Η καταπίεση είναι το τίμημα που πληρώνει για την απεμπόληση του εγώ του και σε αντιστάθμισμα δεν καταθλίβεται από την πλήρη μοναξιά, την αδυναμία και το άγχος. (Φρομ, 1971: 45-47, 51-52)

Το Εγώ του συγχωνεύεται με κάποιον άλλο ή με κάτι άλλο έξω από αυτόν για να αποκτήσει το ατομικό Εγώ τη δύναμη που του λείπει. Κοντολογίς, αναζητά νέους «δευτερογενείς δεσμούς» για να αντικαταστήσει τους πρωτογενείς που έχουν κοπεί. (Φρομ, 1971: 164)

Το αποτέλεσμα της δυσαρμονίας μεταξύ ελευθερίας από κάθε δεσμό και της απουσίας δυνατοτήτων για τη θετική πραγματοποίηση της ελευθερίας και της εξατομίκευσης οδήγησε την Ευρώπη σε μια πανικόβλητη φυγή από την ελευθερία και στην καταφυγή σε νέους δεσμούς ή το λιγότερο σε πλήρη αδιαφορία (Φρομ, 1971: 53)

Οι πιο ευδιάκριτες μορφές αυτών των μηχανισμών φυγής από την ελευθερία συναντιούνται στην τάση υποταγής και κυριαρχίας ή αλλιώς στις μαζοχιστικές και σαδιστικές τάσεις. Και οι δυο συνιστούν φυγή από μια ανυπόφορη μοναξιά.

Οι πιο συχνές μορφές μαζοχιστικών τάσεων εκδηλώνονται με τα αισθήματα κατωτερότητας και ατομικής ασημαντότητας. Τα άτομα αυτά υποτιμούν τους εαυτούς τους, αισθάνονται αδύναμα να κυριαρχήσουν πάνω στα πράγματα και κατά κανόνα, εκδηλώνουν μια έντονη εξάρτηση από δυνάμεις έξω από τους εαυτούς τους, από άλλους ανθρώπους ή θεσμούς. Τείνουν να πείσουν τον εαυτό τους να μην κάνουν αυτό που επιθυμούν αλλά να υποτάσσονται στις πραγματικές ή υποτιθέμενες διαταγές των εξωγενών αυτών δυνάμεων. Σε πιο εξαιρετικές περιπτώσεις, παράλληλα με την τάση αυτουποτίμησης και υποταγής σε εξωγενείς δυνάμεις, επισημαίνεται και η τάση να πληρώνει το άτομο τον εαυτό του και να τον κάνει να υποφέρει.

Το ακριβώς αντίθετό τους είναι οι σαδιστικές τάσεις και ο Φρομ τις απαριθμεί σε τρία είδη οι οποίες λίγο – πολύ μπλέκονται μεταξύ τους: 1^ο) η τάση να κάνεις τους άλλους να εξαρτώνται από σένα, να ασκείς απεριόριστη δύναμη απάνω τους, ώστε να τους μετατρέψεις σε απλά όργανα 2^ο) η ροπή να τους εκμεταλλεύεσαι και να τους χρησιμοποιείς (εκτός από του να εξουσιάζεις κάποιον κατά απόλυτο τρόπο) και 3^ο)

να θέλεις να κάνεις τους άλλους να υποφέρουν ή να τους βλέπεις να υποφέρουν.⁷²
(Φρομ, 1971: 164-166)

Αν και επιφανειακά οι μαζοχιστικές και οι σαδιστικές τάσεις παρουσιάζονται σαν αντιφάσεις και οι δυο περιπτώσεις πηγάζουν από την ίδια βασική ανάγκη: να βοηθήσουν το άτομο να απαλλαγεί από το ανυπόφορο αίσθημα της μοναξιάς και της αδυναμίας του εγώ. Συνήθως το αίσθημα αυτό δεν είναι συνειδητό. Συχνά καλύπτεται από ένα αντίρροπο αίσθημα τελειότητας και προβολής. Αν διεισδύσουμε στο ασυνείδητο ενός τέτοιου ανθρώπου διαπιστώνουμε τα αισθήματα αυτά. Το άτομο αυτό δεν μπορεί να διαχειρισθεί την ελευθερία του ώστε να αντιμετωπίσει μόνο του έναν εχθρικό κόσμο. Επιθυμεί να βρει κάποιον ή κάτι στο(ν) οποίο να προσδέσει τον εαυτό του ώστε να βρει σιγουριά. Ο σκοπός αυτός είναι εμφανής στις μαζοχιστικές εκείνες τάσεις όπου το άτομο επιζητά να υποταχθεί σε ένα πρόσωπο ή μια δύναμη που αισθάνεται ότι είναι πανίσχυρη. Αν το άτομο βρει πολιτιστικά πρότυπα που ικανοποιούν τις μαζοχιστικές αυτές τάσεις (όπως την υποταγή στον «ηγέτη» στη φασιστική ιδεολογία) αποκτά κάποια σιγουριά με το να ενώνεται με τους άλλους που συμμερίζονται αυτά τα αισθήματα.⁷³ Η εκμηδένιση του εγώ είναι μια μορφή μαζοχιστικής τάσης. Η άλλη μορφή είναι η προσπάθεια του ατόμου να αποτελέσει μέρος ενός ευρύτερου και ισχυρότερου συνόλου έξω από τον εαυτό του. Να διαλυθεί και να συμμετέχει σε αυτό. Εξασφαλίζει μια νέου είδους σιγουριά και μια νέα υπερηφάνεια συμμετέχοντας στη δύναμη μέσα στην οποία διαλύθηκε. Η δύναμη αυτή μπορεί να είναι ένα πρόσωπο, ένας θεσμός, το έθνος. Με το να γίνει μέρος μιας δύναμης που τη θεωρεί αδιατάρακτη, πανίσχυρη και ένδοξη συμμερίζεται τη δύναμη και τη δόξα της. (Φρομ, 1971: 174-176, 178)

⁷² Οι σαδιστικές τάσεις είναι λιγότερο συνειδητές και αιτιολογούνται περισσότερο από τις λιγότερο βλαβερές, από κοινωνική άποψη, μαζοχιστικές τάσεις. Μερικές από τις αιτιολογήσεις είναι: «Κυριαρχώ πάνω σου γιατί ξέρω πως είναι καλύτερα για σένα και προς το συμφέρον σου πρέπει να με ακολουθήσεις χωρίς αντίρρηση». Μια άλλη αιτιολόγηση που καλύπτει τις σχέσεις εκμετάλλευσης είναι: «Έκανα τόσα πολλά για σένα που δικαιούμαι να πάρω σε αντάλλαγμα ό,τι θέλω». Το πιο επιθετικό είδος σαδιστικής τάσης αιτιολογείται συνήθως με δύο τρόπους: «Με έχουν πληγώσει τόσο οι άλλοι ώστε η επιθυμία μου να τους πληγώσω και εγώ δεν είναι παρά ανταπόδοση», ή «Χτυπώντας πρώτος, υπερασπίζομαι τον εαυτό μου από τον κίνδυνο να χτυπηθώ». (Φρομ, 1971: 167)

⁷³ Ο παραλογισμός του μαζοχισμού είναι το πιο μάταιο από τα μέσα που χρησιμοποιούνται για τη λύση μιας ανυπόφορης συναισθηματικής κατάστασης. Το αποτέλεσμα είναι αντίθετο από το επιθυμητό. Ποτέ δεν θα κατορθώσει να αποκτήσει την εσωτερική γαλήνη. Μπορεί να αισθάνεται ασφάλεια ότι «ανήκει κάπου», εξακολουθεί όμως να παραμένει ένα ανίσχυρο άτομο που υποφέρει από την καταβύθιση του εγώ του, καθώς το ίδιο και η εξουσία στην οποία έχει προσκολληθεί δεν μπορούν να γίνουν ένα ποτέ. (Φρομ, 1971: 177-178)

Επιπροσθέτως, απαλλάσσεται από την ευθύνη των αποφάσεων, την ευθύνη για την τύχη του. Απαλλάσσεται από την αμφιβολία τού ποιο είναι το νόημα της ζωής του, τού ποιος είναι «αυτός». Στα ερωτήματα αυτά η σχέση του με την εξουσία στην οποία έχει προσκολληθεί δίνει τις απαντήσεις. Το νόημα της ζωής του και η ταυτότητά του καθορίζονται από το ευρύτερο σύνολο μέσα στο οποίο έχει διαλυθεί.

Όμως, και το σαδιστικό πρόσωπο έχει εξάρτηση από το αντικείμενο του σαδισμού του κατά τον ίδιο τρόπο που και το μαζοχιστικό έχει ανάγκη από το δικό του. Έχει ανάγκη το πρόσωπο που εξουσιάζει γιατί το αίσθημα της δύναμής του προέρχεται από το γεγονός ότι είναι ο κυρίαρχος κάποιου. Θέλει να κυριαρχήσει πάνω στο αντικείμενό του και κατά συνέπεια όταν αυτό εξαφανίζεται υποφέρει. Αντί να αναζητήσει σιγουριά με το να απορροφηθεί από κάποιον, διευρύνει το Εγώ του ώστε να απορροφήσει κάποιον άλλο κάνοντάς το μέρος του εαυτού του. Δι' αυτού του τρόπου αποκτά τη δύναμη που του λείπει σαν ανεξάρτητο Εγώ. Ο Φρομ επικαλούμενος τον Φρόντ αναφέρει ότι οι σαδιστικές και οι μαζοχιστικές τάσεις παρά τη φαινομενική αντίφασή τους, πάντοτε συνυπάρχουν.

(Φρομ, 1971: 167-168, 171, 179, 181)

2αστ) Ο ολοκληρωτικός χαρακτήρας

Η συμβολή του Ε. Φρομ

Ο Φρομ αναφέρει ότι η ουσία του ολοκληρωτικού χαρακτήρα βρίσκεται στην ταυτόχρονη συνύπαρξη σαδιστικών και μαζοχιστικών παρορμήσεων. Η προσωπικότητα του Χίτλερ, η διδασκαλία του και το ναζιστικό σύστημα εξέφραζαν, στην ακραία τους μορφή, τη διαμόρφωση του «ολοκληρωτικού χαρακτήρα» και εύρισκαν απήχηση στις ομάδες του πληθυσμού που είχαν λίγο-πολύ την ίδια διαμόρφωση χαρακτήρα.⁷⁴ (Φρομ, 1971: 245-246)

Η ναζιστική ιδεολογία είχε τη μεγαλύτερη απήχηση στους σαδομαζοχιστικούς χαρακτήρες. Το σαδομαζοχιστικό πρόσωπο χαρακτηρίζεται από τον θαυμασμό του προς την εξουσία και την τάση του να υποταχθεί σε αυτή. Ταυτόχρονα όμως επιθυμεί να ασκεί εξουσία το ίδιο και να υποτάσσονται οι άλλοι σε αυτό. Το φασιστικό

⁷⁴ Ο σαδιστικός πόθος εξουσίας αποτελεί χαρακτηριστικό της σχέσης του Χίτλερ με τις μάζες, που τις απεχθάνεται και τις «αγαπά» με τον τυπικά σαδιστικό τρόπο. Αναφέρεται στην ικανοποίηση που νιώθουν οι μάζες με την κυριαρχία. «Αυτό που θέλουν είναι η νίκη του ισχυρότερου και η εκμηδένιση ...του ασθενέστερου. Όπως μια γυναίκα, που προτιμά να υποταχθεί σ' έναν ισχυρό παρά να εξουσιάζει έναν αδύνατο άντρα, έτσι και οι μάζες αγαπούν περισσότερο τον ηγέτη παρά τον υποταχτικό...»(Φρομ, 1971: 247)

σύστημα επονομάζεται ολοκληρωτικό εξαιτίας του κυριαρχικού ρόλου της εξουσίας στην κοινωνικοπολιτική του συγκρότηση. Με τον όρο «ολοκληρωτικός χαρακτήρας» εκφράζεται η διαμόρφωση του χαρακτήρα που αποτέλεσε την ανθρώπινη βάση του φασισμού. (Φρομ, 1971: 185, 187)

Ο πόθος για την εξουσία⁷⁵ είναι η πιο σπουδαία έκφραση σαδισμού. Από ψυχολογική άποψη δεν πηγάζει από δύναμη αλλά από αδυναμία. Είναι η έκφραση του ατομικού εγώ να υπάρξει μόνο του και να ζήσει. Είναι η προσπάθεια απόκτησης δευτερογενούς δύναμης εκεί που του λείπει η αυθεντική δύναμη.

Το τυπικό γνώρισμα του «ολοκληρωτικού χαρακτήρα» είναι η στάση του απέναντι στην εξουσία. Είτε πρόκειται για πρόσωπο είτε για θεσμό, διεγείρεται αυτόματα η αγάπη, ο θαυμασμός προς αυτήν και η προθυμία υποταγής. Η εξουσία τον θέλγει, όχι για την όποια αξία που μπορεί να αντιπροσωπεύει αλλά ακριβώς και μόνο επειδή είναι εξουσία. Όπως αυτόματα διεγείρεται η «αγάπη» του για αυτήν, το ίδιο αυτόματα διεγείρεται η περιφρόνησή του για τους ανίσχυρους ανθρώπους ή θεσμούς. Και μόνον η θέα ενός ανίσχυρου ανθρώπου του προκαλεί την επιθυμία να του επιτεθεί, να τον ταπεινώσει, να τον εξουσιάσει.

Η στάση του ολοκληρωτικού χαρακτήρα απέναντι στη ζωή, η κοσμοθεωρία του, καθορίζεται από τις συναισθηματικές του παρορμήσεις. Ο ολοκληρωτικός χαρακτήρας αγαπά τις συνθήκες εκείνες που περιορίζουν την ανθρώπινη ελευθερία, αγαπά να υποτάσσεται στη μοίρα. Το τι σημαίνει «μοίρα» εξαρτάται από την κοινωνική του θέση. (Για τον στρατιώτη μπορεί να σημαίνει τη θέληση του ανωτέρου του στον οποίο υποτάσσεται πρόθυμα. Για τον μικροεπιχειρηματία είναι οι οικονομικοί νόμοι). Θεωρεί ως αναπότρεπτη «μοίρα» τις δυνάμεις εκείνες που καθορίζουν τη ζωή του γενικά. Είναι μοιραίο να γίνονται πόλεμοι, όπως είναι επίσης μοίρα της ανθρωπότητας να κυβερνιέται ένα τμήμα της από ένα άλλο. Η μοίρα προσλαμβάνει λογική μορφή από φιλοσοφική άποψη σαν «φυσικός νόμος» ή σαν «πεπρωμένο του ανθρώπου», από θρησκευτική σαν «θέλημα θεού» και από ηθική σαν «καθήκον». Για τον ολοκληρωτικό χαρακτήρα υπάρχει πάντα μια ανώτερη δύναμη έξω από το άτομο στην οποία δεν έχει να κάνει τίποτα άλλο παρά να

⁷⁵ Η εξουσία έχει διπλή έννοια: α) σημαίνει την ικανότητα κυριαρχίας πάνω σε κάποιον β) εκφράζει την υπεροχή με την έννοια της ικανότητας. Οι δυο αυτές έννοιες αποκλείονται αμοιβαία. Η ανικανότητα έχει σαν αποτέλεσμα τη σαδιστική τάση κυριαρχίας. Στο βαθμό που ένα άτομο είναι ικανό μπορεί να αξιοποιήσει δημιουργικά τις ικανότητές του πάνω στη βάση της ελευθερίας και της ακεραιότητας τού εγώ του ώστε να μην νιώθει την ανάγκη να κυριαρχεί και του λείπει ο πόθος της εξουσίας. (Φρομ, 1971: 185)

υποταχθεί. Η ζωή, σύμφωνα με την ολοκληρωτική σκέψη, καθορίζεται από δυνάμεις έξω από τα συμφέροντα, τις επιθυμίες και το εγώ του ανθρώπου. Η μόνη δυνατή ευτυχία είναι η υποταγή σε αυτές τις δυνάμεις. (Φρομ, 1971: 191, 193-194-195)

Ο ολοκληρωτικός χαρακτήρας δεν στερείται δραστηριοτήτων, θάρρους ή πίστης. Για αυτόν η δραστηριότητα πηγάζει από το βασικό αίσθημα αδυναμίας που τείνει να υπερνικήσει. Δραστηριότητα με αυτή την έννοια σημαίνει να ενεργείς για κάτι υψηλότερο από τον ίδιο τον εαυτό σου. Πιθανόν να είναι στο όνομα του Θεού, του παρελθόντος, του καθήκοντος, αλλά ποτέ εν ονόματι του μέλλοντος (ο ολοκληρωτικός χαρακτήρας λατρεύει το παρελθόν), κάποιου που δεν έχει δύναμη, ή της ζωής καθαυτής. Αντλεί τη δύναμη της δράσης του από την κλίση του προς την ανώτερη εξουσία. Η εξουσία αυτή είναι απρόσβλητη και αμετάβλητη. Αν η εξουσία στην οποία πιστεύει δείχνει σημάδια αδυναμίας, η αγάπη και ο σεβασμός μετατρέπονται σε μίσος και περιφρόνηση. Δεν υπάρχει τίποτα που να κάνει, να σκέφτεται ή να αισθάνεται που να μη συνδέεται με κάποια εξωγενή εξουσία. Προσμένει προστασία και φροντίδα από αυτήν, και τη θεωρεί υπεύθυνη για το αποτέλεσμα των πράξεών του. Δεν υπάρχει συγκεκριμένη εικόνα που συνδέεται με αυτή την εξουσία. Η ουσιαστική της ιδιότητα είναι ότι αντιπροσωπεύει κάποιο καθήκον, δηλαδή να προστατεύει, να βοηθάει το άτομο και να μην το αφήνει ποτέ μόνο. Ο «X» που συγκεντρώνει αυτές τις ιδιότητες αποκαλείται από τον Φρομ «μαγικός βοηθός». Όταν ο ρόλος του «μαγικού βοηθού» αποδίδεται σε πραγματικά πρόσωπα αυτά προικίζονται με μαγικές ιδιότητες. Οι λόγοι για τους οποίους ένα άτομο συνδέεται με τον μαγικό βοηθό είναι οι ίδιοι με τις σαδομαζοχιστικές τάσεις: η ανικανότητα να μείνει μόνο του και να αναπτύξει τις ατομικές του δυνατότητες. Στην ηπιότερη μορφή εξάρτησης το άτομο ελπίζει πως θα αποκτήσει ό,τι αναμένει από τη ζωή με τη βοήθεια του μαγικού βοηθού και όχι με τη δραστηριότητά του.

Όπως και ο Ράιχ, ομοίως και ο Φρομ θεωρεί καθοριστική τη διαπαιδαγώγηση και τη συμπεριφορά των γονέων απέναντι στο παιδί. Όταν καταπνίγουν τον αυθορμητισμό και την τάση ανεξαρτησίας του παιδιού, αυτό όσο μεγαλώνει αισθάνεται όλο και περισσότερο ανίκανο να σταθεί στα πόδια του και αναζητά έναν μαγικό βοηθό ανάλογο των γονέων του. Η ανάγκη να συνδεθεί με ένα σύμβολο εξουσίας προκαλείται εξαιτίας της μη ανεμπόδιστης ανάπτυξης και του αυθορμητισμού του καθώς και του άγχους που προκαλείται από αυτό.

Το θάρρος του ολοκληρωτικού χαρακτήρα είναι το θάρρος να υπομένει κάθε τι που η «μοίρα» ή ο «ηγέτης» προορίζει γι' αυτόν. Να υπομένει χωρίς παράπονο είναι η υψηλότερη αρετή του, και όχι το να προσπαθεί να θέσει τέρμα στα δεινά ή να τα περιορίσει. Ο ηρωισμός του έγκειται όχι στο να αλλάξει τη μοίρα αλλά στο να υποτάσσεται σε αυτή.

Στον ολοκληρωτικό χαρακτήρα η έννοια της ισότητας δεν υπάρχει. Χρησιμοποιείται η λέξη «ισότητα», κάποιες φορές, είτε συμβατικά είτε γιατί εξυπηρετεί τους σκοπούς τους. Γι' αυτόν ο κόσμος αποτελείται από ανθρώπους που έχουν δύναμη και από αυτούς που δεν έχουν. Από τους κατώτερους και τους ανώτερους. Με βάση τις σαδικομαζοχιστικές παρορμήσεις μπορεί να γνωρίσει την εμπειρία της κυριαρχίας ή της υποταγής αλλά ποτέ της αλληλεγγύης. Οι διαφορές είτε φύλου, είτε φυλής είναι, απαρέγκλιτα, σημεία ανωτερότητας ή κατωτερότητας. (Φρομ, 1971:195-199, 202)

2β. Η φυλετική ναζιστική ιδεολογία.

2βα) Μια φυλετική θεωρία που αντικρούεται στη βάση του ναρκισσισμού

Ένας από τους βασικότερους άξονες του γερμανικού φασισμού, αυτός των φυλετικών διακρίσεων, βασίζεται στην προϋπόθεση ότι στη φύση το κάθε ζώο ζευγαρώνει αποκλειστικά με το οικείο είδος του. Μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις (π.χ. αιχμαλωσία) σπάει αυτός ο «σιδερένιος νόμος» και οδηγούμαστε σε φυλετική επιμειξία. Όμως, η φύση εκδικείται, είτε καταδικάζοντας σε στειρότητα τα νόθα, είτε περιορίζοντας τη γονιμότητα των απογόνων. Οι διασταυρώσεις ζώων διαφορετικής ποιότητας δημιουργούν απογόνους που είναι διάμεσα όντα.

Το ανώτερο είδος ορίζεται με όρους επιβίωσης, όπου τα αδύναμα εξολοθρεύονται. Αυτό είναι απόλυτα σύμφωνο με τη φύση, γιατί αν η πλειονότητα των αδυνάτων παραγκώνιζε την φυλετικά ευγενέστερη μειονότητα θα σταματούσε η βελτίωση του ανθρώπινου γένους. Η φύση υποβάλλει τους ασθενέστερους σε βιοτικές δοκιμασίες που περιορίζουν τον πολλαπλασιασμό τους, αλλά και τους δυνατότερους δεν τους αφήνει να πληθύνουν ανεξέλεγκτα γίνεται και σε αυτούς επιλογή ανάλογα με την υγεία και το σθένος τους. Ο ίδιος νόμος ισχύει και για τις εθνότητες. Αν ανακατευτούν «διαφορετικά αίματα», η εμπειρία έχει αποδείξει, ότι η

πολιτισμένη άρια φυλή ξεπέφτει πνευματικά, πολιτισμικά και σωματικά.⁷⁶ (Ράιχ, 1974:119-120)

Ο Ρόζεμπεργκ,⁷⁷ προσπάθησε να αποδείξει, όπως ισχυρίζεται ο Ράιχ, ότι η ακμή και η παρακμή των λαών συνδεόταν άμεσα με την επιμειξία. Επικαλούμενος την αυθεντία των αρχαίων Ελλήνων,⁷⁸ ως εκπροσώπων, αρχικά, της βόρειας φυλετικής καθαρότητας ισχυριζόταν ότι ο Ζευς, ο Απόλλων και η Αθηνά ήταν «φύλακες και παραστάτες της ευγένειας», «παραδείγματα μεγάλης ευσέβειας», θεοί υψηλοφροσύνης και θρησκευτικότητας. Σ' αυτούς αντιπαρέβαλε τους μικρασιατικούς θεούς, που ενσάρκωναν τα πιο χθόνια ένστικτα, συμπεριλαμβάνοντας και τον Διόνυσο τον οποίο παρουσίαζε σαν ξένο θεό της φυλής των Ετρούσκων, ως σύμβολο του μαιναδισμού, της έκστασης και της φιληδονίας, η εισβολή του οποίου σήμανε την αρχή της παρακμής της ελληνοσύνης, καθώς οι Έλληνες με την είσοδό του προσεταιρίστηκαν ξένες ιδέες και ιδιότητες.⁷⁹ (Ράιχ, 1974: 129-130, 132)

⁷⁶ Ο Ράιχ υποστηρίζει ότι η φασιστική φυλετική θεωρία αλλά και ο εθνικισμός ξεκινούν από οικονομικά κίνητρα μιας ηγετικής τάξης που προσπαθεί να αντιμετωπίσει τα οικονομικά της προβλήματα. Η Γερμανία και η Γαλλία προσπαθούσαν να καλύψουν τις επεκτατικές τους τάσεις κάτω από τον μανδύα του «μεγαλείου του έθνους». (Ράιχ, 1974:120)

⁷⁷ Ο δρ. Αλφρεντ Ρόζεμπεργκ (1893-1946) ήταν εξέχον μέλος του εθνικοσοσιαλιστικού κόμματος και ανέπτυξε επιχειρήματα υπέρ της ανωτερότητας της Άριας φυλής, ενώ στη βάση της κλίμακας τοποθετούσε τους Εβραίους και τους Μαύρους. Ήταν σφοδρός πολέμιος της ομοφυλοφιλίας και κυρίως της γυναικείας γιατί αποτελούσε εμπόδιο στην εξάπλωση της Άριας φυλής. *«Αλφρεντ Ρόζεμπεργκ»*, <http://wikipedia.org/wiki>, (πρόσβαση στις 28/09/12)

⁷⁸ Εδώ θα γίνει μια επισήμανση στη σχέση του ναζισμού με την Αρχαιότητα. Ο Χίτλερ στο έργο του *Ο Αγών μου* έγραφε ότι υπάρχει «φυλετική ενότητα» ανάμεσα στους αρχαίους Έλληνες, τους Ρωμαίους και τους Γερμανούς. Ο Άλφρεντ Ρόζεμπεργκ δήλωνε δημόσια ότι «οι Έλληνες ήταν λαός του Βορρά». Φυσικά δεν ήταν η Αθήνα των φιλοσόφων και της δημοκρατίας που γοήτευε τον ναζισμό, αλλά η Σπάρτη των σκληροτράχηλων πολεμιστών, που, σύμφωνα με τις θεωρίες των ναζί, ήταν ξανθοί με γαλανά μάτια, διότι ήταν απόγονοι των Δωριέων που προέρχονταν από τον Βορρά, δηλαδή από τη Γερμανία. Προς επίρρωση των παραπάνω, τη δεκαετία του 1930 εκπονούνταν στη Γερμανία διατριβές με θέμα «Τα ξανθά μαλλιά στους ινδογερμανικούς λαούς της αρχαιότητας».

Μαγκλίνης Ηλίας, *«Ο ναζισμός και η μυθοποίηση της αρχαιότητας»*

www.kathimerini.gr/.../2012_487539,

news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_columns_2_01/07/2012_487539/έντυπη έκδοση/
1.7.12, (πρόσβαση στις 12/01/13)

⁷⁹ Οι ναζί της δεκαετίας του 1930 και του 1940 προσπαθώντας να νομιμοποιήσουν την αξιολόγηση των ανθρώπων βάσει του αίματος υιοθέτησαν, με γερμανοκεντρικό τρόπο, τη θεωρία περί ινδοευρωπαϊών τους οποίους, όμως, ονομάζουν ινδογερμανούς. Αυτή η ανώτερη φυλή (οι επονομαζόμενοι άριοι), ξεκίνησαν από τη Βόρεια Ευρώπη (κάπου στη Γερμανία ή τη Σκανδιναβία) και μετακινούμενοι νοτιώς και ανατολικά δημιούργησαν του μεγάλους πολιτισμούς της Περσίας, της Ινδίας, της Ελλάδας και της Ρώμης. Συνεπώς, η αγάπη των γερμανών εθνικοσοσιαλιστών για την ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα πηγάζει από την αντίληψη, ότι πρόκειται για αδελφούς πολιτισμούς,

Το ελληνικό στοιχείο συμβολίζει την αγνεία και την αφροδισία ενώ το ξένο φυλετικό στοιχείο, το ετρουσκικό, συμβολίζει το ζώδες, άρα το κατώτερο. Ο ελληνικός πολιτισμός, σύμφωνα με τη φασιστική θεωρία, γεννήθηκε από το πνεύμα του πατέρα και ό,τι ονομάζουμε κληρονομιά της αρχαιότητας. Ο γενετήσιος αισθησιασμός, είναι για τον εθνικοσοσιαλισμό ιδίωμα της «ξένης φυλής», άρα ρυπαρής, άρα κατώτερης. Για τον φασιστή, η επάνοδος του αφροδισιασμού φαντάζει σαν παρακμή και σαρκική ρυπαρότητα. Σύμφωνα με τον Ρόζεμπεργκ *«ο διονυσιακός νόμος της ατελεύτητης ερωτικής απόλαυσης σημαίνει την αχαλίνωτη φυλετική επιμειξία των Ελλήνων με τους Μικρασιάτες κάθε λογής και φυλής»* (Ράιχ, 1974: 133,137)

Η ιδέα της φυλετικής επιμειξίας, και η απόρριψη του διονυσιασμού, σύμφωνα με τον Ράιχ, πηγάζει από τα οικονομικά συμφέροντα της πατριαρχικής κοινωνίας,⁸⁰ από τον γάμο. (Ράιχ, 1974: 138)

κομμάτι μιας υπερεθνικής φυλής που περιελάμβανε και τους Γερμανούς, οι οποίοι ωστόσο δεν μπόρεσαν να αναπτύξουν πολιτισμό εξαιτίας του αντίξοου κλίματος. Επιλέγουν από την αρχαιότητα, ό,τι εξυπηρετεί τη ρατσιστική τους ιδεολογία και το ενσωματώνουν στη σύγχρονη ιστορία: Επιλέγουν τον Πλάτωνα και όχι τον Αριστοτέλη (καθώς ο πρώτος εκφράζει μια αριστοκρατική αντίληψη για την κοινωνία), το απολλώνιο στοιχείο (ως θεϊκό και ανώτερο) έναντι του ανατολιζοντος διονυσιακού, τη σπαρτιατική αριστεία και την πολεμική αρετή, τη λατρεία του σώματος (που χαρακτηρίζεται από άρια τελειότητα), τους Ολυμπιακούς Αγώνες (ως την κορύφωση της ένωσης ρωμαλέου πνεύματος και σφριγηλού σώματος), το ρωμαϊκό δίκαιο και την ανάλογη υποταγή στον νόμο, τη επιβλητική αρχιτεκτονική κλπ.

Όλα αυτά ερμηνεύονται κατά το δοκούν, ώστε να μπορέσουν να πείσουν, όχι μόνο τον γερμανικό λαό αλλά και τα υπόλοιπα έθνη, ότι η επέκταση του τρίτου ράιχ είναι επιβεβλημένη από τη φυλετική ανωτερότητά του. Συνεπακόλουθα, αποτελούν η δημιουργία ενός εκπαιδευτικού συστήματος που στοχεύει να μάθει στα νεαρά άτομα την κατευθυνόμενη γνώση της αρχαιολατρίας και της φυλετικής υπερηφάνειας, και ταυτόχρονα την στοχοποίηση του Εβραίου και του Ανατολικού ως κατώτερου και υποδεέστερου, ως απειλή για την φυλετική και πολιτισμική κουλτούρα.

Γ. Ν. Περαντωνάκης, *«ethnikosocialismos-archaiotita»* #/ 04/11/12,
<http://www.bookpress.gr/stiles/gialia-oraseos>, (πρόσβαση στις 12/01/13)

⁸⁰ Ως την κατώτερη βαθμίδα της βαρβαρότητας (χρονολογείται από τη εισαγωγή της αγγειοπλαστικής) ο μόνιμος πλούτος περιοριζόταν στο σπίτι, τα ρούχα και τα εργαλεία για την απόκτηση και ετοιμασία της τροφής. Προχωρώντας στη μεσαία βαθμίδα (ημέρωμα οικιακών ζώων, καλλιέργεια ποτιστικών φυτών), και την ανώτερη βαθμίδα βαρβαρότητας (λιώσιμο σιδηρομεταλλεύματος, δημιουργία άροτρου με σιδερένιο υνί που το σέρνουν ζώα και συνακόλουθη καλλιέργεια μεγάλων εκτάσεων) οι ποιμενικοί λαοί που όλο και προχωρούσαν (οι Άριοι στην ινδική Πεντοποταμία και στην περιοχή του Γάγγη, οι Σημίτες στον Ευφράτη και τον Τίγρη) απέκτησαν μια περιουσία που χρειαζόταν επίβλεψη και περιποίηση για να αναπαράγεται σε όλο και μεγαλύτερο αριθμό και να αποδίδει την πιο άφθονη τροφή σε γάλα και κρέας. (Ενγκελς, 2008 :29-30,32-33,65)

Ο νέος αυτός πλούτος αρχικά ανήκε στο γένος, αλλά σύντομα πέρασε στην ατομική ιδιοκτησία ξεχωριστών οικογενειών. Στο μεταξύ, η δημιουργία του ζευγαρωτού γάμου είχε βάλει δίπλα στην πραγματική μητέρα και τον βεβαιωμένο πραγματικό πατέρα. Σύμφωνα όμως με το έθιμο της ίδιας κοινωνίας τα παιδιά του δεν μπορούσαν να τον κληρονομήσουν, διότι σύμφωνα με το μητρικό δίκαιο, με τον θάνατο της μητέρας κληρονομούσαν όλοι οι όμαιμοι συγγενείς της, αφού σύμφωνα με το αρχικό κληρονομικό έθιμο η περιουσία έπρεπε να μένει στο γένος. Τα παιδιά όμως του πεθαμένου

Επίσης, οι ερωτικές σχέσεις ή οι μικτοί γάμοι ατόμων από διαφορετικά κοινωνικά και οικονομικά στρώματα είναι καταδικαστέες γιατί τα μέλη των κατώτερων τάξεων εξομοιώνονται με αυτά των ανώτερων. Η κυριαρχούμενη δηλαδή τάξη βρίσκει τρόπο να παρεισφρήσει στην τάξη των κυρίαρχων.

Επιπλέον, φανερώνεται και ο αντιδραστικός χαρακτήρας της φυλετικής θεωρίας καθώς οι ερωτικές σχέσεις μεταξύ Ελλήνων και Ρωμαίων από διαφορετικές κοινωνικές ομάδες θεωρούνται ολέθριες επιμειξίες,⁸¹ καθώς τα μέλη των καταδυναστευόμενων τάξεων εξομοιώνονται με τους αλλόφυλους. Πίσω από την ιδέα της επιμειξίας με ξένες φυλές, κρύβεται η ιδέα της γενετήσιας συνουσίας με μέλη των καταδυναστευμένων τάξεων, και πίσω από αυτήν ενεργεί η πολιτική αντίδραση η οποία επιθυμεί τη δημιουργία συνόρων ανάμεσα στις τάξεις. Και ενώ οικονομικά το μπορεί, σε γενετήσιο επίπεδο δεν το μπορεί. Η αφροδισιακή επιμειξία των τάξεων κλονίζει τα θεμέλια της αστικής κυριαρχίας και παρουσιάζει φαινόμενα γενετήσιου «εκπρολεταριασμού» της αριστοκρατικής νεολαίας. (Ράιχ, 1974: 139-140)

Για τον Ράιχ, αν πίσω από την ιδέα της φυλετική επιμειξίας κρύβεται η ιδέα της επιμειξίας μελών της κυρίαρχης τάξης με μέλη της κυριαρχούμενης, τότε φαίνεται καθαρά ο ρόλος της γενετήσιας καταπίεσης στην ταξική κοινωνία. Η καταπίεση εφαρμόζεται αρχικά μέσα στην ίδια την άρχουσα τάξη για να υπηρετήσει τα συμφέροντα του κληρονομικού δικαίου και του γάμου. Η ηθική της παρθενίας εφαρμόζεται πολύ αυστηρά στα θηλυκά μέλη της άρχουσας τάξης. Μόνον έτσι μπορεί να εξασφαλιστεί η διατήρηση της περιουσίας, που κερδήθηκε με την

άνδρα δεν ανήκαν στο γένος του, αλλά στο γένος της μητέρας τους. Κληρονομούσαν τη μητέρα τους μαζί με τους υπόλοιπους όμαιμους συγγενείς της. Από την πλευρά όμως του πατέρα τους δεν μπορούσαν να κληρονομήσουν γιατί δεν ανήκαν στο γένος του. Στο βαθμό που τα πλούτη μεγάλωναν, έδιναν στον άντρα, από τη μια, σημαντικότερη θέση συγκριτικά με τη γυναίκα στην οικογένεια, και από την άλλη, δημιουργούσαν το κίνητρο να χρησιμοποιήσουν οι άντρες αυτή την ενισχυμένη θέση για να ανατρέψουν τη σειρά διαδοχής, προς όφελος των παιδιών τους. Επειδή όμως αυτό δεν γινόταν όσο ίσχυε η καταγωγή σύμφωνα με το μητρικό δίκαιο, αυτό έπρεπε να ανατραπεί και ανετράπη. Αυτό ήταν πολύ ευκολότερο από όσο νομίζουμε, καθόσον αρκούσε απλώς η απόφαση, ότι στο μέλλον οι απόγονοι των αρσενικών μελών θα έμεναν στο γένος, ενώ θα αποκλείονταν οι απόγονοι της γυναίκας, και θα περνούσαν στο γένος του πατέρα τους. Έτσι ανατράπηκε ο υπολογισμός της καταγωγής από τη γυναίκα γραμμή και το μητρικό κληρονομικό δίκαιο, και εφαρμόστηκε η αντρική γραμμή καταγωγής και το πατρικό κληρονομικό δίκαιο. (Ενγκελς, 2008: 67-68)

⁸¹ Ως τον 5^ο αι η ρωμαϊκή πατριδοκρατία εξέλεγε 300 γερουσιαστές από τις τριακόσιες οικογένειες των ευγενών. Ο εκδημοκρατισμός της αποδόθηκε στο γεγονός ότι από τον 5^ο αι και μετά επετράπησαν οι μεικτοί γάμοι πατρικών και πληβείων πράγμα που σήμαινε «φυλετική παρακμή» έτσι ο εκδημοκρατισμός ενός πολιτικού συστήματος μέσω μεικτών γάμων, ερμηνεύεται και καταγγέλλεται ως φαινόμενο παρακμής της φυλής. (Ράιχ, 1974: 139)

εκμετάλλευση των κατωτέρων τάξεων. Αρχικά, πριν την οργάνωση του εργατικού κινήματος, η άρχουσα τάξη δεν ενδιαφερόταν για την καταπίεση του αφροδισιασμού των κατώτερων στρωμάτων. Όταν όμως το εργατικό κίνημα κέρδισε τα πρώτα κοινωνικοπολιτικά πλεονεκτήματα με συνακόλουθη βελτίωση του πολιτιστικού επιπέδου των λαϊκών στρωμάτων τότε αρχίζει και η αφροδισιακή αναχαίτιση τους. Η άρχουσα τάξη αρχίζει να ενδιαφέρεται για την «ηθική» τους. Με την άνοδο της οργανωμένης εργατικής τάξης ξεκινά και μια αντίθετη διαδικασία που συνίσταται στην ιδεολογική εξομοίωση με την άρχουσα τάξη σε ό,τι αφορά τις ηθικιστικές ιδεολογίες. Όμως η εργατική τάξη μέσα στη διαδικασία αυτή διατήρησε τις αφροδισιακές της συνήθειες, παράλληλα με τις νεοαποκτηθείσες ηθικιστικές αρετές.

Όταν ο θεωρητικός του ναζισμού Ρόζεμπεργκ έκανε λόγο για «τη φυσική ρώμη του ανατολικού ανθρώπου» εννοούσε τον ατόφιο αφροδισιασμό που διέκρινε τα μέλη της εργαζόμενης τάξης από αυτά της άρχουσας που κινδύνευε να διαβρωθεί από τον «εκδημοκρατισμό». Η άρχουσα τάξη που έχει άμεσο οικονομικό συμφέρον να αποκρούσει την φυσική γενετήσια ορμή, όχι μόνον αισθάνεται να απειλείται από τον ατόφιο γενετήσιο αισθησιασμό των καταπιεσμένων στρωμάτων, αλλά τον βλέπει να παρουσιάζεται και στους δικούς της κύκλους παραμορφωμένος και διάστροφος. Τα ερωτικά ήθη των μαζών δεν αποτελούν μόνον ψυχολογική αλλά και οικονομική απειλή για τα ανώτερα στρώματα. Ιδίως αισθάνεται ότι κινδυνεύει ο θεσμός της οικογένειας. Όταν οι κυρίαρχες τάξεις είναι οικονομικά ισχυρές μπορούν να διατηρήσουν τους ηθικούς διαχωρισμούς απέναντι στις μάζες. Σε περιόδους, όμως, κρίσης, που η κυριαρχία τους κλονίζεται, εμφανίζεται μια χαλάρωση στα ηθικά δεσμά του αφροδισιασμού μέσα στους κύκλους της ίδιας της κυρίαρχης τάξης. Η γενετήσια-ηθική διάλυση ξεκινά με την κατάργηση των οικογενειακών δεσμών, ενώ ταυτόχρονα, η μεσοαστική και η μικροαστική τάξη σε απόλυτη ταύτιση με την ηθική του μεγαλοαστισμού γίνονται στυλοβάτες της επίσημης αντιαφροδισιακής ηθικής. Η άρχουσα τάξη ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για την «ηθική» των μικροαστών και προσπαθεί να τους κρατήσει «αμόλυντους», γιατί αν οι μικροαστοί χάσουν την ηθική τους τοποθέτηση απέναντι στον αφροδισιασμό, στον ίδιο βαθμό που χάνουν και την ενδιάμεση οικονομική τους θέση, ανάμεσα στη βιομηχανική εργατιά και τον μεγαλοαστισμό, τότε εγκυμονεί σοβαρότατος κίνδυνος για τις δικτατορίες: αυτός της αντίδρασης και μαζί της πολιτικής εξέγερσης. Γι' αυτό σε εποχές κρίσης οι δικτατορίες προπαγανδίζουν τα «χρηστά ήθη», τον «θεσμό του γάμου και της οικογένειας». Αν η οικογένεια κλονιστεί από την οικονομική κρίση και τον

εκπρολεταρισμό των μεσαίων τάξεων τότε απειλείται σοβαρά η εδραίωση του αυταρχικού συστήματος στη ψυχική δομή των ανθρώπων. (Ράιχ, 1974:140-142)

Ολοκληρώνοντας, ο Ράιχ υποστηρίζει ότι: *η φυλετική θεωρία δεν είναι δημιούργημα του φασισμού. Αντίστροφα: ο φασισμός είναι δημιούργημα του φυλετικού μίσους, και η πολιτικά οργανωμένη έκφρασή του. Η φυλετική ιδεολογία είναι μια γνήσια βιοπαθητική χαρακτηριστική έκφραση του αναφρόδιτου (ανίκανου για οργασμό) ανθρώπου.* (Ράιχ, 1974: 23)

2ββ) Η πρακτική της «φυλετικής καθαρότητας»

Ο ρατσισμός υπήρξε βασικό γνώρισμα, κυρίως, της ναζιστικής Γερμανίας, και όχι του ολοκληρωτικού κράτους γενικά· ήταν παραφθορά παλαιότερων θεωριών περί έθνους, εθνικής ομοιογένειας και καθαρότητας. Σύμφωνα με τις θεωρίες αυτές, το έθνος, η φυλή, αποτελεί βιολογική οντότητα, ομάδα ανθρώπων που έχουν τους ίδιους προγόνους και τα ίδια ή παρόμοια φυλετικά χαρακτηριστικά. Στο πλαίσιο αυτού του φυλετισμού υπήρξε ο αντισημιτισμός της εποχής.⁸² Οι Εβραίοι,⁸³ οι αθίγγανοι και

⁸² Η ιδεολογία των Ναζί δεν ήταν αποδεκτή καθ' ολοκληρίαν από τον γερμανικό λαό. Σε ορισμένες περιπτώσεις, κάποιες πληθυσμιακές ομάδες είχαν εναντιωθεί στην δίωξη των Εβραίων. Ωστόσο, το καθεστώς όχι μόνο εκκαθάριζε τους αντιφρονούντες (αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι πολλοί αναγκάστηκαν να προσχωρήσουν στο Κόμμα επειδή, αν δεν προσχωρούσαν, δεν θα τους επιτρεπόταν η συνέχιση των δραστηριοτήτων τους), αλλά με την πρακτική της αυστηρής λογοκρισίας και της κατάλληλης προπαγάνδας δεν επέτρεπε να γνωστοποιούνται οι πρακτικές που ασκούσε.

«Ναζιστική Γερμανία», <http://el.wikipedia.org/wiki>, (πρόσβαση στις 25/09/12)

⁸³ Με τους νόμους της Νυρεμβέργης (1935), εδραιώθηκε και νομικά ο αντισημιτισμός. Οι Εβραίοι έχασαν τα δικαιώματα του πολίτη και τους απαγορευόταν ο γάμος με μη Εβραίους. Προοδευτικά, εκδιώχθηκαν από τις δημόσιες υπηρεσίες, αποκλείστηκαν από διάφορα επαγγέλματα (εμπόριο, Τράπεζες, εκδόσεις, νομικά και ιατρικά επαγγέλματα), τους επιβλήθηκε να φοράνε το κίτρινο άστρο, έχασαν τις περιουσίες τους και πολλοί εγκατέλειψαν τη χώρα. Όσοι αρνήθηκαν ή δεν μπόρεσαν να φύγουν εξολοθρεύτηκαν μαζί με τους Εβραίους της ανατολικής Ευρώπης κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. (Κολιόπουλος, 2001: 350), (Berstein, Milza, 1997:82)

Οι Νόμοι της Νυρεμβέργης περιείχαν τα εξής:

- *Η "συντήρηση της καθαρότητας του γερμανικού αίματος" αποτελεί βασικό τμήμα της εθνικοσοσιαλιστικής ιδεολογίας. Ο νόμος απαγορεύει γάμους μεταξύ Εβραίων και μη Εβραίων.*
- *Απαγορεύονται οι σεξουαλικές σχέσεις μεταξύ Εβραίων και μη Εβραίων, οι οποίες από εδώ και εμπρός τιμωρούνται με φυλακή. Τιμωρείται όμως μόνον ο άνδρας, επειδή η γυναίκα, κατά τη γνώμη του Χίτλερ, σεξουαλικά εξαρτάται από τον άνδρα.*
- *Δεν επιτρέπεται σε Εβραίο να προσλαμβάνει γυναίκα γερμανικού ή συγγενούς αίματος κάτω των 45 ετών ως οικιακή βοηθό, επειδή βάσει της ναζιστικής ιδεολογίας εννοείται ότι "ο Εβραίος διαφορετικά θα την βιάσει".*
- *Αποφασίζεται νέα σημαία της Γερμανίας. Τα χρώματα της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης (μαύρο, κόκκινο και χρυσό, που είναι και τα σημερινά χρώματα) αντικαθίστανται με τα παλιά χρώματα της αυτοκρατορίας (μαύρο, λευκό, κόκκινο). Συγχρόνως κηρύσσεται η σημαία με την σβάστικα νέα εθνική σημαία.*

άλλες «προσμίξεις» έπρεπε να κρατηθούν σε απόσταση από την φυλή,⁸⁴ γιατί μόνον η άρια φυλή είχε δημιουργήσει πολιτισμό. (Κολιόπουλος, 2001: 350, 354)

Η ρατσιστική πολιτική εκδηλώθηκε ταυτόχρονα με μέτρα «υπεράσπισης» της φυλής, που περιελάμβαναν υλικά οφέλη και τιμητικές χορηγίες για τις οικογένειες των «γνήσιων αρίων», στείρωση και εξόντωση των μειονεκτικών ατόμων. (Berstein, Milza, 1997:82)

Εκατοντάδες χιλιάδες ψυχικά ασθενείς και ανάπηροι εξοντώθηκαν στα πλαίσια της πολιτικής της ευγονικής του Χίτλερ, που βασιζόταν στον ψευδοεπιστημονικό ρατσισμό.⁸⁵ Τα ΑΜΕΑ, σύμφωνα με την ιδεολογία των Ναζί, όχι μόνον κόστιζαν στο

-
- *Απαγορεύεται Εβραίος να σηκώσει την νέα γερμανική σημαία.*
 - *Μόνο άτομα με γερμανικό ή συγγενές αίμα έχουν το δικαίωμα να κατέχουν τη γερμανική υπηκοότητα.*
 - *Ο νόμος ορίζει ποιος υπολογίζεται Εβραίος, ποιος είναι μισός Εβραίος και ποιος κατά το ένα τέταρτο.*

Τα δικαιώματα των Εβραίων θα συνέχιζαν να περιορίζονται, μέχρι την πτώση του Τρίτου Ράιχ, σε ό,τι αφορούσε την κοινωνική και την προσωπική τους ζωή. «Νόμοι της Νυρεμβέργης», <http://el.wikipedia.org/wiki>, (πρόσβαση στις 12/11/12)

⁸⁴ Ο ρατσισμός διδασκόταν και στα σχολεία. Το απόσπασμα από το βιβλίο της β΄τάξης Γυμνασίου (δικής μας α΄ Λυκείου) ευνοεί τη ρατσιστική διδασκαλία, μέσω της οποίας επιχειρείται να αυξηθεί η ετοιμότητα των νέων για χρήση βίας και να μειωθούν οι αναστολές τους να δολοφονούν «εχθρούς του γερμανικού έθνους και της άριας φυλής». *«Οι Εβραίοι, οι οποίοι προέρχονται, όπως ακριβώς και οι Τσιγγάνοι, από μια ανάμειξη ανατολικών φυλών, είναι εντελώς ξένοι προς εμάς. Αυτή η απόσταση αποτυπώνεται ήδη στην εξωτερική μορφή και στα ήθη τους. ... Με την πονηριά και την αδιακρισία τους κατέλαβαν ηγετικές θέσεις στην οικονομία και τον κρατικό μηχανισμό, έγιναν ανενδοίαστοι δικηγόροι και ασυνείδητοι γιατροί. Μόλυναν τον Τύπο και μέσω αυτού την κοινή γνώμη... Ως πολιτική δηλητηρίασαν τη δημόσια ζωή και το κράτος των λαών που τους φιλοξενούν ... Σχεδόν όλος ο κόσμος στις μέρες μας έχει κατανοήσει την καταστροφική επίδραση του εβραϊσμού, ώστε οι περισσότερες χώρες αρνούνται να δεχθούν άλλους Εβραίους στο έδαφός τους. ... Ακόμη και στους μουσουλμανικούς ναούς οι ιερείς διαβάζουν επανειλημμένα το ακόλουθο απόσπασμα από το Κοράνι: "Οι πιστοί μισούν τους Εβραίους και τους ιερείς τους ακόμη περισσότερο. Οι Εβραίοι είναι τοκογλύφοι, παίρνουν από τους πιστούς αυτά που τους ανήκουν, θα τιμωρηθούν"». «Εθνικοσοσιαλισμός και σχολείο/ Ο ρατσισμός διδασκόταν και στα σχολεία», http://www.ekebi.gr/Fakeloi/fascism/section_b/daily%20routine08.htm, (πρόσβαση στις 26/12/12)*

⁸⁵ Ο όρος χρησιμοποιείται για την περιγραφή θεωριών που χρησιμοποιούν την ανθρωπολογία (κυρίως την βιολογική ανθρωπολογία), την κρανιομετρία και άλλες αρχές για να κατασκευάσουν ανθρωπολογικά στερεότυπα τα οποία πρεσβεύουν τον διαχωρισμό των ανθρώπων σε διακριτές φυλές με βάση την ανωτερότητα/κατωτερότητα. Τέτοιες θεωρίες αναπτύχθηκαν γύρω στο 1880 με 1930 και χρησιμοποιήθηκαν ως επιχειρήματα για να δικαιολογήσουν τον Ευρωπαϊκό Ιμπεριαλισμό. Μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και εξαιτίας του Ολοκαυτώματος ο επιστημονικός ρατσισμός αποδοκιμάστηκε έντονα, ιδιαίτερα στην αντιρατσιστική ανακοίνωση της UNESCO «Το φυλετικό Ζήτημα» (1950): *«...Το βιολογικό γεγονός της φυλής και ο μύθος της "φυλής" οφείλουν να*

κράτος σε υλικούς και ανθρώπινους πόρους, συνεπώς αποτελούσαν βάρος για την κοινωνία και το κράτος, αλλά το κυριότερο, αποτελούσαν όνειδος του Ναζιστικού ιδεώδους: η ύπαρξη ατόμων με σωματικές και πνευματικές αναπηρίες θεωρούνταν προσβολή για μια κοινωνία της οποίας τα μέλη ήταν τέλειοι Άριοι υπεράνθρωποι. Περίπου 400.000 υποβλήθηκαν σε υποχρεωτική στείρωση, επειδή έπασχαν από ψυχικές ασθένειες ή αναπηρίες που θεωρούνταν κληρονομικές. Το Μουσείο του Ολοκαυτώματος των ΗΠΑ αναφέρει ότι το Πρόγραμμα Ευθανασίας T-4⁸⁶ που

διαχωριστούν. Για όλους τους πρακτικούς, κοινωνικούς σκοπούς, η έννοια της φυλής δεν είναι τόσο βιολογικό φαινόμενο παρά ένας κοινωνικός μύθος...» «Επιστημονικός ρατσισμός», <http://el.wikipedia.org/wiki>, (πρόσβαση στις 18/12/12)

⁸⁶ Το Πρόγραμμα Ευθανασίας T-4 (Aktion T-4) πήρε το όνομά του από την οδό Tiergartenstraße (Tiergartenstrasse) αριθ. 4. του Βερολίνου όπου βρισκόταν η έδρα της, αρμόδιας για την εφαρμογή του, Υπηρεσίας. Το Πρόγραμμα T-4 δημιουργήθηκε για να διατηρήσει την «καθαρότητα» της λεγόμενης «Άριας φυλής» με τη συστηματική δολοφονία παιδιών και ενηλίκων που είχαν γεννηθεί με παραμορφώσεις ή υπέφεραν από ψυχικές ασθένειες. Ήταν το επίσημο όνομα του προγράμματος ευγονικής που εκτελούσε δυναμικά μαζικές στείρωσεις και ευθανασία σε ανεπιθύμητα «στοιχεία του πληθυσμού» στη Γερμανία και στις κατεχόμενες από τους Ναζιστές περιοχές. Υπολογίζεται ότι συνολικά 200.000 άνθρωποι θανατώθηκαν ως αποτέλεσμα αυτού του προγράμματος. Το πρόγραμμα τέθηκε σε εφαρμογή από τον Χίτλερ. Κύριος οργανωτής του ήταν ο Viktor Brack και συμμετείχαν εξέχουσες προσωπικότητες του ιατρικού κόσμου της Ναζιστικής Γερμανίας.

Στα διάφορα νοσοκομεία και κλινικές, που είχαν επιλεγεί γι' αυτό τον σκοπό, χρησιμοποιούσαν δηλητηριώδη αέρια, ενέσεις, επιβεβλημένη ασιτία και χορήγηση υπερβολικής δόσης φαρμάκων. Αυτά τα «Κέντρα Ευθανασίας», χρησιμοποιούνταν επίσης σαν πειραματικά κέντρα για την εξόντωση των Εβραίων που θα ακολουθούσε. (Τα πρώτα πειράματα με χρήση αερίων και κινητών οχημάτων με θαλάμους αερίων διεξήχθησαν κατά τη διάρκεια του Οκτωβρίου και του Νοεμβρίου του 1939 στο Πόζναν, στην Πολωνία, με ασθενείς από την ψυχιατρική Κλινική της Όβινσκα με διοξειδίο του άνθρακα προτού χρησιμοποιηθούν, ευρέως, στο ολοκαύτωμα).

Στις 3 Αυγούστου 1941 ο καθολικός Επίσκοπος Κλέμενς Άουγκουστ φον Γκάλεν (Clemens August von Galen) στο κήρυγμά του στον Καθεδρικό Ναό του Μίνστερ (Münster) χαρακτήρισε το Πρόγραμμα, ως «καθαρή δολοφονία». Η δημοσιότητα που έλαβε το κήρυγμα ανάμεσα στον Καθολικό πληθυσμό της χώρας θορύβησε τη Ναζιστική ηγεσία, οδηγώντας τη στην επίσημη αναστολή του Προγράμματος. Όμως, η πρακτική της ευθανασίας δεν έληξε. Γιατροί και νοσηλευτικό προσωπικό συνέχισαν τη δράση τους, σε διάφορα νοσοκομεία της Γερμανίας και της Αυστρίας. Οι δολοφονίες και η εσκεμμένη παραμέληση των ασθενών γίνονταν με τέτοιο τρόπο ώστε να αποσοβήσουν τις υποψίες του γερμανικού πληθυσμού. Όμως, δεν λήφθηκαν τέτοιες προφυλάξεις κατά την εξόντωση ανθρώπων στις κατεχόμενες περιοχές. Οι βαναυσότητες και η βία αναφέρονταν και καταγράφονταν.

Ορισμένοι, όχι όλοι, από τους γιατρούς και τους νοσηλευτές που έλαβαν μέρος στο Πρόγραμμα προσήχθησαν ενώπιον της δικαιοσύνης. Αρκετό καιρό μετά τη σύσταση των Γερμανικών κρατιδίων, το 1949, υψηλόβαθμοι αξιωματούχοι, που είχαν συμμετάσχει στην ευθανασία, διέφυγαν τη δίωξη και παρέμειναν στο Γερμανικό σύστημα Υγείας, ασκώντας κανονικά το ιατρικό ή νοσηλευτικό επάγγελμα. «Πρόγραμμα Ευθανασίας T-4», <http://el.wikipedia.org/wiki>, (πρόσβαση στις 18/12/12)

ξεκίνησε το 1939 αποτέλεσε «πρότυπο» για τις επερχόμενες μαζικές δολοφονίες από το Ναζιστικό καθεστώς.⁸⁷

Αυτή η αφίσα αναφέρει: «60000 μάρκα κοστίζει στην κοινωνία αυτός ο εκ γενετής ανάπηρος ισοβίως. Σύντροφε, αυτά είναι και δικά σου χρήματα. Διαβάστε το "Νέος λαός", τη μηνιαία έκδοση του Γραφείου Φυλετικής Πολιτικής του NSDAP (Εθνικοσοσιαλιστικού Κόμματος)». {Πηγή: «πρόγραμμα ευθανασίας T-4», <http://el.wikipedia.org/wiki>, (πρόσβαση στις 18/12/12)}

Στα πλαίσια της εκκαθάρισης των ανεπιθύμητων, στις 15/11/1943 ο αρχηγός των Ες Ες Χάινριχ Χίμλερ εξέδωσε διαταγή σύμφωνα με την οποία οι αθίγγανοι εξομοιώνονταν, ως προς τη θέση τους στη γερμανική κοινωνία, με τους Εβραίους. Στην αρχή οι τσιγγάνοι ήταν ένα πρόβλημα για τον Χίτλερ, καθώς οι καθεστωτικοί ανθρωπολόγοι τους αναγνώριζαν, λόγω γλώσσας, την άρια καταγωγή. Τελικά, επικράτησε η άποψη του Χανς Γκίντερ ότι ήταν από κατώτερη γενιά και έτσι έπρεπε να αφανιστούν. Χιλιάδες τσιγγάνοι της Γερμανίας οδηγήθηκαν σε στρατόπεδα συγκέντρωσης και βρήκαν φρικτό θάνατο στα κρεματόρια των Ναζί. Το δικό τους ολοκαύτωμα ονομάζεται στη γλώσσα τους Ποράιμος (Porrajmos), δηλαδή Αφανισμός. Περίπου 800.000 έχασαν τη ζωή τους, όμως ο δικός τους αφανισμός δεν είναι ευρέως γνωστός, αφενός, γιατί επισκιάστηκε από το εβραϊκό ολοκαύτωμα και, αφετέρου, γιατί είναι διασκορπισμένοι και χωρίς οργανωμένη κρατική οντότητα για να υποστηρίξει την υπόθεση τους.⁸⁸

⁸⁷ «Ολοκαύτωμα», <http://el.wikipedia.org/wiki>, (πρόσβαση στις 18/12/12)

⁸⁸ «Ποράιμος: Ο Αφανισμός των Τσιγγάνων», <http://www.unhcr.gr/1againstracism>, (πρόσβαση στις 18/12/12)

2βγ) Η γυναίκα στην υπηρεσία της διαίωνισης της άριας φυλής

Το πρόγραμμα Lebensborn (Πηγή Ζωής)

Επειδή ήδη από την αλλαγή του αιώνα ο αριθμός των γεννήσεων στη Γερμανία είχε μειωθεί αρκετά, σε συνδυασμό με τους άπειρους νεκρούς μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, οι Ναζί θεώρησαν ότι υπάρχει κίνδυνος εξαφάνισης του γερμανικού λαού. Πιστεύοντας ότι ένας από τους βασικούς λόγους για τη μείωση των γεννήσεων ήταν ο μεγάλος αριθμός των εκτρώσεων (το 1934 υπολογίζονταν από 800.000 έως 1.000.000) επέβαλαν σταδιακά όλο και αυστηρότερες ποινές. Το 1943 ιδρύθηκε το *Εθνικοσοσιαλιστικό Ίδρυμα Λαϊκής Πρόνοιας* το οποίο περιελάμβανε το *Πρόγραμμα Βοήθειας για τη Μητέρα και το Παιδί* που είχε ως σκοπό να ανακαλύπτει ανύπαντρες μητέρες και να τις στηρίζει οικονομικά όταν ο πατέρας αδυνατούσε να πληρώσει διατροφή, και προσπαθούσε να προσφέρει με δάνεια κίνητρο για γάμο. Απαραίτητη βεβαίως προϋπόθεση ήταν τα ζευγάρια να διαθέτουν τα «άρια στοιχεία».

Ο Χάινριχ Χίμλερ, όταν ήταν αρχηγός της Γκεστάπο και της Αστυνομίας, πίστευε ότι το ζήτημα των αμβλώσεων δεν θα αντιμετωπισθεί με αυστηρούς νόμους καθώς οι λόγοι που οδηγούσαν σε αυτές ήταν ότι η κοινωνία περιφρονούσε τις ανύπαντρες μητέρες ενώ δυσκόλευε την κοινωνική άνοδο των εξώγαμων παιδιών. Έτσι, ιδρύθηκε το Lebensborn το οποίο λειτουργούσε, εξωτερικά, ως σύλλογος. Ως ανεξάρτητο νομικό πρόσωπο μπόρεσε να κρύψει πως ήταν, στην ουσία, μια οργάνωση των Ες-Ες.

Η υπόθεση Lebensborn δεν είναι ευρέως γνωστή και με εξαίρεση ορισμένα επιστημονικά δημοσιεύματα υπάρχουν μόνον θρύλοι⁸⁹ για τα ιδρύματα του Lebensborn. Συγγραφείς, δημοσιογράφοι, ερευνητικά ιδρύματα και κινηματογραφικές ταινίες έχουν ασχοληθεί με αυτό το θέμα το οποίο δεν είναι ευρέως γνωστό και ακόμη δεν έχει διασαφηνισθεί αν αποτελούσε πραγματικό γεγονός ή έναν θρύλο καθώς οι γνώμες δίστανται. Στα ιδρύματα αυτά δινόταν η

⁸⁹ Ο Georg Lilienthal, όπως αναφέρει η Heidenreich, στο βιβλίο του «*Der Lebensborn e.V.*» υποστηρίζει ότι η μυστικότητα που περιέβαλε τα ιδρύματα Lebensborn είχε εξάψει τη φαντασία των ανθρώπων και είχαν δημιουργηθεί ιστορίες για την ερωτική συνεύρεση επίλεκτων γυναικών και ανδρών των Ες Ες. Σύμφωνα με τον συγγραφέα, κανείς δεν υποχρεώθηκε στα ιδρύματα να έρθει σε ερωτική επαφή με σκοπό την τεκνοποίηση. Δεν θεωρούνταν όμως κατακριτέο να μείνει μια γυναίκα έγκυος, λόγω μιας ερωτικής σχέσης. Αντιθέτως, ήταν επιθυμητό, χωρίς όμως να υπάρχει απόδειξη για «κατευθυνόμενες γέννες». Ο Lilinthal, ισχυρίστηκε ότι αυτές οι παραδοχές δεν στηρίζονται σε τεκμηριωμένα στοιχεία. (Heidenreich, 2007: 367-368)

ευκαιρία στις γυναίκες να κυοφορήσουν τα παιδιά τους, προστατευμένες, και να τα φέρουν στον κόσμο κρυφά.⁹⁰

Ήδη από το 1935, ο Χάινριχ Χίμλερ είχε θεμελιώσει το πρόγραμμα Lebensborn δημιουργώντας τις πρώτες κλινικές στις οποίες γυναίκες της άριας φυλής έφεραν στον κόσμο τα εξώγαμα παιδιά τους ώστε να υλοποιηθεί το φυλετικό πρόγραμμα της «Κυρίαρχης Φυλής». Τα ιδρύματα του Lebensborn ήταν στην υπηρεσία του προγράμματος ευγονικής του Χίτλερ, ήταν «εκτροφεία» όπου άνδρες των Ες Ες με τα ιδιαίτερα φυλετικά χαρακτηριστικά (απαραίτητη προϋπόθεση συμμετοχής στο πρόγραμμα) έρχονταν σε γενετήσια επαφή με επιλεγμένες κοπέλες για να γεννήσουν άρια παιδιά.⁹¹ (Heidenreich,⁹² 2007: 365)

Επειδή αυτή η εκούσια παραγωγή δεν είχε τα επιθυμητά αποτελέσματα, μέχρι την έκρηξη του πολέμου, στις 28/10/ 1939 ο ραϊχφίρερ εξέδωσε μια διαταγή στην οποία αναφέρεται μεταξύ άλλων «...θα μπορούσε να θεωρηθεί μεγάλη τιμή για τις Γερμανίδες, ...από καλή γενιά, ... έπειτα από βαθιά μελέτη και σοβαρή απόφαση να θελήσουν να φέρουν στον κόσμο τα παιδιά των στρατιωτών που πηγαίνουν να

⁹⁰ Το καταστατικό όμως αποδεικνυε σε ποιον πραγματικά άνηκε και ποιοι ήταν οι στόχοι:

« Το Lebensborn e.V θα διευθύνεται από τον ίδιο τον ραϊχφίρερ των Ες Ες, αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της υπηρεσίας των Ες Ες που ασχολείται με τα φυλετικά χαρακτηριστικά ...και έχει τους ακόλουθους σκοπούς:

1. Να στηρίζει τις πολυμελείς οικογένειες που έχουν τα απαιτούμενα βιολογικά και φυλετικά χαρακτηριστικά
2. Να στηρίζει μέλλουσες μητέρες που φέρουν τα απαιτούμενα βιολογικά και φυλετικά χαρακτηριστικά και να βεβαιώνεται, μετά από ενδελεχή έλεγχο τόσο της δικής τους οικογένειας όσο και της οικογένειας του γεννήτορα, ότι θα φέρουν στον κόσμο παιδιά τα οποία διαθέτουν τα αντίστοιχα φυλετικά και βιολογικά χαρακτηριστικά....»

Ορίζονται επίσης και οι υποχρεώσεις των Ες Ες: «είναι τιμητικό καθήκον όλων των ηγετικών στελεχών Ες-Ες να γίνουν μέλη του Lebensborn. Το ύψος της συνδρομής θα καθορίζεται ανάλογα με την ηλικία, τα εισοδήματα και τον αριθμό των παιδιών του κάθε Ες Ες – φίρερ. ...θεωρείται απαραίτητο κάθε Ες Ες-φίρερ να νυμφεύεται στα είκοσι έξι. Αν μέχρι τα 28 δεν έχει αποκτηθεί παιδί, αυξάνεται αυτομάτως το ποσό της συνδρομής. Στα 30 πρέπει να έχει και το δεύτερο, αλλιώς το ποσό της συνδρομής αυξάνεται αντιστοίχως». (Heidenreich, 2007: 371-372)

⁹¹ Όπως αναφέρει η Heidenreich, στις 21 Ιανουαρίου 2000, στους *Los Angeles Times* υπήρξε πρωτοσέλιδο άρθρο που ανέφερε ότι μέσω του προγράμματος είχαν γεννηθεί 11.000 παιδιά. «...γυναίκες με τα «επιθυμητά χαρακτηριστικά, ξανθά μαλλιά και γαλανά μάτια, υποχρεώνονταν να έρθουν σ' επαφή με ψηλούς, γεροδεμένους άνδρες του αριστοκρατικού σώματος του Χίτλερ, των Ες Ες, με σκοπό να δημιουργήσουν μια κυρίαρχη φυλή για τον Φίρερ». (ο.π.: 366)

⁹² Η συγγραφέας Gisela Heidenreich είναι παιδί του προγράμματος Lebensborn, και στο βιβλίο της «Τα Παιδιά του Χίτλερ-Η ατελείωτη Χρονιά» περιγράφει το πως ανακάλυψε την αλήθεια για την καταγωγή της, και την εμπλοκή της μητέρας της στην πολιτική των Ναζί. (από το οπισθόφυλλο του βιβλίου)

πολεμήσουν, έστω και εκτός γάμου.(...) Ας έχουμε πάντα στο μυαλό μας ότι η νίκη των όπλων και το χυμένο αίμα των στρατιωτών μας δεν θα έχουν νόημα αν δεν ακολουθήσουν οι νίκες των παιδιών και η εποίκηση των καινούργιων εδαφών».

Στο τέλος υπάρχει η επίκληση: *«Άντρες των Ες Ες, και εσείς, μητέρες των παιδιών που ελπίζει να αποκτήσει η Γερμανία, δείξτε πως η πίστη στον Φίρερ και η επιθυμία σας να ζήσει αιωνίως το αίμα μας και ο λαός μας είναι τόσο ισχυρή, όπως και η λαχτάρα σας να αγωνιστείτε και να πεθάνετε για τη Γερμανία, και δώστε στην πατρίδα μας το καινούργιο αίμα που έχει ανάγκη!».*⁹³ (Heidenreich, 2007: 373)

Το Simon Wiesenthal Center, ερευνητικό ίδρυμα στις ΗΠΑ, ισχυρίζεται ότι εκτός από τον προγραμματισμό για την «αναπαραγωγή» της άριας φυλής, η αποτελεσματικότητά της δεν περιοριζόταν στην αναγκαστική ένωση για τη γέννηση των παιδιών, όσο στον έλεγχο και την απαγόρευση των ανεπιθύμητων γάμων και κηύσεων που θα είχαν ως αποτέλεσμα τη γέννηση μη άριων παιδιών.⁹⁴

Από τα παραπάνω τεκμαίρεται ότι οι λόγοι ίδρυσης του Lebensborn εδράζονταν στην ναζιστική κοσμοθεωρία και συνέδεαν την πολιτική με τη φυλετική ιδεολογία ώστε *«η ίδρυση μιας «Γερμανικής Αυτοκρατορίας» να έχει ως αποτέλεσμα τη βίαιη κατάληψη ξένων εδαφών και τη δημιουργία μιας φυλετικής ελίτ. Όλα αυτά θα γίνονταν μόνο αν αυξανόταν ο αριθμός των γεννήσεων και βελτιωνόταν η φυλετική ποιότητα».*⁹⁵

Επιπροσθέτως, αν και αυτό δεν ήταν ο αρχικός σκοπός, το Lebensborn⁹⁶ χρησιμοποιήθηκε για να στεγάσει παιδιά που είχαν απαχθεί από την Πολωνία με

⁹³ Υπάρχει φωτοτυπία της συγκεκριμένης διαταγής, όπως αναφέρει η συγγραφέας σε σχετική υποσημείωση. (Heidenreich, 2007: 373)

⁹⁴ Για την ελίτ των Ες Ες η άδεια γάμου δινόταν από τον ράιχφίρερ των Ες Ες και μόνο στην περίπτωση που οι υποψήφιοι νέφες πληρούσαν τις φυλετικές και υγιείς κληρονομικές προϋποθέσεις. Οποιοσ αγνούσε αυτόν τον έλεγχο διωχνόταν από τα Ες Ες. Το βήμα αυτό καθόρισε και την περαιτέρω φυλετική πολιτική. Οι Νόμοι της Νυρεμβέργης είχαν ως αποτέλεσμα την ευθανασία, την υποχρεωτική στέρωση και τον αφανισμό «ανάξιων ζώων». (ο.π.: 369-370)

⁹⁵ (Heidenreich, 2007: 374)

⁹⁶ Αρχικά συστάθηκε στη Γερμανία, ενώ στη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου επεκτάθηκε σε διάφορες κατεχόμενες χώρες, στις οποίες οι γυναίκες που αντιμετώπιζαν κοινωνικό εξοστρακισμό λόγω της σχέσης τους με Γερμανούς στρατιώτες και είχαν μείνει έγκυες, δεν είχαν άλλη επιλογή από το να αποταθούν για βοήθεια στο Lebensborn.

«Lebensborn», <http://en.wikipedia.org/wiki>, (πρόσβαση στις 21/11/12)

σκοπό τον εκγερμανισμό τους και στη συνέχεια την υιοθεσία από γερμανικές οικογένειες που δεν είχαν παιδιά.⁹⁷

«Lebensborn», <http://en.wikipedia.org/wiki/>, (πρόσβαση στις 21/11/2012)

Πρέπει να τονισθεί ότι από το πρόγραμμα επωφελούνταν μόνον οι μέλλουσες μητέρες που κυοφορούσαν τους επιθυμητούς γόνους. Η πλειονότητα των ανύπαντρων μητέρων, αν και είχαν ανάγκη, δεν έβρισκαν καμία συμπαράσταση.⁹⁸

Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί ότι στο φυλλάδιο «Γυναίκα και Εθνικοσοσιαλισμός» του Τομέα Ιδεολογίας της Χ.Α. μεταξύ άλλων, σχετικά με τη θέση της γυναίκας στον εθνικοσοσιαλισμό, αναφέρει ότι *«φιλοδοξεί και σκοπεύει στην ίδρυση ειδικού Τμήματος Γυναικών (που ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη) για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων της γυναίκας προς χάριν της Βιοθεωρίας»*. Δηλαδή, οι γυναίκες-μέλη του Τμήματος θα γεννούν παιδιά άριας φυλής σε ειδικό πρόγραμμα, σύμφωνα με το ναζιστικό πρότυπο. (Χασαπόπουλος, 2013: 84)

⁹⁷ Αν και το πρόγραμμα είχε επεκταθεί σε αρκετές χώρες υπό γερμανική κατοχή, η κύρια δραστηριότητά του ήταν στη Γερμανία, τη Νορβηγία αλλά και στη βορειο-ανατολική Ευρώπη, κυρίως στην Πολωνία. Στη Νορβηγία, το Lebensborn επικεντρωνόταν στην παροχή βοήθειας στα παιδιά Γερμανών στρατιωτών με Νορβηγίδες. Με τη λήξη του πολέμου τα παιδιά αυτά έγιναν αποδέκτες όλων των αντιγερματικών αισθημάτων. Υπέστησαν κακοποιήσεις, βιασμούς, ενώ άλλα, υποχρεωτικά, μεταφέρθηκαν σε ορφανοτροφεία. Το 2007, 154 Νορβηγοί, 1 Γερμανός και 4 Σουηδοί, παιδιά του Lebensborn, προσέφυγαν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ζητώντας δικαίωση και αποζημιώσεις για τα δεινά που υπέστησαν στη μεταπολεμική Νορβηγία. «Πρόγραμμα Lebensborn: Τα παιδιά του Χίτλερ», <http://tvxs.gr/news/>, (πρόσβαση στις 21/11/2012)

Η Heidenreich υποστηρίζει ότι στην ανατολική Ευρώπη δεν υπήρξε ποτέ ίδρυμα του Lebensborn, παρά μόνον ιδρύματα που διευθύνονταν από την NSV, την *Εθνικοσοσιαλιστή Υπηρεσία Πρόνοιας*, τα οποία ανήκαν στην αποκαλούμενη *«Volksdeutschen Miittelstelle»* (λαϊκογερμανική μεσαία θέση) που με τη σειρά της υπαγόταν στην *τοπική αυτοδιοίκηση της περιφέρειας*. Τα NSV χρησίμευαν μόνο ως ενδιάμεσοι σταθμοί για τα παιδιά που είχαν κριθεί άξια για εκγερμανισμό. Η βόρεια Ευρώπη θεωρείτο ιδανική σύμφωνα με τη φυλετική λογική γιατί είχε *αξιόλογα φυλετικά στοιχεία*. Επιτρεπόταν ο γάμος με γυναίκες από την Δανία, τη Νορβηγία και την Ολλανδία· με γυναίκες από άλλες χώρες απαγορευόταν αυστηρά. Ο σκοπός ήταν διττός. Με τις γεννήσεις αφενός μειώναν τους εχθρούς της Γερμανίας και αφετέρου αποκτούσαν γόνους με αξιόλογα φυλετικά χαρακτηριστικά. (Heidenreich, 2007: 379, 382-383)

⁹⁸ Παρ' όλη τη ρατσιστική του πολιτική στη «δίκη της Νυρεμβέργης», το 1948, το Lebensborn απαλλάχτηκε από το αμερικανικό στρατοδικείο το οποίο το χαρακτήρισε ως ίδρυμα. Οι επικεφαλής τιμωρήθηκαν με μικρές ποινές φυλάκισης όχι για τη δραστηριότητά τους στο «ίδρυμα» αλλά ως μέλη των Ες Ες. (Heidenreich, 2007: 374-375)

2γ. Η εθνικιστική ηθική

2γα) Η έννοια της «τιμής», του «καθήκοντος», της «αφοσίωσης»

Ο Rudolf Hess θεμελίωσε τη βάση της ηθικής του εθνικοσοσιαλισμού σε τρεις αξίες: της Τιμής, της Αφοσίωσης και του Καθήκοντος.⁹⁹

Η εξήγηση που έδωσε ο Ράιχ ήταν πως στις λέξεις *τιμή και καθήκον* συνοψίζονται οι ηθικές αξίες που έχουν να κάνουν με τη γενετήσια ορμή. Οι έννοιες αυτές είναι καθοριστικές για την μικροαστική τάξη,¹⁰⁰ καθόσον υπάρχει συνάφεια της ερωτικής ζωής με την ιδεολογία της «τιμής» και του «καθήκοντος». Η προσπάθεια του ατόμου να φυλαχθεί από τις γενετήσιες ορμές και να αντισταθεί στους σαρκικούς πειρασμούς δημιουργεί θυμικά φορτισμένες ιδέες για το καθήκον, την τιμή, την ανδρεία και την αυτοκυριαρχία.

Ο ερωτικά ευχαριστημένος άνθρωπος είναι έντιμος, ευσυνείδητος, γενναίος, χωρίς πολλές επιδείξεις, γιατί αυτές οι έξεις είναι πλέον σύμφυτες με τον χαρακτήρα του. Αντίθετα, ο αναφροδισίαστος άνθρωπος είναι γεμάτος αντιφάσεις, προσπαθεί να ανασχέσει τις ερωτικές του ορέξεις για να μη σπιλώσει την ερωτική του τιμή, για να αντισταθεί γενναία απέναντι στους ερωτικούς πειρασμούς (για παράδειγμα δεν

⁹⁹ 1) Η Τιμή είναι το φυσικό ένστικτο μιας ευγένειας η οποία οικοδομείται συνειδητά και επιτυγχάνεται μέσω ενός κώδικα Τιμής. Ορισμένα πράγματα είναι δίκαια και κάποια άδικα. Ένα άτομο με ευγένεια, με εγγενή αίσθηση του δικαίου, ξεχωρίζει ανάμεσα στο δίκαιο και το άδικο.

2) Η Αφοσίωση είναι το να είσαι αληθινός σε ένα άτομο στο οποίο ορκίστηκες να είσαι αφοσιωμένος. Η αληθινή αφοσίωση σημαίνει να παίρνεις όρκο πίστης για την αφοσίωση σε ένα συγκεκριμένο άτομο, και ποτέ να μην αίρεις τον όρκο αυτό.

3) Το Καθήκον είναι η υποχρέωση ενός ατόμου να κάνει αυτό που είναι αναγκαίο και έντιμο. Συνεπώς, υπάρχει καθήκον να είσαι αφοσιωμένος σε εκείνους που ορκίστηκες αφοσίωση. Υπάρχει καθήκον να ζεις με έντιμο τρόπο. Ο εθνικοσοσιαλιστής, έχει καθήκον να προωθεί τον εθνικοσοσιαλισμό, να δρα σε συμφωνία με τη θέληση της Φύσης διατηρώντας, υπερασπίζοντας και εξελίσσοντας το Volk στο οποίο ανήκει, και τέλος το καθήκον να αγωνίζεται για προσωπική διάκριση (αρίστευση). Η παράβλεψη του καθήκοντος κάποιου είναι μια ατιμωτική πράξη και δείγμα αδυναμίας χαρακτήρα. *«Ο Εθνικοσοσιαλισμός κατά τον Rudolf Hess»*,

<http://sshellas88.wordpress.com/rudolf-hess>, (πρόσβαση στις 19/12/12)

¹⁰⁰ Ο Χίτλερ στηρίχθηκε στη μεσαία τάξη για την άνοδό του. Αυτό εξηγείται ως εξής: Ο μικροαστός των πόλεων δεν έχει τα οικονομικά μέσα των μεγαλοαστών. Θέλει όμως να ταυτίζεται μαζί τους. Εφόσον δεν έχει τη δυνατότητα να ταυτιστεί οικονομικά, διαμορφώνει ορισμένους τρόπους ερωτικής και πολιτισμικής συμπεριφοράς που, στη συνείδηση του, τον ταυτίζουν με τον μεγαλοαστό, ενώ παράλληλα τον διαφοροποιεί από τον εργατή. Έτσι την οικονομική ανεπάρκεια την αντισταθμίζει η αφροδισιακή ηθική. Το κίνητρο αυτό είναι για τον μικρομεσαίο το ενεργότερο σημείο ταύτισης με την κρατική εξουσία. Όλες αυτές οι ηθικές αξίες που διαμορφώνουν μια συγκεκριμένη στάση γύρω από τη γενετήσια ορμή, και για τον Ράιχ συνοψίζονται στη λέξη «στενοκεφαλιά», κορυφώνονται στις έννοιες *τιμή και καθήκον*. (Ράιχ, 1974: 93)

υπάρχει έφηβος ή παιδί που να μην έχει παλέψει με τον πειρασμό του αυνανισμού) και ούτω καθεξής. Η πάλη αυτή του ατόμου ανάμεσα στην καταπίεση και την επιθυμία, γεννά όλα τα αντιδραστικά στοιχεία στη δομή του ανθρώπου τα οποία ριζώνουν στο θυμικό, με τη βοήθεια υποσυνείδητων φόβων, και κρύβονται πίσω από φαινομενικά αναφρόδιτα χαρακτηριστικά, γι' αυτό και είναι πολύ δύσκολο να προσεγγίσουμε αυτά τα μύχια στρώματα της προσωπικότητας με λογικά επιχειρήματα.

Η εθνικοσοσιαλιστική ιδεολογία βρήκει φράσεων όπως: *προσωπική τιμή, οικογενειακή τιμή, τιμή της φυλής, τιμή του γένους, εθνική τιμή του λαού.*

Κατά τον Ράιχ οι φράσεις αυτές συνδέονται απόλυτα με την αντίστοιχη οικονομικο-κοινωνική δομή: *κεφαλαιοκρατικό σύστημα – πατριαρχία – θεσμός αναγκαστικού γάμου – καταπίεση γενετήσιας ορμής – προσωπικός αγώνας του ατόμου εναντίον της ερωτικής του επιθυμίας – προσωπικό αντισταθμιστικό αίσθημα τιμής κ.ο.κ.* με ακραία απόληξη την *τιμή του λαού* η οποία είναι ταυτόσημη με τον άλογο πυρήνα του εθνικισμού.

Για να γίνει αυτό απολύτως αντιληπτό και κατανοητό θα πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι ο αγώνας του ατόμου εναντίον της γενετήσιας ορμής, καθώς και της αυταρχικής κοινωνίας ενάντια στην ερωτική ορμή των παιδιών, λαμβάνει χώρα στα πλαίσια της αυταρχικής οικογένειας. Οι ερωτικές ορμές από τη φύση τους ζητούν να έρθουν σε επαφή με τον κόσμο· αν καταπιεστούν, τότε θα εκδηλωθούν στους κόλπους της οικογένειας. Η αναχαίτιση της γενετήσιας ορμής γίνεται ο συνδετικός κρίκος με την αυταρχική οικογένεια. Η παρεμπόδιση του δρόμου προς τη γενετήσια λειτουργία μετασχηματίζει την αρχική βιολογική σχέση του παιδιού με τη μητέρα και της μητέρας με το παιδί σε μια αδιάλυτη ερωτική προσήλωση και αδυναμία καλλιέργειας άλλων δεσμών. Η προσήλωση προς την οικογένεια και την μητέρα μεταλαμπαδεύεται στις έννοιες «πατρίδα» και «έθνος» καθώς στο θυμικό του ανθρώπου εκφράζουν τις εικόνες της μητέρας και της οικογένειας αντιστοίχως.

Η μητέρα είναι η πατρίδα του παιδιού και η οικογένεια είναι η μικρογραφία του έθνους.¹⁰¹

Ο Γκαίμπελς επικαλείται την εξής φράση στο εθνικοσοσιαλιστικό ημερολόγιο του 1932 «*Η πατρίδα είναι η μητέρα της ζωής σου, μη το ξεχνάς ποτέ*», για «την Ημέρα της Μητέρας» η εφημερίδα Angriff έγραφε: «.....*Οικογένεια – Κοινωνία -*

¹⁰¹ Ο Ράιχ διαφωνεί με τον Φρόντ για το οιδιπόδειο σύμπλεγμα στο ότι δεν είναι η αιτία, αλλά το αποτέλεσμα του κοινωνικού περιορισμού του παιδικού ερωτισμού. (Ράιχ, 1974:11,93, 95-98)

Λαός. Η ιδέα της Ημέρας της Μητέρας είναι διαλεγμένη για να τιμήσει αυτήν που ενσαρκώνει τη γερμανική ιδέα: τη Γερμανίδα Μητέρα! Πουθενά δεν έχει αποδοθεί αυτή η σημασία στη μητέρα και στη γυναίκα όπως στη νέα Γερμανία. Είναι η Εστιάς της οικογενειακής ζωής, όπου βλασταίνουν οι δυνάμεις, που θα οδηγήσουν και πάλι το λαό μας στα ύψη.» (Ράιχ, 1974: 99)

Το εθνικιστικό συναίσθημα είναι η συνέχιση της οικογενειακής σύνδεσης, το οποίο μέσα από έναν υποσυνείδητο ψυχικό καταναγκασμό, εκφράζει την προσήλωση, την πρόσδεση με τη μητέρα η οποία στη συνέχεια έχει τη μορφή της πατρίδας. Αν τα πράγματα είχαν εξελιχθεί φυσιολογικά θα έπρεπε στην εφηβεία ο σύνδεσμος αυτός μητέρας – παιδιού να παραχωρεί τη θέση τους σε άλλους ερωτικούς συνδέσμους. Επειδή όμως υπάρχει η καταπίεση της γενετήσιας ερωτικής ζωής, η προσήλωση στην μητέρα διαιωνίζεται, και σε αυτή ακριβώς την προσήλωση εδράζεται το «εθνικό» αίσθημα, κατά την ενηλικίωση, το οποίο μεταλλάσσεται σε αντιδραστική δύναμη.¹⁰²

Μπορούμε να εντοπίσουμε και σε άλλες εκδηλώσεις το πως συμπίπτουν η εθνικιστική και η οικογενειακή ιδεολογία. Οι οικογένειες, όπως και τα έθνη, έχουν τα διαχωριστικά τους σύνορα τα οποία εδράζονται σε οικονομικές αιτίες. Επειδή η οικογένεια του μικροαστού ταλανίζεται συνεχώς από βιοποριστικές και άλλες υλικές έγνοιες, εύκολα ο μικροαστός μπορεί να ταυτιστεί απόλυτα με το προσωποποιημένο έθνος. Όπως η πολύτεκνη μικροαστική οικογένεια παρουσιάζει μια οικονομική επεκτατική ροπή, την ίδια εμφανίζει και το έθνος. Και τα δύο χρειάζονται χώρο και τροφή. (Ράιχ, 1974: 100-101)

2γβ) Ηθική-Ιδανικό της παρθένου Μαρίας-Ομοφυλοφιλία

Ο φασισμός ήταν ιδεολογικά η εξέγερση απέναντι στις οδυνηρές, αλλά αποφασισμένες ροπές μιας επαναστατικής ιδέας που επιδιώκει την ερωτική και την οικονομική απελευθέρωση. Αυτή η ελευθερία τρομάζει τον αντιδραστικό άνθρωπο αφού ο φόβος της «αφροδισιακής ελευθερίας» ταυτίζεται με τη σωματική διαφθορά, και αναστέλλει την επιθυμία της απελευθέρωσης, ακόμη και από την οικονομική

¹⁰² Σύμφωνα με τον Ράιχ η βιομηχανική τάξη ανέπτυξε σε μικρότερο βαθμό, συγκριτικά με την μικροαστική, εθνικιστικές τάσεις, ακριβώς γιατί οι οικογένειες των βιομηχανικών εργατών είχαν χαλαρότερα διαρθρωμένες τις συνθήκες της οικογενειακής ζωής. Παρ' όλη την ηθικιστική ιδεολογία, ο εργάτης διατηρούσε και τις δικές του αντιλήψεις για τα ερωτικά, εξαιτίας του διαφορετικού τρόπου διαβίωσης στο σπίτι από αυτόν του συνεταιρικού στο εργοστάσιο. Άλλη μια απόδειξη για τον Ράιχ ότι τα ουσιαστικά στοιχεία της εθνικοσοσιαλιστικής ιδεολογίας προέρχονται από την γενετήσια οικονομία, δηλ. από την αφροδισια οικονομία. (Ράιχ, 1974:100, 108)

εκμετάλλευση. Η αυταρχική οικογένεια παρέχει το κατάλληλο έδαφος για την καλλιέργεια και την αναπαραγωγή της αντιδραστικής νοοτροπίας. Μια προκήρυξη του εθνικοσοσιαλιστικού κόμματος για τις προεδρικές εκλογές του 1932 έλεγε : « Η γυναίκα είναι από τη φύση της και τη μοίρα της η σύντροφος της ζωής του ανδρός. Και οι δύο τους όμως δεν είναι μόνο σύντροφοι στη ζωή αλλά και στην εργασία. Αλλά ...πάνω από την ανάγκη της συντροφική εργασίας, ο άνδρας και η γυναίκα έχουν ένα ακόμη υψηλότερο χρέος: να διατηρήσουν τον ίδιο τον άνθρωπο. Σ' αυτή την πιο ευγενικά αποστολή των δύο φύλων είναι θεμελιωμένες και οι ιδιαίτερες προδιαθέσεις τους, που η πρόνοια με την προαιώνια σοφία της έχει δώσει αναλλοίωτες στον καθένα. Γι' αυτό είναι ύψιστο χρέος, να προσφέρουμε σ' αυτούς τους δύο συντρόφους στη ζωή και στην εργασία τη δυνατότητα να δημιουργήσουν οικογένεια. Η τελική καταστροφή της οικογένειας θα σήμαινε το τέλος κάθε υψηλότερης ανθρωποσύνης. Όσο και αν διευρυνθούν οι ορίζοντες δραστηριότητας της γυναίκας, πάντως τελικός σκοπός μιας οργανικής και λογικής εξέλιξης είναι πάντοτε η δημιουργία οικογένειας... Η εργασία τιμά τη γυναίκα, όπως και τον άνδρα. Το παιδί, όμως, εξευγενίζει τη μητέρα». (Ράιχ, 1974:102-104)

Σύμφωνα με τον Ράιχ, η ανατροφή που δίνουν οι γονείς στα παιδιά τους ταυτίζεται με τις ηθικές αξίες, αυτές της μεταφυσικής θρησκείας, που περιορίζουν την γενετήσια ορμή στη λειτουργία της αναπαραγωγής. Η εθνοφοροσύνη αντλεί δύναμη από τις «αλήθειες» του χριστιανισμού. Ο γάμος για τον χριστιανισμό είναι μια ισόβια ένωση και η προϋπόθεση για την αναπαραγωγή. Για τον εθνικοσοσιαλισμό είναι ένας θεσμός για την βιολογική προστασία της φυλής. Κοινό στοιχείο και των δυο: έξω από τον γάμο δεν υπάρχει καμιά γενετήσια ζωή. (Ράιχ, 1974: 164,166)

Επιπροσθέτως, το πολιτισμικό status θεωρεί ότι τα ορμέμφυτα των παιδιών και των εφήβων λειτουργούν καταστρεπτικά αν κυβερνήσουν το ανθρώπινο πεπρωμένο. Έτσι, οι γονείς τιθασεύουν τα παιδιά από μικρή ηλικία με σκοπό να καταπνίξουν τις ερωτικές ορμές τους, με αποτέλεσμα η εσωτερική πάλη ανάμεσα στις επιθυμίες και τις εξωτερικές απαγορεύσεις να μετεξελίσσεται, προϊόντος του χρόνου, σε έναν συνεχή αγώνα ανάμεσα στην ηθική και το ορμέμφυτο μέσα στην ψυχή του ατόμου.

Σύμφωνα με τη εθνικοσοσιαλιστική ηθική οι ορμές και τα πάθη που έχει ο άνθρωπος πρέπει να τιθασεύονται αν θέλει να ζήσει σαν πνευματικός άνθρωπος, αλλιώς, αν υπερσχύσει το ορμέμφυτο, δηλαδή το θηρίο, θα ζήσει σαν ζώο, αφού μέσα στον άνθρωπο κυβερνά είτε το πνεύμα είτε το ορμέμφυτο, καθώς τα δύο αυτά

στοιχεία δεν μονιάζουν ποτέ. Η ανηθικότητα και η διαφθορά ξεκινά με τον αυνανισμό. Τα παρεπόμενα αυτής της συνήθειας έχουν ως αποτέλεσμα να εμφανίζονται στη μετέπειτα ζωή διαταραχές, όπως μειωμένη εργατικότητα, πνευματική ανορεξία, γενική νευρική κατάσταση. Επίσης, καταστρέφει και τις ψυχικές δυνάμεις και αναστολές που είναι απαραίτητες για να ανδρωθεί ο νέος και όταν γίνεται χρόνια συνήθεια τον κατατρώει.

Πολύ χειρότερες είναι οι συνέπειες της διαφθοράς με το άλλο φύλο. Τα αφροδίσια, ως αποτέλεσμα αυτής της εκτροπής, ευθύνονται για τη ψυχική και τη σωματική διάβρωση του λαού. (ο.π.: 206-207, 209)

Η ομοφυλοφιλία αποτελεί επίσης άλλο ένα λαοφθόρο κρούσμα.¹⁰³ είναι το στίγμα του Κάιν, ενός μέχρι μυελού οστέων άρρωστου, άθεου και άψυχου πολιτισμού. Ο καθηγητής Χάρτουνγκ επεσήμει ότι όσοι δεν θέλουν να γίνουν θύματα της διαφθοράς πρέπει να έρθουν σε απόλυτη ρήξη με την αμαρτία. Η αγνότητα, η εγκράτεια και η αποχή, μέχρι τον γάμο, αποτελούν την αληθινή προφύλαξη. Οι νέοι θα πρέπει να αποφεύγουν οτιδήποτε μπορεί να δώσει αφορμή στον πειρασμό. Άσεμνα βιβλία, χυδαίες εικόνες, ανήθικους συντρόφους. Αντίθετα, πρέπει να επιλέγουν μια καλή συντροφιά που να τους εξυψώνει. Επίσης, συνιστάται ό,τι σκληραγωγεί το σώμα: σπορ, γυμναστική, καθώς και ένα μέτρο στο φαγητό και στο ποτό. Επειδή όμως η ορμή είναι πολύ ισχυρή, για να μη υποκύψουμε στον πειρασμό πρέπει να απευθυνθούμε στον Ιησού γιατί είναι ο μόνος που μπορεί να μας δώσει τη δύναμη για να δαμάσουμε τις ακάθαρτες δυνάμεις μέσα μας. (Ράιχ, 1974: 210-212)

¹⁰³ Το Εθνικοσοσιαλιστικό Κόμμα (NSDAP), πριν αναλάβει την εξουσία, ισχυριζόταν ότι πίσω από το ομοφυλοφιλικό κίνημα κρύβονταν οι Εβραίοι, οι οποίοι με αυτή την προσπάθεια ήθελαν να υποσκάψουν την ηθική του γερμανικού έθνους. Όταν ανέλαβε την εξουσία, προέβλεπε το επιχείρημα, για να εδραιώσει τη ρατσιστική του πολιτική, ότι η ομοφυλοφιλία αποτελούσε καίριο κτύπημα για την αύξηση του πληθυσμού άριας καταγωγής και της άριας οικογένειας - και συνεπώς ολόκληρης της Γερμανικής ισχύος. Άρα, η ομοφυλοφιλία ήταν ασύμβατη με την φυλετική καθαρότητα.

Οι ναζιστές ποινικοποίησαν τις σεξουαλικές «παραβάσεις». Ο «Νόμος Προστασίας των Επιγόνων με Κληρονομικές παθήσεις» όριζε τους ομοφυλόφιλους ως «μη κοινωνικοποιημένα άτομα», τα οποία απειλούσαν το Ράιχ και την ηθική αγνότητα της Γερμανίας. Η ποινή των «χρονίως ομοφυλόφιλων» ήταν ο εγκλεισμός τους σε στρατόπεδα συγκέντρωσης. Με τον τρόπο αυτό, η έννοια του ήθους του λαού έγινε ζήτημα με το οποίο ασχολείτο πλέον η αστυνομία. Το 1936, με εντολή του Χίμλερ, δημιουργήθηκε το Κεντρικό Γραφείο του Ράιχ για την καταπολέμηση της ομοφυλοφιλίας. Το Γραφείο ενεθάρρυνε τους καταδότες και πληροφοριοδότες και οι συλλαμβανόμενοι ομοφυλόφιλοι ανακρίνονταν ώστε να καταδώσουν και άλλους ομοφυλόφιλους. Οι συλλαμβανόμενοι εξέτιαν την επιβαλλόμενη ποινή φυλάκισης σε στρατόπεδα συγκέντρωσης, όπου υποχρεώνονταν να φέρουν στην στολή τους το σύμβολο της ομοφυλοφιλίας, το ροζ τρίγωνο. «Ιστορία των ομοφυλόφιλων στη Ναζιστική Γερμανία και το Ολοκαύτωμα».

<http://el.wikipedia.org/wiki>, (πρόσβαση στις 19/12/12)

Όποιος θέλει να κατακτήσει την πραγματική ελευθερία, προσέρχεται στον ζωντανό Σωτήρα, που τσάκισε το κράτος της αμαρτίας. Ο νέος πρέπει να επιλέξουν αν θα συναναστραφούν επιπόλαιους ανθρώπους ή καθαρούς και ευγενικούς άντρες που η συναναστροφή τους θα τους εξυψώνει εσωτερικά και θα ενδυναμώνει τη θέληση για να νικηθεί η ακαθαρσία. Πρέπει να επιλέξουν τον Θεό ή τη γενετήσια ορμή. Να επιλέξουν ανάμεσα σε στιγμές φευγαλέας ηδονής που θα τους καταποντίσουν πνευματικά και σωματικά και στην πνευματική τους σωτηρία. Βέβαια δεν αρκεί η αναφροδισία για να γίνει κάποιος «ακέραιος» άνθρωπος ή υπεράνθρωπος αλλά είναι η πρώτη προϋπόθεση. Η αντιπαράθεση ζώου-ανθρώπου παραπέμπει στο δίπολο σαρξ-πνεύμα που αποτελεί τη βάση της ηθικής φιλοσοφίας. Ο μέσος έφηβος ανατρέφεται με αυτές τις αντιλήψεις, στα πλαίσια της αυταρχικής οικογένειας, νιώθοντας εντός του τη σύγκρουση ανάμεσα στην ερωτική επιθυμία και τον φόβο. Υπό αυτή τη λογική, οι φυσιολογικές λειτουργίες επιφέρουν αισθήματα ενοχής, καθώς έρχονται σε αντίθεση με την ηθική, διαταράσσοντας την ικανοποίηση της απόλαυσης. (Ράιχ, 1974: 134)

Ο έφηβος μέσα από την πίστη του στον Ιησού προσπαθεί να βρει τη δύναμη για να καταπνίξει τον αφροδισιασμό του. Για τον Ράιχ η μυστικιστική εμπειρία προκαλεί μια φυσική διέγερση που όμως δεν καταλήγει ποτέ στη φυσική εκτόνωση του οργανισμού. Ο έφηβος αναπτύσσει τότε μια παθητική φιλομόφυλη διάθεση. Η παθητική ομοφυλοφιλία, ως προς τον δυναμισμό των ορμώμεπτων, είναι ο πιο ισχυρός αντίπαλος του φυσικού αντρικού αφροδισιασμού γιατί δημιουργεί μαζοχιστικές έξεις όπως είναι η άκριτη υπακοή στην εξουσία και στο θεσμό του πατριαρχικού καταναγκαστικού γάμου. Η θρησκεία αντλεί τη δύναμη της από την κατάπνιξη της φυσικής γενετήσιας ορμής και την υποκατάστασή της με δευτερογεννητες αφύσικες ορμές: τον ηθικό μαζοχισμό και την παθητική υποταγή. (Ράιχ, 1974:212-213, 215)

Για να αντιμετωπίσουν τα χυδαία και βρώμικα ένστικτα, οι νέοι θα πρέπει να ενστερνιστούν το ιδανικό της Παρθένου Μαρίας, που ενσαρκώνει την αγνότητα και την ομορφιά. Το ιδανικό αυτό θα δώσει στον νέο να καταλάβει το μεγαλείο που κρύβει η παρθενία και το κάλλος της ψυχής και θα του ξυπνήσει τον πόθο της παρθενίας και του αντρισμού. Ένας νέος που σέβεται και τιμά το ιδανικό αυτό θα σεβαστεί την παρθενική αγνότητα της γυναίκας. Η ηθική ενός νέου κρίνεται από τη συμπεριφορά του απέναντι στο κορίτσι και τη γυναίκα. Ο γνήσιος άνδρας έχει χρέος να υπερασπίζεται την τιμή και την αθωότητα μιας γυναίκας: «μην κάνεις κακό σε

κανένα κορίτσι και σκέψου πως κ' η μητέρα σου ήταν κάποτε κορίτσι». Ο σημερινός έφηβος είναι ο αυριανός άνδρας και σύζυγος. Πώς ο άνδρας και ο σύζυγος θα μπορέσει να προστατεύσει τη γυναίκα και την τιμή της όταν ο νέος γαμπρός έχει βεβηλώσει τον έρωτα και τον αρραβώνα; Η μνηστεία είναι περίοδος της αμόλυντης και ιερής αγάπης. Ο ψυχολογικός μηχανισμός που εξασφαλίζει αυτή την αγάπη είναι η κατάπνιξη της γενετήσιας επιθυμίας.

Για τον ισορροπημένο νέο άνθρωπο η εμπειρία του αμοιβαίου οργασμού εξυψώνει στα μάτια του τη γυναίκα που δίνεται στον σαρκικό έρωτα και εξαλείφει κάθε ταπεινωτική διάθεση απέναντι της. Ο αναφρόδιτος, ανίκανος για οργασμό, νέος αισθάνεται αποστροφή για το γενετήσιο αισθησιασμό. Ο έρωτας είναι εκχυδαϊσμένος στη συνείδηση του. Όταν λείπει η αμοιβαία ερωτική απόλαυση, η ερωτική συνουσία θεωρείται εξευτελισμός. Η απόκρουση της γενετήσιας ηδονής δημιουργεί μέσα στο Εγώ βεβιασμένες παραστάσεις «καθαρότητας» και «τελειότητας». Όπως το εθνικιστικό έτσι και το μυστικιστικό αίσθημα αντλεί δύναμη από τις αμυντικές έξεις. Έτσι εξηγείται γιατί ο άνθρωπος που ανατράφηκε με την μυστικιστική ή την εθνικιστική «ηθική» είναι ευάλωτος σε ζητήματα «καθαρότητας», «τιμής» κλπ. Είναι διαρκώς αναγκασμένος να προτρέπει τον εαυτό του να είναι τίμιος και καθαρός. (Ράιχ, 1974: 216-220)

2δ. Τα πολλαπλά προσώπια του φασισμού: η αισθητική του «υπερ-ανθρώπου»

2δα) Η τέχνη στην υπηρεσία του ναζισμού

Η ιδεολογία του ολοκληρωτικού κράτους εκτός από τον ιστορικό εθνικισμό στηρίζεται και στη θεωρία περί κοινωνίας ως ζωντανού οργανισμού. Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, το άτομο είναι ένα κύτταρο το οποίο δεν μπορεί να υπάρξει μεμονωμένα εκτός του οργανισμού· ως οργανισμός θεωρείται η κοινωνία, ο λαός, το έθνος. Κατ' επέκταση, ως οργανικό μέλος της ομάδας, δεν μπορεί να έχει απόψεις, θέσεις ή ελευθερίες διαφορετικές από αυτές που δημιουργεί η ομάδα· ως ομάδα νοείται ο λαός, το έθνος. Ορθές και αποδεκτές είναι μόνον οι γνώμες και οι ελευθερίες της ομάδας, δηλαδή του λαού, του έθνους. Η τέχνη και η επιστήμη είναι και αυτές συλλογικά προϊόντα του έθνους ή της κοινωνίας. Έννοιες όπως «αλήθεια», «ωραίο», «δίκαιο» δεν ορίζονται σύμφωνα με γενικούς κανόνες, αλλά σύμφωνα με τα συμφέροντα και τις κρατούσες απόψεις του έθνους, του λαού, μιας κοινωνίας. Παλαιότερες έννοιες όπως, ορθολογισμός, φυσικά δικαιώματα, ομοιότητα όλων των

ανθρώπων, η πρόοδος ως κοινός στόχος όλων, υποχωρούν και εξοβελίζονται, ως ξεπερασμένες.

Το ολοκληρωτικό καθεστώς έκανε ένα βήμα παραπάνω, προκειμένου να εξυπηρετήσει τις σκοπιμότητές του. Δεν παρέμεινε μόνο στη διαπίστωση των κοινωνικών επιστημών, ότι οι ιδέες διαμορφώνονται από το περιβάλλον. Προχώρησε το ίδιο στη διαμόρφωση αυτών των ιδεών, μέσω της προπαγάνδας, και μάλιστα μονοπωλώντας τη διαμόρφωση άποψης. Δεν αρκέστηκε στην απαγόρευση και την καταστροφή «επικίνδυνων» βιβλίων και εντύπων,¹⁰⁴ αλλά προχώρησε στην κατασκευή ιδεών, στην ανακατασκευή και παραποίηση του παρελθόντος¹⁰⁵ και τη

¹⁰⁴ Το καθεστώς απεχθανόταν κάθε είδους ελεύθερη έκφραση και ανεξάρτητη καλλιτεχνική δημιουργία, καθώς τα θεωρούσε προϊόντα «έκφυλων» λογίων και καλλιτεχνών, γιατί ήταν ασυμβίβαστα με την ολοκληρωτική αφοσίωση στο ιδεώδες της ανώτερης γερμανικής φυλής που απαιτούσαν οι εθνικοσοσιαλιστές ηγέτες. Όχι μόνον τα έργα των κομμουνιστών, των σοσιαλιστών ή των φιλελεύθερων συγγραφέων και φιλοσόφων αποσύρθηκαν και καταστράφηκαν στην πυρά αλλά και έργα του Αϊνστάιν, του Φρόντ, του Προυστ, του Βολταίρου κ.α. Το ίδιο και στη μουσική: δεκάδες Εβραίοι μαέστροι με διεθνή αναγνώριση έχασαν τις θέσεις τους, ενώ απαγορεύτηκε το ανέβασμα έργων του Μάλερ και του Μέντελσον. Σε αυτές τις συνθήκες η αυτοεξορία υπήρξε η λύση για πολλούς δημιουργούς, πρώτα στις χώρες της δυτικής Ευρώπης και μετά στις ΗΠΑ. Από τον Αϊνστάιν ως τους στοχαστές της Σχολής της Φρανκφούρτης, από τον Γκρόπιους ως τον Μπρέχτ, από τους εξπρεσιονιστές ζωγράφους και σκηνοθέτες ως τον Τόμας Μαν, όλη η ελίτ της γερμανικής κουλτούρας πήρε τον δρόμο της εξορίας αφήνοντας ελεύθερο τον δρόμο στην είσοδο της «λαϊκής» (volkisch) κουλτούρας. Στα πλαίσια αυτά της μαζικής κουλτούρας που προσπάθησαν να διαδώσουν οι ιθύνοντες του ναζισμού, τα συγγραφικά έργα περιορίστηκαν σε δημιουργίες συγγραφέων δεύτερης κατηγορίας, ενώ τα έργα ζωγραφικής και γλυπτικής εντάσσονταν περισσότερο στην τέχνη του designer παρά στη ζωγραφική και τη γλυπτική. Η αρχιτεκτονική, μετά το κλείσιμο του Μπάουχαους, υπέστη περισσότερο από κάθε άλλη μορφή τέχνης την ιδεολογική πίεση του ναζισμού, που καλλιέργησε ένα βαρύγδουπο, ψυχρό, μνημειώδες νεοκλασικό ύφος. (Berstein – Milza, 1997:156-157)

¹⁰⁵ Όπως αναφέρθηκε και στις υποσημειώσεις 78 και 79, σ. 77, η φυλετική ιστορία του ναζισμού αποκτά αξία με την προσάρτηση ενός παρελθόντος τόσο λαμπρού όσο το παρελθόν της ελληνορωμαϊκής αρχαιότητας. Από τις δήθεν βόρειες μεταναστεύσεις προς τη Μεσόγειο, ως τη διάλυση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, η ιστορία της αρχαιότητας ξαναδιαβάζεται υπό το πρίσμα της φυλετικής θεωρίας: ό,τι μεγάλο δημιούργησε ή στοχάστηκε η αρχαιότητα υπήρξε προϊόν του αρίου πνεύματος, ενώ η παρακμή των ηθών και των κρατών της οφείλεται στον εκφυλισμό του αίματος που τραγικά και εσφαλμένα επιτράπηκε να νοθευτεί. Οι πρωταγωνιστές του Γ' Ράιχ εγκατέλειψαν την τάξη της Ιστορίας για να ενταχθούν στην τάξη του μύθου. Ο Γιόχαν Σαπουτό (Johann Charoutot), – αναπληρωτής καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Γκρενόμπλ II, στο έργο του *Ο Εθνικοσοσιαλισμός και η Αρχαιότητα*, εκδ. Πόλις, 2012 διακρίνει, στον εθνικοσοσιαλιστικό λόγο περί αρχαιότητας, μια περιφρόνηση για την Ιστορία η οποία τελεί υπό άρνηση ως τέτοια. Ο ντετερμινισμός της φυλής και η ύπαρξη μιας σύγκρουσης των φυλών, κάνουν το παρελθόν της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας ή της αρχαίας Ελλάδας να ταυτίζεται με το παρελθόν του Ράιχ.

Μουσμούτης Διονύσης, «Ο εθνικοσοσιαλισμός και η αρχαιότητα», Περιοδικό "Ιστορία", τχ. 532, Οκτώβριος 2012,

<http://www.istoria.gr/index.php?mod=articles&action=disArcArt&issue=103&id=1314>, (πρόσβαση στις 26/12/12)

χειραγώγηση της κοινής γνώμης. Τα έντυπα, το ραδιόφωνο,¹⁰⁶ ο κινηματογράφος επιστρατεύτηκαν για να χειραγωγήσουν την κοινή γνώμη. Καθημερινά γινόταν πλύση εγκεφάλου με ιδέες και ειδήσεις κατασκευασμένες από ειδικούς στην προπαγάνδα. Οι συνεχείς επαναλήψεις, η αδυναμία πρόσβασης σε άλλες ανεξάρτητες πηγές πληροφοριών, στερούσαν τη δυνατότητα αμφισβήτησης στους πολίτες, οι οποίοι δεν μπορούσαν να ελέγξουν την εγκυρότητα των πληροφοριών, με αποτέλεσμα εύκολα να παρασύρονται από την εξουσία σε ιδέες, ενέργειες και εκδηλώσεις που σε δημοκρατικά καθεστώτα θα θεωρούνταν παράλογες. (Κολιόπουλος, 2001: 353)

Ο πολιτιστικός ολοκληρωτισμός, επιβλήθηκε από τον ναζισμό, μέσω του ελέγχου που ασκούσε το Υπουργείο Πολιτισμού και Προπαγάνδας με επικεφαλής τον Γκαίμπελς και του Πολιτιστικού Επιμελητηρίου όπου όφειλε να εγγράφεται κάθε δημιουργός στρατολογώντας τον εαυτό του και την τέχνη του στην υπηρεσία μιας νέας αισθητικής. Το νέο καλλιτεχνικό ιδεώδες στηριζόταν στην πεποίθηση πως «η γη και το αίμα» αποτελούν θεμελιώδη στοιχεία της γερμανική κοινότητας και η τέχνη δεν είναι θέμα αισθητικής αλλά βιολογίας. Αποκλειστικός στόχος της είναι να εμπνεύσει στο λαό το αίσθημα της ενότητας και της δύναμής του. (Berstein – Milza, 1997:156)

2δβ) η αισθητικοποίηση της πολιτικής/Λένι Ρίφενσταλ

«..θεωρείται γενικά ότι ο εθνικοσοσιαλισμός σημαίνει μόνο κτηνωδία και τρόμο. Αλλ' αυτό δεν είναι αλήθεια. Ο εθνικοσοσιαλισμός – και γενικότερα ο φασισμός - σημαίνει επίσης και ένα ιδεώδες ή μάλλον κάποια ιδεώδη που επιβιώνουν σήμερα κάτω από άλλες σημαίες: το ιδεώδες της ζωής ως τέχνης, η λατρεία της ομορφιάς, ο φετιχισμός του θάρρους, η διάλυση της αποξένωσης σε εκστατικά αισθήματα κοινότητας· η απόρριψη της διανόησης· η ανδροκρατική οικογένεια (υπό την πατρική αιγίδα των ηγετών)...» (Σόνταγκ, 2010: 35)

¹⁰⁶ Το ραδιόφωνο μετατράπηκε σε κεντρικό εργαλείο προπαγάνδας των εθνικοσοσιαλιστών. Λόγω της σχετικά προσιτής τιμής του «Δέκτη του λαού», γύρω στο 70% των νοικοκυριών διέθετε ραδιοφωνική συσκευή το 1939 (25% το 1933). Στις αναρίθμητες εκδηλώσεις και διαδηλώσεις, μέσα από τον Τύπο και το ραδιόφωνο οι Γερμανοί βομβαρδίζονται καθημερινά από ναζιστικά συνθήματα που είχαν σκοπό να δημιουργήσουν έναν λαό πειθήνιο και αφοσιωμένο στο έθνος και τον ηγέτη του.

«Καθημερινή ζωή και προπαγάνδα στη ναζιστική Γερμανία».

http://www.ekebi.gr/Fakeloi/fascism/section_b/daily%20routine07.htm, (πρόσβαση στις 26/12/12)

Ένας από τους λόγους που ο φασισμός είχε απήχηση τις μάζες ήταν πως απευθυνόταν στο συναίσθημα. Χρησιμοποιούσε ισχυρά σύμβολα και τελετουργικά¹⁰⁷ και αισθητικοποίησε την πολιτική προσπαθώντας να μαγνητίσει τα πλήθη, να τα υποτάξει συναισθηματικά και να τα δραστηριοποιήσει. Προσπαθούσε να βγάλει στην επιφάνεια τόσο υψηλά συναισθήματα (τόλμη, απήφιση του κινδύνου, θυσία) όσο και ποταπά (επιβολή, υποταγή).¹⁰⁸

Ιδιαίτερα ο κινηματογράφος αποτέλεσε το πρόσφορο μέσο στην εξυπηρέτηση της επιθυμίας του καθεστώτος να καλλιεργήσει τον συναισθηματισμό των μαζών και όχι τη λογική, να πείσει και όχι να επιμορφώσει, θέτοντας τις βάσεις με τις οποίες έβαζε τέλος στον εκφυλισμό της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης. Κυρίαρχο θέμα της φιλμογραφίας¹⁰⁹ ο ρατσισμός και ο εθνικισμός. (Berstein – Milza,1997: 158)

Ο κινηματογράφος υπηρέτησε, κυριολεκτικά, τον ναζισμό μέσα από προπαγανδιστικές ταινίες και ντοκιμαντέρ. Η Λένι Ρίφενσταλ ήταν η πιο δημοφιλής, αρχικά ηθοποιός, και στη συνέχεια σκηνοθέτις της ναζιστικής περιόδου.(Σόνταγκ, 2010: 10)

Η Σούζαν Σόνταγκ προσδιορίζει το έργο της Ρίφενσταλ ως ένα τρίπτυχο το οποίο εξελίσσεται ως εξής: Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει ταινίες στις οποίες εξυμνείται το θάρρος, και εκθειάζεται το ωραίο αλλά και το επικίνδυνο ταυτόχρονα (για παράδειγμα βλέπουμε σκηνές θαρραλέων αλпинιστών που σκαρφαλώνουν στα βουνά για να φτάσουν στην κορυφή, τα οποία συμβολίζουν την πρόκληση και τη δύναμη, ενώ οι υπόλοιποι «οι απλοί άνθρωποι του κάμπου» δειλιάζουν να ανέβουν). Η ζωτικότητα ταυτίζεται με την σωματική δοκιμασία. Τέτοιες ταινίες είναι «Η

¹⁰⁷ Οι εντυπωσιακές πορείες των Ες Α και των Ες Ες, οι άριστα σκηνοθετημένες εθνικοσοσιαλιστικές διαδηλώσεις και γιορτές ενθουσίαζαν στην αρχή πολλούς ανθρώπους, καθώς καλλιεργούσαν την κοινωνικότητα και την αλληλεγγύη. Η στρατιωτική μουσική και μια θάλασσα από σημαίες με τον αγκυλωτό σταυρό ανέδιδαν μια μεγαλοπρέπεια που θύμιζε θρησκευτικές γιορτές.

«Καθημερινή ζωή και προπαγάνδα στη ναζιστική Γερμανία».
http://www.ekebi.gr/Fakeloi/fascism/section_b/daily%20routine07.htm, (πρόσβαση στις 26/12/12)

¹⁰⁸ «Πολιτική επιστήμη II/Διάλεξη 5η: Θεωρίες του αυταρχικού κράτους».
www.polsci.duth.gr/files/Politike_Episteme_II_-_Dialexe_5.doc, (πρόσβαση στις 18/12/12)

¹⁰⁹ Το ναζιστικό καθεστώς ακολούθησε την πολιτική της μονοπωλιακής συγχώνευσης στο πεδίο της κινηματογραφικής βιομηχανίας. Αγόρασε την εταιρεία Tobis το 1933 και ίδρυσε την UFI το 1942 στην οποία υπάγονταν όλες οι κινηματογραφικές αίθουσες και το σύνολο της διανομής και των τεχνικών εγκαταστάσεων. Με τη δημιουργία των στούντιο Μπάμπλεσπεργκ, απέκτησε τον καλύτερο εξοπλισμό της Ευρώπης και το 1938 η κινηματογραφική παραγωγή του Ράιχ κατείχε τη δεύτερη θέση στον κόσμο μετά τις ΗΠΑ. (Berstein – Milza,1997:158)

Χιονοστιβάδα» και *«Το Γαλάζιο Φως»*. Το βουνό συμβολίζει την υπέρτατη δύναμη η οποία μας προσκαλεί να βγούμε από το φοβισμένο και αδύναμο Εγώ μας. Η κορυφή του βουνού σηματοδοτεί τον υπέρτατο στόχο για τον οποίο αξίζει να αγωνιστούμε, να βγούμε από το πεζό Εγώ μας και να μεταβούμε στην αδελφότητα των θαρραλέων «υπερ-ανθρώπων» που αψηφούν ακόμα και τον θάνατο.

Το δεύτερο μέρος αποτελούν οι προπαγανδιστικές ταινίες που γύρισε για τη ναζιστική κυβέρνηση. Στο *«Ημέρα Ελευθερίας»*, προέβαλε την ομορφιά της στρατιωτικής ζωής και του να υπηρετεί κάποιος ως στρατιώτης τον Φίρερ, ενώ στο *«Νίκη της Πίστης»* εξυμνούσε το πρώτο Συνέδριο του Εθνικοσοσιαλιστικού Κόμματος αμέσως μετά την άνοδο του Χίτλερ στην εξουσία. Υπήρχε αμέριστη συνεργασία μεταξύ της κινηματογραφίστριας και του υπουργού προπαγάνδας, και πολλά ντοκυμαντέρ είχαν γυριστεί κατόπιν παραγγελίας και χρηματοδότησης της ναζιστικής κυβέρνησης. Αποκορύφωμα της πρακτικής αυτής υπήρξε η ταινία της *«Ο Θρίαμβος της Θέλησης»*¹¹⁰ (*Triumph des Willens*) που αποτελεί την κινηματογράφιση του 6^{ου} Συνεδρίου του Κόμματος στη Νυρεμβέργη το 1934, μετά από σχετικό αίτημα του Χίτλερ, ο οποίος επέλεξε και τον τίτλο. Στην ταινία η σκηνοθέτις, χρησιμοποιεί μακρινά πλάνα πλήθους, εναλλασσόμενα με κοντινά, που απομονώνουν ένα μοναδικό πάθος, μια μοναδική τέλεια υποταγή. (Σόνταγκ, 2010:12-13, 14,17, 24)

Η Ρίφενσταλ οπτικοποίησε τον ναζισμό. Στον *«Θρίαμβο της Θέλησης»* σκιαγραφείται το πορτραίτο του νέου κόμματος και προβάλλεται το «όραμα» του ναζισμού. Οι δημαγωγικοί λόγοι του Χίτλερ, τα επιβλητικά λάβαρα, οι σημειολογικές αφίσες του Γ' Ράιχ, η αυστηρότητα και η επιβλητικότητα των στολών του γερμανικού στρατού, το ιδεώδες του κάλλους βρήκαν μέσα από τα μάτια και την καλλιτεχνική δημιουργία της Ρίφενσταλ την ιδανική εικόνα τους.

«Λένι Ρίφενσταλ», el.wikipedia.org/wiki, (πρόσβαση στις 15/10/12),
Πιπέρης Νίκος, *«Λένι Ρίφενσταλ, Χορεύτρια, κινηματογραφίστρια, παραγωγός, φωτογράφος»*, δημοσίευση 16/06/2002, <http://www.tovima.gr/relatedarticles/article/?aid=143500>, (πρόσβαση στις 15/10/12)

¹¹⁰ Η ταινία ξεκινά με τον Χίτλερ να κατεβαίνει από τους ουρανοί με μουσική επένδυση από τους «Αρχιτραγουδιστές της Νυρεμβέργης» του Βάγκνερ, το οποίο μετατρέπεται σταδιακά στο Horst Wessel Lied. Το αεροπλάνο περνά ενδιάμεσα από καθολικούς ναούς, ενώ στην ταινία εμφανίζονται συνεχώς χριστιανικά σύμβολα με τα οποία ο Χίτλερ ήθελε να συνδέεται. Παρουσιάζει τον Χίτλερ να αποθεώνεται από τον λαό, και σε άλλες σκηνές να χαιρετά αγρότες, σύμβολα της παραδοσιακής Γερμανίας.

Πισσαλίδης Γιώργος, *«Ο Θρίαμβος της θέλησης: ένα από τα σημαντικότερα φιλμ όλων των εποχών»*, Τρίτη 03 Απριλίου 2012, <http://elkosmos.gr/2011-11-29-16-11-20/politismos/eikastika/10762-2012-04-03-13-56-03.html>, (πρόσβαση στις 15/10/12)

Εικόνα 2
πηγή: el.wikipedia.org/wiki/Ο_θρίαμβος_της_θέλησης

Εικόνα 3
Στιγμιότυπο από το συνέδριο του 1934
πηγή: el.wikipedia.org/wiki/Ο_θρίαμβος_της_θέλησης (πρόσβαση στις 15/10/12)

Στην «Ολυμπία» η μια μορφή μετά την άλλη, με συσπασμένα χαρακτηριστικά από την αγωνιώδη προσπάθεια, αναζητεί την έκσταση της νίκης μέσα από ζητωκραυγές του πλήθους από τις κερκίδες, και υπό το ατενές βλέμμα του Χίτλερ, του οποίου η παρουσία στο στάδιο καθαγιάζει αυτή την προσπάθεια. Η «Ολυμπία» τονίζει ότι δεν υπάρχουν εύκολες νίκες. (Σόνταγκ, 2010: 24)

Η ίδια η Ρίφενσταλ, σχολιάζοντας τις ταινίες της «Ολυμπία» και «Θρίαμβος της θέλησης» σε σχετική ερώτηση για το ότι υπάρχει ένα κοινό στοιχείο και στις δυο, το οποίο είναι μια ορισμένη ιδέα της μορφής, και αν βλέπει κάτι ιδιαίζόντως γερμανικό γύρω από αυτή τη μέριμνα για τη μορφή, απαντά: «...αισθάνομαι αυθόρμητα να με προσελκύει οτιδήποτε ωραίο. Ναι: το κάλλος, ή αρμονία. Και ίσως αυτή η έγνοια για τη μορφή είναι όντως κάτι πολύ γερμανικό. Αλλά αυτά δεν τα γνωρίζω η ίδια επακριβώς. Είναι κάτι που βγαίνει από το ασυνείδητο και όχι από τη γνώση μου ...Ό,τι είναι μέτριο, καθημερινό, δεν με ενδιαφέρει ... με γοητεύει ό,τι είναι ωραίο, δυνατό, υγιές, ...Αναζητώ την αρμονία. Όταν γεννιέται η αρμονία είμαι ευτυχισμένη» (ο.π.: 22)

Στο τρίτο μέρος «Οι τελευταίοι των Νούμπα»¹¹¹ οι γυμνοί πρωτόγονοι περιμένουν την επικείμενη εξάλειψή τους περήφανοι για αυτό. Η προβολή της κοινωνίας των Νούμπα προωθεί στοιχεία από τα ναζιστικά ιδεώδη όπως: 1)

¹¹¹ Αν και οι Νούμπα δεν είναι άριοι τους χρησιμοποιεί κεκαλυμμένα για να προωθήσει στοιχεία της ναζιστικής ιδεολογίας, όταν περιγράφει τις σωματικές δοκιμασίες των ανδρών της φυλής στους αγώνες πάλης, οι οποίοι γίνονται όχι για υλικές αμοιβές αλλά για «την ανανέωση του ιερού σφρίγγου της φυλής» (Σόνταγκ, 2010: 27)

προβάλλει τη μαζικότητα μιας κοινωνίας στην οποία η επίδειξη της σωματικής αρτιότητας και επιδεξιότητας, και η νίκη του ισχυρότερου επί του αδύναμου συνιστούν, κατά την Ρίφενσταλ, τα ενοποιητικά σύμβολα της κοινοτικής κουλτούρας, καθώς από την πάλη γεννιέται η συγκινησιακή συμμετοχή και των μη συμμετεχόντων στον αγώνα 2) οι γυναίκες απουσιάζουν από τις επίσημες τελετές και λειτουργίες. Είναι απλές τροφοί και βοηθοί και αντιπροσωπεύουν μια απειλή για τη δύναμη των ανδρών. Οι αρραβωνιαστικές ή οι σύζυγοι των παλαιστών προσέχουν όπως και οι άνδρες κάθε στενή επαφή. Από την «πνευματική» σκοπιά των Νούμπα η επαφή με τις γυναίκες είναι κάτι μιαιρό. Όμως, σε μια ιδεώδη κοινωνία-όπως υποτίθεται ότι είναι αυτή-οι γυναίκες γνωρίζουν τη θέση τους. *...η υπερηφάνεια που νιώθει μια γυναίκα όντας αρραβωνιαστικά ή σύζυγος ενός δυνατού παλαιστή εκτοπίζει την ερωτική τους διάθεση.*

Οι ταινίες που γύρισε η Ρίφενσταλ, κατά παραγγελία των ναζί, υμνούν την αναδημιουργία του σώματος και της κοινότητας διαμέσου ενός ακατάβλητου ηγέτη. Παραπέμπουν στον ίλιγγο που νιώθει κανείς απέναντι στην ισχυρή πρόκληση και τη δύναμη και προσπάθεια της άφιξης στην κορυφή. Οι ναζιστικές ταινίες αποτελούν έπη της κατορθωμένης κοινότητας. Η καθημερινή πραγματικότητα υπερβαίνεται μέσα από τον εκστατικό αυτοέλεγχο και την υποταγή. Μιλούν για τον θρίαμβο της εξουσίας. (Σόνταγκ, 2010: 24-25, 27-28)

Θα λέγαμε ότι η Σόνταγκ εγκαλεί την αισθητική του φασισμού-η οποία προκύπτει και δικαιώνει μια συνεχή ενασχόληση με καταστάσεις αυτοκυριαρχίας, υποτακτικής συμπεριφοράς, ακραίας προσπάθειας και αντοχής στη σωματική καταπόνηση-γιατί υιοθετεί δυο φαινομενικά αντίθετες στάσεις: την εγωμανία και τη δουλικότητα. Οι σχέσεις κυριαρχίας και υποταγής εκφράζονται μέσα από τη μαζικοποίηση ανθρώπινων ομάδων, την ομαδοποίηση ανθρώπων και πραγμάτων γύρω από μια πανίσχυρη ηγετική φιγούρα ή δύναμη. Και όλο αυτό μέσα σε ένα πλαίσιο φαντασμαγορίας. Η κίνηση με την μορφή τεράστιων μεγαλειωδών κυμάτων των ομοιόμορφων στρατιών από ένστολους εναλλάσσεται με την στατική «ανδρική» στάση. Αυτή η κυματοειδής κίνηση των στρατιών σε άκαμπτα σχήματα, σαν ένας άνθρωπος, υποδηλώνει την ενότητα του κοινωνικού σώματος. Οι μάζες υπάρχουν για να τους δίνει κάποιος μια διάταξη και να τους καθοδηγεί. Οι μαζικές αθλητικές εκδηλώσεις, οι παρελάσεις αποσκοπούν σε αυτόν τον σκοπό. Η επίδειξη των υγιών

γυμνασμένων ευθυτενών σωμάτων, οι κινήσεις με τη στρατιωτική ακρίβεια. Η φασιστική τέχνη εξυμνεί την υποταγή και τον θάνατο.¹¹²

2δγ) Ο υπερ-άνθρωπος

Σύμφωνα με τον Μπαλιμπάρ, οι ρατσιστικές θεωρίες πολλές φορές είναι υπερβατικές καθώς τείνουν σε μια αισθητική και πνευματική εξιδανίκευση· στην περιγραφή ενός τύπου ανθρώπου που αντιστοιχεί στο ανθρώπινο ιδανικό, ως σώμα και ως πνεύμα. Έτσι, έχουμε για παράδειγμα τον «υπερ-προικισμένο» Γερμανό. Το ιδανικό αυτό μοντέλο συνδυάζει τον άνθρωπο των απαρχών (τον μη εκφυλισμένο άνθρωπο) με τον άνθρωπο του μέλλοντος (τον υπερ-άνθρωπο).¹¹³ Το «χτίσιμο» του υπερ-ανθρώπου γίνεται μέσα από την επιλεκτική επιλογή και μεταφορά όχι μόνον ορισμένων βιταλιστικών στοιχείων αλλά και σεξουαλικοποιημένων κοινωνικών αξιών σύμφωνα με το πρότυπο μιας ενδογαμικής οικογένειας. Για παράδειγμα, την αρσενική αρρενωπότητα αντιπροσωπεύουν η δύναμη, η ενέργεια, η πρωτοβουλία. Συγκεκριμένα σωματικά γνωρίσματα τείνουν να ερμηνεύονται ταυτόχρονα με πολιτισμικούς και ψυχολογικούς όρους. Με την εφαρμογή αυτών των εννοιών μπορεί να συγκροτηθεί ένα βελτιωμένο ανθρώπινο είδος, διασωσμένο από την παρακμή. (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 94, 96)

¹¹² Η Σόνταγκ διακρίνει χαρακτηριστικά της φασιστικής τέχνης και στην επίσημη τέχνη των κομμουνιστικών χωρών. Η κλίση προς το μνημειακό και η τυφλή υπακοή στον ήρωα είναι κοινά στοιχεία τόσο στη φασιστική όσο και στην κομμουνιστική τέχνη, προβάλλοντας την αντίληψη όλων των ολοκληρωτικών καθεστώτων, ότι ο σκοπός της τέχνης είναι να «απαθανατίζει» τον ηγέτη και τα δόγματά του. Τα επιβλητικά και άκαμπτα σχήματα των στρατιωτικών παρατάξεων, των παρελάσεων, αποτελούν ένα ακόμη κοινό στοιχείο, καθώς επίσης και οι μαζικές αθλητικές εκδηλώσεις. Η επίδειξη των σωμάτων στις αθλητικές δραστηριότητες, φέρνει στον νου χαρακτηριστικά της φασιστικής αισθητικής: την αυτοκυριαρχία, τη δύναμη, τη στρατιωτική ακρίβεια και τον έλεγχο των κινήσεων. Η διαφορά ανάμεσα στην εθνικοσοσιαλιστική τέχνη και αυτή των κομμουνιστικών χωρών είναι ότι η μεν πρώτη αποσκοπεί σε μια ουτοπική αισθητική στη σωματική τελειότητα, ενώ η επίσημη κομμουνιστική τέχνη σε μια ουτοπική ηθική που αποτυπώνεται σε μια άφυλη αγνότητα. (Σόνταγκ, 2010: 29-31)

¹¹³ Σε αυτό το σημείο εντοπίζεται η σχέση αισθητικής και πολιτικής. Η μετατροπή των κοινωνικών σχέσεων σε μορφές αισθητικής είναι μια συμβολή του ρατσισμού στην πολιτική, σε επίπεδο σημειολογίας. Για παράδειγμα, η εξιδανίκευση των τεχνοκρατικών αξιών «επιβάλλει» η παρουσία ενός επιτυχημένου τεχνοκράτη μάνατζερ να ταυτίζεται, αισθητικά, με τη δυναμική παρουσία ενός γόη και σπόρτσμαν, γεμάτου αυτοπεποίθηση.

Ειδικότερα, για τη ναζιστική αισθητικοποίηση της πολιτικής, ο Pierre Aycoberry είχε επισημάνει ότι η ναζιστική αισθητική στόχευε να εξαλείψει, σε επίπεδο φυλής, τα ίχνη της πάλης των τάξεων, με το να εντάσσει στη φυλετική κοινότητα κάθε κατηγορία στη θέση της: τον εργάτη πρωταθλητή της παραγωγής, τη γυναίκα στην οικογενειακή εστία. (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991: 95)

Στα πλαίσια του φυλετικού ρατσισμού το έθνος για να παραμείνει «καθαρό» θα πρέπει να απομονώσει, να εκδιώξει, ακόμα και να εξαλείψει τα «ξένα» στοιχεία, τα ψεύτικα, τα μεικτογενή. Αλλά πως μπορεί να διακριθεί η πολιτιστική και πολιτισμική ταυτότητα των ατόμων που πραγματικά ανήκουν στο έθνος από αυτή των «νόθων εθνικών»; Αυτός που ανήκει πραγματικά στο έθνος θα πρέπει να αναγνωρίζεται από κριτήρια εξωτερικής εμφάνισης και συμπεριφοράς. Όμως, και πάλι η αυθεντικότητα παραμένει μετέωρη, γιατί αν ο κίβδηλος είναι πολύ ορατός αυτό δεν εγγυάται ότι ο «αληθινός» είναι πραγματικά αληθινός. Επιδιώκοντας ο ρατσισμός να «περιφράξει» και να διασφαλίσει τους «αυθεντικούς» δημιουργεί έναν πυρήνα αυθεντικότητας. Στην περίπτωση όμως εκείνη που δεν είναι εφικτό να βρεθεί η εθνική φυλετική αγνότητα, ο ρατσισμός την κατασκευάζει, δημιουργώντας ένα πρότυπο (υπερ) εθνικού, (υπερ) ανθρώπου. Αυτό ήταν το νόημα της ναζιστικής ευγονίας. (Μπαλιμπάρ, Βαλλερστάιν, 1991:97-99)

Πηγή: www.ekebi.gr/Fakeloi/fascism/section_b/daily%20routine10.htm

Εικ. 1: Η ρώμη και η ομορφιά του γερμανικού λαού, πιο συγκεκριμένα των ανδρών της Γερμανίας. Το κράτος και το έθνος, πίστευαν οι Ναζί, δεν ήταν τίποτε άλλο παρά το αποτέλεσμα της συγκρότησης ενός ισχυρού συνδέσμου ανδρών με ένα κοινό σκοπό

«Εθνικοσοσιαλισμός και γυναίκες / άνδρες».

www.ekebi.gr/Fakeloi/fascism/section_b/daily%20routine10.htm, (πρόσβαση στις 26/12/12)

2δδ) Η έλξη και τα εμβλήματα των Ες Ες

Ο Αμερικανός συγγραφέας Κερτ Βόνεγκατ (αιχμάλωτος των Γερμανών το 1944-1945 έχει γράψει την περίφημη φράση «αν ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος παραμένει πολύ δημοφιλής στη *show business* είναι χάρη στις στολές των Γερμανών». Είναι γεγονός ότι στολές, εμβλήματα, λαμπαδηφορίες αποκρυφιστικού τύπου που παραπέμπουν στην Pax Romana, επιβλητικά εμβλήματα, παρελάσεις με τον βηματισμό «της χήνας», υποβλητικοί ύμνοι, ένας μυστικισμός που υποβόσκει συνεχώς (σε αντίθεση με τον κοσμικό υλισμό των Ιταλών φασιστών) σε συνδυασμό με τα καλοφτιαγμένα σώματα, συνθέτουν το πάζλ της ναζιστικής αισθητικής. Θα λέγαμε ότι η έλξη που ασκεί το ναζιστικό look, δεν είναι τυχαία, και έχει να κάνει με τη σεξουαλικότητα, καθώς είναι ιδιαίτερα δημοφιλές στους σαδομαζοχιστικούς κύκλους.

Μαγκλίνης Ηλίας, «Ο ναζισμός και η μυθοποίηση της αρχαιότητας»,
www.kathimerini.gr/.../2012_487539,
news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_columns_2_01/07/2012_487539/εντυπη έκδοση/
1.7.12/(πρόσβαση στις 12/01/13)

Η Σόνταγκ υποστηρίζει ότι υπάρχει μια γενικότερη φαντασίωση σχετικά με τις στολές. Υποδηλώνουν την κοινότητα, τη συμμετοχή, την τάξη, την εξουσία, την ταυτότητα (μέσα από τους βαθμούς, τα εμβλήματα, τα μετάλλια γνωστοποιείται με την πρώτη ματιά η πορεία του φέροντος - ποιος είναι, τι έχει πράξει - και η αξία του), την ικανότητα, την «νομιμοποιημένη» άσκηση βίας. Οι στολές των Ες Ες αποτελούν τις συσκευές μιας διαδεδομένης σεξουαλικής φαντασίωσης. Επειδή τα Ες Ες ήταν «η ενσάρκωση της διεκδίκησης που προέβαλε ο φασισμός επί της νομιμότητας της βίας, επί του δικαιώματος να ασκεί απόλυτη εξουσία πάνω στους άλλους και να τους μεταχειρίζεται ως κατώτερους». (Σόνταγκ, 2010: 38) Στα Ες Ες αυτή η διεκδίκηση ήταν ολοκληρωτική, γιατί όχι μόνον την υποστήριξαν με έναν μοναδικά κτηνώδη τρόπο αλλά και τη δραματοποίησαν συνδέοντας τον εαυτό τους με συγκεκριμένα αισθητικά πρότυπα. Αποτελούσαν πρότυπο της εξωτερικής ναζιστικής εικόνας, καθώς οργανώθηκαν ως μια ομάδα επίλεκτων οι οποίοι δεν έπρεπε να είναι απλώς υπέρτατα βίαιοι αλλά και υπέρτατα εμφανίσιμοι. Οι στολές τους ήταν καλοραμμένες, κομπές, εφαρμοστές, κολλαριστές, μαύρες, ¹¹⁴με γάντια και μπότες που φυλάκιζαν

¹¹⁴ Το μαύρο χρώμα της στολής δεν ήταν τυχαία επιλογή. Πάνω σ' αυτό υπήρχε μια ποικιλία στολιδιών, συμβόλων εμβλημάτων, για να διακρίνουν τους βαθμούς, από τα ρουνικά στοιχεία έως τη νεκροκεφαλή του γιακά. Η εμφάνιση αυτή ήταν επιβλητική, θεαματική και ταυτόχρονα απειλητική. (Σόνταγκ, 2010: 39)

και περιορίζαν χέρια και πόδια, ως προς τις κινήσεις, ώστε αυτοί που τις φορούσαν υποχρεώνονταν να στέκονται όρθιοι και να φαίνονται ευθυτενείς. (Σόνταγκ, 2010: 38-39)

Και η Σόνταγκ, επισημαίνει ότι η όλη εικόνα των εξαρτημάτων των Ες Ες, δερμάτινα ρούχα, αγκυλωτοί σταυροί, μεγάλες βαρείες μοτοσυκλέτες παραπέμπουν σε ερωτισμό και ανορθόδοξο σεξ. Φαίνεται οξύμωρο το πώς, μια σεξουαλικά καταπιεστική χώρα που κυνηγούσε τους ομοφυλόφιλους, χρησιμοποιούσε τέτοια εμβλήματα/στοιχεία που παρέπεμπαν σε σεξουαλικά θέλητρα και ακραίες ερωτικές εμπειρίες. Μια απάντηση θα μπορούσε να βρίσκεται στην τάση των ίδιων των Γερμανών για σεξουαλικές μεταφορές. Όπως ο Νίτσε και ο Βάγκνερ, ο Χίτλερ θεωρούσε την ηγεσία ως σεξουαλική κυριαρχία πάνω στις «θηλυκές» μάζες, ως βιασμό.

Ο ηγέτης οδηγεί τα πλήθη σε ερωτική έκσταση. Το γεγονός ότι υπάρχουν άνθρωποι που διεγείρονται από τις στολές των Ες Ες δεν σημαίνει, κατ' ανάγκη, ότι συμφωνούν και με τις πράξεις τους. Ωστόσο, υπάρχουν ισχυρά ρεύματα σεξουαλικού πάθους, αυτά που κινούνται υπό την ονομασία του σαδομαζοχισμού, που κάνουν το παιχνίδι με τον ναζισμό να παίρνει μια ερωτική όψη. Αυτές οι σαδομαζοχιστικές φαντασιώσεις και πρακτικές υπάρχουν σε ετεροφυλόφιλους και ομοφυλόφιλους αν και η ερωτικοποίηση του ναζισμού είναι περισσότερο ορατή μεταξύ των ανδρών ομοφυλόφιλων. Υπάρχει ένας φυσικός δεσμός ανάμεσα στον σαδομαζοχισμό και τον φασισμό. Ο πρώτος ως απαγορευτικός στους κανονικούς ανθρώπους είναι άκρως διεγερτικός. *«Ο σαδομαζοχισμός είναι για το σεξ ό,τι ο πόλεμος για την πολιτική ζωή : μια μεγαλειώδης εμπειρία»*. Όπως η κοινωνική ειρήνη φαίνεται ανιαρή σε σύγκριση με τον πόλεμο, έτσι και η ερωτική πράξη καταλήγει να φαίνεται απλώς ευχάριστη και όχι και τόσο συναρπαστική. Ο σαδομαζοχισμός αποτελούσε ανέκαθεν την ακραία έκφραση της σεξουαλικής εμπειρίας κατά την οποία το σεξ αποκτά έναν απόλυτο χαρακτήρα, δηλαδή οξύνεται από την προσωπικότητα, τις σχέσεις, τον έρωτα.. Η σχέση υποταγής και κυριότητας μέχρι την εμφάνιση του ναζισμού δεν είχε ποτέ αισθητικοποιηθεί τόσο πολύ. Τώρα υπάρχουν ορισμένες σταθερές: χρώμα το μαύρο, υλικό το δέρμα (πετσί), δόλωμα η ομορφιά, σκοπός η έκσταση, η φαντασίωση είναι ο θάνατος. (Σόνταγκ, 2010: 41-43, 45)

Όσον αφορά στο σύμβολο του αγκυλωτού σταυρού, ο Ράιχ, υποστήριξε ότι ακόμη και αυτό κρύβει ένα νόημα που άπτεται της θυμικής ζωής. Βρίσκεται συχνά μαζί με έναν ρόμβο, ο πρώτος σαν σύμβολο του αρσενικού, ο δεύτερος σαν σύμβολο

του θηλυκού στοιχείου. Όπως αναφέρει ο Ράιχ, ο Περξ Γκάρντνερ τον βρήκε σαν ηλιακό σύμβολο, με το όνομα Ημέρα, στους Έλληνες που σημαίνει πάλι το αρσενικό στοιχείο. Ο αγκυλωτός σταυρός¹¹⁵ ήταν στην αρχή γενετήσιο σύμβολο, που με την πάροδο του χρόνου ερμηνευόταν διαφορετικά για να καταλήξει να σημαίνει μεταξύ άλλων και τη μυλόπετρα δηλαδή την εργασία. Η επιρροή της σβάστικας δεν είναι η αιτία της επιτυχίας της φασιστικής προπαγάνδας, όμως συνετέλεσε σημαντικά στην υποσυνείδητη αισθηματική ζωή, καθώς πολλά δοκιμαστικά πειράματα με πρόσωπα και των δυο φύλων έδειξαν ότι οι περισσότεροι θεωρούν πως παριστάνει δυο σφιχταγκαλιασμένα κορμιά, στοιχείο που προκαλεί ζωηρό ερεθισμό ο οποίος όσο πιο ανευχαρίστητο είναι το άτομο τόσο και αυξάνεται περισσότερο. Όταν το σύμβολο συνδυαστεί και με στοιχεία τιμής και πίστης τότε γίνεται ακόμη πιο ευπρόσδεκτο. (Ράιχ, 1974:147, 149)

2ε. Η γυναίκα στη ναζιστική Γερμανία

2εα) Γυναίκες και εθνικοσοσιαλισμός

Οι γυναίκες ήταν σεβαστές στη Γερμανία, παρ' όλο που δεν τους επιτρεπόταν να αναλάβουν θέσεις σε υψηλά αξιώματα, ανεξάρτητα από τις ικανότητες που μπορεί να διέθεταν. Η αντιμετώπιση αυτή εδραιωνόταν στην αντίληψη ότι η Γερμανίδα σύζυγος φέρνει στον κόσμο και διαπαιδαγωγεί τα παιδιά της και σε αυτό της τον ρόλο θα πρέπει να είναι απερίσπαστη. Όπως αναφέρει ο Γκαίμπελς σε μια από τις πολλές ομιλίες του «*Μας κατηγορούν ότι δεν αναθέτουμε αξιώματα σε γυναίκες διότι δεν τις σεβόμαστε. Αυτό είναι σφάλμα. Δεν τους αναθέτουμε αξιώματα όχι γιατί δεν τις*

¹¹⁵ Η σβάστικα είναι πανάρχαιο σταυροειδές σύμβολο,. Αποτελεί ιερό σύμβολο του ινδουισμού, του βουδισμού και ζαϊνισμού ενώ συναντάται και σε άλλους πολιτισμούς όπως στις αρχαίες Ελλάδος, των περσών, κ.α. Στην αρχαία Ελλάδα ήταν σύμβολο του Δία. Ο αγκυλωτός σταυρός, προέρχεται από το γεγονός ότι αποτελείται από τέσσερα - ελληνικά γάμμα (Γ) - γράμματα. Στον δυτικό κόσμο το σύμβολο γνώρισε μια αναβίωση μετά τις ανασκαφές του Σλήμαν στα τέλη του 19^{ου} αι, ο οποίος ανακάλυψε το σύμβολο στην περιοχή της αρχαίας Τροίας και το συνέδεσε με τις αρχαίες μεταναστεύσεις των Πρωτο-ινδοευρωπαίων. Τον συνέδεσε με τις παρόμοιες μορφές που βρέθηκαν σε αρχαία δοχεία στη Γερμανία, και θεωρητικολόγησε ότι ο αγκυλωτός σταυρός ήταν έναν «σημαντικό θρησκευτικό σύμβολο των μακριών προγόνων μας» και ότι συνδέει τους Γερμανικούς, Ελληνικούς και Ινδο-Ιρανούς πολιτισμούς. Μέχρι τις αρχές του 20^{ου} αι. χρησιμοποιήθηκε ευρέως παγκοσμίως και θεωρήθηκε ως σύμβολο καλής τύχης. Η εργασία του Σλήμαν συνδυάστηκε με τα volkishch κινήματα για τους οποίους, ο αγκυλωτός σταυρός ήταν ένα σύμβολο της «άριας» ταυτότητας. Μετά από την υιοθέτησή του από τους ναζί, συνδέθηκε με τον ρατσισμό και το ολοκαύτωμα. Η αρνητική αυτή νοσηματοδότηση από τον ναζισμό και μετά, επισκίασε την αρχαιότερη σημασία του συμβόλου η οποία σχετίζεται, μεταξύ άλλων, και με τον ρου της ζωής. «Σβάστικα», <http://el.wikipedia.org/wiki>, (πρόσβαση στις 16/10/12)

σεβόμαστε ή δεν τις εκτιμούμε, αλλά, αντίθετα, επειδή τις σεβόμαστε υπερβολικά. Θεωρούμε τη γυναίκα όχι ως κατώτερη, αλλά ότι έχει μια τελείως ξεχωριστή αποστολή από τον άνδρα. Γι' αυτό και οφείλει να αφιερώσει όλες της τις ικανότητες και δυνάμεις της για να τις εκπληρώσει» Αυτό βεβαίως δεν σημαίνει ότι οι γυναίκες δεν συμμετείχαν σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινότητας ή σε χώρους παραδοσιακά ανδρικούς.¹¹⁶

Ωστόσο, τα καθήκοντα της γερμανίδας ήταν απόλυτα καθορισμένα. Η γυναίκα ήταν «η Οικογένεια», ενώ ο άνδρας «ο Λαός». Η Γερμανίδα μητέρα είχε την ίδια τιμητική θέση με τον άνδρα-πολεμιστή.¹¹⁷ Αυτή διακινδύνευε το σώμα και τη ζωή της για να φέρει στον κόσμο παιδιά προς χάριν της Πατρίδας, όπως και ο άνδρας διακινδύνευε τη ζωή του στα πεδία των μαχών.

Αν και αποσπάσματα εφημερίδων διακήρυσσαν ότι «δεν νοείται Εθνικοσοσιαλιστικό Πανεπιστήμιο χωρίς την ύπαρξη γυναικών», στην πραγματικότητα οι νέες αποθαρρύνονταν από τη φοίτηση στα Πανεπιστήμια όπως καταδεικνύουν στατιστικές του φοιτητικού πληθυσμού την εποχή της ναζιστικής κυριαρχίας. Άξια σεβασμού δεν ήταν η μορφωμένη γυναίκα καριέρας, αλλά η γυναίκα που προσέφερε πολλά και υγιή παιδιά στην Πατρίδα.

«*Ναζιστική Γερμανία*», <http://el.wikipedia.org/wiki>, (πρόσβαση στις 12/01/13)

¹¹⁶ Γυναίκες δεσμοφύλακες χρησιμοποιούνταν στα γυναικεία στρατόπεδα για την εσωτερική επιτήρηση, ενώ η παρακολούθηση των έγκλειστων στους εξωτερικούς χώρους παρέμενε στην αρμοδιότητα των ανδρών των Ες Ες. «Επίλεκτες» γυναίκες είχαν τη δυνατότητα να θέσουν υποψηφιότητα για τακτικά μέλη των Ες Ες. Το 1942 δημιουργήθηκε το γυναικείο σώμα των Ες Ες, ενώ σε ειδική σχολή εκπαιδεύονταν η θηλυκή ναζιστική ελίτ ως ασυρματίστριες, μηχανικοί κλπ. (www.24grammata.com, e-book/Ο Αδόλφος Χίτλερ και η Εποχή του/ κεφ.13^ο *Γυναίκα και Εθνικοσοσιαλισμός/τα πολλά γυναικεία πρόσωπα του Εθνικοσοσιαλισμού-Οι γυναίκες του Τρίτου Ράιχ*) Η Χάνα Ράιτς (Hanna Reitsch) ήταν διάσημη πιλότος της Λουφτβάφφε. «*Ναζιστική Γερμανία*», <http://el.wikipedia.org/wiki>, (πρόσβαση στις 12/01/13)

¹¹⁷ Ο Χίτλερ μιλούσε με μεγάλο συναισθηματισμό για τη μητέρα του. Διαβεβαίωνε ότι μια φορά και μόνο είχε κλάψει στη ζωή του· όταν πέθανε η μητέρα του. Η φυλετική θεωρία του και οι ιδέες του για τη σύφιλη φανέρωναν την άμυνά του απέναντι στην γενετήσια ορμή και τη νευρωτική εξιδανίκευση της μητρότητας. (Ράιχ, 1974: 77)

Για το ναζιστικό καθεστώς και τον Χίτλερ οι γυναίκες κάθε ηλικίας, όπως, άλλωστε, και οι άνδρες, όφειλαν να θέτουν τη ζωή τους στην υπηρεσία του γερμανικού έθνους κάτω από οποιεσδήποτε συνθήκες. Η πολιτική χειραγώγηση και η στοιχειώδης στρατιωτική αγωγή παρέχονταν ήδη στην πρώιμη παιδική ηλικία. Από το δέκατο έτος της ηλικίας του/της ο νεαρός Γερμανός ή η νεαρή Γερμανίδα εντασσόταν υποχρεωτικά σε διάφορες οργανώσεις, υποδιαιρέσεις του «Εθνικοσοσιαλιστικού Γερμανικού Εργατικού Κόμματος». Σημαντικότερες ήταν η «Χιτλερική Νεολαία» (Hitlerjugend) για τα αγόρια 14-18 ετών, και ο «Σύνδεσμος Γερμανίδων Κορασίδων» (Bund deutscher Mäadel) για τα κορίτσια της ίδιας ηλικίας. «Εθνικοσοσιαλισμός και σχολείο/ Ο ρατσισμός διδασκόταν και στα σχολεία», http://www.ekebi.gr/Fakeloi/fascism/section_b/daily%20routine08.htm, (πρόσβαση στις 26/12/12)

Αφίσα του 1943: «Βοήθησε και εσύ»
Πηγή: http://www.ekebi.gr/Fakeloi/fascism/section_b/daily%20routine10.htm Εθνικοσοσιαλισμός και γυναίκες / άνδρες (πρόσβαση στις 26/12/12)

Αφίσα του 1936: «Ακόμη και εσύ ανήκεις στο φύρερ»
Πηγή: http://www.ekebi.gr/Fakeloi/fascism/section_b/daily%20routine10.htm Εθνικοσοσιαλισμός και γυναίκες / άνδρες (πρόσβαση στις 26/12/12)

Ήδη κατά τη θητεία τους στο «Σύνδεσμο Γερμανίδων Κορασίδων» τα κορίτσια 14-18 ετών προετοιμάζονταν για το μελλοντικό τους ρόλο ως σύζυγοι και μητέρες.

εικ.: 2

εικ.: 3

Πηγή : «Εθνικοσοσιαλισμός και γυναίκες / άνδρες»

http://www.ekebi.gr/Fakeloi/fascism/section_b/daily%20routine10, (πρόσβαση στις 26/12/12)

Τα κορίτσια του «Συνδέσμου Γερμανίδων Κορασίδων» ακολουθούσαν εντατικό πρόγραμμα γυμναστικής για να είναι κατόπιν σε θέση να γεννήσουν υγιή παιδιά.

Η «πρώτη εντολή για την υποχρέωση διατήρησης της σωματικής υγείας» από τα μέλη της Χιτλερικής Νεολαίας και του Συνδέσμου Γερμανίδων Κορασίδων ήταν: *"Το σώμα σου ανήκει στο έθνος σου, γιατί σ' αυτό χρωστάς την ύπαρξή σου, συνεπώς είσαι υπεύθυνος-η απέναντι στο γερμανικό έθνος για το σώμα σου".*

«Εθνικοσοσιαλισμός και γυναίκες / άνδρες».

http://www.ekebi.gr/Fakeloi/fascism/section_b/daily%20routine10.htm, (πρόσβαση στις 26/12/12)

Το θέμα της γυναίκας και η σχέση της με τον εθνικοσοσιαλισμό της Γερμανίας έχει απασχολήσει την επιστημονική κοινότητα. Όπως αναφέρει η Αμαλία Κ. Ηλιάδη στα μέσα της δεκαετίας του 1980 γυναίκες ιστορικοί συμμετείχαν σε δημόσια συζήτηση η οποία είχε ως θέμα το ζήτημα της σχέσης των γυναικών με τον ναζισμό. Στο επίκεντρο τέθηκε το ζήτημα της συνδρομής ή μη των γυναικών στο ναζιστικό καθεστώς. Ορισμένες αναλύσεις υποστήριξαν ότι οι γυναίκες υπήρξαν και αυτές θύματα του ναζισμού και άλλες διατείνονταν ότι οι γυναίκες συγκαταλέγονταν στους θύτες της περιόδου. Δημοσιεύτηκαν, επίσης, μελέτες που προσέγγιζαν τη γυναικεία συνενοχή όχι ως απόρροια των πράξεων των ίδιων των γυναικών, αλλά ως αποτέλεσμα της (δεδομένης) εξάρτησής τους από τους άνδρες και της (βολικής) συμμόρφωσής τους με τις ανδρικές επιλογές, αποδίδοντας τα ναζιστικά εγκλήματα

στην πατριαρχική δομή του καθεστώτος. Αν και οι τοποθετήσεις ήταν πολλές, επικράτησαν δύο αντιτιθέμενες απόψεις, καθορίζοντας λίγο-πολύ το περίγραμμα της συζήτησης, δίνοντας την εντύπωση ότι επρόκειτο για μια αντιπαράθεση ανάμεσα σε Γερμανίδες από τη μία πλευρά, και σε Αμερικανίδες Εβραϊκής καταγωγής, από την άλλη. Αυτές οι δυο διαφορετικές προσεγγίσεις αποτυπώθηκαν σε δύο βιβλία: σε αυτό της Γερμανίδας Γκιζέλα Μποκ για την υποχρεωτική στείρωση την εποχή του εθνικοσοσιαλισμού και σε αυτό της Αμερικανίδας Κλόντια Κουνζ με θέμα τη μητρότητα, την οικογένεια και τη ναζιστική πολιτική.¹¹⁸

Σύμφωνα με την Μποκ, η πολιτική του ναζιστικού καθεστώτος, παρά την αντίθετη ρητορεία του, ήταν κατά των γεννήσεων. Το στοιχείο αυτό θυματοποιούσε, κατά την άποψη της συγγραφέως, όλες ανεξαιρέτως τις γυναίκες αφού έπληττε τη μητρική τους ταυτότητα. Από την άποψη αυτή οι στείρωσεις και οι υποχρεωτικές εκτρώσεις των «ανεπιθύμητων» υπήρξε το αναγκαίο πρώτο βήμα που θα οδηγούσε σύντομα στις μαζικές δολοφονίες και τη γενοκτονία. Η Μποκ διατύπωσε την άποψη ότι οι γυναίκες υπήρξαν τα κύρια θύματα αυτής της πολιτικής (μολονότι οι μισές περίπου από τις 400.000 στείρωσεις αφορούσαν άνδρες) όχι μόνον επειδή η πλειονότητα των γυναικών υπέκυψαν στο χειρουργείο κατά τη διάρκεια της στείρωσης αλλά, κυρίως, επειδή η στέρηση της μητρότητας ήταν, κατά την άποψή της, περισσότερο επώδυνη από τη στέρηση της πατρότητας. Στη λογική αυτή η αναπαραγωγική ναζιστική πολιτική μετέτρεπε τις γυναίκες σε θύματα, αφού τις απειλούσε με στείρωση ή με έκτρωση αν δεν συμμορφώνονταν και δεν αποδέχονταν τους όρους και τον ρόλο τους σχετικά με τη φυλετική καθαρότητα.

Συνεχίζοντας, υποστήριξε ότι οι γυναίκες δεν επωφελήθηκαν από τα προγράμματα των ναζί για ενίσχυση των επιθυμητών γεννήσεων (προγαμιαία δάνεια

¹¹⁸ Τα βιβλία:

- 1) Gisela Bock/«Zwangssterilisation im Nationalsozialismus. Studien zur Rassenpolitik und Frauenpolitik», εκδόσεις Opladen, 1986, *Η υποχρεωτική στείρωση την εποχή του εθνικοσοσιαλισμού ως προάγγελος της γενοκτονίας. Η μητρότητα στο στόχαστρο του ναζιστικού καθεστώτος.*
- 2) Claudia Koonz/ «Mothers in the Fatherland: Women, the Family and Nazi Politics» (St. Martin's Press, Νέα Υόρκη 1986) *Η ευρεία αποδοχή της ναζιστικής πολιτικής για τη μητρότητα*

«Τα Πολλά Γυναικεία Πρόσωπα Του Εθνικοσοσιαλισμού. Οι γυναίκες του Τρίτου Ράιχ/δεύτερο Μέρος, Το φύλο του Ναζισμού.», <http://www.iospress.gr/ios2005/ios20050327a.htm>, Ελευθεροτυπία, 27/3/2005, (πρόσβαση στις 14/01/13)

κ.α.) καθώς υπήρξαν περισσότερο δύσπιστες από τους άνδρες στη ναζιστική προπαγάνδα.

Στον αντίποδα, η Κουνζ, βασισμένη σε διαφορετικές πηγές υποστήριξε ότι η πλειονότητα των γυναικών (όπως και των ανδρών) συνεργάστηκε με το καθεστώς. Θεωρεί ότι οι 3.500.000 γυναίκες που κατείχαν κάποιες θέσεις στις ναζιστικές γυναικείες οργανώσεις δεν μπορεί παρά να συναινούσαν, ως ένα βαθμό τουλάχιστον, στις επιλογές του καθεστώτος.¹¹⁹ Το ίδιο υπεύθυνες, για τη στήριξη και την ενίσχυση του ναζισμού, θεωρεί όχι μόνον αυτές που προσχώρησαν στις γυναικείες ναζιστικές οργανώσεις, αλλά και όσες αποδέχθηκαν τις θέσεις του καθεστώτος για μια ουδέτερη πολιτικά «γυναικεία σφαίρα», μέσα από την οποία ανέλαβαν τη διατήρηση και βελτίωση της φυλής, τονίζοντας, ότι εκατομμύρια γυναίκες ανταποκρίθηκαν στην κοινωνική πολιτική των ναζί, όπως επιβεβαιώνουν οι αυξήσεις των γάμων και των γεννήσεων μετά το 1933.

Ένα άλλο σημείο τριβής, ήταν ο βαθμός και το είδος συμμετοχής και συνενοχής των γυναικών στα εγκλήματα που διαπράχθηκαν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Κατά την Μποκ, επρόκειτο για γυναίκες χωρίς οικογένεια που εκμεταλλεύτηκαν την πολιτική συγκυρία για να βελτιώσουν την επαγγελματική τους θέση. Στη λογική αυτή, η συνεισφορά τους στην πολιτική του ρατσισμού ήταν απόρροια της μίμησης ανδρικών προτύπων.¹²⁰

Άλλο κρίσιμο σημείο αυτής της διαμάχης υπήρξε η σχέση των μεσοπολεμικών γυναικείων οργανώσεων με τον εθνικοσοσιαλισμό την περίοδο της ανόδου του. Αν και ήταν ήδη γνωστή η αποχώρηση των εβραίων γυναικών από την

¹¹⁹ Οι νέες ευκαιρίες δράσης που πρόσφεραν οι Ναζί, ειδικά στους απλούς ανθρώπους στις διάφορες οργανώσεις του κόμματος, δημιούργησε την αίσθηση ότι τους έπαιρναν στα σοβαρά και είχαν μια αξία στην κοινωνία. Με την ανάληψη ενός αξιώματος στις οργανώσεις του Ναζιστικού Κόμματος μπορούσε κάποιος να βελτιώσει την κοινωνική του θέση. Η «κομματική στολή» είχε βαρύνουσα σημασία και «άνοιγε δρόμους» για γρήγορη κοινωνική άνοδο.

«Καθημερινή ζωή και προπαγάνδα στη ναζιστική Γερμανία»

http://www.ekebi.gr/Fakeloi/fascism/section_b/daily%20routine07.htm, (πρόσβαση στις 26/12/12)

¹²⁰ Μεταγενέστερες αναλύσεις κατέδειξαν ότι αυτές οι γυναίκες όχι μόνο συνειδητά επέλεξαν αυτή τη στάση αλλά και ότι η αντιμετώπιση που τους επιφυλάχθηκε μετά τον πόλεμο πρέπει να συναρτηθεί άμεσα με το φύλο τους: οι νικητές του Β' Παγκοσμίου Πολέμου τις τιμώρησαν πολύ ελαφρύτερα από τους άνδρες μη πιστεύοντας ότι οι γυναίκες ήταν δυνατόν να ευθύνονται για τόσο σοβαρά εγκλήματα. Ηλιάδη Αμαλία, *«Ο Αδόλφος Χίτλερ και η Εποχή του/ κεφ.13^ο Γυναίκα και Εθνικοσοσιαλισμός/τα πολλά γυναικεία πρόσωπα του Εθνικοσοσιαλισμού-Οι γυναίκες του Τρίτου Ράιχ»* www.24grammata.com, e-book, (πρόσβαση στις 14/01/13)

Ένωση Γερμανικών Γυναικείων Οργανώσεων (Bund Deutscher Frauenvereine) το 1933, και η σιωπηρή αποδοχή αυτής της αποχώρησης από την πλειονότητα των γυναικείων οργανώσεων της εποχής, η Κουνζ προχώρησε περισσότερο, εντοπίζοντας συγγένειες μεταξύ του φεμινιστικού και του εθνικοσοσιαλιστικού λόγου [όπως για παράδειγμα τη χρήση της έννοιας του «ζωτικού χώρου» (Lebensraum) από τις γυναικείες οργανώσεις της εποχής]. Αναλύοντας την τοποθέτηση των Γερμανίδων, που θεωρούσαν ότι οι ρόλοι των φύλων πρέπει να απορρέουν από τη βιολογική τους διαφορετικότητα, θέση που συμερίζονταν ακόμη και αυτές που συμμετείχαν στο γυναικείο κίνημα, επεσήμανε ότι η τοποθέτηση αυτή διευκόλυνε τις γυναίκες που ταυτίστηκαν με τον ναζισμό να εμφανίσουν τις ακραίες θέσεις τους ως συνέχεια των επεξεργασιών του μεσοπολεμικού γυναικείου κινήματος.

Ανεξάρτητα από το γεγονός της διαμάχης για το κατά πόσον οι γυναίκες πρέπει να συγκαταλέγονται στους θύτες ή στα θύματα του ναζιστικού καθεστώτος κοινός τόπος όλων των ιστορικών, ακόμη και των διαφωνούντων μεταξύ τους, παραμένει η παραδοχή ότι πρωταρχικός στόχος των εθνικοσοσιαλιστών δεν ήταν ο έλεγχος ή/και η καταπίεση των γυναικών, αλλά η δημιουργία μιας νέας ευρωπαϊκής τάξης βασισμένη στη φυλετική ιεραρχία. Έτσι, η φυλή κρίνεται σημαντικότερη από το φύλο και ο ρατσισμός σημαντικότερος από τον σεξισμό.

Η ορθή προσέγγιση, κατά την Ηλιάδη, είναι αυτή που έχει γνώμονα και τις δύο παραμέτρους, τη φυλή και το φύλο, γιατί, πράγματι, κάποιες γυναίκες θεωρήθηκαν φυλετικά ανώτερες και ενισχύθηκαν να ζήσουν όψεις της θηλυκότητάς τους, κάτι που απαγορεύτηκε σε άλλες που θεωρήθηκαν «φυλετικά κατώτερες» όπως οι Εβραίες, οι Τσιγγάνες κ.α. Από την άλλη, στα στρατόπεδα συγκέντρωσης οι άνδρες και οι γυναίκες χωρίζονταν, και οι γυναίκες με μικρά παιδιά και οι έγκυες οδηγούνταν αυτομάτως στο θάνατο.

Αν και η ναζιστική προπαγάνδα αναφερόταν γενικά στη «γυναίκα», τα βιώματα των γυναικών στη Γερμανία ήταν ποικίλα. Οι Γερμανίδες της εποχής της ανόδου του φασισμού δεν αποτελούσαν μια ομοιογενή ομάδα, αλλά διαιρούνταν σε ποικίλες υποκατηγορίες, ανάλογα με την οικονομική και την κοινωνική τους θέση, τις πολιτικές τους πεποιθήσεις κλπ. Έτσι η υπαγωγή τους στην κατηγορία του θύματος ή του θύτη του ναζισμού, που χαρακτήρισε αρχικά τη συζήτηση, θεωρήθηκε ανεπαρκής και υπεραπλουστευτική, ανίκανη να αποτυπώσει την πολύπλοκη πραγματικότητα που βίωσαν οι γυναίκες την εποχή εκείνη. Πρόσφατες μελέτες προσπάθησαν να φωτίσουν τους λόγους που οδήγησαν κάποιες γυναίκες να συνταχθούν με τον ναζισμό ή να

αντιταχθούν απέναντί του, ενώ κάποιες άλλες να τοποθετηθούν «στη γκρίζα ζώνη» κάπου ενδιάμεσα αυτών των «καθαρών» στάσεων.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε, τα τελευταία χρόνια, στην αποσιωπημένη ιστορία των γυναικών εκείνων που συνέβαλαν ενεργητικά στην εδραίωση του ναζιστικού κράτους. Σε αυτή την κατηγορία υπάγονται: 1) οι γυναίκες θεωρητικοί του αντισημιτισμού που εξέδιδαν το ρατσιστικό έντυπο «*Η γερμανίδα αγωνίστρια*», 2) οι γυναίκες που ανέλαβαν να συγκεντρώσουν στοιχεία και ετοίμαζαν τους καταλόγους για τους φυλετικά επιθυμητούς που θα τύγχαναν της υποστήριξης του κράτους, και τους βιολογικά ανεπιθύμητους που θα έπρεπε να στερηθούν 3) οι νοσοκόμες που εργάζονταν στις κλινικές όπου πραγματοποιούνταν οι θανατώσεις των ψυχικά νοσούντων, καθώς και η δολοφονία των αρρώστων (με δηλητηριώδη ένεση ή ασιτία) ήταν στην αρμοδιότητα του νοσηλευτικού προσωπικού 4) οι υπάλληλοι που εργάζονταν σε οργανισμούς κοινής ωφελείας και κατάρτιζαν τους καταλόγους για τους Εβραίους πελάτες.

Στη δεκαετία του 1990, εμφανίστηκαν νεότερες μελέτες που προσπάθησαν να υπερβούν τη διχοτομική πρόσληψη της σχέσης των γυναικών με τον ναζισμό. Νεότερες προσεγγίσεις παρουσιάζουν το εύρος, την ποικιλία αλλά και την αντιφατικότητα των γυναικείων εμπειριών της περιόδου εκείνης ανοίγοντας νέους δρόμους για έρευνα, από τα αποσιωπημένα έμφυλα χαρακτηριστικά των γυναικείων βιωμάτων στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, έως τις ενοχές της κόρης που αναζητά τρόπους να συμφιλιωθεί με το παρελθόν της μητέρας της, τροφοδοτώντας μια συζήτηση που συνεχίζεται ακόμη...

Ηλιάδη Αμαλία, «Ο Αδόλφος Χίτλερ και η Εποχή του/ κεφ.13^ο Γυναίκα και Εθνικοσοσιαλισμός/τα πολλά γυναικεία πρόσωπα του Εθνικοσοσιαλισμού-Οι γυναίκες του Τρίτου Ράιχ», www.24grammata.com, e-book (πρόσβαση στις 14/01/13)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ
3. ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΧΡΥΣΗΣ ΑΥΓΗΣ

σκέφτεσαι να ψηφίσεις Χρυσή Αυγή;

«...Εμείς οι Ελληνίδες, μέλη του Λαϊκού Συνδέσμου, έχοντας βαθύτατη συναισθηση της καταστροφής που επιφέρει το φεμινιστικό πνεύμα της εποχής μας, είμαστε ενάντια σε κάθε λογής διακηρύξεις για την ισότητα των δύο φύλων...»

από τις Θέσεις της Χρυσής Αυγής

«...Η υποτιθέμενη απελευθέρωση της γυναίκας την αποπροσανατόλισε και από την πραγματική ουσία του ύψιστου ρόλου της, την Μητρότητα. Δηλαδή την υποχρέωση και την ύπατη τιμή, να φέρει στον κόσμο και ν' αναθρέψει τα νέα βλαστάρια στον κορμό της Φυλής, ώστε να γεφυρώσει μέσω του παρόντος, το παρελθόν και το μέλλον. Πιστεύουμε ότι η Μητρότητα είναι ένα ιερότατο καθήκον...»

από τις Θέσεις της Χρυσής Αυγής

**η ψήφος σε
όσους θεωρούν
τις γυναίκες
κατώτερα όντα
δεν είναι
αντιμνημονιακή
ψήφος**

Πηγή:<http://www.antinews.gr/wp-content/uploads/2012/04/xrysh-avgh-gynaikes.jpg> (πρόσβαση στις 23/07/12)

Μεθοδολογία

Στο τρίτο κεφάλαιο θα αναφέρω εν τάχει την «ιστορία» της Χ.Α. και θα προσπαθήσω να διαμορφώσω ένα σχήμα της, μέσα από το «φιλτράρισμα» και την «αποκωδικοποίηση» λόγων και κειμένων της, παρουσιάζοντας νοοτροπίες και προθέσεις. Στοχεζόμενη «πώς» και «γιατί», θα συμπεριλάβω την έννοια της άποψης «point of view» και τις δυνατές επεξηγήσεις πάνω στο θέμα της ανόδου της Χ.Α.

Η μεθοδολογία που επέλεξα είναι η ποιοτική ανάλυση περιεχομένου (content analysis) και ανάλυση λόγου (discourse analysis) από αποσπάσματα συνεντεύξεων του αρχηγού και των μελών, και κυρίως μέσα από αποσπάσματα ιδεολογικών κειμένων και άρθρων από τους ιστότοπους της Χρυσής Αυγής, του Ιδεολογικού Μετώπου Γυναικών, της Πράσινης Πτέρυγας και της Αντεπίθεσης που αποτελούν την ιδεολογική έκφραση του κόμματος, των γυναικών, των «οικολόγων» και της νεολαίας του, αντιστοίχως. Στα αποσπάσματα αυτά μελετάται το περιεχόμενο του μηνύματος και ο τρόπος με τον οποίο προσπαθούν να το επικοινωνήσουν στους αποδέκτες.

Η ανάλυση λόγου και περιεχομένου επιλέχθηκε για να καταδειχθεί το επικοινωνιακό τέχνασμα που δημιουργεί η επιλογή λέξεων και εκφράσεων που φορτίζουν συγκινησιακά το ακροατήριο, στοχεύοντας στη δημιουργία φορέων νοημάτων, εύκολα υιοθετούμενων που προσφέρονται τόσο για κατανάλωση όσο και για αναπαραγωγή. Θα δούμε να υπάρχουν κύριες/ βασικές λέξεις (Key words) όπως η «φυλή», το «έθνος» και τα παράγωγά τους, γύρω από τα οποία αναπτύσσονται μια σειρά εθνικιστικά ιδεολογήματα, περί οικογένειας, πολιτισμού, έμφυλων ρόλων.

Ο λόγος της Χ.Α. προσεγγίζεται ως πηγή διαμόρφωσης γνώμης, επιρροής και ιδεολογίας. Μέσα από επιλεκτικά επαναλαμβανόμενες λέξεις και εκφράσεις ο λόγος της Χ.Α. συντελεί στη δημιουργία ενός ετεροφοβικού και ομοφοβικού κλίματος επιδιώκοντας τον αποκλεισμό και τελικά τον εξοβελισμό των ανεπιθύμητων. Θα αποπειραθώ να διακρίνω ανάμεσα στο φανερό περιεχόμενο (manifest content), στα νοήματα δηλαδή που εκφράζονται άμεσα, και στο λανθάνον περιεχόμενο (latent content), αυτό που εννοείται χωρίς να γίνεται άμεσα αντιληπτό. Το λανθάνον περιεχόμενο, θα αποτολμήσω να συμπληρώσω με μια κριτική ανάλυση λόγου¹²¹ ώστε

¹²¹ Η μέθοδος που χρησιμοποιείται κατεξοχήν για την ανίχνευση της ιδεολογίας, δηλαδή όχι μόνον αυτών που λέγονται σε ένα κείμενο αλλά και αυτών που έχουν ειπωθεί αλλού και θεωρούνται δεδομένα. Παπαδοπούλου Μαρία, «Κριτική ανάλυση λόγου – Ποιοτική ανάλυση περιεχομένου. Μια πρόταση συνδυαστικής αξιοποίησης για την ανίχνευση των σχολικών εγχειριδίων για τη γλώσσα»,/ http://mariapapadopoulou.gr/ar8ra_periodika/40.%20Tracing%20ideology%20by%20means%20of%20CDA%20and%20QCA%20in%20textbooks%20for%20literacy.pdf, (πρόσβαση στις 03/03/13)

να ερμηνεύσω αυτά που αποσιωπούνται. Με τον συνδυασμό των παραπάνω μεθόδων θα προσπαθήσω να καταστήσω εμφανή τα ιδεολογικά μηνύματα καταδεικνύοντας ότι, τόσο σε επίπεδο θεωρίας όσο και πρακτικής, η Χ.Α. δεν αποτελεί ένα ακροδεξιό ή φασιστικό κόμμα, αλλά μια ναζιστική οργάνωση η οποία βαδίζει πάνω στα χνάρια του προτύπου της.

Προς επίρρωση των παραπάνω το βίντεο παρουσιάζει αποσπάσματα, «ζωντανά» από τη δράση και τον λόγο της Χ.Α. αναδεικνύοντας τον ολοκληρωτικό χαρακτήρα της, καθώς ο ακραίος ρατσισμός, ο εθνικισμός, η καθαρότητα της φυλής, ο εκθιασμός της μητρότητας στα πλαίσια της εθνικής αναπαραγωγής, ο επιθετικός ανδρισμός που φυσικοποιείται στη σωματική και λεκτική βία, αποτελούν ορισμένες εκφάνσεις της ταύτισής της με τη χιτλερική ιδεολογία και δράση.

Ακολουθώντας τις υποδείξεις του Paul Ricoeur, από τα διαθέσιμα εμπειρικά δεδομένα (κειμένα, βίντεο, συνεντεύξεις) που αποτελούν τα υπαρκτά στοιχεία επιχείρησα να ανασύρω τα ιδεώδη στα οποία ανταποκρίνονται δοκιμάζοντας να επιτύχω μια *διασταυρούμενη αναφορά* ανάμεσα στα γεγονότα του παρελθόντος και την παρατήρηση του παρόντος.¹²² (Ricoeur, 1990: 58)

Λέξεις-κλειδιά : έθνος, φυλή, φύση, μητρότητα, ηγεμονικός ανδρισμός

¹²² Ο συνδυασμός των μεθόδων οδηγεί σε έναν πληρέστερο προσδιορισμό και μια πιο περιεκτική προσέγγιση του ιδεολογικού μηνύματος των κειμένων. Βεβαίως, δεν παραγνωρίζονται και τα μειονεκτήματα: α) το μεγάλο περιθώριο κινήσεων που αφήνουν, μπορεί να εκτρέψει από την πορεία του έναν μη έμπειρο ερευνητή ή να οδηγήσει σε διαφοροποίηση ευρημάτων από διάφορους ερευνητές β) η αποτελεσματικότητα των μεθόδων έγκειται στη γλωσσική και επικοινωνιακή ευαισθησία του κάθε ερευνητή να εντοπίζει και να ανιχνεύει τα ιδεολογικά μορφώματα και στον βαθμό της ανάλυσης που επιθυμεί να προχωρήσει. Ωστόσο, το πλεονέκτημά τους έγκειται στο ότι μπορούν να λειτουργήσουν ευέλικτα και συμπληρωματικά σε αλλά είδη ανάλυσης υπό την έννοια, ότι η σε βάθος ανάλυση των κειμένων μπορεί να δημιουργήσει ένα πρόπλασμα, ένα υλικό, που μπορεί να εξυπηρετήσει την κριτική ή, γενικότερα μιλώντας, την ενίσχυση μιας ιδεολογίας σε κοινωνικό και υποκειμενικό επίπεδο. Επιπλέον, θα λέγαμε ότι τέτοιου τύπου αναλύσεις είναι σημαντικές, στο βαθμό που αποτελούν πρακτικό εργαλείο το οποίο επιτρέπει την ανίχνευση της ποιότητας των ιδεών που διαχέονται ώστε οι αποδέκτες να αποκτήσουν κριτική ικανότητα και να μπορούν να αποκρυπτογραφήσουν τα μηνύματα ως ενεργοί ενσυνείδητοι πολίτες. Παπαδοπούλου Μαρία, *«Κριτική ανάλυση λόγου – Ποιοτική ανάλυση περιεχομένου. Μια πρόταση συνδυαστικής αξιοποίησης για την ανίχνευση των σχολικών εγχειριδίων για τη γλώσσα»*,

http://mariapapadopoulou.gr/ar8ra_periodika/40.%20Tracing%20ideology%20by%20means%20of%20OCDA%20and%20QCA%20in%20textbooks%20for%20literacy.pdf, (πρόσβαση στις 03/03/13)

3. Ελληνικός Εθνικισμός/ Η Περίπτωση της Χρυσής Αυγής

3.1) Ο «βίος» και η «πορεία » της Χρυσής Αυγής μέχρι σήμερα

Ο ελληνικός εθνικισμός εκφράζεται σήμερα, όπως αυτοχαρακτηρίζεται, από το κόμμα του Λαϊκού Συνδέσμου Χρυσή Αυγή (στο εξής Χ.Α.) Το εν λόγω μόρφωμα δεν προϋπήρχε ως κόμμα. Τον Δεκέμβριο του 1980 εμφανίστηκε, για πρώτη φορά, το έντυπο με την ονομασία *Χρυσή Αυγή* έχοντας ως υπεύθυνο τον σημερινό της αρχηγό Νικόλαο Μιχαλολιάκο. Το εξώφυλλο φιλοξενούσε τη σβάστικα μπλεγμένη με άλλα αποκρυφιστικά σύμβολα και σχήματα, ενώ στην ύλη του περιοδικού κυριαρχούσε ο Χίτλερ, επιφανείς συνεργάτες του καθώς και έλληνες δωσίλογοι.¹²³ Οι κατηγορίες περί ναζισμού και παγανισμού αντικρούστηκαν από το έντυπο με την απάντηση ότι *ναζισμός ήταν ο εθνικοσοσιαλισμός της Γερμανίας*, άρα ήταν άτοπο να γίνεται λόγος για Έλληνες ναζιστές.

Επισημαίνεται ότι ο όρος εθνικοσοσιαλισμός δεν υπήρχε στην ελληνική γλώσσα πριν δημιουργηθεί το ναζιστικό κόμμα στη Γερμανία, το NSDAP (*Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei*, Εθνικοσοσιαλιστικό Γερμανικό Εργατικό Κόμμα) καθώς αποτελεί μετάφραση του γερμανικού όρου *Nationalsozialismus*. (Ψαρράς, 2012: 35-36, 38)

Επίσης, παρατίθενται δειγματοληπτικά δύο εξώφυλλα του περιοδικού, αναφορικά με το «άτοπο» των Ελλήνων ναζιστών.

¹²³ Στο περιοδικό αρθρογραφούσε, εκτός από τον ίδιο τον Μιχαλολιάκο και άλλους εθνικοσοσιαλιστές, και ο σημερινός βουλευτής Επικρατείας της Χ.Α. Χρήστος Η. Παππάς, ο οποίος στις 30 Απριλίου 1983 έγραψε έναν ύμνο στον Χίτλερ, για την επέτειο των 38 χρόνων από την πτώση του ναζισμού, αποκαλώντας τον *οραματιστή της νέας Ευρώπης. Στις καρδιές μας φουντώνει η πίστη στα λόγια του Φύρερ “σε μια-δυο γενεές θα μου αποδοθεί δικαιοσύνη... Η Νίκη θα είναι δική μας. Νίκη που θα σημάνει την εθνικοσοσιαλιστική κοσμογονία και τη συντριβή του δηλητηριαστή όλων των λαών: του διεθνή Ιουδαϊσμού...”* (Ψαρράς, 2012: 37)

Περιοδικά "ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ" [Μάι.-Ιούν. 2007 & Ιουλ. 2006].

Πηγή <http://jungle-report.blogspot.gr/2012/03/blog-post.html> (πρόσβαση στις 05/2/2013)

Σε μια από τις προεκλογικές συνεντεύξεις σε ερώτηση του δημοσιογράφου «...έχετε κάποιο θαυμασμό για τον Χίτλερ;» ο Ν. Μιχαλολιάκος είχε απαντήσει: «*Ο Χίτλερ υπήρξε μια σπουδαία ιστορική προσωπικότητας που δεν έχει κριθεί ακόμα από την ιστορία, αλλά σαν Έλληνας το 1941 όταν επετέθη στην Ελλάδα θα τον πολεμούσα και εγώ σαν Έλληνας αν είχα την τιμή να υπηρετήσω ...είναι δυνατόν να λέγονται τέτοια πράγματαπως το ξέρουν αυτό....*»¹²⁴

Συνέντευξη του Ν. ΜΙΧΑΛΟΛΙΑΚΟΥ στο ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ 1/5/12

http://www.youtube.com/watch?v=5eBci7Xcg_s, (πρόσβαση στις 09/02/13)

Σε άλλο μέρος της ίδιας συνέντευξης «...*ο Γεώργιος Παπαδόπουλος υπήρξε ένας έντιμος πολιτικός ηγέτης ο οποίος πέθανε φτωχός και παρέδωσε ένα κράτος*

¹²⁴ Σε ό,τι αφορά στη ναζιστική της ιδεολογία η οργάνωση καταφεύγει σε επίσημες διαψεύσεις, προσπαθώντας να παραπλανήσει την κοινή γνώμη, σε αντίθεση με τα έντυπα και τα ιστολόγια της. Ακολουθώντας τη λεγόμενη «διπλή στρατηγική», η τοποθέτησή της είναι κάθε φορά και διαφορετική, ανάλογα με το ακροατήριό της. Τη στρατηγική αυτή χρησιμοποιούν όλα τα μεγάλα ακροδεξιά κόμματα της Ευρώπης και έγκειται στη διαφοροποίηση «εσωτερικού» και «εξωτερικού» λόγου που προσαρμόζεται σε σχέση με το διαφορετικό «εσωτερικό» ή «εξωτερικό» ακροατήριο. (Ψαρράς, 2012: 87-88, 252)

χωρίς χρέη και σήμερα είναι καταχρεοκοπημένο. Από εκεί και πέρα αν κάποιοι κυνηγήθηκαν για τα φρονήματα τους το καταδικάζω. Αυτό συμβαίνει σε όλα τα καθεστώτα ...και σήμερα τρώει ο κόσμος ξύλο, τρώει και χημικά, τότε έτρωγε μόνο ξύλο...»

(Συνέντευξη του Ν. ΜΙΧΑΛΟΛΙΑΚΟΥ στο ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ 1/5/12

http://www.youtube.com/watch?v=5eBci7Xcg_s, (πρόσβαση στις 09/02/13)

Προσπαθώντας να ισορροπήσει ανάμεσα στον θαυμασμό του για τον Χίτλερ, από τη μια, και στον κίνδυνο να στιγματιστεί ως ναζιστής, από την κοινή γνώμη, από την άλλη, ακροβατεί εν μέσω υπεκφυγών και αντιφάσεων. Η απάντηση «*Ο Χίτλερ δεν έχει κριθεί ακόμα από την Ιστορία*» απευθύνεται στους οπαδούς και τα μέλη του κόμματος, αφήνοντας εμφανώς να εννοηθεί ότι με την πάροδο του χρόνου θα αποδειχθεί ότι οι πραγματικοί καταστροφείς του κόσμου ήταν οι νικητές του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Το μελανό αποτύπωμα που άφησε στο πέρασμά του ο Χίτλερ θα αναστραφεί και η φήμη του θα αποκατασταθεί. Ταυτόχρονα, προσπαθώντας να εδραιώσει το εθνικιστικό του προφίλ, υπερασπιζόμενος μια υπερ-κομματική εθνικοφροσύνη, σπεύδει να συμπληρώσει ότι ως Έλληνας θα τον πολεμούσε το 1941.

Στη συνέχεια, προφανώς, απευθυνόμενος, σε μερίδα της νεολαίας που δεν έχει βιώσει τα τεκταινόμενα την περίοδο της δικτατορίας, άρα μη έχουσα μνήμη, αλλά και σε μερίδα πολιτών που δεν έχει το κατάλληλο μορφωτικό υπόβαθρο ώστε να επεξεργαστεί τις συγκεκριμένες θέσεις, αποπειράται να υποβαθμίσει τη δημοκρατία, συγκρίνοντας τα δύο πολιτεύματα και τις αντίστοιχες περιόδους σε μια τελική προσπάθεια εξωραϊσμού της δικτατορίας. Προβάλλοντας το γεγονός ότι επί Παπαδοπούλου το κράτος δεν είχε χρέη σε αντίθεση με σήμερα που είναι χρεωκοπημένο, προσπαθεί να καλλιεργήσει στη συνείδηση των ευκολόπιστων, ότι η εποχή του εκφυλισμού και της καθολικής πτώσης του βιοτικού επιπέδου συμπίπτει με την ύπαρξη του δημοκρατικού πολιτεύματος. Γνωρίζοντας την απαξίωση του πολιτικού συστήματος από την πλειονότητα των πολιτών, που συμπυκνώνεται στο κλασικό πλέον «*γιατί καλύτεροι είναι οι άλλοι;*», επιχειρεί να υποβιβάσει τη δημοκρατία και τους θεσμούς της. Και για να αποδείξει πόσο επιζήμια για τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι η δημοκρατία επιχειρηματολογεί με το ότι τότε ο κόσμος έτρωγε μόνο ξύλο», ενώ σήμερα «*τρώει και χημικά*». Και «*αν*» (δεν είναι δηλαδή και σίγουρο) κάποιοι κυνηγήθηκαν, όλα τα καθεστώτα το κάνουν. Συνεπώς, κατά τη λογική του αρχηγού, το ξύλο και το κυνηγητό είναι μια δικαιολογημένη φυσιολογική τακτική και αποτελεί γνώρισμα όλων των καθεστώτων. Επειδή λοιπόν

τότε ο κόσμος έτρωγε μόνον ξύλο ενώ σήμερα αντιμετωπίζει και τα χημικά, τεκμαίρεται, κατά τον Ν. Μιχαλολιάκο, ότι η δημοκρατία είναι χειρότερη από τα άλλα είδη πολιτεύματος, και περισσότερο επικίνδυνη για τον πολίτη.

Για τα βασανιστήρια της Χούντας που άφησαν ανεξίτηλα σημάδια στα σώματα και στις ψυχές, δεν γίνεται καμία αναφορά ούτε από τον συνεντευξιαζόμενο αλλά ούτε – σημειωτέον – και από τον συνεντευξιαστή.

Από το 1981 έως το 1984 η εθνικοσοσιαλιστική προπαγάνδα υπήρξε η βασική δραστηριότητα της Χ.Α. Η οργάνωση, εκτός από το περιοδικό εξέδιδε και βιβλία με ανάλογο περιεχόμενο, παραμένοντας στην υπηρεσία της ναζιστικής ιδεολογίας, και αποκλείοντας την ανάμειξή της με την πολιτική. Όπως θα ισχυριστεί ο αρχηγός της, είκοσι χρόνια αργότερα, την εποχή εκείνη η οργάνωση στόχευε στην «*ιδεολογική αναζήτηση*».

Από τα μέσα του 1983 ανακοινώθηκε ο διαχωρισμός του τμήματος εκδόσεων και προπαγάνδας, που διατήρησε το όνομα *Χρυσή Αυγή*, και του Εθνικοσοσιαλιστικού Κινήματος Λαϊκός Σύνδεσμος.¹²⁵ Η πρώτη μαζική εμφάνιση πραγματοποιήθηκε, στα πλαίσια ενός εθνικιστικού κλίματος, στις 10/12/1992 για το όνομα της Μακεδονίας. Μετά την επιτυχή αυτή παρουσία στο συλλαλητήριο, τον Ιανουάριο του 1993 επισημοποίησε την παρουσία του ως «πολιτικό κόμμα»¹²⁶. Η πρώτη συμμετοχή του

¹²⁵ Τα καθήκοντα των μελών του Κινήματος καταγράφονται σε έγγραφο με τον τίτλο «Εκπαιδευτική Τάξη “Πρωτεσίλαος” και είναι τα εξής :

- Πίστη στο καθήκον και φανατισμός για τα ιδανικά
- Τήρηση της πειθαρχίας
- Υπακοή προς τις γραμμές της κίνησης και προσήλωση στην ιεραρχική δομή της
- Πλήρης επιτέλεση των υπευθυνοτήτων
- Καλλιέργεια και διατήρηση πνεύματος ομονοίας, φιλίας, συμπαράστασης και συντροφικότητας. Αποφυγή αντίθετων καταστάσεων που θα οδηγήσουν στη ρήξη του στρατιωτικού συνόλου και στη βέβαιη ποινή.
- Διαχρονική αντίληψη για τη στρατιωτική δομή της οργάνωσης και την τήρηση του μιλιταριστικού πνεύματος σε κάθε μορφή επαφών των ομάδων.
- Συνεχή προσπάθεια, στα πλαίσια της ευγενούς άμιλλας, υπερκέρασης των υπολοίπων στη βελτίωση του γενικού επιπέδου βιοσωματικής, ψυχικής και πνευματικής κατάστασης
- Εξωτερική εμφάνιση ανάλογη με τον σκοπό. Εμφάνιση εξόδου: στολή ολομέλειας. Εμφάνιση επιχειρήσεων: μαύρα άρβυλα, φόρμα εκστρατείας χακί, μαύρη μπλούζα, ζώνη Α.Τ., σάκος, sleeping bag, εσωτερικός ρουχισμός.
- Διαφύλαξη των μυστικών και των θεμάτων της ομάδας ως τα πιο απαραβίαστα ιδανικά προβάλλοντας ακόμη και τη ζωή τους την ίδια ως αντίτιμο της θυσίας.

Το έγγραφο έχει ως επίλογο: *Συναγωνιστή! Αποδέξου τον ρόλο σου ως πολιτικός στρατιώτης, ευθυγράμμισε τη ζωή σου με τη συνεχή πάλη και τον αγώνα, τίμησε την κίνηση και τον Αρχηγό σου, απόκτησε τη φιλοδοξία να φτάσεις σε σθένος και μαχητική οργάνωση τους ηρωικούς νεκρούς φορείς του Εθνικοσοσιαλισμού.* (Ψαρράς, 2012: 42-43)

¹²⁶ Αξίζει να σημειωθεί ότι οι οικονομικοί πόροι για το ξεκίνημα του κινήματος, βρέθηκαν, σύμφωνα με τα λεγόμενα του αρχηγού της, από συναγωνιστή που κέρδισε ένα σημαντικό ποσό και πρόσφερε για τη δημιουργία της ομώνυμης εφημερίδας και του πολιτικού κόμματος. (Ψαρράς, 2012: 69-70)

σε εκλογές ήταν στις ευρωεκλογές στις 12/06/1994.¹²⁷ Στις εκλογές της 9^{ης} Απριλίου 2000 η Χ.Α. δεν συμμετείχε υποστηρίζοντας ότι οι εκλογές είναι «ένας ...χορός δισεκατομμυρίων», «εμείς σαν πολιτικό κίνημα δεν διαθέτουμε ούτε το ένα δέκατο...», «εμείς θα επιλέξουμε και τον τόπο, τον χρόνο και τον τρόπο συμμετοχής μας στα πολιτικά δρώμενα». Το 2009 συμμετείχε στις ευρωεκλογές και στις εθνικές εκλογές όπου έλαβε 23.564 ψήφους (0,46%) και 19.636 ψήφους (0,29%), αντιστοίχως.

Στις δημοτικές εκλογές του 2010 εξέλεξε δημοτικό σύμβουλο στην Αθήνα τον Ν. Μιχαλολιάκο (5,29% με 10.222 ψήφους) καταδεικνύοντας πλέον την επιρροή της στις προβληματικές περιοχές του κέντρου (Κυψέλη, Πατήσια, Κολωνός, Ακαδημία Πλάτωνος). Αυτό ήταν το πρώτο βήμα συμμετοχής στα θεσμικά δρώμενα της πολιτείας, που σφραγίστηκε από τον ναζιστικό χαιρετισμό του Αρχηγού μέσα στην αίθουσα συνεδριάσεων του Δήμου. Στις εκλογές της 6^{ης} Μαΐου 2012 συγκέντρωσε 441.018 ψήφους (6,97%) και τον Ιούνιο 425.099 (6,92%), διαψεύδοντας τις αναλύσεις περί συγκυριακής ανόδου της οργάνωσης, αφού εξέλεξε 18 βουλευτές. Πλέον χρησιμοποιούν τον όρο «εθνικισμός» αντί του «εθνικοσοσιαλισμού» επειδή σύμφωνα με τα λεγόμενά τους «προκαλεί παρανοήσεις». (Ψαρράς, 2012: 40-41, 69, 157, 341, 352, 357-359),

«Χρυσή Αυγή/ Συμμετοχή σε εθνικές και αυτοδιοικητικές εκλογές»,

[http://el.wikipedia.org/wiki/Χρυσή_Αυγή_\(πολιτικό_κόμμα\)](http://el.wikipedia.org/wiki/Χρυσή_Αυγή_(πολιτικό_κόμμα)), (πρόσβαση στις 02/03/13)

3.2) Ο Εθνικισμός της Χ.Α.

Από τον ιστότοπο της *Αντεπίθεσης* του Μετώπου Νεολαίας της Χ.Α. διαβάζουμε: «...**Ο δικός μας ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ είναι πάνω απ' όλα Φυλή, Αίμα, Βιολογική Πραγματικότητα. Δεν εννοείται διάσταση... για την δική μας Κοσμοθεωρία μεταξύ των εννοιών του Έθνους και της Φυλής. Για εμάς απλά Έθνος είναι η ενσυνείδητος Φυλή, που έχει γνώση της αποστολής της και του πεπρωμένου της. Ο δικός μας Εθνικισμός πιστεύει στην Φυσική Κοινότητα και όχι σε ένα σύνολο πολιτών με ατομικά δικαιώματα. Πιστεύει σε ένα σύνολο ανθρώπων με κοινή προπαντός Καταγωγή, από την οποία προκύπτει Γλώσσα και Πολιτισμός,**

¹²⁷ Όπως και για τη δημιουργία της ομώνυμης εφημερίδας, τα χρήματα για την προεκλογική εκστρατεία βρέθηκαν επίσης από συναγωνιστή, που τους έφερε σε επαφή με τυπογραφείο συνοικίας των Αθηνών και κανονίστηκε πολύ χαμηλή τιμή, με την προϋπόθεση ότι τα μέλη της Χ.Α. θα πρόσφεραν προσωπική εργασία στο κόψιμο και το πακετάρισμα των ψηφοδελτίων. (Ψαρράς, 2012: 342)

μεγέθη σεβαστά μόνον μέσα στα πλαίσια της Φυσικής-Βιολογικής πραγματικότητας»

«Ο δικός μας Εθνικισμός», Τρίτη 5 Οκτωβρίου 2010 /http://resistance-hellas.blogspot.gr/2010/10/blog-post_05.html, (πρόσβαση στις 09/02/13)

Υπερτονίζονται οι λέξεις «Εθνος» «Φυλή», «Αίμα», «Καταγωγή», «Γλώσσα», «Πολιτισμός», «Βιολογική Πραγματικότητα» έχοντας κεφαλαίο το πρώτο γράμμα έτσι ώστε να ελκύουν την προσοχή του αναγνώστη με την πρώτη ματιά και να συνοψίζουν τις αξίες της θεωρίας του Εθνικισμού με εύληπτο τρόπο. Η «Φυσική-Βιολογική Πραγματικότητα» δημιουργεί συνειρμική σύνδεση με τη φύση ¹²⁸ ώστε να προετοιμάσει και να πείσει τον αναγνώστη ότι τα ιδεολογήματά της είναι «φυσικά», δηλαδή αναμενόμενα σύμφωνα με τη φυσική τάξη των πραγμάτων. Τονίζεται το βάρος της φυλετικής ιδεολογίας με την ενίσχυση του συγκινησιακού στοιχείου «η ενσυνείδητος Φυλή, που έχει γνώση της αποστολής της και του πεπρωμένου της» καθώς αφήνει να εννοηθεί ότι οι επίγονοι ως φορείς ενός ενδόξου παρελθόντος έχουν το χρέος να το «ξαναζωντανέψουν» και να συνεχίσουν στην ίδια πορεία. *«Ο δικός μας Εθνικισμός πιστεύει στην Φυσική Κοινότητα και όχι σε ένα σύνολο πολιτών με ατομικά δικαιώματα»*. Η πρόταση σε μια πρώτη επιπόλαιη ανάγνωση θα μπορούσε να δημιουργήσει την πλασματική εντύπωση, με τη χρήση της λέξης «Κοινότητα» και την απάρνηση των ατομικών δικαιωμάτων, ότι το «εγώ» υποτάσσεται στο «εμείς», ότι το καλό της κοινότητας υπερτερεί του ατομικού προσπαθώντας να πείσει για μια κατ'επίφαση συλλογικότητα. Η ανάπτυξη όμως της ιδιότητας του πολίτη, σύμφωνα με τον Marshall, εμπεριέχει και το «ατομικό» στοιχείο το οποίο συνθέτουν τα δικαιώματα που είναι απαραίτητα για την ελευθερία του ατόμου-προσωπική ελευθερία, ελευθερία της έκφρασης, της σκέψης και της πίστης, το δικαίωμα της ιδιοκτησίας και της ελεύθερης σύναψης συμβάσεων και της απονομής δικαιοσύνης. (Marshall-Bottomore, 2001: 43) Αρνούνται τη δημοκρατία, καθώς τα ατομικά δικαιώματα των πολιτών αποτελούν μέρος της.

¹²⁸ Μια πολύσημη λέξη που αναφέρεται υπό τη στενή της έννοια στο φυσικό περιβάλλον μέχρι την ευρεία έννοια στο φαινόμενο του φυσικού κόσμου και της ζωής γενικότερα. *«Φύση»*, <http://el.wikipedia.org/wiki>, (πρόσβαση στις 02/03/13)

Ο όρος «Φυσική Κοινότητα» δεν παραπέμπει στην «κοινότητα ως φυσικός χώρος»¹²⁹ αλλά σε νόμους της φύσης, στον βιολογικά ισχυρότερο και τον πλέον προσαρμόσιμο. «...Ο δικός μας ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ είναι πάνω απ' όλα Φυλή, Αίμα, Βιολογική Πραγματικότητα. Δεν εννοείται διάσταση... για την δική μας Κοσμοθεωρία μεταξύ των εννοιών του Έθνους και της Φυλής». Τα άτομα με την ίδια βιολογική και πολιτισμική ταυτότητα οικοδομούν και αποτελούν μια ομάδα, το Έθνος. Το Έθνος και η Φυλή είναι αδιαχώριστα. Προορισμός του Έθνους είναι η διατήρηση της «αμιγούς καθαρότητας». Το Έθνος υποστασιοποιείται στο μόρφωμα του κράτους. Η «Φυσική Κοινότητα» είναι τα άτομα που αποτελούν τον Λαό-Γένος, είναι η ομάδα που έχει δεσμούς αίματος, γλώσσας και καταγωγής. Στα πλαίσια της ομάδας αυτής, που παραλληλίζεται με οργανισμό, τα άτομα έχουν προκαθορισμένους ρόλους με στόχο τη λειτουργία και την αναπαραγωγή της. Ο προορισμός των πολιτών είναι η διατήρηση και η συνέχιση της ύπαρξης ενός «καθαρού κράτους» χωρίς επιμειξίες.

«...Ο Λαϊκός Εθνικισμός_δεν είναι απλά μια πτυχή της Ζωής, αλλά η θέληση για Ζωή, πέρα από κάθε είδους εκφυλισμού, αδυναμίας, και αρρώστιας (σωματικής, πνευματικής, πολιτιστικής).¹³⁰ Για εμάς τους Εθνικιστές η Φυλετική μείξη είναι απαράδεκτη, καθώς οδηγεί σχεδόν πάντοτε σε ανωμαλία, Ψυχική αρρώστια, λόγω του καταστροφικού συνδυασμού κληρονομικών ψυχικών χαρισμάτων, με αποτέλεσμα την καταστροφή της Φύσης του Ανθρώπου. Η Φυλή είναι η έκφραση της Φύσης στο ανθρώπινο πεδίο¹³¹ και «η Ψυχή εστί Φυλή ορώμενη εκ των έσω»,

¹²⁹ Οι συσσωματώσεις ανθρώπων σε οικισμούς, χωριά και πόλεις θεωρείται πως εξυπηρετούν αρχικά τη θεμελιώδη ανάγκη προστασίας από τους φυσικούς καταναγκασμούς (τους περιορισμούς που θέτει το φυσικό περιβάλλον). Είναι δυνατόν να ελεγχθούν σταδιακά από τον άνθρωπο με την επέμβαση του πολιτισμού, δηλαδή της εργασίας του και του επιπέδου της τεχνολογίας που έχει αναπτύξει. Η επέμβαση του ανθρώπου δημιουργεί μια διαλεκτική σχέση με τη φύση που γεννά μια συνεχή αλληλεπίδραση. Αυτή διαμορφώνει μια οικολογική σχέση που μετατρέπει το οικολογικό περιβάλλον σε πολιτισμικό. «Κοινότητα/ Η κοινότητα ως φυσικός χώρος» <http://el.wikipedia.org/wiki/>, (πρόσβαση στις 02/03/13)

¹³⁰ Το «η θέληση για Ζωή πέρα από κάθε είδους εκφυλισμού, αδυναμίας, και αρρώστιας (σωματικής, πνευματικής, πολιτιστικής)» μας φέρνει στο νου το πρόγραμμα Ευθανασίας T-4 (σ. 82-83 της παρούσας εργασίας και υποσημείωση 86)

¹³¹ Η έκφραση «Η Φυλή είναι έκφραση της φύσης στο ανθρώπινο πεδίο» συνοψίζει τη θεωρία του κοινωνικού δαρβινισμού η οποία μεταφέρει τη θεωρία του Καρόλου Δαρβίνου, περί επιβίωσης του καταλληλότερου και ισχυρότερου, και στις ανθρώπινες κοινωνίες. Ο Χέρμπερτ Σπένσερ, ένας από τους γνωστότερους πρεσβευτές του Κοινωνικού Δαρβινισμού παρομοίαζε την κοινωνία με έναν ζωντανό οργανισμό αποτελούμενο από όργανα-θεσμούς που εξασφαλίζουν την επιβίωση, κάνοντας γόνιμο το πεδίο για μετέπειτα συγκρίσεις των φυσικών δομών με τις κοινωνικές. Χαρακτηριστικό κομμάτι του έργου του είναι η ιδέα, ότι η κυβέρνηση δεν πρέπει να παρεμβαίνει στις φυσικές διεργασίες της εξέλιξης στην κοινωνία χρηματοδοτώντας και προστατεύοντας τους φτωχούς και

όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ο Αλφρέδος Ρόζενμπεργκ. Συνεπώς, πιστεύουμε ότι όχι μόνο είναι απαραίτητο να διατηρηθεί ο φυλετικός χαρακτήρας κάθε Λαού, αλλά και με κατάλληλα μέτρα να βελτιωθούν, ώστε η Λαϊκή Κοινότητα, όχι μόνο να βελτιωθεί, αλλά και να τελειοποιηθεί.¹³² Σε αυτό το σημείο, θα αναλύσω και τι επιδιώκουν οι εβραίοι, μέσω της Παγκοσμιοποίησης. Αυτό που επιδιώκουν λοιπόν δεν είναι παρά η καταστροφή των Φυλών, μέσω της ανάμειξής τους, ώστε να δημιουργηθούν άτομα ανίκανα, δίχως μέλλον και με τελικό σκοπό την καταστροφή της ανθρωπότητας.»

*«Πολεμώντας τον Λαϊκό Εθνικισμό, πολεμών τη Φυσική Τάξη»/
[http://resistance-hellas.blogspot.gr/2012_01_01_archive.html/](http://resistance-hellas.blogspot.gr/2012_01_01_archive.html) Πέμπτη, Ιανουαρίου 05 2012, (πρόσβαση στις 23/01//13)*

Οι νέοι πρέπει να γαλουχηθούν με την ιδεολογία περί «καθαρής φυλής». Και όταν λέμε καθαρή φυλή εννοούμε *«την αποτίναξη στοιχείων ξένων, αταίριαστων προς τη φύση και τις παραδόσεις μας. Δεν είναι ανθρωπισμός να επικροτούμε το γάμο ενός λευκού με μια νέγρα, γιατί απλά το παιδί που θα γεννηθεί θα έχει διαφορετικές γενετικές πληροφορίες και θα βρίσκεται εν μέσω δυο διαφορετικών πολιτιστικών, κοινωνικών, φυλετικών επιδράσεων. Αυτό δημιουργεί μελλοντικά αξεπέραστες δυσκολίες.(...) Η επιστήμη έχει παραδεχθεί ότι από συγκεκριμένες μετρήσεις έχει προκύψει πως οι μιγάδες έχουν το μεγαλύτερο ποσοστό ψυχικών παθήσεων.»* [απόσπασμα από το βιβλίο του Ν. Μιχαλολιάκου, *Εχθροί του Καθεστώτος*, Αθήνα 2000, σ. 45 (Ψαρράς, 2012: 70)]

Ο εθνικισμός ταυτίζεται με την ίδια τη ζωή καθώς ο εθνικιστής ταυτίζεται με τον πνευματικά και σωματικά υγιή. Η εθνικιστική ανησυχία για την φυλετική ομοιογένεια πηγάζει από «επιστημονικές» μετρήσεις που «αποδεικνύουν» ότι οι απόγονοι μεικτών γάμων, θα είναι αναπόφευκτα, λόγω των διαφορετικών βιολογικών και ψυχολογικών χαρακτηριστικών που θα μεταφερθούν μέσω της

αδυνάτους, καθώς έτσι διαστρεβλώνεται η ροή της επιβίωσης των ισχυρότερων και πλουσίων που θα δημιουργήσουν τελικά υγιέστερες κοινωνικές δομές. Επηρεασμένος από τις πολιτικές και οικονομικές θεωρίες του Τόμας Μάλθους που ήθελαν τον τερματισμό των φιλανθρωπιών, ώστε να επέλθει η διαίωνιση των περισσότερο προσαρμοσμένων, και από το ευρύτερο κλίμα του ακμάζοντα καπιταλισμού στην Αγγλία, ο Σπένσερ προώθησε σε μεγάλο βαθμό τις ιδέες του Κοινωνικού Δαρβινισμού που λειτούργησε σαν ένα ιδεολογικό πλαίσιο-άλλοθι για τα πολλαπλά αποικιοκρατικά ταξίδια των Δυτικών της εποχής.

«Κοινωνικός δαρβινισμός», <http://el.wikipedia.org/wiki>, (πρόσβαση στις 23/01/13)

¹³² Το «είναι απαραίτητο να διατηρηθεί ο φυλετικός χαρακτήρας κάθε Λαού, αλλά και με κατάλληλα μέτρα να βελτιωθούν, ώστε η Λαϊκή Κοινότητα, όχι μόνο να βελτιωθεί, αλλά και να τελειοποιηθεί» περιγράφει τη θεωρία του υπερανθρώπου (σ.102-103 της παρούσας εργασίας)

κληρονομικότητας, άτομα σωματικά και ψυχικά άρρωστα. Η επίκληση της «επιστημονικής» εγκυρότητας πείθει και φοβίζει τον ανυποψίαστο αναγνώστη για το τι μέλλει γενέσθαι στην περίπτωση της φυλετικής επιμειξίας και γίνεται περισσότερο εμφαντική καθώς ερμηνεύεται με όρους συνωμοσιολογίας. Οι εβραίοι σχεδιάζουν και κατευθύνουν τα πάντα. Κάθε φυλετική επιμειξία, που ισοδυναμεί με αρρώστια, είναι η μέθοδος της εβραϊκής συνωμοσίας για να καταστραφούν οι φυλές. Για αυτό είναι επιτακτική ανάγκη να διαφυλαχτεί η φυλετική καθαρότητα.

3.3) Το κεφάλαιο και η Χ.Α.

«Ο δικός μας Εθνικισμός δεν πιστεύει στην κυριαρχία του πλούτου και σε καμία κατ' ευφημισμόν «ελεύθερη» οικονομία. Η ευημερία του λαού σίγουρα αποτελεί και σκοπό και αγαθό, ποτέ όμως αυτοσκοπό και αναγκαιότητα που επιβάλλεται. Δεν πιστεύουμε στην κοινωνική ανισότητα, ούτε ότι το χρήμα πρέπει να αποτελεί το κριτήριο με το οποίο ιεραρχούνται τα πάντα σε μία κοινωνία»

«Ο δικός μας Εθνικισμός», Τρίτη 5 Οκτωβρίου 2010, http://resistance-hellas.blogspot.gr/2010/10/blog-post_05.html, (πρόσβαση στις 09/02/13)

Η οργάνωση χαρακτηρίζεται ως αντισυστημική. Ως σύστημα θεωρεί τόσο τον καπιταλισμό όσο και τον σοσιαλισμό. Στα πλαίσια μιας γενικόλογης αρνητικής κριτικής χρησιμοποιεί μια κενή περιεχομένου επαναστατική φρασεολογία που αυτοαναιρείται καθώς η ευημερία του λαού από τη μια είναι σκοπός, αλλά όχι αναγκαιότητα που επιβάλλεται. Η αναγκαιότητα όμως είναι η κινητήρια δύναμη για την επίτευξη ενός σκοπού και η ευημερία των λαών, όπως έχει καταδείξει η ιστορία, δεν χαρίζεται αλλά κατακτιέται και μάλιστα με θυσίες.

«Δεν πιστεύουμε στην κοινωνική ανισότητα». Τι εννοούν; Ότι δεν υπάρχει; Αν ναι, είναι εκτός πραγματικότητας. Αν όχι, πως θα αντιμετωπισθεί η ανισότητα όταν η ευημερία του λαού δεν αποτελεί αυτοσκοπό; Παρακολουθούμε μια φρασεολογία που κινείται μεταξύ εντυπωσιασμού και παραπλάνησης χωρίς να έχει να επιδείξει κάτι απτό. Για παράδειγμα ποιο οικονομικό μοντέλο αντιπροτείνει. Το χρήμα δεν αποτελεί κριτήριο ιεράρχησης σε μια κοινωνία. Άλλες, υψηλότερες έννοιες είναι σημαντικότερες όπως η Φυλή, η Πατρίδα. Πρέπει δηλαδή, να είμαστε υπερήφανοι που είμαστε Έλληνες. Αυτό από μόνο του, το ότι ανήκουμε στην άρια φυλή, μας κατατάσσει στην υψηλότερη βαθμίδα της ιεραρχίας, ανεξάρτητα από την ύπαρξη του άνισου βιοτικού επιπέδου ανάμεσα στους πολίτες.

Η επίμονη προσπάθεια εμπέδωσης της φυλετικής διχοτόμησης στοχεύει στην αδρανοποίηση οποιασδήποτε αντίδρασης. Η εμμονή σε αυτή έχει ως σκοπό την επικάλυψη, υπό τον μανδύα της φυλετικής ανωτερότητας, την αποσόβηση των διαφορών στο εσωτερικό των κοινωνιών, δημιουργώντας μια κατ' επίφαση «ισότητα» που εξαντλείται στα όρια της ηγεμονίας του φυλετικού εθνικισμού.

Ο ίδιος ο αρχηγός δηλώνει «αντικαπιταλιστής» **«βεβαίως είμαι αντικαπιταλιστής ... είμαι αντικαπιταλιστής για την πατρίδα»¹³³**

«Συνέντευξη του Ν. ΜΙΧΑΛΟΛΙΑΚΟΥ στο ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ».

1/5/12 /http://www.youtube.com/watch?v=5eBci7Xcg_s, (πρόσβαση στις 09/02/13)

Υπενθυμίζεται ότι η Χ.Α., στη διάρκεια της συζήτησης για τον προϋπολογισμό, δια στόματος Γ. Γερμενή, τάχθηκε κατά της φορολογίας των υπό ελληνική σημαία πλοίων και υπέρ της παροχής επιπλέον κινήτρων στους εφοπλιστές ώστε να προσλαμβάνουν ελληνικά πληρώματα (!)

«Κατά της φορολόγησης των εφοπλιστών η Χρυσή Αυγή».

http://www.lifo.gr/nw/politics/18677_ (πρόσβαση στις 06/02/2013)

Οι δεσμοί της οργάνωσης με το κεφάλαιο, παρ όλη τη ρητορεία της περί της προστασίας των οικονομικά αδυνάτων, αναδεικνύεται, μεταξύ άλλων και από την αρθρογραφία της, στην οποία υμνείται ο Αριστοτέλης Ωνάσης, και αναφέρεται ότι είχε οικονομικούς αντιπάλους, εταιρείες σιωνιστικών συμφερόντων.

Ο Η. Παναγιώταρος διαφώνησε με την ίδρυση πλωτού μουσείου, με το επιχείρημα ότι το δημόσιο «καταστρέφει ό,τι δωρεά απλώς του γίνεται και δεν το έχει αποκτήσει με κόπο». Θα μπορούσε το μουσείο να κάνει πολύ καλή δουλειά ευρισκόμενο στα χέρια του Ιδρύματος Λάτση.

¹³³ Σύμφωνα με την εφημερίδα «*Έθνος της Κυριακής*», στις 18 Νοεμβρίου 2012 (σελ. 24) σε άρθρο του Κώστα Νικολαΐδη αναφέρεται ότι ο Ν. Μιχαλολιάκος το 2011 δήλωσε ακαθάριστα έσοδα 103.000 ευρώ από ατομική επιχείρηση (έκδοση εντύπων και εφημερίδες). Ταυτόχρονα όμως, ενέγραψε υψηλές δαπάνες για την άσκηση της επαγγελματικής του δραστηριότητας με αποτέλεσμα να φορολογηθεί για 23.000 ευρώ.

Ακόμα, μετέχει στο διοικητικό συμβούλιο του ξενοδοχείου *New Dream* στην πλατεία Αττικής, μαζί με τη σύζυγό του Ελένη Ζαρούλια (επίσης βουλευτή της Χ.Α.) και συγγενείς της. Αν και το ξενοδοχείο λειτουργεί από το 2000 υποβάλλει μηδενικές δηλώσεις ΦΠΑ αν και οι υπηρεσίες που παρέχει υπάγονται σε ΦΠΑ και συνεπώς εισπράττει ΦΠΑ από τους πελάτες του. Για δώδεκα συνεχή έτη το ξενοδοχείο εμφανίζεται να μην εισπράττει ΦΠΑ από παροχή υπηρεσιών, συνεπώς να μην αποδίδει και ΦΠΑ. Η εξήγηση που θα μπορούσε κάποιος να δώσει είναι ότι το ξενοδοχείο δεν εκδίδει αποδείξεις. Πράγμα που συνιστά φορολογική παράβαση.

Το καλοκαίρι του 2012 υπερψήφισε ειδική ρύθμιση για την οικονομική διευκόλυνση των ΠΑΕ με την ευχή να έχει ανάλογη θετική αντιμετώπιση και ο απλός φορολογούμενος.

Κατά τη συγχώνευση της τράπεζας Πειραιώς με την ΑΤΕ, οι βουλευτές της Χ.Α. δεν συνυπέγραψαν αίτημα της αντιπολίτευσης για σύγκληση της Επιτροπής Οικονομικών Υποθέσεων στις αρχές Αυγούστου 2012.

Στην απεργία των εργαζομένων της Ελληνικής Χαλυβουργίας στον Ασπρόπυργο, η τοπική οργάνωση της Χ.Α. στη Μαγνησία, είχε υποστηρίξει τον επιχειρηματία της Χαλυβουργίας, θεωρώντας εύλογες τις απαιτήσεις του και είχε προτείνει «*συμβιβασμό των διαφόρων συμφερόντων προς όφελος εργοδοτών και εργαζομένων*» το οποίο θα εξασφάλιζε η «*ανάπτυξη ενός εθνικιστικού συνδικαλιστικού κινήματος*». ¹³⁴ (Ψαρράς, 2012: 391-392, 407-409)

3α. «Ελληνικό Έθνος», «Ελληνική Φυλή», «Ελληνική Οικογένεια»

3αα) ελληνική φυλετική και εθνική υπεροχή

Από την «Ιδεολογική Βιβλιοθήκη του Μετώπου Γυναικών» διαβάζουμε: ***«Η Φυλή αποτελεί υπέρτατη Αξία του Κινήματός μας. Αυτή καθορίζει την έννοια της εθνικότητας. Κάθε προσπάθεια ισοπέδωσης, ταύτισης ή ανάμειξης των ανθρωπίνων φυλών μας βρίσκει αντίθετους. Αυτή η θέση μας έναντι της Φυλής μάς διαφοροποιεί καίρια από τους παντός είδους «εθνικόφρονες».***

«Αγάπα τη Φυλή σου», <http://ideology-studies.blogspot.gr/search/label/ΦΥΛΕΤΙΣΜΟΣ>, (πρόσβαση στις 29/01/13)

Η εισαγωγή στο κείμενο με κεφαλαία «Φ» και «Α» στις λέξεις «φυλή» και «αξία» αντιστοίχως προδιαθέτουν τον αναγνώστη για την ύψιστη σημασία που αποδίδουν στη φυλή και οι γυναίκες της Χ.Α. Όπως και στον ναζισμό, η φυλή αποτελεί την υπέρτατη αξία της οργάνωσης και είναι ο κεντρικός άξονας γύρω από τον οποίο περιστρέφονται οι θέσεις της. Άλλωστε το Κίνημα σπεύδει να διευκρινίσει ότι η φυλετική ιδεολογία είναι αυτή που το διαφοροποιεί από άλλα ακροδεξιά μορφώματα.

¹³⁴ Από αυτό το φασιστικής έμπνευσης κορπορατιστικό σχήμα συνδικαλισμού η οργάνωση μεταπήδησε στην κατεύθυνση του υπερασπιστή των εργατικών συμφερόντων, καθώς διαπίστωσε ότι θα μπορούσε να επενδύσει στην ένδεια του κόσμου για να κερδίσει μερίδα των ψηφοφόρων. Έτσι, δύο μήνες μετά, στις 17.02.12, επισκέφτηκε τους απεργούς της Χαλυβουργίας προσπαθώντας να προβάλει ένα φιλολαϊκό προφίλ. (Ψαρράς, 2012: 391)

«Έτσι, η αντίθεσή μας στην (λαθρο)μετανάστευση δεν έγκειται μόνον στις παρενέργειες που αυτή προκαλεί (εγκληματικότητα και τα συναφή). Προτεραιότητα για μας αποτελεί η αποφυγή της φυλετικής αλλοίωσης του πληθυσμού.Είμαστε ενάντιοι σε κάθε είδους διεθνισμό που ισοπεδώνει την ποικιλομορφία και την διαφορετικότητα των εθνών, των φυλών και των πολιτισμών»

«Αγάπα τη Φυλή σου», <http://ideology-studies.blogspot.gr/search/label/ΦΥΛΕΤΙΣΜΟΣ>, (πρόσβαση στις 29/01/13)

Τα μηνύματα εδώ είναι πολλά: Οι μετανάστες, είναι εκ προοιμίου επικίνδυνοι για όλα τα δεινά της ελληνικής κοινωνίας (*εγκληματικότητα και τα συναφή*) αλλά κατά κύριο λόγο, είναι επικίνδυνοι για την αλλοίωση του ελληνικού πληθυσμού μέσω της επιμειξίας. Χρησιμοποιώντας επιδέξια τις λέξεις εμφανίζονται ως υποστηρικτές του εθνοπλουραλισμού που σέβονται το δικαίωμα στη διαφορά, ενάντιοι στην «ισοπέδωση της ποικιλομορφίας και της διαφορετικότητας των εθνών των φυλών και των πολιτισμών», προσπαθώντας να παραπλανήσει τον αναγνώστη/στρια. Στην ουσία περιγράφει την ετερόφιλη μορφή ρατσισμού, τον διαφοριστικό ρατσισμό, (όπως αναφέρεται στη σελίδα 29, παράγραφος γ' του Α' κεφαλαίου), σύμφωνα με τον οποίο η προβολή του δικαιώματος στη διαφορά στην ουσία περιχαράκωνει «τους διαφορετικούς» ως μη αφομοιώσιμους.

Χρησιμοποιείται η λέξη «(λάθρο)μετανάστες» αντί για «μετανάστες» για να τονιστεί η αρνητική νοηματόδοση του υποκειμένου, στοχεύοντας στη θυμική σύνδεση του μετανάστη με την ανομία και την έκνομη συμπεριφορά. Το καθεστώς εκμετάλλευσης και οι παρανομίες των Ελλήνων, τόσο του μπλε όσο και του λευκού κολάρου, είναι μια αόρατη πραγματικότητα για την Χ.Α.

«Φυλετισμός κατά μια πρώτη ματιά είναι η ιδέα ότι μια κοινωνία πρέπει να μείνει προσηλωμένη με σεβασμό σε ορισμένους δεσμούς αίματος και γονιδίων που καθορίζουν τα εξωτερικά, δηλαδή τα βιολογικά χαρακτηριστικά της. Η σημασία του όμως δεν περιορίζεται μόνο ως προς τα εξωτερικά χαρακτηριστικά ενός λαού,(...) ο φυλετισμός στη βαθύτερη του έννοια(...) σημαίνει σεβασμό στην παράδοση, στην πολιτιστική παράδοση και στην ιστορία της φυλής.»¹³⁵

«Ο φυλετιστής είναι πάντα αγωνιστής», <http://ideology-studies.blogspot.gr/search/label/ΦΥΛΕΤΙΣΜΟΣ>, (πρόσβαση στις 29/01/13)

¹³⁵ Ας θυμηθούμε το σύνθημα των χρυσαυγιτών «Δεν θα γίνεις Έλληνας ποτέ Αλβανέ» στον αγώνα Λιθουανίας-Ελλάδος, που έθετε υπό αμφισβήτηση την ελληνική υπηκοότητα του Σωτήρη Νίνη. *«Σε ποιόν φώναζαν «Δεν θα γίνεις Έλληνας ποτέ, Αλβανέ, Αλβανέ»;*, Τρίτη 18 Σεπτεμβρίου 2012 http://borioirotika.blogspot.gr/2012/09/blog-post_5712.html, (πρόσβαση στις 08/02/13)

Επειδή οι πολυπολιτισμικές κοινωνίες αποτελούν πλέον ένα υπαρκτό γεγονός, επειδή η βιολογική επιστήμη έχει προοδεύσει και ο κοινωνικός δαρβινισμός έχει τεθεί υπό αμφισβήτηση, η φυλετική διαφοροποίηση, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, επεκτείνεται και στις ανυπέβλητες πολιτισμικές διαφορές. Την κατωτερότητα του μετανάστη ως αποτέλεσμα της πολιτισμικής του διαφοράς, της «καθυστερήσής του».

«..ο φυλετισμός(...) είναι μια κοσμοθεωρία, που στηρίζεται στο σεβασμό των φυσικών νόμων(...) Ο φυλετιστής πιστεύει στην καθαρότητα της φυλής του γιατί γνωρίζει πως μόνο σε μια τέτοια κοινωνία θα υπάρχει αληθινή κοινωνική πρόοδος και άνθιση σ' όλους τους τομείς της. Μόνο μέσα σε μια καθαρά φυλετική κοινωνία είναι δυνατό να υπάρξει αληθινή ασφάλεια και πλήρης εξασθένιση της βίας. Ο φυλετιστής δεν είναι ρατσιστής, απλώς αναγκάζεται να γίνει ρατσιστής, όταν βλέπει την κοινωνία του να πνίγεται στο βόθρο του διεθνισμού.»

« Ο φυλετιστής είναι πάντα αγωνιστής»

<http://ideology-studies.blogspot.gr/search/label/ΦΥΛΕΤΙΣΜΟΣ>, (πρόσβαση στις 29/01/13)

Μεγαλοστομίες με ασαφές περιεχόμενο (αληθινή κοινωνική πρόοδος, άνθιση σ' όλους τους τομείς της) σε μια προσπάθεια έλξης και προσέλκυσης. Με εκφράσεις εντυπωσιασμού «αληθινή ασφάλεια και πλήρης εξασθένιση της βίας» η Χ.Α. προσπαθεί να γοητεύσει τον/την ευκολόπιστο/η θεατή-ακροατή/άτρια εμφανιζόμενη ως εγγυήτρια της ασφάλειας και της ευημερίας. Η πρόοδος και η τάξη ταυτίζεται με τη φυλετική κοινωνία, χωρίς να αναλύεται και να διευκρινίζεται το «πώς» και «από ποιούς» θα επιτευχθεί κάτι τέτοιο. Ο «σεβασμός των φυσικών νόμων» επαναφέρει την αποδοχή της θεωρίας του κοινωνικού δαρβινισμού.¹³⁶ Στην προκειμένη περίπτωση ο Λευκός είναι ο ικανότερος και ο ισχυρότερος. Αν αυτό γίνει αποδεκτό από τους αλλόφυλους θα υπάρξει ασφάλεια και γαλήνη. Στη φυλετική κοινωνία (βλ. απαρτχάιντ Νοτίου Αφρικής) κάθε φυλή γνωρίζει και αποδέχεται όχι μόνο τη θέση της, θέση που προσδιορίζει τις υποχρεώσεις και δικαιώματά της, αλλά αναγνωρίζει και τη θέση των υπολοίπων φυλών. Στην πράξη αυτό σημαίνει, πως όταν κάθε φυλή συμβιβάζεται με τη θέση που της έχει αποδοθεί, ελαχιστοποιείται η πιθανότητα

¹³⁶ Άλλος εκπρόσωπος του Κοινωνικού Δαρβινισμού είναι ο Φράνσις Γκάλτον, ο οποίος θέλησε να προωθήσει την εξυγίανση της κοινωνίας. Θεωρώντας ότι καταλυτικό ρόλο στα χαρακτηριστικά και τις ικανότητες των ανθρώπων διαδραματίζει η κληρονομικότητα, το 1883 εισήγαγε τον όρο *ευγονική* με τον οποίο υποστήριξε την επιλεκτική αναπαραγωγή μόνο των ικανών, ώστε να διαιωνιστεί η ομάδα των ανθρώπων που φαίνεται περισσότερο προσαρμοσμένη στις κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες. «κοινωνικός δαρβινισμός», <http://el.wikipedia.org/wiki>, (πρόσβαση στις 23/01/13)

αντίδρασης. Δι' αυτού του τρόπου εξασφαλίζεται η γαλήνη και η ασφάλεια και έτσι «επιτυγχάνεται» η άνθηση σε όλους τους τομείς της κοινωνίας.

«Ο φυλετιστής δεν είναι ρατσιστής, απλώς αναγκάζεται να γίνει ρατσιστής όταν βλέπει την κοινωνία του να πνίγεται στο βόθρο του διεθνισμού.» Επιχειρώντας να εξωραΐσει τις βίαιες ρατσιστικές συμπεριφορές της η Χ.Α. επιρρίπτει τις ευθύνες όχι στους ρατσιστές αλλά σε αυτούς που τους αναγκάζουν να γίνουν. Σε μια απόπειρα αποποίησης ευθυνών αντιστρέφει τους ρόλους και ο θύτης προβάλλεται ως θύμα. Η Χ.Α. εμμέσως πλην σαφώς μετακυλύει την ευθύνη για τις βιαιοπραγίες στους μετανάστες.¹³⁷ Υποτίθεται, ότι η βίαιη αντίδραση της οργάνωσης αποτελεί «απάντηση» στην παρανομία και την εγκληματικότητα τους. Στην πραγματικότητα επιθυμεί να συνειδητοποιήσουν οι μετανάστες το κόστος που έχει γι' αυτούς η παραβίαση των ορίων της υπεροχής των γηγενών.

Ο διεθνισμός που συνεπάγεται έννοιες διεθνούς αλληλεγγύης, συνεννόησης, εξάλειψης προκαταλήψεων, ισοδυναμεί για τη Χ.Α. με βόθρο, αφού οι λευκοί θα διαβρωθούν και θα εξαφανιστούν από τους έχοντες διαφορετικό DNA οι οποίοι θα δημιουργήσουν ένα μολυσμένο φυλετικά, παρηκμασμένο γένος.¹³⁸

¹³⁷ Η άρνηση των εγκλημάτων και των διώξεων είναι στα μάτια τους ανάλογη με την αμφισβήτηση των εγκλημάτων του προτύπου τους, του γερμανικού εθνικοσοσιαλισμού. Με την ίδια συλλογιστική που αρνούνται το Ολοκαύτωμα έτσι και τώρα τα θύματα των ρατσιστικών πογκρόμ δεν είναι οι μετανάστες αλλά οι «αγωνιστές» της Χ.Α. που συκοφαντούνται από το σύστημα (Ψαρράς, 2011: 175-176)

¹³⁸ Λόγω της γενικότητας και της μη επιστημονικής του τεκμηρίωσης, ο Κοινωνικός Δαρβινισμός χρησιμοποιήθηκε κατά το δοκούν για διαφορετικές σκοπιμότητες, όπως την περίοδο ακμής του καπιταλισμού του *laissez-faire* και του περιορισμού της κρατικής παρέμβασης, θεμελιώνοντας τον άκρατο ατομικισμό. Παράλληλα, εφόσον οι ιμπεριαλιστικές τακτικές είναι στενά συνδεδεμένες με την αντίληψη ότι ο ισχυρότερος επιβάλλεται με επεκτατικούς πολέμους και τη διάδοση του πολιτισμού του, είναι κατανοητό ότι ο Κοινωνικός Δαρβινισμός τροφοδότησε και υποστήριξε τις αποικιοκρατικές τάσεις των περασμένων αιώνων, αλλά και σύγχρονες ιμπεριαλιστικές επιχειρήσεις. Επίσης, η σχέση του κοινωνικού δαρβινισμού με την ευγονική αποτέλεσε πρόσφορο έδαφος, πάνω στο οποίο αναπτύχθηκαν οι ναζιστικές αντιλήψεις που στόχευαν στη διαιώνιση της άριας φυλής και στη γενοκτονία άλλων, λιγότερο ισχυρών, στο πολιτικό προσκήνιο. Το προφανές επιστημονικό σφάλμα της θεωρίας του Κοινωνικού Δαρβινισμού είναι ότι παραγνωρίζει το ρόλο της ανατροφής και της εκπαίδευσης όσον αφορά στις διαφορές και στις ανισότητες στις ανθρώπινες κοινωνίες. Σύμφωνα με τη θεωρία, οι λύσεις (βασισμένες στην ιδέα του κληρονομικού ντετερμινισμού) που δίδονται για αυτές τις ανισότητες δεν περιλαμβάνουν την αρωγή και την παιδεία, ώστε να επωφεληθούν οι κοινωνικά και οικονομικά υποδεέστεροι, αλλά βασίζονται σε μεθόδους σκληρές, όπως είναι η ευγονική (που περιλαμβάνει τη στείρωση) και ο επεκτατισμός. Στο έργο του Δαρβίνου δεν συναντάμε ποτέ την ιδέα της *προόδου*, καθώς δεν είχε την πρόθεση να δημιουργήσει μια θεωρία που θα αφορά τις κοινωνικές δομές, αλλά στόχευε αποκλειστικά στη μελέτη της βιολογικής εξέλιξης. Ακόμη και αν αναγνωρίζεται η μεταβίβαση στοιχείων από γενιά σε γενιά, τα στοιχεία αυτά αφορούν ένα επίπεδο φυσικό και νευροφυσιολογικό και όχι νοητικό, όπως πίστευε ο Σπένσερ. Παράλληλα, αν και στη θεωρία του

Και σε άλλη σελίδα του ίδιου ιστότοπου «*Ο Εθνικιστής προϋποτίθεται ότι είναι φυλετιστής. Οι ανθρώπινες φυλές είναι δημιούργημα της φύσης. Η συστηματική προσπάθεια εξομοίωσης των ανθρώπινων φυλών, με το προσωπείο του δήθεν ανθρωπισμού, ώστε να μετατραπούν σε ένα παγκόσμιο ανθρώπινο χυλό είναι κόντρα στη φύση και καταδικασμένη να αποτύχει....Τα μέλη του Ελληνικού Έθνους συνειδητοποιούν την ύπαρξή τους όχι μεμονωμένα αλλά οργανικά στο χώρο και στο χρόνο. Αυτό σημαίνει ότι αυτοπροσδιορίζονται ως κύτταρα ενός ζωντανού οργανισμού – του Έθνους – και ταυτόχρονα ως κρίκοι στην αλυσίδα των γενεών του αίματος... Ιστορική αποστολή του Ελληνικού Έθνους μετά την αναγέννησή του είναι η δημιουργία ενός νέου πολιτισμού»*

«Ως προς τον Κόσμο και ως προς τον Άνθρωπο/ ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΜΑΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ», <http://ideology-studies.blogspot.gr/search/label/ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ>, (πρόσβαση στις 29/01/13)

«Είναι για μας ο όρος Ελληνισμός πρωτίστως όρος με περιεχόμενο φυλετικό». Νικόλαος Γ. Μιχαλολιάκος, *«Ελληνισμός» και «Ελληνικότητας»*/
<http://ideology-studies.blogspot.gr/search/label/ΦΥΛΕΤΙΣΜΟΣ>, (πρόσβαση στις 29/01/13)

Δαρβίνου υπάρχει η αντίληψη του ανταγωνισμού λόγω της ανεπάρκειας των πόρων, αυτή η ανεπάρκεια ισχύει σε πολύ μικρό βαθμό στην κοινωνική ζωή, αφού ο άνθρωπος μπορεί σήμερα να παράγει τα αγαθά για να εξασφαλίσει την επιβίωσή του. Η σπανιότητα των πόρων σήμερα δε θεωρείται φυσική, αλλά, αντίθετα, θεσπισμένη και βασισμένη στην άνιση κατανομή των πηγών.

«κοινωνικός δαρβινισμός»/<http://el.wikipedia.org/wiki/>) πρόσβαση 23/01/13

Εκ των οποίων ουκ άνευ του ελληνικού εθνικισμού είναι ο φυλετισμός. Παρουσιάζοντας μια επιμέρους αλήθεια (τη φύση ως γενεσιουργό αιτία της ύπαρξης φυλών) στη συνέχεια μέσω μιας συστηματικής ρητορικής, που παρουσιάζει το έθνος σαν ζωντανό οργανισμό, και τη συνεχή επίκληση της φύσης αποσκοπεί στη συνειδητή εδραίωση της διαφοράς και στην επέκτασή της από το φυσικό, στο κοινωνικό και το πολιτικό. Οποιαδήποτε αμφισβήτηση της διαφοράς ισοδυναμεί με αμφισβήτηση της φύσης. Η επιλογή της «εξομοίωσης» αντί της «ισονομίας», ή της «ισοπολιτείας» ή της «ισότητας δικαιωμάτων» στοχεύει στη δημιουργία μιας εικόνας ισοπεδωτισμού η οποία «παραβιάζει» τους κανόνες της φύσης. Κάθε άνθρωπος γεννιέται με συγκεκριμένα γονίδια που προκαθορίζουν και την πολιτισμική του ιδιοσυστασία. Κατά τη λογική αυτή οι φυλές είναι άνισες και δεν μπορούν να εξομοιωθούν μεταξύ τους. Η εκπαίδευση, η ανατροφή, η μόρφωση, είναι παράμετροι που δεν θίγονται στην εξελικτική πορεία του ανθρώπου. Υποτίθεται, ότι οι φυλετικά κατώτεροι δεν είναι σε θέση να «απορροφήσουν» και να καλλιεργήσουν αυτά τα στοιχεία της κοινωνικής ζωής. Το στοιχείο αυτό σε συνδυασμό με την ισοπέδωση του ανθρωπισμού στο επίπεδο του «παγκόσμιου χυλού» σημαίνει άρνηση της συμμετοχής και της απόλαυσης των τριών δικαιωμάτων του Marshall (ατομικών, πολιτικών, κοινωνικών) κατά συνέπεια τον κοινωνικό αποκλεισμό ομάδων και ατόμων. (Marshall-Bottomore, 2001: 17)

Υποχρέωση των Ελλήνων, είναι η απομάκρυνση από νοοτροπίες και πρακτικές που ευνοούν τις επιμειξίες και η κατεύθυνση στην πορεία ενός «νέου πολιτισμού» αποκαθαρμένου από φυλετικές προσμειξίες και επιρροές άλλων κατώτερων πολιτισμών. Αφού τα φυλετικά χαρακτηριστικά επεκτείνονται και στα πολιτισμικά, υπόρρητα διαφαίνεται και η θεωρία του «υπερ-ανθρώπου», του προτύπου που θα περιλαμβάνει τόσο βιολογικά όσο και πολιτισμικά, αμιγώς εθνικά στοιχεία. Ο νέος υπερ- άνθρωπος θα είναι αυτός που θα δημιουργήσει το νέο πολιτισμό γιατί ο τωρινός είναι παρηκμασμένος από τις προσμίξεις.¹³⁹

Συναισθηματικά φορτισμένες λέξεις όπως «φυλή», η οποία υπερτερεί αριθμητικά των άλλων στα κείμενα, «δεσμοί αίματος» «αξία», «παράδοση» «πολιτισμός» αντιπαραβάλλονται με τις «ανάμειξη», «ταύτιση», «ισοπέδωση» στοχεύουν στη μετατροπή των μεμονωμένων ατόμων σε ένα συμπαγές σώμα που θα

¹³⁹ Υπενθυμίζεται ότι και ο δρ. Άλφρεντ Ρόζεμπεργκ ισχυριζόταν ότι η παρακμή της ελληνοσύνης οφειλόταν στην επιμειξία με μικρασιάτες. (σ. 77-78 της παρούσας εργασίας)

υπηρετεί έναν κοινό σκοπό. Τον εξαγνισμό και την καθαρότητα της φυλής. Στα κείμενα δεν υπάρχει πουθενά η λέξη «εθνικοσοσιαλισμός» αλλά το συνεχώς επαναλαμβανόμενο ιδεώδες της φυλής που με τόση ενάργεια περιγράφεται δεν αφήνει περιθώρια για παρανοήσεις.

3αβ) η «κρίση» του θεσμού της οικογένειας

Στην υπηρεσία της προστασίας της φυλής θα πρέπει να αφιερωθεί και η ελληνική οικογένεια σύμφωνα με το μανιφέστο της Χ.Α. όπως αυτό καταχωρείται στην ιστοσελίδα της. **«Ο θεσμός της οικογένειας αποτελεί βασική μονάδα της κοινωνίας που είτε επιλύει κοινωνικά προβλήματα είτε τα αμβλύνει. Ας μην διστάσουμε να παραδεχτούμε την αρνητική επίδραση των "Φιλελευθέρων" και " Προοδευτικών" ΚΑΙ στον θεσμό της οικογένειας, με μόνο στόχο την διάλυση-αλλοίωση της και κατ' επέκταση της κοινωνίας. Τα λάθος πρότυπα, η λάθος διαπαιδαγώγηση από το σχολείο, την κοινωνία και φυσικά από την οικογένεια ισοπέδωσε το «κάστρο» που ονομάζεται οικογένεια..».**

«Η κρίση του θεσμού της οικογένειας»,/Τρίτη, 03 Ιουλίου 2012

[/http://www.xryshaygh.com/index.php/enimerosi/view/h-krish-tou-thesmou-ths-](http://www.xryshaygh.com/index.php/enimerosi/view/h-krish-tou-thesmou-ths-oikogeneias#.URJJK_Klu_I/)

[oikogeneias#.URJJK_Klu_I/](http://www.xryshaygh.com/index.php/enimerosi/view/h-krish-tou-thesmou-ths-oikogeneias#.URJJK_Klu_I/) Λαϊκός Σύνδεσμος Χρυσή Αυγή, (πρόσβαση στις 28/01/13)

Η οικογένεια επιστρατεύεται ως φύλακας αξιών και θεσμών. Αποτελεί το θεμελιώδες κύτταρο της κοινωνίας καθώς παράγει τα μέλη της και αναπαράγει την εθνικιστική της ιδεολογία. *(Ο θεσμός της οικογένειας... είτε επιλύει κοινωνικά προβλήματα είτε τα αμβλύνει)*. Οι φιλελεύθερες προοδευτικές ιδέες είναι υπεύθυνες εκτός όλων των άλλων δεινών και για τη διάλυση της οικογένειας. Ως οικογένεια νοείται η παραδοσιακή πατριαρχική οικογένεια. Κατά συνέπεια, οι μονογονεϊκές οικογένειες όπως και οι εκτός γάμου ελεύθερες συμβιώσεις, ή οι άτεκνες οικογένειες, αποτελούν παρέκκλιση του προτύπου. Κατά τη λογική αυτή οι έγγαμοι, και κυρίως η γυναίκα που αποτελεί και τον ασθενέστερο πόλο στη συζυγική σχέση, θα πρέπει να υπομένει οτιδήποτε, εγκλωβισμένη σε μια σχέση υποτέλειας προκειμένου να μη «διαλυθεί» η οικογένεια. Ακολουθώντας την πάγια τακτική του «προς τα έξω» διαφορούμενου και πολύσημου λόγου δεν αναλύονται ούτε περιγράφονται ευκρινώς, τα «λάθος» και τα «σωστά» πρότυπα. Γνωρίζοντας τις θέσεις της Χ.Α. τα λάθος πρότυπα είναι οι χειραφετημένες γυναίκες που προσπαθούν για ίσα δικαιώματα στην εργασία, τη μόρφωση και την κοινωνία και η λάθος διαπαιδαγώγηση είναι αυτή που προωθεί την ισότητα μεταξύ των δυο φύλων. Οι όροι, βεβαίως, της ισότητας

επεκτείνονται από τα φύλα και στη φυλή με αποτέλεσμα να διαταράσσεται η παραδοσιακή τάξη των πραγμάτων όπου ο καθένας ξέρει τη θέση του και υποτάσσεται σε αυτή.

«...έχοντας σωστά πρότυπα, κριτήρια και διάκριση των σωστών γυναικών αναρωτιέμαι και ας αναρωτηθούμε όλοι μας την επίδραση των σύγχρονων μοντέλων στην οικογένεια, στα παιδιά (στην σωστή διαπαιδαγώγησή τους) και κυρίως στην άνευ ορίων "Ηθική" απελευθέρωσή; Γιατί αναρωτιόμαστε για την αύξηση ποσοστών καταθλιπτικών εφήβων, τοξικομανών διαζυγίων, ομοφυλοφίλων, αμβλώσεων από ηλικίες μόλις των δώδεκα ετών;»

«Η κρίση του θεσμού της οικογένειας», Τρίτη, 03 Ιουλίου 2012,
http://www.xryshaygh.com/index.php/enimerosi/view/h-krish-tou-thesmou-ths-oikogeneias#.URJjK_Klu_I/ / Λαϊκός Σύνδεσμος Χρυσή Αυγή) (πρόσβαση στις 28/01/13)

Η ηθική απελευθέρωση είναι και αυτή μέρος των λανθασμένων προτύπων. Και εδώ επίσης δεν προσδιορίζονται ούτε ο ορισμός ούτε τα όρια της ηθικής απελευθέρωσης. Πως ακριβώς την εννοούν; Ποιες είναι οι σωστές γυναίκες; Εξακολουθούν οι πολύσημες έννοιες που χρήζουν επεξηγήσεων. Υπενθυμίζεται ότι μια από τις ερμηνείες της ηθικής είναι *«το σύστημα κανόνων συμπεριφοράς που χαρακτηρίζει μια εποχή, κοινωνική ομάδα κλπ»*. (Μπαμπινιώτης, 2002: 722) Κατ' επέκταση η ηθική και η αντίστοιχη διαπαιδαγώγηση είναι αποτέλεσμα των κοινωνικών δομών της εκάστοτε εποχής. Με τι κριτήρια καθορίζονται ποιες πράξεις είναι αποδεκτές και ποιες ανάρμοστες, σύμφωνα με την αντίληψη της Χ.Α.;

Με δεδομένο το συντηρητικό προφίλ της οργάνωσης για τη θέση της γυναίκας στην οικογένεια και στην κοινωνία, όπως καταδεικνύεται στη συνέχεια, «ή άνευ ορίων ηθική απελευθέρωση» αφορά προφανώς τις γυναίκες που έχουν ξεπεράσει προκαταλήψεις και οτιδήποτε θεωρείται αναχρονιστικό ταμπού (*τα σύγχρονα μοντέλα στην οικογένεια*). Παρατηρούμε τον εξοβελισμό της θηλυκής υπόστασης της γυναίκας. Θα πρέπει να είναι ένα ον χωρίς επιλογές για τους συντρόφους της ούτε για τη ζωή της την ίδια.

Οι καταθλιπτικοί, οι τοξικομανείς, οι ομοφυλόφιλοι θεωρούνται το αποτέλεσμα της ηθικής απελευθέρωσης και ως εκ τούτου της λανθασμένης διαπαιδαγώγησης. Χρησιμοποιώντας ως βάση μια επιμέρους αλήθεια προσπαθεί να εδραιώσει έναν γενικό κανόνα. Είναι γεγονός ότι το οικογενειακό περιβάλλον και η διαπαιδαγώγηση έχει μεγάλη σημασία για τη μετέπειτα εξέλιξη του παιδιού, δεν είναι όμως ο αποκλειστικός φορέας διαμόρφωσης της προσωπικότητας. Μέσα από ένα

υπεραπλουστευμένο και εύπεπτο κείμενο, χωρίς ανάλυση, και χρησιμοποιώντας θέσφατα, προσπαθεί να προαγάγει μια συγκεκριμένη αντίληψη περί ηθικής διαπαιδαγώγησης. Στα πλαίσια αυτά, αποφεύγει επιμελώς να θίξει περιπτώσεις παραβατικών συμπεριφορών ατόμων, που προέρχονται από οικογένειες που τυπικά θεωρούνται παραδοσιακές. Παραβλέπει εντελώς το γεγονός ότι η αύξηση των ποσοστών των τοξικομανών, ομοφυλόφιλων, διαζυγίων, εγκυμοσύνης σε νεαρή ηλικία οφείλεται σε πολλούς και ποικίλους λόγους (π.χ. έλλειψη παιδείας και κριτικής σκέψης που κάνει τα παιδιά ευάλωτα, η μοναξιά, η περιθωριοποίηση, η έλλειψη ευκαιριών επαγγελματικής απασχόλησης κ.α). Αντίθετα, προβάλλεται ως κύρια και αποκλειστική αιτία, μια από τις πολλές: το σύγχρονο μοντέλο οικογένειας.

Συνεπώς, η παραδοσιακή οικογένεια αποτελεί το προστατευτικό δίχτυ και τον αποτρεπτικό παράγοντα δημιουργίας τέτοιων φαινομένων. Να υπενθυμίσουμε τη σημασία που έχει η «σχέση» (δεσμοί, ύπαρξη κοινών σημείων) και όχι το «σχήμα» της οικογένειας (η εξωτερική επιφάνεια, η σύνθεση της ομάδας στην οποία κάθε μέλος επιτελεί συγκεκριμένο σκοπό) (Μπαμπινιώτης, 2002: 1725-1726)

3αγ) η γυναίκα στυλοβάτης της πατριαρχικής οικογένειας

Η θέση της γυναίκας στην οικογένεια και στην κοινωνία είναι: **«Η Δύναμη της οικογένειας οφείλεται κατά κύριο λόγο στην ΑΓΩΓΗ που επιβάλλει η Μητέρα στα παιδιά της.... Πολλοί οι ρόλοι της γυναίκας όμως Οφείλει και Πρέπει να τους υπηρετεί ωσάν στρατιώτης, με βασικό ρόλο αυτόν της ΜΑΝΑΣ.**

Να μην ξεχνάμε ότι η σωστή Μητέρα βγάζει Άξιες κόρες και Λεβέντες Νέους.»

«Η κρίση του θεσμού της οικογένειας», /Τρίτη, 03 Ιουλίου 2012,
http://www.xryshaygh.com/index.php/enimerosi/view/h-krish-tou-thesmou-ths-oikogeneias#.URJjK_Klu_I/ / Λαϊκός Σύνδεσμος Χρυσή Αυγή) (πρόσβαση στις 28/01/13)

Συμπυκνωμένος λόγος που αποσαφηνίζει τον προορισμό της γυναίκας. Δημιουργία οικογένειας και ανατροφή παιδιών. Για να γίνει όμως αποδεκτός ένας τέτοιος ρόλος, με απόλυτη συναίνεση, πρέπει να τονισθεί και ενισχυθεί η σπουδαιότητά του. Να παρουσιασθεί ως εξαιρετικά σημαντικός και υψηλών απαιτήσεων. Εξυπηρετώντας την σκοπιμότητα αυτή το κείμενο προβάλλει τη μητέρα ως στυλοβάτη της οικογένειας και υπερτονίζει την αξία της μητρότητας. Η μητρότητα παρουσιάζεται ως ύψιστος, μεγάλης σπουδαιότητας, στόχος (η λέξη ΜΑΝΑ έχει γραφεί με κεφαλαία) ώστε αξίζει στο όνομά της να θυσιάζονται άλλες προσδοκίες της

ζωής (π.χ μόρφωση, επαγγελματική σταδιοδρομία) (*πολλοί οι ρόλοι... βασικό ρόλο αυτόν της ΜΑΝΑΣ*)

Όπως ο στρατιώτης έχει καθήκον να υπερασπίζεται την πατρίδα του και να πεθαίνει για αυτήν, ομοίως το (πολιτικό) καθήκον της μητέρας είναι να γεννήσει παιδιά για την πατρίδα (κράτος) που θα τα μεγαλώσει με αφοσίωση, πειθαρχία και πίστη. Συγκεκριμενοποιείται η έννοια της «σωστής διαπαιδαγώγησης» (*ΑΓΩΓΗ που επιβάλλει η Μητέρα στα παιδιά της*), που αναφέρθηκε παραπάνω, και συμπυκνώνεται στο ρήμα «*επιβάλλει*». Μια διαπαιδαγώγηση που σημαίνει επιβολή κανόνων, άσκηση εξουσίας, πειθαναγκασμό, υπακοή. Τα *Οφείλει και Πρέπει* παραπέμπουν είτε σε μια εσωτερική (ηθική) υποχρέωση, είτε σε μια εξωτερική, επιβαλλόμενη από τα πράγματα δέσμευση, ώστε το υποκείμενο να υποχρεώνεται αναπόφευκτα να ανταποκριθεί σε αυτήν. Σε κάθε περίπτωση δεν αφήνουν περιθώρια επιλογής και αυτονομίας, ούτε στο ενεργό υποκείμενο (μάννα) ούτε στο υποκείμενο που δέχεται την ενέργεια (παιδί).

Η «Μητέρα» (με κεφαλαίο Μ για να υπερτονιστεί ο σημαντικός ρόλος) έχει εξέχουσα σημασία για τον εθνικισμό. Καλλιεργεί και να αναπαράγει την εθνικιστική ιδεολογία (*η σωστή Μητέρα βγάζει Άξιες κόρες και Λεβέντες Νέους*). «Άξιες κόρες» που θα συνεχίσουν τη διαίωνιση της «καθαρής» φυλής, με την ανατροφή εθνικιστών, «Λεβέντες νέους» που θα υπερασπίζονται την πατρίδα-κράτος.

Αξίζει να επισημανθεί ότι στα κείμενα η πατρική φιγούρα λάμπει δια της απουσίας της. Δεν εμφανίζεται να συμμετέχει στην ανατροφή και διαπαιδαγώγηση των παιδιών,¹⁴⁰ που αποτελούν μονοπωλιακό πεδίο δράσης της μητέρας.

«Θυμίζω στην αρχαία Σπάρτη¹⁴¹ τις αρμοδιότητες ... των γυναικών ,ώστε να γεννηθούν αυριανοί νέοι... που θα υπόσχονταν "ΑΜΕΣ ΔΕ ΓΕΣΟΜΕΘΑ ,

¹⁴⁰ Έχει καταδειχθεί ότι η υιοθέτηση των στερεότυπων του φύλου από το παιδί εξαρτάται από τη συμμετοχή του πατέρα στην ανατροφή και στις εργασίες του σπιτιού. Ο χρόνος που οι πατεράδες αφιερώνουν στα παιδιά τους συσχετίζεται αρνητικά με την έκφραση των σύμφωνων με τα στερεότυπα συναισθημάτων. Τα κορίτσια που έχουν πατέρα που συμμετέχει στην οικογένεια εκφράζουν υψηλότερα επίπεδα ανταγωνισμού, επιθετικότητας και θετικών συναισθημάτων όπως και χαμηλότερα επίπεδα λύπης συγκριτικά με τα κορίτσια τα οποία έχουν πατέρα που συμμετέχει λιγότερο στην οικογένεια. Επίσης, τα αγόρια που έχουν πατέρα που συμμετέχει περισσότερο στην οικογένεια εκφράζουν υψηλότερα επίπεδα φόβου και χαμηλότερα επίπεδα ανταγωνισμού, θυμού και επιθετικότητας. Τα ευρήματα αυτά δείχνουν ότι οι αλλαγές στις διεργασίες κοινωνικοποίησης είναι πιθανό να μεταβάλουν τις διαφυλικές διαφορές ως προς το συναίσθημα. (Καφέτσιος, 2012: 393)

¹⁴¹ Η φυλετική Σπάρτη αποτελεί το πρότυπο της Χ.Α. και η επιλεκτική αναφορά σ' αυτήν χρησιμοποιείται για να δικαιολογηθεί η ρατσιστική της ιδεολογία. Τον Λεωνίδα τιμούν σε ετήσιες εκδηλώσεις, ενώ και ο ύμνος της Χ.Α. εμπνέεται από αυτούς

ΠΟΛΛΩ ΚΑΡΡΟΝΕΣ " - "ΕΜΕΙΣ ΘΑ ΓΙΝΟΥΜΕ ΠΟΛΥ ΚΑΛΥΤΕΡΟΙ ΣΑΣ ".

Αυτή την υπόσχεση έδιναν οι έφηβοι στις μεγαλύτερες γενεές στην Αρχαία Σπάρτη. Αυτή οφείλουν να δώσουν και οι σημερινοί νέοι Έλληνες άντρες και γυναίκες, με ΘΑΡΡΟΣ, ΜΕ ΤΟΛΜΗ, ΜΕ ΠΑΘΟΣ, ΜΕ ΠΙΣΤΗ στο τόσο παρεξηγημένο και κατασυκοφαντημένο τρίπτυχο ΠΑΤΡΙΔΑ - ΘΡΗΣΚΕΙΑ - ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ , έχοντας πάντα στο πλευρό τους το ΦΑΡΟ που λέγεται παραδοσιακή οικογένεια με όσα μέλη απαρτίζει αυτή και με ξεκάθαρα και σαφή όρια - ρόλους και ευθύνες. Σκοπός των ενεργειών των σύγχρονων μανάδων ας είναι η ευδαιμονία της οικογένειας που θα "γεννήσει" ΑΡΕΤΕΣ ... στα τέκνα της για να "εκμεταλλευτεί " η πολιτεία προς όφελος της ΠΑΤΡΙΔΟΣ.

ΜΕ ΣΕΒΑΣΜΟ ΣΕ ΟΣΕΣ ΥΠΗΡΕΤΟΥΝ ΤΟΝ ΙΕΡΟ ΡΟΛΟ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ!»

«Η κρίση του θεσμού της οικογένειας», Τρίτη, 03 Ιουλίου 2012

/http://www.xryshaygh.com/index.php/enimerosi/view/h-krish-tou-thesmou-ths-oikogeneias#.URJk_Klu_I / Λαϊκός Σύνδεσμος Χρυσή Αυγή, (πρόσβαση στις 28/1/13)

Η παράγραφος αυτή συμπληρώνει και συγκεκριλαιώνει τις προηγούμενες. Υμνείται η αρχαία Σπάρτη, ως πρότυπο πολιτικοκοινωνικής οργάνωσης. Κάθε σπαρτιάτης από τη γέννησή του ήταν ταγμένος να υπηρετεί την Πολιτεία και η αγωγή που ελάμβανε αποσκοπούσε στην προετοιμασία του για αυτόν τον σκοπό. Ομοίως πρέπει να πράξουν οι σύγχρονοι νεοέλληνες/νεοελληνίδες υπηρετώντας το «κατασυκοφαντημένο τρίπτυχο ΠΑΤΡΙΔΑ - ΘΡΗΣΚΕΙΑ – ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ», ένα τρίπτυχο που αποτελούσε το ιδεολογικό σλόγκαν της δικτατορίας.

Οι ύπατες αυτές αξίες θα καλλιεργηθούν στα πλαίσια της παραδοσιακής οικογένειας η οποία υποστασιοποιείται μέσα από τους άκαμπτους έμφυλους ρόλους

«Τρανών προγόνων ιχνηλάτες

λαμπρών αγωνιστών παιδιά

οι νέοι είμαστε σπαρτιάτες

με τη γενναία μας καρδιά» /

«Ύμνος της Χρυσής Αυγής», http://www.youtube.com/watch?v=GxHBNHeU_EE&bpctr=1361461322, (πρόσβαση στις 08/02/13)

Ανάλογο θαυμασμό προς τους Σπαρτιάτες είχε και ο Χίτλερ. Στο *Δεύτερο Βιβλίο* του που εκδόθηκε μεταπολεμικά, είχε αναγάγει τη Σπάρτη σε πρότυπο του Γ΄Ράιχ: *«Η κυριαρχία των 6.000 Σπαρτιατών επί των 350.000 ειλωτών, θα ήταν αδιανόητη, αν δεν υπήρχε η ανώτερη φυλετική αξία των Σπαρτιατών. Εκείνη όμως ήταν αποτέλεσμα μιας καλά προγραμματισμένης αναμέτρησης της φυλής, με αποτέλεσμα να πρέπει να θεωρούμε το σπαρτιατικό κράτος το πρώτο ρατσιστικό κράτος.* (Ψαρράς, 201: 261)

Οι βαρβαρότητες της οργάνωσης αναζητούν έρεισμα στη στρατιωτική ιστορία της χώρας. Το απόσπασμα στο βίντεο από την εκδήλωση στις Θερμοπύλες το 2008, καταδεικνύει έμμεσα αλλά με σαφήνεια τον τρόπο δράσης της οργάνωσης. Ο Η. Κασιδιάρης στο λόγο του καλεί να πλήξουν «αθόρυβα» και στο «σκοτάδι» τους «εσωτερικούς εχθρούς» (βλέπε μετανάστες και άλλους ανεπιθύμητους), στα χνάρια της αρχαίας κρυπτείας, (έθιμο των αρχαίων σπαρτιατών όπου οι νέοι της πόλης δολοφονούσαν όσους περισσότερους ειλωτες μπορούσαν έχοντας εξασφαλισμένη την ατιμωρησία). (Ψαρράς, 2012: 256-257)

(*ξεκάθαρα και σαφή όρια - ρόλους και ευθύνες*). Ο άνδρας είναι ο αρχηγός του σπιτιού και της οικογένειας την οποία εκπροσωπεί στη δημόσια σφαίρα, ενώ η γυναίκα περιορίζεται στην ιδιωτική σφαίρα στο ρόλο της τροφού. Επαναλαμβάνεται εκ νέου ποιος είναι ο σκοπός της ελληνίδας μάνας. Να εμφυσήσει (γεννήσει) αξίες (αρετές) όπως η υπακοή, η πειθαρχία, η σωματική και πνευματική διάπλαση με γνώμονα τις επιταγές της πολιτείας, κατά το παράδειγμα της αγωγής των Λακώνων, ώστε να τα «*εκμεταλλευτεί " η πολιτεία προς όφελος της ΠΑΤΡΙΔΟΣ*», να γίνουν πειθήνια όργανα της κρατικής εξουσίας.

Παρακολουθούμε τη δημιουργία ενός κοινωνικοπολιτικού πλαισίου στο οποίο οι αρμοδιότητες και οι υποχρεώσεις είναι απολύτως καθορισμένες και στο οποίο επικρατεί ένα συγκεκριμένο σύστημα ρόλων για κάθε μέλος. Επιπροσθέτως, το κάθε μέλος δεν αποδέχεται απλώς τον δικό του ρόλο αλλά αποδέχεται και αναγνωρίζει και τον ρόλο των υπολοίπων μελών. Χαρακτηριστικό στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι ο κοινωνικός ρόλος προσδιορίζεται από τον βιολογικό τόσο εντός όσο και εκτός της οικογένειας.¹⁴²

¹⁴² Στην παραδοσιακή οικογένεια ο άνδρας (πατέρας, σύζυγος ή αδελφός) αποτελούσε τον αρχηγό της οικογένειας, ο οποίος διαχειριζόταν τα περιουσιακά στοιχεία, έπαιρνε αποφάσεις για λογαριασμό ολόκληρης της οικογένειας, την οποία εκπροσωπούσε στον έξω κόσμο και είχε την ευθύνη για τη συντήρηση και τη φροντίδα της.

Η γυναίκα από την άλλη, λειτουργούσε συμπληρωματικά στον ρόλο του ανδρός έχοντας συνδετικό ρόλο. Σύμβολο τρυφερότητας και αγάπης «έδενε» την οικογένεια. Με τη γέννηση των παιδιών και την αύξηση της ηλικίας μεγάλωνε το κύρος και ο σεβασμός στο πρόσωπό της. Ιδιαίτερα η μητρότητα αποτελούσε έναν απόλυτα εξιδανικευμένο ρόλο. Απόρροια του ρόλου αυτού και της θέσης της γυναίκας στην παραδοσιακή οικογένεια, αποτελούσαν οι σχέσεις μεταξύ των συζύγων αλλά και με τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας. Η συζυγική σχέση δεν χαρακτηριζόταν από οικειότητα και συνδεόταν κυρίως με τη φροντίδα και την εξυπηρέτηση του συζύγου από τη γυναίκα του. Παράλληλα, φρόντιζε και τις γηραιότερες γυναίκες, ενώ η σχέση τους διακρινόταν από την ομοφωνία στις απόψεις και τους στόχους. Αυτονόητο βεβαίως θεωρείτο ότι την ίδια σχέση και την ίδια φροντίδα θα εισέπραττε και αυτή με τη σειρά της όταν θα το απαιτούσε η ηλικία της.

Διώτη-Γιανοπούλου, «*«Οικογένεια και πτυχές της»*, http://ben1.primedu.uoa.gr/ptde/database-ptde/oikogeneia_kai_ptyxes_tis.pdf, (πρόσβαση στις 28/01/13)

3β. Οι γυναίκες για τη δημιουργία μιας κοινωνίας αρσενικού γένους.

Μέτωπο Γυναικών Χ.Α.

3βα) η γυναίκα στην υπηρεσία του «καθαρού» Έθνους

«...Εμείς οι Ελληνίδες, μέλη του Λαϊκού Συνδέσμου, έχοντας βαθύτατη συναίσθηση της καταστροφής που επιφέρει το φεμινιστικό πνεύμα της εποχής μας, είμαστε ενάντια σε κάθε λογής διακηρύξεις για την ισότητα των δύο φύλων ...» «Η θέση της γυναίκας στη Λαϊκή Κοινότητα».

http://ideology-studies.blogspot.gr/2010/07/blog-post_17.html, (πρόσβαση στις 28/01/13).

Η γυναίκα δεν έχει τα ίδια δικαιώματα με τους άνδρες. Αν παρατηρήσει κάποιος τις πορείες, τις ομιλίες, τις δράσεις της Χ.Α. θα διαπιστώσει ότι η παρουσία των γυναικών της οργάνωσης είναι ελάχιστη έως μηδενική. Αν και υπάρχει η γυναικεία οργάνωση του κόμματος με την επωνυμία «Μέτωπο Γυναικών Χρυσής Αυγής» ο ρόλος που τους επιφυλάσσεται και είναι απολύτως αποδεκτός από τις χρυσαυγίτισσες, είναι αυτός της μάνας καθώς τη δεύτερη θέση, κατά σειρά αξιολόγησης, στην ατζέντα των θεμάτων που απασχολούν τη Χ.Α. κατέχει το δημογραφικό. *«Κατά δεύτερο λόγο (αν γίνονταν εξουσία) θα προσπαθούσαμε να δώσουμε κίνητρα στις ελληνικές οικογένειες ούτως ώστε να κάνουν παιδιά γιατί υπάρχει ένα πολύ μεγάλο σοβαρό ζήτημα που είναι το δημογραφικό»*

«Συνέντευξη του Ν. ΜΙΧΑΛΟΛΙΑΚΟΥ στο ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ» 01/05/12,

http://www.youtube.com/watch?v=5eBci7Xcg_s/, (πρόσβαση στις 28/01/13)

Από το site της Ιδεολογικής Βιβλιοθήκης του Μετώπου Γυναικών διαβάζουμε: *«Η υποτιθέμενη απελευθέρωση της γυναίκας την αποπροσανατόλισε και από την πραγματική ουσία του ύψιστου ρόλου της, την Μητρότητα. Δηλαδή την υποχρέωση και την ύπατη τιμή, να φέρει στον κόσμο και ν' αναθρέψει τα νέα βλαστάρια στον κορμό της Φυλής, ώστε να γεφυρώσει μέσω του παρόντος, το παρελθόν και το μέλλον. Πιστεύουμε ότι η Μητρότητα είναι ένα ιερότατο καθήκον»*

«Η θέση της γυναίκας στη Λαϊκή Κοινότητα».

http://ideology-studies.blogspot.gr/2010/07/blog-post_17.html, (πρόσβαση στις 28/01/13)

«Η υποτιθέμενη απελευθέρωση της γυναίκας την αποπροσανατόλισε και από την πραγματική ουσία του ύψιστου ρόλου της, την Μητρότητα». Απαξιωτική αναφορά στον φεμινισμό που είχε ως συνέπεια την αλλαγή των προτεραιοτήτων με αποτέλεσμα η γυναίκα να απομακρυνθεί από την «πραγματική» της αποστολή. Το ελληνικό έθνος οδηγείται σε μαρασμό λόγω της γήρανσης και της δημογραφικής κατάρρευσης του ελληνικού πληθυσμού. Τα πλούσια κοσμητικά επίθετα τα οποία συνοδεύουν τη

μητρότητα (ύψιστος ρόλος, ύπατη τιμή, ιερότατο καθήκον) υπερτονίζουν τη σημασία της, έτσι ώστε κάθε Ελληνίδα να αισθάνεται υπερήφανη¹⁴³ που επιτελεί μια τόσο εκλεκτή αποστολή, κατά συνέπεια να την αποδέχεται αδιαμαρτύρητα. Να ενστερνιστεί ότι η μητρότητα δεν αποτελεί επιλογή αλλά υποχρέωση.

«...είναι χρέος για κάθε πραγματική Ελληνίδα η ανατροφή των παιδιών της με πρότυπα ανδρείων πολεμιστών, που θα στηρίζονται στις προαιώνιες αξίες του Ελληνισμού και θα τιμούν την Πατρίδα μας. Η φεμινιστική όμως πανούκλα, που έχει απλωθεί στις μέρες μας έχοντας υποσκάψει τις φυσικές σχέσεις μεταξύ γυναίκας και άνδρα, έχει μια ακόμη τρομερά δυσάρεστη και ανησυχητική συνέπεια, την υπογεννητικότητα. Η Ελλάδα βρίσκεται κυριολεκτικά σε δημογραφική παρακμή, αφού κατατάσσεται ανάμεσα στις 5 πρώτες χώρες του κόσμου με την μεγαλύτερη υπογεννητικότητα.»

«Η θέση της γυναίκας στη Λαϊκή Κοινότητα».

http://ideology-studies.blogspot.gr/2010/07/blog-post_17.html, (πρόσβαση στις 28/01/13)

Επιχειρείται η συγκινησιακή λειτουργία του δέκτη με λέξεις και εκφράσεις «πραγματική Ελληνίδα, πρότυπα ανδρείων πολεμιστών, προαιώνιες αξίες του Ελληνισμού, Πατρίδα» που είναι γενικές, πολυδιάστατες και πολύσημες, διεγείρουν όμως συναισθηματικά και δημιουργούν συνειρμικές συνδέσεις με το ένδοξο παρελθόν. Ήδη φαίνεται η επιτέλεση του καθήκοντος και για τους άνδρες. Γενναίοι πολεμιστές. Τα αγόρια ανατρέφονται σύμφωνα με αυτά τα πρότυπα. Η αρρενωπότητα και η θηλυκότητα «μαθαίνονται».

Ο φεμινισμός ταυτίζεται με νοσηρή επιδημία τόσο για τονισθεί ότι πρόκειται για ένα επιβλαβές φαινόμενο όσο και για να υπογραμμιστεί το μέγεθος της καταστροφής που έχει επιφέρει. Το παραδοσιακό ελληνικό οικογενειακό πρότυπο έρχεται να «δέσει» αρμονικά με τον αντιφεμινισμό και τον προορισμό της γυναίκας σύμφωνα με τη «φύση» της. Ο εκθειασμός της μητρότητας σημαίνει εκθειασμό της πολύτεκνης οικογένειας, στα πλαίσια πάντα της φυλετικής καθαρότητας, για να ενδυναμωθεί το έθνος, η φυλή, το κράτος. Οι αντιφεμινιστικές, συντηρητικές αντιλήψεις προωθούνται και εμφανίζονται μέσα από έναν βερμπαλιστικό λόγο για τη δημογραφική διάσωση της Ελλάδας, ως μονόδρομος για την αποκατάσταση της φυσικής τάξης των πραγμάτων που έχει διαταραχθεί από την εντροπία του φεμινισμού.

¹⁴³ Η υπερηφάνεια προκαλείται από τη θετική αυτοαξιολόγηση και σχετίζεται με την εμπειρία του ατόμου ότι έχει κάνει κάτι καλό. (Καφέτσιος, 2011: 157)

«Η έννοια του Καθήκοντος είναι αυτό που κάνει τον φεμινισμό απορριπτέο άνευ συζητήσεως, γιατί το πρώτιστο Καθήκον που πράττει κάποιος για το Έθνος του είναι αυτό που έχει ορίσει η Φύση και για τα δύο φύλα, δηλαδή η τεκνοποιία και η σωστή διαπαιδαγώγηση των τέκνων αυτών. Δύο οι βασικοί πυλώνες του Εθνικοσοσιαλισμού η Αξιοκρατία και η Φύση ή μάλλον μόνο ένας η Φύση, αφού οι δύο προηγούμενοι ουσιαστικά είναι ένας. Ούτε στο παρελθόν, ούτε στο μέλλον πρόκειται να προδοθεί η Φύση και το Έθνος προκειμένου να εξυπηρετηθούν φεμινιστομαρξιστικά εκτρώματα.»

«Συμπεράσματα για το Μέλλον».

http://ideology-studies.blogspot.gr/2010/08/blog-post_27.html, (πρόσβαση στις 28/01/13)

Τα φύλα πρέπει να λειτουργούν σύμφωνα με τις επιταγές της φύσης οι οποίες συμπίπτουν με τις επιταγές του Έθνους. Γυναίκες και άνδρες τροφοδοτούν το έθνος με «νέο αίμα». Τα σώματα τους τίθενται στην υπηρεσία της πατρίδας. Αρχικά ως βιολογικές μηχανές και αν χρειαστεί, αργότερα, οι άνδρες θα χρησιμοποιηθούν ως πολεμικές μηχανές. Το πρώτιστο καθήκον της γυναίκας είναι να προσαρμόσει τη ζωή της σύμφωνα με τις επιταγές της «Φύσης». Η Χ.Α. θέλει μια γυναίκα άβουλη, μια μηχανή παραγωγής που θα χαρίσει στην Ελλάδα Έλληνες. Δεν έχει δικαίωμα στο σώμα της. Το κράτος είναι αυτό που αποφασίζει ποιες είναι οι επιταγές της «Φύσης», και πώς αυτές εξυπηρετούνται. Το κράτος καθορίζει τις ζωές των ανθρώπων σύμφωνα με τις ανάγκες του. Το ατομικό απορροφάται από το συλλογικό. Και τα δύο φύλα είναι στην υπηρεσία του έθνους μέσω της τεκνοποιίας.

Από τις «θέσεις» στον ιστότοπο της περιφερειακής οργάνωσης Κεντρικής Μακεδονίας της Χρυσής Αυγής με τίτλο «Δημογραφικό – Αστυφιλία» διαβάζουμε: **«Όχι στους μεικτούς γάμους, όχι στις ανεξέλεγκτες αμβλώσεις, που οδηγούν του Έθνος μας στον φυλετικό του θάνατο. Περισσότερα παιδιά, σημαίνει περισσότεροι Έλληνες, περισσότερες δυνατότητες προόδου και δημιουργίας, περισσότερη δύναμη αποτροπής κάθε ξένης επιβουλής»**

«Δημογραφικό – Αστυφιλία», http://xathess.blogspot.gr/p/blog-page_21.html, (πρόσβαση στις 28/01/13)

Οι εκτρώσεις είναι έγκλημα κατά της φυλής¹⁴⁴ όχι κατά της ζωής. Η εναντίωση της Χ.Α. στις εκτρώσεις ξεκινάει από πληθυσμιακά, άρα πολιτικά αίτια (όχι στις ανεξέλεγκτες αμβλώσεις, που οδηγούν του Έθνος μας στον φυλετικό του

¹⁴⁴ *«Η έκτρωση είναι έγκλημα κατά της Φυλής»*, 27.5.07/, http://whitewomenfront.blogspot.gr/2007/05/blog-post_27.html, (πρόσβαση στις 28/01/13)

θάνατο. Περισσότερα παιδιά, σημαίνει περισσότεροι Έλληνες). Να υποθέσουμε ότι αν η Χ.Α. ερχόταν στην εξουσία θα απαγόρευε την αντισύλληψη και θα καθιστούσε τις εκτρώσεις παράνομες. Στην πράξη αυτό θα σήμαινε ότι η επιλογή της γυναίκας θα ήταν ανάμεσα σ' έναν καταναγκαστικό γάμο, ή σε μια παράνομη άμβλωση. Να υποθέσουμε ότι θα ήταν επιθυμητές ίσως και υποχρεωτικές αν επρόκειτο για περιπτώσεις παιδιών μεικτών οικογενειών καθώς προπαγανδίζουν τη στείρωση των γυναικών στην Αφρική και την Ασία. «*Η λύση στο πρόβλημα του υπερπληθυσμού των Ασιατικών και Αφρικανικών χωρών δεν δίνεται με οικονομικές παροχές, αλλά με τη γενίκευση της μεθόδου της στείρωσεως που θα περιορίσει τη γεννητικότητα τους*». (Ψαρράς, 2012: 241)

«...Πιστεύουμε ότι η πολύτεκνη μητέρα πρέπει να στηρίζεται από το κράτος, τέρμα πια τα ατελείωτα κονδύλια στους λαθρομετανάστες, να στηριχτεί επιτέλους η μητέρα που με τόσο κόπο μεγαλώνει τα παιδιά της. Η γυναίκα αγαπητές φεμινίστριες δεν είναι ρομπότ να δουλεύει 8 ώρες την ημέρα και ταυτόχρονα να φροντίζει την οικογένειά της»

«Η γυναίκα και ο σύγχρονος κόσμος», http://whitewomenfront.blogspot.gr/2012/04/blog-post_29.html, (πρόσβαση στις 28/01/13)

Εκμεταλλεζόμενη αρνητικά στοιχεία της πραγματικότητας, όπως είναι η πολύωρη, πολυεπίπεδη παροχή υπηρεσιών στην εργασία και το σπίτι, προτάσσει μια διχοτομική αντίληψη, της γυναίκας. Η γυναίκα θα είναι ή νοικοκυρά/σύζυγος ή φεμινιστικό/μαρξιστικό έκτρωμα. Δεν τίθεται καν θέμα αρμονικής συνύπαρξης του δικαιώματος στη δουλειά και του δικαιώματος στη μητρότητα (με την παροχή των κατάλληλων θεσμών και μηχανισμών από το κοινωνικό κράτος), για ισορροπία μεταξύ κοινωνικής και προσωπικής ζωής.¹⁴⁵ Σε μια εποχή που παρά την πρόοδο της συμμετοχής της γυναίκας στην αμειβόμενη απασχόληση, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά προβλήματα που χρήζουν αντιμετώπισης όπως η ποιότητα των θέσεων εργασίας, οι μισθολογικές διαφορές και ειδικότερα, σήμερα που η κρίση έχει μειώσει

¹⁴⁵ Δεν πρέπει να μας διαφεύγει το γεγονός ότι μέχρι και σήμερα, στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία, υπάρχει μεγάλο χάσμα στα ποσοστά απασχόλησης των δύο φύλων. Το ποσοστό των απασχολούμενων γυναικών παραμένει ένα από τα χαμηλότερα στην Ευρώπη, μόλις το 44% όταν ο μέσος όρος της ΕΕ είναι 55%, σε αντίθεση με το ποσοστό των ανδρών που ανέρχεται στο 72,4% και βρίσκεται πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Το φαινόμενο αυτό οφείλεται εν πολλοίς στον προκαθορισμένο ρόλο τους καθώς και στη διαφορετική σημασία που έχει η αμειβόμενη εργασία για τους άνδρες και τις γυναίκες. Η παρουσία μικρών παιδιών στην οικογένεια λειτουργεί ανασταλτικά για τη γυναικεία απασχόληση στη λογική ότι αποσύρονται από την αγορά εργασίας ή αργούν να ενταχθούν προκειμένου να φροντίσουν τα παιδιά τους, κάτι που δεν εντοπίζεται στους άνδρες. (Μουρίκη, 2005: 243)

ακόμη περισσότερο την ευχέρεια των επιλογών, η Χ.Α. παλινδρομεί σε συμβατικά μοντέλα ρόλων, καθόσον θεωρεί ότι εργασία και μητρότητα είναι έννοιες ασυμβίβαστες. Παράλληλα με την εξύμνηση της μητρότητας έχουμε και τη δημιουργία «εσωτερικού εχθρού». Τα κονδύλια που θα έπρεπε να δίνονται στις πολύτεκνες δίνονται στους μετανάστες.

«Η Χρυσή Αυγή τοποθετεί τη γυναίκα ως μητέρα στο υψηλότερο βάθρο της κοινωνίας, της δίνει τη θέση που της αρμόζει. Αναγνωρίζει το τεράστιο δημογραφικό πρόβλημα, το γεγονός πως σε λίγα χρόνια το ελληνικό έθνος θα αποτελεί μειονότητα. Οι μουσουλμάνες γεννούν κατά μέσο όρο έξι παιδιά, ενώ η Ελληνίδα σήμερα, μετά βίας ένα. Η Ελληνίδα φέρει το χρέος και την τιμή να συνεχίσει το γένος της. Το γένος εκείνο που γέννησε φιλοσόφους και ήρωες. Θα πρέπει να νοιώθει υπερήφανη που θα συμβάλλει στη συνέχεια ενός λαού που απετέλεσε το λίκνο του πολιτισμού για όλον τον κόσμο. Είναι πραγματικά ανήκουστο να αφήσουμε να χαθεί η ελληνική φυλή όπως χάθηκαν στα βάθη των αιώνων οι Σουμέριοι και άλλες φυλές.

«Η γυναίκα και ο σύγχρονος κόσμος», http://whitewomenfront.blogspot.gr/2012/04/blog-post_29.html, (πρόσβαση στις 28/01/13)

Επαναλαμβανόμενες στερεότυπες εκφράσεις διατρέχουν τα κείμενα του Μετώπου Γυναικών. Η Χ.Α. δίνει στη μητέρα τη θέση που τις αξίζει επειδή εκπληρώνει το χρέος της προς την πατρίδα μέσω της τεκνοποιίας. Στοχεύοντας στο συναίσθημα, η προπαγάνδα χρησιμοποιεί τα συγκινησιακά εργαλεία του ένδοξου παρελθόντος, της συνέχειας του εθνικού μύθου (*Το γένος ... που γέννησε φιλοσόφους και ήρωες, το λίκνο του πολιτισμού*). Η τεκνοποίηση δεν αντιμετωπίζεται ως ζήτημα προσωπικής επιλογής αλλά εθνικού πεπρωμένου (*Οι μουσουλμάνες γεννούν κατά μέσο όρο έξι παιδιά, ενώ η Ελληνίδα σήμερα, μετά βίας ένα. Είναι πραγματικά ανήκουστο να αφήσουμε να χαθεί η ελληνική φυλή*).

«Επιπλέον, ποια είναι σήμερα αλήθεια τα ίσα δικαιώματα που έχουν καταφέρει να κατακτήσουν οι κατήγοροί μας; Να μην μπορεί η γυναίκα να κυκλοφορεί στους δρόμους ελεύθερα; Ποια είναι η ισότητα όταν υποχρεώνεσαι να ζητήσεις τη συνοδεία ενός άνδρα για να επιστρέψεις στο σπίτι σου, όταν σε ληστεύουν ή σε βιάζουν ακόμα και μέσα στο ίδιο σου το σπίτι; Που είναι το δικαίωμά μου να κάνω βόλτες με το παιδί μου στα πάρκα και τις πλατείες; Αλλά σε ποιες πλατείες; Σε αυτές που είναι γεμάτες τριτοκοσμικούς, γεμάτες γυναίκες που εκδίδονται, ή σε αυτές όπου το εμπόριο ναρκωτικών μεσουρανάει;» *«Η γυναίκα και ο σύγχρονος*

κόσμος». http://whitewomenfront.blogspot.gr/2012/04/blog-post_29.html, (πρόσβαση στις 28/01/13)

Στερεοτυπική εικόνα του άνδρα προστάτη και παράλληλα δημιουργία φόβου μέσω της στοχοποίησης των μεταναστών ως απειλητικών στοιχείων για τη ζωή. Ο φόβος έχει έμφυλη και εθνικιστική χροιά. Ο μετανάστης είναι ο βιαστής. Οι μετανάστριες οι εκδιδόμενες. Οι δημόσιοι χώροι είναι απαγορευτικοί πλέον για τις ελληνίδες καθώς ελλοχεύουν πάσης φύσεως κίνδυνοι εξαιτίας των μεταναστών. Η Χ.Α. αρνείται στις γυναίκες το δικαίωμα να διαμορφώνουν τη ζωή τους, αφού ο κύριος σκοπός είναι η ευγονική, η προσήλωση στην αύξηση των γεννήσεων.¹⁴⁶ Ισχυρίζεται ότι οι μετανάστες «κλέβουν» τις δουλειές από τους Έλληνες, συνεπώς όταν θα φύγουν οι μετανάστες οι έλληνες θα βρουν δουλειές. Με την ίδια λογική σε λίγο θα ισχυριστούν ότι αν θα φύγουν οι γυναίκες από την παραγωγή θα υπάρξουν περισσότερες θέσεις εργασίας για τους άνδρες κ.ο.κ. Οι απαγορεύσεις και οι αποκλεισμοί θα διευρύνονται όλο και περισσότερο.¹⁴⁷

Γενικότερα μιλώντας, λαμβάνοντας υπόψη τον ιστορικό φασισμό όσο και τον σημερινό, θα λέγαμε ότι τα ιδεολογικά πλαίσια διευρύνονταν ή συρρικνώνονταν κατά

¹⁴⁶ Στην εξουσία, το κόμμα του Χίτλερ προσπάθησε να απαγορεύσει την επαγγελματική ενασχόληση για τις γυναίκες. Τα μέτρα που εισάχθηκαν ταίριαζαν με τη ναζιστική ιδεολογία, που διακήρυξε την ανάγκη να αυξάνονται οι ευκαιρίες των ανδρών για εύρεση εργασίας. Το κράτος εισήγαγε δάνεια για το γάμο, που εξαρτώντο τόσο από την πολιτική τοποθέτηση της οικογένειας όσο και από τη συναίνεση της γυναίκας να εγκαταλείψει την πληρωμένη απασχόληση. Και φυσικά, ο ρατσισμός του ναζισμού έδινε ιδιαίτερη αποστολή στις γυναίκες, να μεγαλώσουν τη νέα φυλή των Γερμανών, την καθαρή φυλή. Η εφαρμογή της ευγονικής σήμαινε μεγάλη επιτήρηση του κράτους στην γέννηση των παιδιών. [Βωβού Σίτσου, *«Η θέση των γυναικών στη θεωρία, την πολιτική και την πράξη του φασισμού»*, [http://www.fylosykis.gr/2012/10/ομιλία της σε εκδήλωση στο Κουκάκι στις 27/10/2012](http://www.fylosykis.gr/2012/10/ομιλία%20της%20σε%20εκδήλωση%20στο%20Κουκάκι%20στις%2027/10/2012), (πρόσβαση στις 29/01/2013)]

¹⁴⁷ Τις δεκαετίες του 1970 και του 1980 όταν υπήρχε άνοδος του φασιστικού φαινομένου στην Ευρώπη φεμινιστικές κολλεκτίβες, ιδιαίτερα στη Βρετανία, υποστήριζαν ότι το φασιστικό κόμμα πρωτίστως έπρεπε να αντιμετωπιστεί ως σεξιστικό και ομοφοβικό κόμμα. Με τα δικά τους λόγια *«Ο φασισμός απευθύνεται στις γυναίκες ως γυναίκες – ή καλύτερα υπό την ιδιότητά τους ως συζύγων και μητέρων, που εκπαιδεύουν τη φυλή και το έθνος – και προσπαθεί να κερδίσει υποστήριξη σ' αυτή τη βάση. Ο φασισμός επίσης απευθύνεται στους άνδρες – βλέπει τον εαυτό του ως προσωποποιημένη ανδροπρέπεια και θεωρεί το φιλελευθερισμό ως «θηλυκό» ή «γυναικωτό»*. [Βωβού Σίτσου, *«Η θέση των γυναικών στη θεωρία, την πολιτική και την πράξη του φασισμού»*, [http://www.fylosykis.gr/2012/10/ομιλία της σε εκδήλωση στο Κουκάκι στις 27/10/2012](http://www.fylosykis.gr/2012/10/ομιλία%20της%20σε%20εκδήλωση%20στο%20Κουκάκι%20στις%2027/10/2012), (πρόσβαση στις 29/01/2013)]

το δοκούν, ανάλογα με τις πολιτικές ανάγκες των φασιστικών κομμάτων. Π.χ. η Χ.Α. θέλει τις γυναίκες στρατικοποιημένες, τους επιτρέπει να χρησιμοποιούν βία, σύμφωνα με τα πρότυπα της οργάνωσης, όπως η περίπτωση της Σκορδέλη,¹⁴⁸ ζητά στρατιωτική θητεία και για τις γυναίκες, κάνει μαθήματα αυτοάμυνας (κάλυμμα για την ετεροεπίθεση).¹⁴⁹ Είναι το ίδιο κόμμα που επικροτεί την επιστροφή των γυναικών στο σπίτι και αντιτίθεται σε κάθε έννοια ισότητας των δύο φύλων. Προς το παρόν η παρουσία των γυναικών στις επιθέσεις είναι μικρή αλλά υπαρκτή.

Η ιδεολογία αυτή πλήττει την πορεία των γυναικών προς την αυτονομία, τη συμμετοχή στο δημόσιο χώρο και την πολιτική. Δυναμώνει την εξουσία καθώς καθιερώνει έναν καταμερισμό σε αυτούς που θα παράγουν πολιτική και σε αυτές που θα την υφίστανται. Δημιουργεί αδυναμία και εξάρτηση για τις γυναίκες κατά συνέπεια περισσότερη ανοχή από τις μάζες καθώς οι γυναίκες είναι το μισό του πληθυσμού ίσως και περισσότερο.

«Η θέση των γυναικών στη θεωρία, την πολιτική και την πράξη του φασισμού», [http://www.fylosykis.gr/2012/10/ομιλία της Σίσσυς Βωβού σε εκδήλωση στο Κουκάκι στις 27/10/2012, \(πρόσβαση στις 29/01/2013\)](http://www.fylosykis.gr/2012/10/ομιλία_της_Σίσσυς_Βωβού_σε_εκδήλωση_στο_Κουκάκι_στις_27/10/2012,_\u03c0\u03c1\u03cc\u03c3\u03b2\u03b1\u03c3\u03b7_στις_29/01/2013)

Η απόλυτη ταύτιση με τις θέσεις του ναζισμού φαίνονται και από την ομιλία της Αρχηγού της γυναικείας οργάνωσης του NSDAP, Gertrud Scholtz-Klink, την Πρωτοχρονιά του 1935, προς τις Γερμανίδες του Κόμματος, η οποία αναρτήθηκε στην Ιδεολογική Βιβλιοθήκη, και από την οποία παραθέτουμε σχετικά αποσπάσματα. *«Το Εθνικοσοσιαλιστικό κίνημα βλέπει τον άνδρα και τη γυναίκα ως ισάξιους κομιστές του μέλλοντος της Γερμανίας. (...) ο καθένας θα πρέπει πρώτα να εκπληρώσει πλήρως τα καθήκοντα που αρμόζουν στην φύση του... Η γυναίκα, πέρα από την φροντίδα των δικών της παιδιών, θα πρέπει πρώτιστα να νοιάζεται για αυτούς που χρειάζονται την*

¹⁴⁸ Η Θέμις Σκορδέλη, υποψήφια βουλευτής της Α΄ Αθηνών κατηγορήθηκε για συμμετοχή σε ομάδα που μαχαίρωσε Αφγανό. Το δικαστήριο είχε προγραμματισθεί για τον Δεκέμβριο του 2011 αλλά η υπόθεση αναβλήθηκε για τρίτη φορά καθώς η Θ. Σκορδέλη παρουσίασε βεβαίωση ότι πάσχει από «κατάθλιψη και τάσεις αυτοκαταστροφής». Το περιστατικό σύμφωνα με αυτόπτες μάρτυρες και την Αστυνομία εκτυλίχθηκε ως εξής: Τον Σεπτέμβριο του 2011 Αφγανοί που διαμένουν στην οδό Περγάμου, ενώ βρίσκονταν στην είσοδο της πολυκατοικίας, κατά τις απογευματινές ώρες δέχτηκαν επίθεση από 15 περίπου άτομα ελληνικής καταγωγής. Οι επιτιθέμενοι τους κινήγησαν στο εσωτερικό της εισόδου και τραυμάτισαν σοβαρά έναν από αυτούς που νοσηλεύθηκε σε εφημερεύον νοσοκομείο φέροντας τραύματα από μαχαιριές κοντά στην καρδιά και στο στομάχι. *«Οι υπόδικοι της Χρυσής Αυγής που θέλουν τη... βουλευτική ασυλία»*, 01 Μαΐ 2012, <http://www.aftodioikisi.gr/kommata/oi-ipodikoi-tis-krisis-avgis-pou-theloun-ti-vouleftiki-asilia>, (πρόσβαση στις 01/02/13)

¹⁴⁹ Το Μέτωπο Γυναικών παραδίδει μαθήματα αυτοάμυνας, δωρεάν, αποκλειστικά σε ελληνίδες *«Μαθήματα Αυτοάμυνας Γυναικών»*, Τετάρτη, 10 Οκτωβρίου 2012, [/http://www.xryshaygh.com/index.php/enimerosi/view/mathhmata-autoamunas-gunaikwn](http://www.xryshaygh.com/index.php/enimerosi/view/mathhmata-autoamunas-gunaikwn), (πρόσβαση στις 10/10/2012)

βοήθεια της ως μητέρα του Έθνους (...) Γυναίκες, θα ήθελα εν συντομία να αποσαφηνίσω ποιο είναι το βαθύτερο κάλεσμα που έχουμε εμείς οι γυναίκες: Η μητρότητα. Στα δεκατέσσερα άσχημα χρόνια, μεταξύ 1918 και 1933, συχνά ληστεύθηκε η μητρότητα από το βαθύτερό της νόημα και είχε μειωθεί σε κάτι επιφανειακό, κάτι που αντιμετωπιζόταν ακόμα και με απαξίωση. Αντί **το παιδί να αντιμετωπίζεται ως η βαθύτερη επιβεβαίωση της γυναίκας και της ζωής**, αντιμετωπιζόταν ως βάρος, ως μία θυσία από την μεριά της γυναίκας. (...) Πολλές γυναίκες ήταν μητέρες μόνο επιφανειακά, δεν είχαν υποτάξει τον εαυτό τους στο νόμο της φύσης, που βλέπει την έλευση ενός παιδιού σαν την απάντηση της γυναίκας στον λαό της, καθώς επίσης και την συμβολή της στο δικαίωμα του λαού της να επιβιώσει. (...) η Γερμανίδα γυναίκα θα δει το κάλεσμά της να γίνει μητέρα του Έθνους(...)

Getrud Scholz-Klink

«Προς τις γυναίκες του Λαού μας», http://ideology-studies.blogspot.gr/2010/07/blog-post_10.html, (πρόσβαση στις 29/01/2013)

3γ. «...για να ξεβρομίσει ο τόπος»

απόρριψη όλων των «μιασμάτων» ήτοι: μεταναστών, ομοφυλοφίλων.

3γα) Για όλα φταίνε οι μετανάστες

«Για να ξεβρομίσει ο τόπος»: προεκλογικό σύνθημα της Χρυσής Αυγής που χρησιμοποιείται, πλέον, ευρέως, μετά τη δήλωση-επίθεση, προς όλα τα κόμματα, του εκπροσώπου της Χ.Α. Χρήστου Παππά «ερχόμαστε για να ξεβρομίσει ο τόπος». Ακούστηκε και σε διαδήλωση στην Παιανία, ύστερα από τη δολοφονία Αλβανού ληστή από Έλληνα και έχει καθιερωθεί πλέον ως έκφραση όταν χρειάζεται να τονισθεί η ανάγκη αποπομπής των ανεπιθύμητων (πολιτικοί, μετανάστες, ομοφυλόφιλοι κ.α.) δίνοντάς μας μια εικόνα του «καθαρού» κράτους που ευαγγελίζεται η Χ.Α.

«ερχόμαστε για να ξεβρομίσει ο τόπος»,

<http://www.palo.gr/cluster/articles/politikh-nea/628/?clid=5668870>, (πρόσβαση στις 22/02/13)

Είναι γνωστή η τοποθέτηση της Χ.Α. στο θέμα των μεταναστών: τους θεωρεί υπευθύνους για την εγκληματικότητα, την πορνεία, τα ναρκωτικά, την ανεργία. Και πάνω από όλα ρυπαρότητα για το καθαρό ελληνικό αίμα.¹⁵⁰ Για τον ρατσιστή το

¹⁵⁰ Η Χ.Α. αντιτίθεται και στη μετανάστευση των Ελλήνων, η οποία εμφανίζεται εκ νέου λόγω κρίσης. Διαβάζουμε απ τον ιστότοπο της *Αντεπίθεσης*: «οι έννοιες Έθνος και Πατρίδα είναι Ιερές. Το "εγώ" δεν υπάρχει μέσα σε αυτές τις έννοιες και αντίστροφα κανένα "εγώ" δε μπορεί να συμπεριλαμβάνει μέσα του την Ιδέα της Πατρίδας. Πως μπορεί να αγαπάει κάποιος την πατρίδα του όταν φεύγει στο

αίμα του αλλοδαπού μετανάστη μολύνει τη καθαρότητα του αίματος της ελληνικής φυλής.

Η απάντηση από την **Μαρία Ελένη Κατσινοπούλου, υποψήφια της Χ.Α.** σε κανάλι της Αργολίδος στις 02/05/12 είναι ενδεικτική: **«απέλαση όλων των λαθρομεταναστών. Οι λαθρομετανάστες προκαλούν πολύ μεγάλη εγκληματικότητα. Δεν μπορώ να καταλάβω πόσο ανθρωπιστικό είναι να φέρνουμε ανθρώπους που ασχολούνται με πορνεία ναρκωτικά εγκληματίες, μαύρη εργασία. Κατ' αυτό τον τρόπο το ελληνικό δημόσιο χάνει πάρα μα πάρα πολλά»**

«Συνέντευξη υποψήφιας της Χρυσής Αυγής στην Αργολίδα», [mpg/ δημοσιεύθηκε 02/5/12, http://www.youtube.com/watch?v=KtBaNmFMHT4&feature=youtu.be&fb_source=message](http://www.youtube.com/watch?v=KtBaNmFMHT4&feature=youtu.be&fb_source=message), (πρόσβαση στις 07/02/13)

Οι μετανάστες είναι πηγή δεινών (εγκληματικότητα, ναρκωτικά, μαύρη εργασία). Ο «ξένος» είναι ο εσωτερικός «εχθρός» αυτό πρέπει να γίνει απόλυτα πιστευτό και επαναλαμβάνεται συνεχώς. Η εγκληματικότητα ταυτίζεται αποκλειστικά με τον μετανάστη. Όσο για τη «μαύρη εργασία», δεν ανέφερε κάποιος στην υποψήφια, ότι η ανεπίσημη εργασία αποτελεί μια πραγματικότητα εδώ και χρόνια για την πλειονότητα των ελλήνων, πριν ακόμα εμφανιστούν οι μετανάστες. Δεν έγινε κανένα σχόλιο ούτε για τις ανεπίτρεπτες συνθήκες εργασίας, ή τα μειωμένα, κάτω από το νόμιμο όριο ημερομίσθια, και βέβαια δεν αναφέρθηκε το γεγονός ότι οι μετανάστες απασχολούνται σε εργασίες που αρνούνται να απασχοληθούν οι έλληνες καθώς τις θεωρούν υποδεέστερες κοινωνικά και οικονομικά. Οι παραβάτες έλληνες εργοδότες που φέρουν την ευθύνη για τη μαύρη εργασία ουδόλως μνημονεύονται καίτοι είναι οι υπεύθυνοι για το ότι «χάνει πολλά το Δημόσιο». Επισημαίνεται ότι δεν έγινε σχετική ερώτηση από τη δημοσιογράφο ώστε να υπάρξει αντίλογος.

Και συνεχίζει: **«Δεν μιλάμε για μετανάστες που έχουν κάποια παιδεία, μιλάμε για ανθρώπους που έχουν έρθει στην Ελλάδα και αυτό που κάνουν είναι να κλέβουνε .Διαφύλαξη των συνόρων από τον ελληνικό στρατό ώστε να μην υπάρχει η λαθρομετανάστευση και επανατοποθέτηση του ναρκοπεδίου ...αν υπήρχε το**

εξωτερικό για όλη του τη ζωή, για να δουλέψει και να εξασφαλίσει οικονομικές ανέσεις; Τι νόημα έχει να αγαπάει κάποιος την Πατρίδα του και να την εγκαταλείπει. (...) Προτιμότερο είναι να είσαι ένας φτωχός εργάτης στην Ελλάδα που μάχεται για ένα καλύτερο αύριο παρά ένας ευκατάστατος μεγαλοαστός μακριά από την Ελλάδα...» ΑΝΤΕΠΙΘΕΣΗ - ΜΕΤΩΠΙΟ ΝΕΟΛΑΙΑΣ: «Μετανάστες» Σάββατο 7 Μαΐου 2011/ http://resistance-hellas.blogspot.gr/2011/05/blog-post_07.html, (πρόσβαση στις 22/2/13)

ναρκοπέδιο όπως παλιά¹⁵¹ φυσικά και οι λαθρομετανάστες δεν θα ερχόντουσαν... δεν θα υπήρχαν εγκλήματα γιατί να ξέρετε κάθε μέρα στον Έβρο σκοτώνεται πάρα πολύς κόσμος. Αυτό είναι περισσότερο ανθρωπιστικό από ένα ναρκοπέδιο το οποίο θα είχε σημάψεις;» Η κ. Κατσινοπούλου επιθυμεί την επιστροφή του ναρκοπεδίου για να μην σκοτώνονται οι λαθρομετανάστες.

Στην ερώτηση της δημοσιογράφου ότι η Χ.Α. κατηγορείται για ακραία ιδεολογία η κα Κατσινοπούλου απαντά: **«η ιδεολογία μας είναι άκρως δημοκρατική αυτά που σας λέω δεν νομίζω να φανερώνουν έναν ακραίο άνθρωπο ...»**

«Συνέντευξη υποψήφιας της Χρυσής Αυγής στην Αργολίδα».mpg/ δημοσιεύθηκε 02/5/12
[/http://www.youtube.com/watch?v=KtBaNmFMHT4&feature=youtu.be&fb_source=message](http://www.youtube.com/watch?v=KtBaNmFMHT4&feature=youtu.be&fb_source=message)
(πρόσβαση στις 07/02/13)

Ο Ν. Μιχαλολιακος στην ερώτηση τι θα έκανε αν γίνονταν εξουσία **«...το πρώτο που θα φροντίζαμε να φύγουν οι λαθρομετανάστες ..»**

Δημοσιογράφος: *με κάθε τρόπο; Αν οι Τούρκοι δεν δέχονταν την επιστροφή για παράδειγμα. Γιατί έχει ακουστεί ότι μέχρι και τους έχουν πυροβολήσει. Είναι ένας τρόπος αυτός ; «πυροβολήσανε ... εεε !!! ..θα βρίσκαμε κάποιους τρόπους εν τοιαύτη περιπτώσει, δεν μας έχει απασχολήσει σε επίπεδο κυβερνητικό το ζήτημα»*

«Συνέντευξη του Ν. ΜΙΧΑΛΟΛΙΑΚΟΥ στο ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ» 01/05/12,

http://www.youtube.com/watch?v=5eBci7Xcg_s/,(πρόσβαση στις 07/02/13)

¹⁵¹ Η Ελλάδα έχει υπογράψει τη συνθήκη της Οτάβα του 1997 για την απαγόρευση των ναρκών κατά προσωπικού. Το 2002 το κοινοβούλιο την επικύρωσε. Ωστόσο ακόμη και τώρα διατηρεί ναρκοπέδια με τέτοιες νάρκες στον Έβρο. Η επιχείρηση άρσης των ναρκών κατά προσωπικού άρχισε το 2003, όμως προχωρά πολύ αργά καθώς τα ναρκοπέδια είναι μεικτά (μαζί με αντιαρματικές) και οι καιρικές συνθήκες (πλημμύρες του κοντινού Έβρου) δεν επιτρέπουν συνεχείς εργασίες. Η Συνθήκη της Οτάβα έχει δώσει ως όριο για τον καθαρισμό των ναρκοπεδίων από νάρκες κατά προσωπικού μέχρι το 2014.

Στον Έβρο οι νάρκες βρίσκονται σε μια απόσταση εκατοντάδων μέτρων από τα σύνορα, τα οποία σηματοδοτούνται από μια τάφρο με κολονάκια και από τις δύο πλευρές της, εκεί όπου το ίδιο το ποτάμι δεν είναι σύνορο. Στη συνέχεια υπάρχουν χωράφια και μετά από αυτά τα ναρκοπέδια, περιφραγμένα με συρματοπλέγματα, με το σήμα της νεκροκεφαλής. Οι μετανάστες περνούν την τάφρο των συνόρων και βλέποντας τους προβολείς των φυλακίων και τα στρατιωτικά αυτοκίνητα που περιπολούν, συνήθως διστάζουν να ακολουθήσουν τους δρόμους και επιλέγουν να περάσουν από τα συρματοπλέγματα. Το 2004 επισήμως, οι ναρκαλιευτές έβγαλαν 8 νεκρούς και 9 τραυματίες. Το 2005 υπήρξαν 6 θάνατοι, και περίπου 20 τραυματισμοί. Από το 1990 έχουν σκοτωθεί στον Έβρο από νάρκες 74 άτομα και έχουν τραυματισθεί 180. Κάποια περιστατικά δεν έχουν δημοσιοποιηθεί, οπότε ενδέχεται οι πραγματικοί αριθμοί να είναι μεγαλύτεροι. **«ΦΑΚΕΛΟΣ: ΤΑ ΝΑΡΚΟΠΕΔΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΣΚΟΤΩΝΟΥΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ»**, <http://vathikokkino.com/2012/01/>,(πρόσβαση στις 12/02/13)

Ο αρχηγός αποφεύγει να απαντήσει ευθέως και υπεκφεύγει χωρίς όμως να αποστασιοποιείται από τον πυροβολισμό ως μέθοδο εξοβελισμού-εκτέλεσης.¹⁵²

Η Ελένη Ζαρούλια μιλώντας στη βουλή, για το δικαίωμα ψήφου στους μετανάστες απευθυνόμενη στον Υπουργό Εσωτερικών: *«εξισώνετε τους ομογενείς μετανάστες με τον κάθε λογής υπάνθρωπο που έχει εισβάλει στην πατρίδα μας και με τις κάθε λογής αρρώστιες που κουβαλάει. Αυτό είναι ένα αίσχος.(...) Δύο ομογενείς μας οι κ.κ. Σιταρόπουλος και Γιακουμόπουλος σε πρώτη φάση με εκδοθείσα απόφαση στις 8/7/2010 είχαν κερδίσει αυτό το δικαίωμα από το Α΄ Τμήμα του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.*

enikos.gr –«*ΕΛΕΝΗ ΖΑΡΟΥΛΙΑ*»

/http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=h3UhhqVfXk4#! (πρόσβαση στις 07/02/13)

Υπάνθρωποι ελεεινοί και τρισάθλιοι οι μετανάστες. Η αντιναζιστική πρωτοβουλία έστειλε ανοιχτή επιστολή στην Επιτροπή για την Ισότητα και τη Μη Διάκριση του Συμβουλίου της Ευρώπης, και την καλεί να αποβάλει από μέλος της την Ε. Ζαρούλια με ταυτόχρονη κοινοποίηση στα αρμόδια όργανα και στις πολιτικές ομάδες του Συμβουλίου της Ευρώπης.¹⁵³

«Αντιναζιστική πρωτοβουλία», <http://www.antinazi.gr/zaroulia.htm>, (πρόσβαση στις 07/02/13)

¹⁵² Τα πογκρόμ της οργάνωσης είναι γνωστά. Το πρώτο έλαβε χώρα το καλοκαίρι του 2004 το βράδυ των πανηγυρισμών με την κατάκτηση του ευρωπαϊκού πρωταθλήματος από την ελληνική ομάδα ποδοσφαίρου όπου οι πανηγυρισμοί συνοδεύτηκαν με βίαιες ενέργειες εναντίον μεταναστών σε διάφορα σημεία της χώρας. Στις 04.09.2004 με τη νίκη της Εθνικής Αλβανίας κατά της Εθνικής Ελλάδος στα Τίρανα με αφορμή τους πανηγυρισμούς των θυμάτων για την νίκη της Εθνικής τους ομάδας. (Ψαρράς, 2012: 148-149).

¹⁵³ *«Απευθυνόμαστε σε εσάς ως μέλη της Αντιναζιστικής Πρωτοβουλίας, μίας εθελοντικής οργάνωσης πολιτών που από το 1997 δραστηριοποιείται ενάντια στο ναζισμό, το ρατσισμό και τον αντισημιτισμό στην Ελλάδα. Με την επιστολή μας αυτή διαμαρτυρόμαστε για τη συμμετοχή της Ελένης Ζαρούλια, μέλους της ελληνικής αντιπροσωπείας στο Συμβούλιο της Ευρώπης και βουλευτή της ναζιστικής «Χρυσής Αυγής» στην Επιτροπή για την Ισότητα και τη Μη Διάκριση και στην υπο- Επιτροπή για την Ισότητα των Φύλων και σας καλούμε να προχωρήσετε άμεσα στην αποβολή της από αυτές τις επιτροπές. Πιστεύουμε ότι δεν πρέπει να γίνει ανεκτή η συμμετοχή ναζιστών σε μία Επιτροπή που έχει σαν αντικείμενο της την καταπολέμηση του ρατσισμού γιατί καταργεί στην πράξη το αντικείμενο της Επιτροπής. Εάν επιτραπεί η συμμετοχή της Ελένης Ζαρούλια, τα θύματα του ρατσισμού που προσφεύγουν για προστασία σε μία αντιρατσιστική επιτροπή της Ευρώπης θα αναγκαστούν να συνομιλούν με την εκπρόσωπο μιας συμμορίας όπως η «Χρυσή Αυγή» που ασκεί ρατσιστική βία στη χώρα μας.*

Κανένας βουλευτής της «Χρυσής Αυγής» δεν έχει θέση σε καμία επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η αποδοχή ναζιστών στο Συμβούλιο της Ευρώπης παραβιάζει κατάφωρα τις στοιχειώδεις δημοκρατικές αρχές, ελευθερίες και ανθρώπινα δικαιώματα, που τα κράτη-μέλη οφείλουν να προστατεύουν.» ακριβές απόσπασμα από την Ανοιχτή Επιστολή

«Αντιναζιστική πρωτοβουλία», <http://www.antinazi.gr/zaroulia.htm/> (πρόσβαση στις 07/02/13)

Η αντιπαράθεση με τους μετανάστες δεν περιορίζεται στα προαναφερθέντα ζητήματα. Εμπεριέχει και μια γεωπολιτική διάσταση καθώς η Χ.Α υποστηρίζει ότι η μετανάστευση εντάσσεται σε ένα ευρύτερο σχέδιο με σκοπό την αλλοίωση των εθνικών χαρακτηριστικών της Ελλάδας και τελικά την υποταγή της στην Τουρκία.

«ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ» «Φασιστικό ναζιστικό εργαλείο του αστικού πολιτικού συστήματος»
[http://www1.rizospastis.gr/wwwengine/story.do?id=7075553/Κυριακή 7 Οχτώβρη 2012](http://www1.rizospastis.gr/wwwengine/story.do?id=7075553/Κυριακή_7_Οχτώβρη_2012),
(πρόσβαση στις 26/12/12)

Το μένος εναντίον των μεταναστών δεν σταματά στους ενήλικες. Μετά τη διανομή τροφίμων και τη συλλογή αίματος μόνο για Έλληνες, ο Ηλίας Παναγιώταρος με επερώτηση προς τους υπουργούς κ. Ευρ. Στυλιανίδη (Εσωτερικών) και κ. Γ. Βρούτση (Εργασίας) ζήτησε τα ακριβή στοιχεία των *«αλλοδαπών βρεφών και νηπίων ανά χώρα προέλευσης που εξυπηρετούνται στους παιδικούς σταθμούς»* στην Ελλάδα.¹⁵⁴

Ο Η. Παναγιώταρος, σε προεκλογική συγκέντρωση της Χρυσής Αυγής στον Φλοίσβο Παλαιού Φαλήρου είχε πει ότι *«αν μπει, η Χρυσή Αυγή στην Βουλή, θα κάνει εφόδους στα νοσοκομεία αλλά και στους βρεφονηπιακούς σταθμούς και θα πετά στον δρόμο τους “λαθρομετανάστες” και τα παιδιά τους»*. Μάλιστα, είχε χειροκροτηθεί για αυτό από τους υποστηρικτές του κόμματος, στους οποίους προφανώς δεν θέλησε να φανεί ασυνεπής, αφού του αιτήματός του να του δοθούν τα ονόματα των αλλοδαπών βρεφών είχε προηγηθεί ερώτησή του σχετικά με την παροχή υπηρεσιών υγείας σε μετανάστες στα νοσοκομεία.

«Στοιχεία των αλλοδαπών φοιτητών ζητάει τώρα η Χρυσή Αυγή»!
<http://www.alfavita.gr/arhtra/23/10/2012>, (πρόσβαση στις 07/02/2013)

Μετά τους βρεφονηπιακούς σταθμούς σειρά έχουν και τα πανεπιστήμια. Ο βουλευτής της Χρυσής Αυγής Παναγιώτης Ηλιόπουλος ζήτησε στοιχεία, με ηλεκτρονική επιστολή που έστειλε προς όλες τις διοικητικές υπηρεσίες αλλά και σε όλους τους καθηγητές του Πανεπιστημίου Αιγαίου, για το πόσοι είναι οι Έλληνες και πόσοι οι αλλοδαποί φοιτητές που στεγάζονται στις φοιτητικές εστίες του

¹⁵⁴ Στην Ιεράπετρα υπήρξε επιστολή διαμαρτυρίας προς το υπουργείο Εσωτερικών, με την οποία διευκρινίζεται ότι με ομόφωνη απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του αρμόδιου για τους Βρεφονηπιακούς Σταθμούς Νομικού Προσώπου δεν πρόκειται σε καμία περίπτωση να αποσταλούν τα στοιχεία των νηπίων. *«Σύμφωνα με τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (άρθρο 214, παράγραφος 2) οι δημοτικές αρχές διασφαλίζουν το δικαίωμα πρόσβασης όλων των δημοτών και κατοίκων σε βρεφονηπιακούς σταθμούς ανεξαρτήτως εθνικότητας, θρησκείας, φύλου, γλώσσας, φυλετικής ή κοινωνικής ομάδας στην οποία ανήκουν»*. «Η Χρυσή Αυγή σε ρόλο Ηρώδη ... ζητά "σφαγή" των νηπίων», http://skoyrasnet.blogspot.gr/2012/10/blog-post_11.html, (πρόσβαση στις 07/02/13)

Πανεπιστήμιο. Επισημαίνεται ότι η Χ.Α. δεν κατέθεσε ερώτηση στη Βουλή, ούτε ζήτησε τα στοιχεία από το Υπουργείο Παιδείας, ούτε στην πρωταναία του Πανεπιστημίου απευθύνθηκε με επίσημο τρόπο. Το πολύ συνοπτικό κείμενο του μηνύματός του έχει ως εξής: *«Παρακαλώ να με ενημερώσετε για τον αριθμό Ελλήνων φοιτητών που φιλοξενούνται-στεγάζονται στη φοιτητική εστία του Πανεπιστημίου Αιγαίου και τον αντίστοιχο αριθμό αλλοδαπών φοιτητών. Περιμένω την απάντησή σας σε αυτό το e-mail.*

*Παναγιώτης Ηλιοπούλος, Βουλευτής Μαγνησίας, Λαϊκός Σύνδεσμος - Χρυσή Αυγή*¹⁵⁵
«Θέλουν τα ονόματα αλλοδαπών φοιτητών»/Τρίτη 23 Οκτωβρίου 2012/
<http://www.gazzetta.gr/koinonia/article/337034-theloyn-ta-onomata-allodapon-foititon>,
(πρόσβαση στις 07/02/13)

Κατά παράβαση των αρχών της Χ.Α. στο ξενοδοχείο New Dream τα δύο μέλη του Δ.Σ. έχουν νυμφευθεί αλλοδαπές. Ο πρόεδρος του Δ.Σ. Αθανάσιος Ζαρούλιας αδελφός της συζύγου του Ν. Μιχαλολιάκου έχει νυμφευθεί Πολωνή. Ο Σωτήρης Μαρτίνος, μέλος του ΔΣ έχει σύζυγο Φιλιππινέζα. Κατά παράβαση μάλιστα του συνθήματος *«κάθε ξένος εργάτης ένας Έλληνας άνεργος»* το ξενοδοχείο έχει και αλλοδαπούς εργαζόμενους όπως απεκαλύφθη από έρευνα της αστυνομίας με αφορμή περιστατικό κλοπής εναντίον του ρεσεψιονίστ τον Αύγουστο του 2010 ο οποίος σύμφωνα με την αστυνομία ήταν αλλοδαπός. (από το *«Έθνος της Κυριακής»*, στις 18 Νοεμβρίου 2012 (σελ. 24) σε άρθρο του Κώστα Νικολαΐδη).

Η ρατσιστική βία της Χ.Α. στην Ελλάδα έχει γίνει γνωστή σε Ευρώπη και ΗΠΑ¹⁵⁶ με αποτέλεσμα η χώρα να δυσφημίζεται στο εξωτερικό με ανάλογες συνέπειες για τον τουρισμό.

¹⁵⁵ Ο αντιπρόεδρος του Πανεπιστημίου Αιγαίου, Νίκος Σουλακέλλης, ένας από τους αποδέκτες του ηλεκτρονικού μηνύματος, δήλωσε βαθύτατα ενοχλημένος από το ύφος, τη σύνταξη και τον τρόπο που τέθηκε το αίτημα, γι' αυτό και το μόνο που έκανε ήταν να το διαγράψει. Φυσικά σε καμία περίπτωση δε σκέφθηκε ούτε να δώσει τα ζητούμενα στοιχεία, αλλά ούτε και να απαντήσει.

Στο ίδιο πνεύμα φαίνεται ότι κινήθηκε όλη η πρωτανική αρχή, που θεωρεί ότι έχει πολύ πιο σοβαρά ζητήματα να αντιμετωπίσει, όπως είναι η επιβίωση του Πανεπιστημίου και η συνέχιση της λειτουργίας του. Είναι χαρακτηριστικό ότι ούτε καν μπήκε στο δίλημμα να συζητήσει αν πρέπει να δοθεί απάντηση ή όχι. *«Θέλουν τα ονόματα αλλοδαπών φοιτητών»/Τρίτη 23 Οκτωβρίου 2012/*
<http://www.gazzetta.gr/koinonia/article/337034-theloyn-ta-onomata-allodapon-foititon>, (πρόσβαση στις 07/02/13)

¹⁵⁶ Η αμερικανική πρεσβεία στην Αθήνα εξέδωσε ταξιδιωτική οδηγία με την οποία καλεί τους αμερικανούς πολίτες, κυρίως αυτούς που έχουν αφρικανική, ισπανική, ασιατική και μεσανατολική καταγωγή, που βρίσκονται ή πρόκειται να βρεθούν σε μεγάλες πόλεις της Ελλάδας *«να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για την ενίσχυση της προσωπικής τους ασφάλειας»*. *«Καλούμε όλους τους Αμερικάνους πολίτες να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί στις μετακινήσεις τους»* επικαλούμενη ως αιτία *«την αύξηση του αριθμού των απρόκλητων παρενοχλήσεων και βίαιων επιθέσεων, κατά ατόμων τα οποία, λόγω του*

3γβ) «Μετά τους μετανάστες έρχεται και η σειρά σας»

Στη μαύρη λίστα της Χ.Α. βρίσκονται και οι ομοφυλόφιλοι. Αν και από τις 17 Μαΐου του 1990 η ομοφυλοφιλία δεν θεωρείται ασθένεια από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, μια βδομάδα μετά τις εκλογές και την είσοδο της Χ.Α. στη Βουλή οι δρόμοι στο Γκάζι γέμισαν με φυλλάδια κατά των ομοφυλόφιλων και την απειλή ότι μετά τους μετανάστες θα έρθει και η σειρά τους. Έχουν υπάρξει και περιπτώσεις ωμής βίας από μέλη της οργάνωσης σε ομοφυλόφιλους στο Γκάζι που δεν είδαν τα φώτα της δημοσιότητας. Ο Γ.Γ. της Χ.Α. **Ν. Μιχαλολιάκος** σε τηλεοπτική του συνέντευξη στον δημοσιογράφο Σταύρο Θεοδωράκη πήρε ξεκάθαρα θέση κατά της ομοφυλοφιλίας λέγοντας χαρακτηριστικά: **«Είναι ένα μέρος της ελληνικής κοινωνίας που δεν θεωρώ φυσιολογικό. Δεν θα ήμουν υπερήφανος αν ήμουν αδερφή»** Σε ερώτηση του δημοσιογράφου για το αν υπάρχουν ομοφυλόφιλοι, μέλη της Χρυσής Αυγής, δήλωσε: **«Φανερά να είναι ομοφυλόφιλος και να είναι μέλος της Χρυσής Αυγής όχι!»**¹⁵⁷ και διευκρίνισε πως δεν μπορεί να κάνει και εξετάσεις στα μέλη του κόμματος για να δει ποιοι είναι και ποιοι δεν είναι. Μέχρι λοιπόν να βρουν

χρώματος της επιδερμίδας τους είναι πιθανό να θεωρηθούν μετανάστες». Μάλιστα, οι αρχές των ΗΠΑ παρέχουν στο κοινό ειδικά τηλέφωνα επικοινωνίας στα οποία οι πολίτες μπορούν να καταγγέλλουν περιστατικά ρατσιστικής βίας. (*«Έθνος της Κυριακής»*, 18 Νοεμβρίου 2012, σελ. 24)

¹⁵⁷ Ο Δημήτρης Παπανικολάου (διδάσκει νεοελληνική φιλολογία και θεωρία της λογοτεχνίας και σπουδές φύλου στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης) σε σχετικό άρθρο του σχολιάζει το ευρέως διαδεδομένο επιχείρημα ότι οι νεοναζιστές στην Ελλάδα αλλά και γενικώς οι φασιστές, ιστορικά, ήταν και είναι κρυφά καταπιεσμένοι ομοφυλόφιλοι, γι' αυτό και χρησιμοποιούν με τέτοια ένταση τον ομοφοβικό ανδροκρατικό λόγο. Υποστηρίζει ότι πράγματι στις φασιστικές οργανώσεις τα αγόρια μαζί και όλα γύρω από τον αρχηγό οργανώνουν τη μεταξύ τους σχέση στη βάση ενός αμοιβαίου πάθους. Όμως αυτό όσο και αν κάποτε χρησιμοποιεί ομοερωτική ρητορική δεν ορίζεται ως ομοφυλοφιλία αλλά ως ανδρική ομοκοινωνικότητα. Την προσδιορίζει ως τον τρόπο οργάνωσης των σχέσεων μεταξύ ανδρών που μπορεί μεν να αρδεύονται από έναν διάχυτο ομοερωτισμό, την ίδια στιγμή όμως θεμελιώνονται στην ομοφοβία, τον μίσος για τον «εκτός της ομάδας» και την δημιουργία αντικειμένων κοινού πόθου, είτε αυτά είναι σύμβολα και εικόνες, είτε στήθη αρχαίων Ελλήνων, είτε η ιδέα της γυναίκας ως παθητικού δέκτη της ανδρικής επιθυμίας. Ομοκοινωνικότητα, κατά τον Δ. Παπανικολάου είναι η *καθεστωτική χειρονομία τ' αγόρια μεταξύ τους να τα βρίσκουνε και να γίνονται «δικοί», σε βάρος των άλλων: των γυναικών, των διαφορετικών, των ξένων, και, βεβαίως, και όλων των πολιτιστικών κειμένων που, από φεμινισμό μέχρι γκέι κουλτούρα, προσπαθούν να ξεσκεπάσουν αυτήν τη σύμβαση, ακόμα και εντός «ιερών και οσίων».* Η δομή της ομοκοινωνικότητας, της ομοφοβίας, του ανδρισμού χαρακτηρίζουν ένα μεγάλο μέρος της ελληνικής κοινωνίας και δημιουργούν νόρμες για το τι θεωρείται πυγμή και μάλιστα πολιτική πυγμή, παίρνοντας παράδειγμα από τις «ανδροπρεπείς» δηλώσεις του προέδρου της Βουλής κ. Μειμαράκη. Θεωρώντας ότι η ανδρική ομοκοινωνικότητα και η ομοφοβία διακατέχει και διατρέχει τον ελληνικό δημόσιο χώρο και λόγο προβάλλει την ανάγκη συνειδητοποίησης και αποδόμησης τους, επιχειρηματολογώντας ότι αυτά τα διάχυτα και αόρατα συναισθήματα εκμεταλλεύεται η Χ.Α. για να τα κάνει συγκεκριμένη πολιτική ιδεολογία. Παπανικολάου Π., *«Είμαστε όλοι ξεσκισμένες αδερφές! Ομοφυλοφιλία, Χρυσή Αυγή και ομοκοινωνικότητα»*/21οκτωβρίου 2012/ <http://enthemata.wordpress.com/2012/10/21/papanikolaou-3/>, (πρόσβαση στις 24/02/13)

τη «θεραπεία» για την ομοφυλοφιλία «περιορίζονται» σε ξυλοδαρμούς όπως και στην περίπτωση 29χρόνου που βγαίνοντας από μαγαζί στο Γκάζι δέχτηκε επίθεση από τρία μέλη της οργάνωσης και μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο με πολλαπλά χτυπήματα.¹⁵⁸

Ισμήνη Καραφίνα, *«Χρυσή Αυγή – και οι ομοφυλόφιλοι στο στόχαστρο...»*,

<http://www.xekinima.org/arthra/view/article/xrysi-aygi-kai-oi-omofylofiloi-sto-stoxastro/> (πρόσβαση στις 07/02/13)

Η εθνική ιδεολογία σε κάθε ευκαιρία υπενθυμίζει τη συμπαγή αρρενωπότητά της και την αποστροφή της για τους «κίναιδους» θεωρώντας τους ως μια παθολογική ομάδα.

«...Η ομοφυλοφιλία είναι ανωμαλία και παρακμή. Είναι μια ασθένεια που εξαπλώνεται σαπίζοντας τα υγιή κύτταρα της κοινωνίας (...) Από τα ναρκωτικά και την ομοφυλοφιλία, πάμε και στο AIDS. Όλα έχουν ως στόχο να δημιουργήσουν την «αιμορραγία» στην Λευκή Κοινωνία...»

«Ο μεγαλύτερος φυσικός μας πλούτος είναι η Φυλή μας»,

http://oikologiko.blogspot.gr/2007_05_01_archive.html, (πρόσβαση στις 07/02/13)

Η ομοφυλοφιλία είναι καταδικαστέα εφόσον δεν συντελεί στη διαιώνιση του ελληνισμού και καταγγέλλεται ως μια από τις αιτίες συρρίκνωσης της λευκής κοινωνίας. Είναι αρρώστια αφού παρεκκλίνει από την επιταγή της φύσης που είναι η αναπαραγωγή. Υπενθυμίζουμε την αντιμετώπιση των ομοφυλοφίλων στη χιτλερική Γερμανία¹⁵⁹ που τους οδήγησε μαζί με τα εκατομμύρια των Εβραίων, τους

¹⁵⁸ Για τα επεισόδια και τις βιαιοπραγίες της Χρυσής Αυγής_έξω από το Θέατρο Χυτήριο με αφορμή την παράσταση Corpus Christi η ομοφυλόφιλη κοινότητα έδωσε την καυστική της απάντηση. Στην επίσημη σελίδα του Athens Pride στο Facebook, ανάρτησαν το βίντεο με τον Ηλία Παναγιώταρο να εξαπολύει υβριστικότητες εκφράσεις προς τους αλλοδαπούς, το θέατρο, αλλά και προς την ομοφυλόφιλη κοινότητα και έγραψαν από πάνω τη δική τους απάντηση.

Συγκεκριμένα πάνω από το βίντεο γράφουν *«Αυτά συνέβησαν χτες, στην Ελλάδα του 2012. Σαν σήμερα, 12 Οκτωβρίου του 1944, τελείωσε η ναζιστική κατοχή στην Ελλάδα. 58 χρόνια μετά μετράμε ναζιστικές επιθέσεις προς όλες τις διακριτές ομάδες. Όσα τέτοια επεισόδια και αν γίνουν, το μόνο που έχουμε να απαντήσουμε, είναι ότι ΔΕ ΦΟΒΟΜΑΣΤΕ. Απάντησή μας είναι η υπερηφάνεια μας, κάτι που αγωνιστήκαμε για να κερδίσουμε και δε σκοπεύουμε να το χάσουμε. Καλή μας δύναμη.»*

Παρά το λάθος (η ναζιστική κατοχή έληξε πριν 68 και όχι 58 χρόνια), είναι σημαντικό το ότι η ομοφυλόφιλη κοινότητα αντιτάχθηκε στη ρατσιστική συμπεριφορά και δήλωσε δημοσίως την υποστήριξή της προς όλες τις ομάδες που αποτελούν ρατσιστικό στόχο, υποστηρίζοντας ότι μόνο με το θάρρος και την υπερηφάνεια μας θα πατάξουμε τον ναζισμό σ' αυτή τη χώρα.

«Ομοφυλόφιλοι σε Χρυσή Αυγή: «Δεν φοβόμαστε, απάντησή μας η υπερηφάνεια μας» | iefimerida.gr

<http://www.iefimerida.gr/node/71898#ixzz2KDcynNuX>,

(πρόσβαση στις 07/02/13)

¹⁵⁹ Οι ομοφυλόφιλοι υπόκειντο σε θεραπευτικές πειραματικές εγχειρήσεις ή απειλούνταν με ευνουχισμό (που πολλές φορές πραγματοποιούνταν). Το 2002 η Γερμανική Κυβέρνηση αναγνώρισε τους ομοφυλόφιλους ως θύματα της ναζιστικής θηριωδίας και έδωσε αποζημίωση σε όσους ζούσαν

αντικαθεστωτικούς, τα ΑΜΕΑ και τους Ρομά στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, στον βασανισμό και την εξόντωση.

3γγ) ΑΜΕΑ: Οι ανεπιθύμητοι

Στο στόχαστρο της Χ.Α. και τα ΑΜΕΑ. Και ενώ ο αρχηγός της αρνείται οποιαδήποτε συγγένεια με τον γερμανικό εθνικοσοσιαλισμό στις 14 Μαΐου 2007 και με τον τίτλο *Η Δημοκρατία καταδικάζει αθώα πλάσματα σε ισόβιο βασανισμό στην Πράσινη Πτέρυγα* που αποτελεί ιστοσελίδα της Χ.Α. για την «οικολογία», δημοσίευσε άρθρο του καθηγητή Dr. Jacques Bauge-Prevost (N.M.D.), μέλους του Ινστιτούτου Ψυχοσωματικών, Βιολογικών και Φυλετικών Επιστημών, το οποίο είχε δημοσιευθεί το 1985 σε γαλλικό επιστημονικό περιοδικό και θίγει προβλήματα του ανθρώπινου εκφυλισμού και προτείνει συγκεκριμένα μέτρα Βιοπολιτικής, στην προσπάθεια της να περιβάλλει τη ρατσιστική θεωρία της με «επιστημονική εγκυρότητα». Διαβάζουμε: *«Κάθε ημέρα σε κάθε γωνία της γης, σε κάθε κοινωνικοοικονομικό επίπεδο, έρχονται στη ζωή, όντα απροσάρμοστα και ανίκανα για τον αγώνα της επιβιώσεως, προορισμένα να υποφέρουν χωρίς καμία ελπίδα σωτηρίας. Το αποτέλεσμα του γεγονότος αυτού είναι να εμφανίζονται άτομα υποχρεωμένα εκ των πραγμάτων σε μία αρνητική διαβίωση, τα οποία αποτελούν συγχρόνως ένα βαρύτατο συναισθηματικό και οικονομικό φορτίο για την οικογένειά τους και την κοινωνία. Τα περισσότερα είναι προϊόντα κληρονομικών παθήσεων. Κάθε χρόνο τα θύματα αυτά της επιπολαιότητας γονέων και κοινωνίας πληθαίνουν, χάρις στην επίσημη ιατρική επιστήμη, η οποία λόγω της ποδηγητήσεώς της από μία ομάδα μανιακών υποχονδρίων, προστατεύει κάθε ελαττωματικό πλάσμα, που σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση η φύσις θα το είχε καταδικάσει σε θάνατο.(...)»*

Δεν είναι ... καθόλου περίεργο το γεγονός ότι τίποτε ... δεν έχει γίνει από τα λεγόμενα "δημοκρατικά" καθεστώτα για να αποτραπεί η μεσαιωνική αυτή εγκληματικότητα της κοινωνίας, η οποία καταδικάζει σε ισόβιο βασανισμό πλάσματα αθώα, που το μόνο τους ελάττωμα έγκειται στα βεβαρημένα κληρονομικώς γονίδιά τους... Στην πραγματικότητα οι "δημοκρατίες"

ακόμα. Από την ΕΕ αναγνωρίστηκαν στις 27 Ιανουαρίου 2005 στην επέτειο των 60 χρόνων μετά την απελευθέρωση του Άουσβιτς. *«Ιστορία των ομοφυλόφιλων στη Ναζιστική Γερμανία και το Ολοκαύτωμα»*, <http://el.wikipedia.org/wiki>, (πρόσβαση στις 07/02/13)

διαχωρίζουν το ανθρώπινο είδος από κάθε δυνατή επαφή του με την ιεραρχία της Φύσεως(...) Το Ινστιτούτο Ψυχοσωματικών, Βιολογικών και Φυλετικών Επιστημών,... προτείνει τα ακόλουθα οικογενειακά και κοινωνικά μέτρα για την προστασία και φροντίδα του ανθρωπίνου είδους:»

Μεταξύ άλλων διαβάζουμε: «Η απόφασις να προσφέρει κανείς ζωή σ' ένα πλάσμα συνοδεύεται από σοβαρότατες ευθύνες οι οποίες δυστυχώς υπερβαίνουν τα μέτρα αντιλήψεως των ανθρώπων της εποχής μας. Έχουμε ανάγκη νόμων που να απογορεύουν τους γάμους έως ότου οι ενδιαφερόμενοι διδαχθούν, κατανοήσουν και επιθυμούν με ειλικρίνεια τις κανονικές απαιτήσεις που συνεπάγονται του γάμου..... Τα κληρονομικώς βεβαρημένα άτομα όπως οι παρανοϊκοί, οι πνευματικώς καθυστερημένοι, οι σχιζοφρενείς, οι επιληπτικοί, οι φορείς μεταλλαχθέντων γονιδίων, οι αθεράπευτοι αλκοολικοί, οι προχωρημένοι τοξικομανείς και άλλοι, θα πρέπει να υποβάλλονται σε στέρωση.... Ο έλεγχος των γεννήσεων δεν αποτελεί πρόβλημα της χημείας, αλλά της βιολογίας και της ευγονικής. Οι διαταραχές του γενετικού μηχανισμού, οδηγούν την γυναίκα σε ψυχοσωματικές ανωμαλίες....Είναι αναγκαίο να εξαγνίσουμε την λευκή φυλή από την ρυπαρότητα του συγχρόνου ψευδοπολιτισμού και να επιχειρήσουμε την οικοδόμηση μιας νέας κοινωνίας βάσει των νόμων της Ψυχοσωματικής Φυσικής Υγιεινής ή Ευβιοτικής. Αυτά τα μέτρα θα πρέπει να προωθηθούν με επιδεξιότητα από την Πολιτεία»

*«Η Δημοκρατία καταδικάζει αθώα πλάσματα σε ισόβιο βασανισμό» /14.05.07/
http://oikologiko.blogspot.gr/2007_05_01_archive.html, (πρόσβαση στις 07/02/13)*

Προφανώς συμφωνούν με το περιεχόμενο του άρθρου το οποίο εκθειάζει την ευγονική και προσφέρει λύσεις στο πρόβλημα της φυλετικής καθαρότητας. Μέσα από μια επίπλαστη συμπόνια για τον ανήμπορο κόσμο, ο «καθηγητής» τονίζει με έμφαση ότι πρόκειται για άτομα απροσάρμοστα και ανίκανα, «προϊόντα κληρονομικών παθήσεων». Επικαλούμενος τη συναισθηματική και οικονομική επιβάρυνση τόσο των ίδιων όσων και των οικογενειών τους προτείνει ως λύση τη στέρωση και την ευθανασία. Δεν παραλείπει να υπογραμμίσει ότι τα ελαττωματικά αυτά πλάσματα είναι το αποτέλεσμα της επιμειξίας των φυλών που παράγουν βεβαρημένα γονίδια. Ο νόμος της φύσης που αποβάλλει τα μη προσαρμοσίμα ή τα πιο αδύναμα θα έπρεπε να ισχύει και για τους ανθρώπους. Λειτουργώντας στα πλαίσια της φύσης προτείνει τη στέρωση και, γιατί όχι, την ευθανασία. Τα άτομα αυτά είναι άχρηστα, κατά την αντίληψή του, πρώτον γιατί αποτελούν όνειδος για την άρια φυλή, δεύτερον γιατί όχι

μόνον δεν είναι παραγωγικά αλλά, αντίθετα, επιβαρύνουν οικονομικά το κράτος, και ένα οικονομικά εξασθενημένο κράτος είναι ένα ανίσχυρο κράτος.

Το πρόγραμμα ευθανασίας και οι στερήσεις, μας θυμίζουν τα αντίστοιχα προγράμματα ευγονικής του Χίτλερ. Υποδεικνύεται, μάλιστα ότι πρέπει να επιβληθούν δια νόμου. Το κράτος παρεμβαίνει κατ' απόλυτο τρόπο στη ζωή των πολιτών προσδιορίζοντας τι σημαίνει «υγιής» πολίτης, ελέγχοντας τις γεννήσεις και πετώντας στον κάλαθο των αχρήστων όσους θεωρεί ανεπαρκείς. Τα αδύναμα, μη παραγωγικά πλάσματα, περιττεύουν γιατί αποτελούν ένα επαχθές βάρος για την οικογένεια, την κοινωνία, το κράτος. Θα πρέπει να εξολοθρευτούν «για να μη βασανίζονται». Το κράτος έχει τον αποκλειστικό λόγο, πέρα και πάνω από την αυτοδιάθεση του πάσχοντος, πάνω από τον θεράποντα ιατρό και την επιστημονική κοινότητα, πάνω από την οικογένεια. Αποφασίζει ποιοι πρέπει να ζουν και ποιοι όχι και μάλιστα τα μέτρα αυτά θα πρέπει να προωθούνται «επιδέξια» από την πολιτεία, ώστε να υπάρχει και η συναίνεση του κοινωνικού σώματος. Από τα παραπάνω καταδεικνύεται η άμεση και αμφίδρομη σχέση ολοκληρωτικού κράτους και βιοπολιτικής.

Σύμφωνα με την πάγια τακτική της η Χ.Α. χρησιμοποιεί «δύο μέτρα και δύο σταθμά» ανάλογα τις περιστάσεις και τις σκοπιμότητες που εξυπηρετεί κάθε φορά. Από τη μια ο βουλευτής της ΧΑ. Παναγιώτης Ηλιόπουλος συγχαίρει τους Έλληνες Παραολυμπιονίκες, οι οποίοι τιμήθηκαν από τη Βουλή στις 19/12/12¹⁶⁰ και από την άλλη υπάρχει η συγκεκριμένη ανάρτηση στην *Πράσινη Πτέρυγα*. Ομοίως και οι ναζί από τη μια παρασημοφορούσαν τους ανάπηρους πολέμου και από την άλλη εξόντωναν γερμανούς με αναπηρία.

«Η Χρυσή Αυγή και οι Παραολυμπιονίκες»/ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ: 20/12/2012/

<http://www.tovima.gr/opinions/useropinions/article/?aid=489698>, (πρόσβαση στις 08/02/13)

Η απόρριψη των «εκτός» της ομάδας, στη συνέχεια μεταφέρεται στους «εντός» της ομάδας. Κοινό σημείο αυτών που δέχονται τα πυρά της Χ.Α. είναι ότι αποτελούν ασθενέστερες ομάδες (σωματικά, οικονομικά, κοινωνικά). Στην εθνοκεντρική ιδεολογία οι «εντός», εύκολα, μετατρέπονται σε «εκτός» όταν δεν πληρούν τις εθνικιστικές προϋποθέσεις.

¹⁶⁰« *Η Βουλή τίμησε τους Έλληνες Παραολυμπιονίκες του “Λονδίνο 2012”*»,

<http://www.hellenicparliament.gr/Enimerosi/Grafeio-Typou/Deltia-Typou/?press=15ab9090-6bc3-44ac-b520-8592f971f5cf>, (πρόσβαση στις 08/02/13)

3γδ) Αρσενικός Εθνικισμός: Βίωμα με όρους ηγεμονικής αρρενωπότητας

«...Ο συνειδητοποιημένος Άριος από τη φύση του δεν φοβάται το θάνατο. Αν φοβόταν δεν θα υπήρχε σήμερα Άρια φυλή. (...)Είναι σχεδιασμένος έτσι, ώστε να παλεύει για να κατακτά νέα εδάφη, να δημιουργεί συγκεκριμένους κανόνες και μορφές διαβίωσης και να τους επιβάλλει κατά βούληση, χωρίς ενοχές και αμφιβολίες, αφού θεωρεί και αποδεδειγμένα έτσι έχει αποδειχθεί ότι είναι, ότι αποτελούν τον επιθυμητό ακόμη και από τις υπόλοιπες φυλές ενδεδειγμένο τρόπο ζωής και σκέψης»

«Ποιος είμαι, πού πάω...». http://ideology-studies.blogspot.gr/2011/09/blog-post_19.html, (πρόσβαση στις 29/01/13)

Ο ηγεμονικός ανδρισμός¹⁶¹ ταυτίζεται στο κείμενο με τον λευκό άριο. Είναι η έκφραση εξουσίας η οποία έχει αρσενικά χαρακτηριστικά και προσδιορίζονται με τις ιδιότητες της δύναμης, της επιβολής, του κοινωνικού και πολιτικού έλεγχου. (από τη φύση του δεν φοβάται τον θάνατο, ...κατακτά εδάφη, δημιουργεί κανόνες και τους επιβάλλει χωρίς ενοχές διότι γνωρίζει ποιος είναι ο ενδεδειγμένος τρόπος ζωής και σκέψης) Από αυτή τη σχέση εξουσίας πλήττονται τα θηλυκά υποκείμενα αλλά και όλα εκείνα που θεωρούνται «εκτός». Οι φέροντες την ηγεμονική αρρενωπότητα αποκτούν εξουσιαστικά χαρακτηριστικά, δηλαδή δύναμη απέναντι σε ομάδες που δεν θεωρούνται εξίσου δυνατές ή «αρρενωπές». Η ηγεμονική αρρενωπότητα παίρνει σάρκα και οστά στον περιπετειώδη ήρωα και εκφράζεται πολιτισμικά με παραδείγματα ηρώων επίσης. Άλλωστε η δράση και η περιπέτεια είναι χαρακτηριστικά που έχουν αποδοθεί σε άνδρες ενώ η ήρεμη ζωή στις γυναίκες.

«Τι είναι ηγεμονική αρρενωπότητα.» /Πέμπτη 15 Ιούλιος 2010, www.kokkino.org/index.php?option=com_content&view=article&id=1860:2010-07-15-13-22-51&catid=30&Itemid=85, (πρόσβαση στις 08/02/13)

¹⁶¹ Οι όροι: Ηγεμονικός ανδρισμός (hegemonic masculinity) και Υποτελείς ανδρισμοί (subordinated masculinities) εμφανίστηκαν και αναλύθηκαν για πρώτη φορά στο έργο του κοινωνιολόγου R. W. Connel . Ο «ετεροφυλόφιλος» αποτελεί στις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες την πιο σημαντική μορφή ηγεμονικού ανδρισμού ενώ ο «ομοφυλόφιλος» εκείνη του υποτελούς ανδρισμού. Επιπλέον, υπάρχουν και προσωρινές μορφές υποτελών ανδρισμών, όπως εκείνες των «νέων» φαντάρων σε σχέση με τους «παλιούς» στο στρατό (Γιαννακόπουλος 2003) και των νεαρών μαθητευόμενων ανδρών σε σχέση με τους μεγαλύτερους ειδικευμένους εργάτες ή μάστορες (Connel 1987). Όπως παρατηρεί ο Connel (1987: 186) ο ηγεμονικός ανδρισμός κατασκευάζεται σε σχέση με τις γυναίκες και τους υποτελείς ανδρισμούς. Αυτή τη συγκρότηση του ηγεμονικού ανδρισμού μέσω των υποτελών ανδρισμών δείχνουν και ανθρωπολογικές μελέτες για το machismo, την αρρενωπότητα, στην Νικαράγουα και την Ελλάδα, όπου ο ανδρισμός συγκροτείται μέσω μιας διαρκούς κυκλοφορίας, ανταλλαγής, απόδοσης και ανταπόδοσης του στίγματος του «μη άνδρα», του «θηλυπρεπούς ομοφυλόφιλου»

Γιαννακόπουλος Κώστας, *«Πολιτικές ανδρισμού»*, <http://www.thefylis.uoa.gr/fylopedia/index.php/>, (πρόσβαση στις 24/10/12)

Ο λευκός άνδρας καλείται να υπερασπιστεί τη φυλή του ενάντια στην παγκόσμια εβραϊκή συνωμοσία η οποία έχει ως στόχο τη μόλυνση του λευκού ανθρώπου με αρρώστιες για να εξοντωθεί η άρια φυλή και ο «Εβραίος» να γίνει εξουσιαστής της ανθρωπότητας

«...στον σημερινό "πολιτισμένο" κόσμο ο λευκός και η κυριαρχική φύση του πολεμάται λυσσαλέα από τους αλλόφυλους που οδηγούνται από τον μοντέρνο βασιλιά του Σκότους, τον Σημίτη φύλαρχο της γωνίας με το ενεχυροδανειστήριο. Ο φύλαρχος αυτός δεν κάνει τίποτα άλλο από το να εκμεταλλεύεται τη μια και μοναδική αδυναμία του λευκού. Την φυσική του τάση να υπερασπίζεται τους αδύνατους και να προστατεύει τα δικάια τους» (...) «... Ο πόλεμος μόλις άρχισε. Η τελική μάχη ίσως να μην λάβει καν μέρος σε ένα συνηθισμένο πεδίο σαν αυτό που έχουμε στο μυαλό μας οι λευκοί όταν μιλούμε για πολεμικές συγκρούσεις, αλλά μέσα σε ένα χρηματιστήριο.

Παρόλα αυτά, τα στρατεύματα του φυλάρχου που αποτελούνται από ορδές εμποτισμένων με αρρώστιες αλλόφυλων από όλα τα μήκη και πλάτη της γης βρίσκονται ήδη ανάμεσα στα πόδια του λευκού. Εκείνος πάλι βλέπει αγώνες ποδοσφαίρου και σπάει τις καρέκλες του γηπέδου για να εκτονωθεί, χωρίς να σκέφτεται ότι θα μπορούσε κάλλιστα, αντί να πετάει πέτρες από τα μάρμαρα του Συντάγματος στους αστυνομικούς για να ξεσπάσει και να υπερασπίζεται τα δικαιώματα αυτών που έχουν σταλεί από τον τοκογλύφο για να τον σφάζουν και να του μεταδώσουν φυματίωση, AIDS και σύφιλη, να κάνει αυτό για το οποίο είναι σχεδιασμένος. Να στραφεί εναντίον του αλλόφυλου, όπως επιτάσσουν τα γονίδια που αρνείται να ακούσει και να τον στείλει σε κάποιον από αυτούς τους παράδεισους με τα πιλάφια και τις παρθένες του Θεού που πιστεύει.»

«Ποιος είμαι, πού πάω...»/ http://ideology-studies.blogspot.gr/2011/09/blog-post_19.html, (πρόσβαση στις 08/02/13)

Ο λευκός άριος πολεμά βίαια και υπερασπίζεται βίαια. Το αρσενικό χρησιμοποιεί τη βία τόσο ως μέσο επίθεσης όσο και ως μέσο υπεράσπισης. Συνεπώς, η βία «νομιμοποιείται» και εξαγνίζεται στα πλαίσια της ιερότητας του σκοπού.¹⁶² Η

¹⁶² Ο άριος που επιτίθεται στον αφρικανό ή τον ασιάτη είναι αυτός που προστατεύει την πατρίδα από τους ξένους εγκληματίες, τις γυναίκες από τους ξένους βιαστές, τα παιδιά από τους ξένους εμπόρους ναρκωτικών. Πρόκειται για μια δικαιολογία που συναντάμε σταθερά σε όλες τις ακροδεξιές οργανώσεις στην Ευρώπη. Ο λεγόμενος μηχανισμός «Ρομπέν των δασών», να ασκούν δηλαδή βία για την προστασία των ομοεθνών τους είναι μια συνηθισμένη δικαιολογία για να εξουδετερωθεί η ευθύνη για την εγκληματική τους πράξη. Με αυτή τη μέθοδο τα γεγονότα αντιστρέφονται και ο επιτιθέμενος μεταβάλλεται σε αμυνόμενο. (Ψαρράς, 2012: 267)

βία αντιμετωπίζεται με βία αφού «ο λευκός πολεμάται λυσσαλέα από τον Εβραίο «Ο πόλεμος μόλις άρχισε (...) τα στρατεύματα του φυλάρχου ...βρίσκονται ήδη ανάμεσα στα πόδια του λευκού».

Πρόσκληση σε όλους αυτούς που κατεβαίνουν στις «μάχες του πεζοδρομίου» να μην αναλώνουν τη δύναμη τους σε βάρους ομοφύλων αλλά να κάνουν αυτό για το οποίο είναι «σχεδιασμένοι». Να στείλουν τους αλλόφυλους στον παράδεισο. Μια απροκάλυπτη πρόσκληση σε κυνήγι θανάτου. Ανοιχτή προτροπή προς τα μέλη και τους οπαδούς για δυναμικές εκκαθαρίσεις «αντί να πετάει πέτρες... στους αστυνομικούς για να ξεσπάσει ... Να στραφεί εναντίον του αλλόφυλου... και να τον στείλει σε κάποιον από αυτούς τους παράδεισους με τα πιάφια και τις παρθένες του Θεού που πιστεύει».¹⁶³

Για να εξασφαλιστεί η επιτυχία των «ομάδων κρούσεως» χρειάζονται δυνατά μπράτσα. Τα σπορ, η άθληση, ο υγιεινός τρόπος ζωής αποτελούν εθνικιστικά προτάγματα που στοχεύουν στην ανάπτυξη των φυσικών προσόντων ώστε να επικρατήσουν έναντι των αντιπάλων με επιτυχία.¹⁶⁴

¹⁶³ Οι βίαιες αναμετρήσεις στο πεζοδρόμιο ήταν ο τρόπος με τον οποίο ο Χίτλερ πίστευε ότι θα ανοίξει ο δρόμος προς την εξουσία. «Έπρεπε να δώσουμε στο μαρξισμό να καταλάβει ότι ο εθνικοσοσιαλισμός ήταν ο μελλοντικός κύριος των δρόμων και ο αυριανός ηγέτης του κράτους. Η αναλογία με τους εγχώριους μιμητές του είναι εντυπωσιακή (Ψαρράς, 2012: 266)

¹⁶⁴ Για τον λόγο αυτό η Χ.Α. οργανώνει καλοκαιρινά camp στις οποίες μπορούν να συμμετέχουν μόνον «καθαροί» Έλληνες με στόχο, δια στόματος Χρήστου Παππά, η μύηση του σώματος και του πνεύματος των συμμετεχόντων στις αρχαιοελληνικές αξίες. Το πρακτικό μέρος του προγράμματος περιλαμβάνει εκμάθηση ειδικών μεθόδων για εφόδους καθώς και εντοπισμό αλλοδαπών, σκοποβολή αθλοπαιδιές. Στην κατασκήνωση της Σπάρτης, την αθλητική επίβλεψη θα έχει η αθλήτρια του στίβου Βούλα Παπαχρήστου. Το βράδυ στο θέατρο της κατασκήνωσης θα λαμβάνουν χώρα αναπαραστάσεις ένδοξων στιγμών της ελληνικής ιστορίας όπως η ναυμαχία της Σαλαμίνας και η μάχη του Μαραθώνα «Καλοκαιρινά camp στην Σπάρτη ξεκινάει η χρυσή αυγή», Πέμπτη, 13 Δεκ 2012/<http://www.gazzetta.gr/politiki/article/352294-kalokairina-camp-stin-spartiksekinaei-i-xrysi-aygi>, (πρόσβαση τις 12/02/13)

Η Β. Παπαχρήστου είναι γνωστή για τη δήλωσή της «Με τόσους Αφρικανούς στην Ελλάδα, τουλάχιστον τα κουνούπια του Δυτικού Νείλου θα τρώνε σπιτικό φαγητό !!».

Η Χ.Α. διαθέτει καλοκαιρινές κατασκηνώσεις στη Λίμνη Πλαστήρα, στην Πελοπόννησο, στην Κρήτη «Οι καλοκαιρινές κατασκηνώσεις της Χρυσής Αυγής», Τετάρτη, 1 Αυγούστου 2012/<http://www.xryshaygh.com/index.php/enimerosi/view/oi-kalokairines-kataskhnwseis-ths-chrushs-aughs#.USpk1B3w1BA>, (πρόσβαση στις 12/02/13)

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει καθημερινά εκτός από τις αθλοπαιδιές και «συζήτηση ιδεολογίας». «1^η εθνικιστική κατασκήνωση στην Λίμνη Πλαστήρα», http://mikromeseos.blogspot.gr/2012/07/1_13.html, (πρόσβαση στις 12/02/13)

«Ο Νέος Χρυσανγίτης πρέπει να έχει (και έχει) κάποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. (...)Πρότυπό μας ο καλογυμνασμένος και αυστηρός στρατιώτης. Δόγμα μας η αρχαία σπαρτιατική άποψη ότι τα καλύτερα ρούχα είναι τα γυμνασμένα σώματα. Το σφριγηλό αντρίκειο σώμα είναι πρότυπο αισθητικής και εφόδιο πολέμου. Θα νικήσουμε στηριζόμενοι στην επιθετική σκέψη και τα δυνατά μπράτσα. Αν δεν έχουμε το ένα από τα δύο δε θα καταφέρουμε τίποτε».

«Εθνικοί Επαναστάτες», http://ideology-studies.blogspot.gr/2012/09/blog-post_21.html, (πρόσβαση στις 08/02/13)

Υποστήριξη της στρατιωτικής δράσης για την επίλυση αντιπαραθέσεων. Αυτός επιθετικός ανδρισμός¹⁶⁵ έχει εκδηλωθεί στις επιθέσεις εναντίον μεταναστών. Ο συνήγορος του πολίτη έβγαλε ειδική ανακοίνωση στην οποία εκφράζει την έντονη ανησυχία του για την αύξηση των φαινομένων ρατσιστικής βίας. Η ανοχή και η αποδοχή από μέρους του πληθυσμού κάνει ακόμη πιο ανησυχητικό το φαινόμενο.¹⁶⁶

¹⁶⁵ Παράδειγμα μιας τέτοιας επιθετικής αρρενωπότητας είναι και ο Χρήστος Ρήγας υποψήφιος περιφερειάρχης Δυτικής Ελλάδος, υποψήφιος βουλευτής στο νομό Αιτωλοακαρνανίας και πρωτοπαλικάρο του δολοφονηθέντος επιχειρηματία Μπάμπη Λαζαρίδη. Στις 28/10/2007 ο Χρήστος Ρήγας ενώ υπηρετούσε στο Πολεμικό ναυτικό, κατ εντολή του νεκρού πλέον Μπάμπη Λαζαρίδη, αποπειράθηκε να σκοτώσει με όπλο τον ανταγωνιστή ιδιοκτήτη του κέντρου «Καραμέλα» Στέλιο Μαρμαρά, για αντίποινα, επειδή στελέχη του κέντρου του Λαζαρίδη «Μούσες τον εγκατέλειψαν και πήγαν να εργαστούν στο «Καραμέλα». Ενάμισι περίπου χρόνο μετά, συνελήφθη για τη δολοφονία του Μιλτιάδη Μουτάφη, καθηγητή αστρολογίας, και της Παρασκευής Γκέζου, ιδιοκτήτριας πώλησης καλλυντικών μέσω ίντερνετ που συστεγαζόταν με τον αστρολόγο. Στόχος του δράστη ήταν ο καθηγητής αλλά σκότωσε και τη γυναίκα που βρισκόταν στον ίδιο χώρο τη μοιραία στιγμή. Η διπλή δολοφονία εξιχνιάστηκε από το Τμήμα Εγκλημάτων κατά ζωής της Ασφάλειας Αττικής.

Ο Ηλίας Κασιδιάρης, υπεύθυνος Τύπου της Χ.Α. κατηγορείται ότι με πρόθεση παρείχε συνδρομή σε 5 άγνωστους δράστες, οι οποίοι ενεργώντας από κοινού πλησίασαν στην Πολυτεχνειούπολη Ζωγράφου καθηγητή Πανεπιστημίου Αθηνών, και αφού αρχικά του επιτέθηκαν με γκλομπ με χτυπήματα σε όλο του το σώμα, στη συνέχεια τον τραυμάτισαν με μαχαίρι στο πίσω μέρος του δεξιού μηρού και απαίτησαν να τους παραδώσει την αστυνομική του ταυτότητα. Ο ίδιος αρνήθηκε και οι δράστες την αφαίρεσαν δια της βίας. Φεύγοντας οι δράστες πετούσαν φειγ-βολάν της Χ.Α. όπως αναφέρθηκε από αυτόπτες μάρτυρες.

«Οι υπόδοκοι της Χρυσής Αυγής που θέλουν τη... βουλευτική ασυλία»,

<http://www.aftodioikisi.gr/kommata/oi-ipodikoi-tis-xrisis-avgis-pou-theloun-ti-vouleftiki-asilia>, (πρόσβαση στις 01/02/13)

¹⁶⁶ Η κοινωνική ψυχολογία εξετάζει το συναίσθημα της χαιρεκακίας, ένα ασαφές αλλά ιδιαίτερο ενδιαφέροντος συναίσθημα, καθώς αυτό έχει σημασία εξαιτίας του ότι ενώ δεν μπορεί να ερμηνεύσει το γιατί τα μέλη της ίδιας ομάδας θέτουν υπό διωγμό μέλη άλλων ομάδων, μπορεί ωστόσο να βοηθήσει να εξηγήσουμε γιατί ένα μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού, παγκοσμίως, δεν παρεμβαίνει για να σταματήσει τις δράσεις αυτές. Δεν θα πρέπει να προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι η χαιρεκακία συνήθως παρατηρείται σε συνθήκες ανταγωνισμού. Η αίσθηση της «τιμωρίας» θα μπορούσε να εγείρει ένα αίσθημα ικανοποίησης, ακόμα και σε άτομα τα οποία δεν συμμετέχουν άμεσα ούτε βιώνουν άμεσα το γεγονός που προκαλεί το συναίσθημα. (Καφέτσης, 2011: 347)

Ο συνήγορος του πολίτη κάνει λόγο για περιστατικά οργανωμένης χρήσης βίας με στόχο κυρίως αλλοδαπούς από ομάδες με ακραία ιδεολογικά χαρακτηριστικά που χρησιμοποιούν ως πρόσχημα την προστασία της δημόσιας τάξης και ασφάλειας για να διαπράττουν εγκληματικές πράξεις και να προτρέπουν σε γενικευμένη αυτοδικία. Σύμφωνα με καταγραφή που έχει πραγματοποιήσει η Ένωση Μεταναστών Εργατών από την αρχή του 2012 μέχρι τις αρχές Αύγουστου του ίδιου χρόνου περισσότεροι από 500 μετανάστες δέχθηκαν επιθέσεις με λοστούς, σιδερογροθιές και μαχαίρια και χρειάστηκε να μεταφερθούν στο νοσοκομείο. (Ψαρράς, 2012: 423, 425)

Το ζήτημα της παράνομης δράσης της οργάνωσης έχουν θέσει ορισμένες οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και κυρίως η YRE (Νεολαία ενάντια στον ρατσισμό στην Ευρώπη), η Αντιναζιστική Πρωτοβουλία και το Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι (ΕΠΣΕ). Η YRE κατέγραφε επί χρόνια τη δράση της Χ.Α. στα *Ημερολόγια Ρατσισμού*, η Αντιναζιστική Πρωτοβουλία οργάνωσε μια πανελλήνια καμπάνια με στόχο να τεθεί εκτός νόμου η Χ.Α., ενώ το ΕΠΣΕ υπέβαλε στην εισαγγελία του Αρείου Πάγου και στους προϊσταμένους της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών σειρά αιτημάτων σχετικά με τη δράση της οργάνωσης. (Ψαρράς, 2012: 449)

Οι λόγοι ανόδου της Χ.Α.

Κατά τις Έφη Αβδελά και Αγγέλικα Ψαρρά η άνοδος της Χ.Α. δεν συνεπάγεται αυτομάτως ότι οι πεντακόσιες χιλιάδες περίπου ψηφοφόροι της ασπάζονται αμιγώς τις ναζιστικές της θέσεις και πρακτικές. Οι αιτίες για την εκλογική της ενίσχυση εδράζονται στην ανθεκτικότητα ορισμένων προκαταλήψεων, και τη συγκυριακή αναζωπύρωσή τους, που έχουν να κάνουν με ορισμένες «δομές» της ελληνικής κοινωνίας οι οποίες βρίσκονταν στο περιθώριο τις πρώτες δεκαετίες της μεταπολίτευσης. Οι «δομές» αυτές αφορούν στον αντισημιτισμό (εξακολουθούν να υφίστανται οι συνωμοσιολογικές θεωρίες με αντισημιτικό πρόσημο), τον εθνικισμό (η κρίση έκανε πρόσφορο το έδαφος ώστε η ελληνική κοινωνία να είναι λιγότερο ανεκτική στην ετερότητα καθώς η δημιουργία «αποδιοπομπαίων τράγων» αποτελεί το «αντίδοτο» σε περιόδους οικονομικής ύφεσης και ανασφάλειας), την απαξίωση του πολιτικού συστήματος (η προϋπάρχουσα δυσπιστία στο κράτος και

Κατά τη λογική αυτή θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι η παθητική παρατήρηση στη δράση της Χ.Α. ερμηνεύεται από το γεγονός ότι οι γηγενείς αισθάνονται τους μετανάστες ανταγωνιστές ανεξαρτήτως αν πλήττονται άμεσα ή όχι από την ανεργία, και τους θεωρούν υπεύθυνους για την εγκληματικότητα, ακόμη και όταν δεν έχουν πέσει θύματα εγκληματικότητας από μετανάστη.

τους θεσμούς, σήμερα μετουσιώνεται σε απαξίωση προς τον ίδιο τον κοινοβουλευτισμό στη συνείδηση των απελπισμένων ανθρώπων), τον σεξισμό (στο στόχαστρο μπαίνουν και οι γυναίκες που κατέχουν θέσεις ευθύνης, μιλούν στον δημόσιο χώρο ή αυτές που βρίσκουν δουλειά, όταν νέοι άνδρες χάνουν ή δεν έχουν δουλειά), και τους τρόπους που προσλαμβάνεται η ετερότητα.

Στα πλαίσια αυτού του κλίματος η επίκληση του σεξισμού και της ομοφοβίας αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα. Οι αναφορές της Χ.Α. στο «έθνος», τη «φυλή» εδράζονται σε μια εκδοχή του επιθετικού ανδρισμού, η οποία συνιστά παλινδρόμηση των έμφυλων σχέσεων έτσι όπως είχαν διαμορφωθεί τις τελευταίες δεκαετίες. Η εκδοχή του ανδρισμού που προωθεί η Χ.Α. έχει ανταπόκριση σε μεγάλο κομμάτι ψηφοφόρων της. Πρόκειται για ένα πρότυπο επιθετικής αρρενωπότητας, το οποίο αντλεί τη λογική του στην προβολή σε *παραδοσιακές κοινωνικές αγκυλώσεις* και είχε αμφισβητηθεί τις προηγούμενες δεκαετίες στα πλαίσια της ευρωπαϊκής-εκσυγχρονισμένης εκδοχής των έμφυλων σχέσεων.

Η έμφαση του «Μετώπου Γυναικών» στον κοινωνικό και εθνικό ρόλο της «μητέρας» σε συνδυασμό με τη ρητορεία κατά των εκτρώσεων ως «έγκλημα κατά της φυλής» τέμνονται με λόγους για την «ελληνική οικογένεια» την οποία επικαλούνται τα περισσότερα πολιτικά κόμματα της χώρας. Μάλιστα, η εμμονή στα δίκαια της ελληνικής οικογένειας τείνει να νομιμοποιεί τους αποκλεισμούς των μεταναστών αλλά και αυτών που δεν πληρούν τα ελληνικά οικογενειακά πρότυπα. Η οργάνωση καταδικάζει τον φεμινισμό μαζί με άλλες έννοιες όπως ο διεθνισμός, η ισότητα και η ομοφυλοφιλία ως «ξενόφερτες και επικίνδυνες».

Η κρίση έφερε ξανά στην επιφάνεια βαθιές δομές της ελληνικής κοινωνίας και επέτρεψε να γίνει αποδεκτή μια εκδοχή επιθετικού ανδρισμού που υιοθετεί στο δημόσιο λόγο και στις πρακτικές της η Χ.Α. Ένας επιθετικός ανδρισμός, που διεκδικεί την ηγεμονία ως φορέας της «σωτηρίας του έθνους». Η χρήση σωματικής βίας είναι το στοιχείο που την διαφοροποιεί από άλλες πολιτικές δυνάμεις με τις οποίες μοιράζεται ορισμένες από τις θέσεις της. Στο σημείο αυτό συναντά την ανασφάλεια και το φόβο για το μέλλον, καθώς μερίδα του εκλογικού σώματος εμφανίζεται πρόθυμη να εκχωρήσει στη Χ.Α. τις ελπίδες της για τον «αφανισμό» όσων θεωρεί υπευθύνους για τη σημερινή της κατάσταση.

Αβδελά Έφη & Ψαρρά Αγγέλικα,

«*Απόκρυφες πτυχές της μελανής ψήφου*», www.fylosykis.gr/2012/10/απόκρυφες-πτυχές-της-μελανής-ψήφου, (πρόσβαση στις 29/01/13)

Και ο Δημοσθένης Κούρτοβικ συμφωνεί ότι, παρ όλη την άσκηση ωμής βίας και την καταπάτηση της νομιμότητας, το ναζιστικό κόμμα έχει αποδοχή από πλήθος «φιλήσυχων» και «νομοταγών» πολιτών και ερμηνεύει το φαινόμενο με στοιχεία, που οι πολιτικοί επιστήμονες ονομάζουν «προφασιστικά», στην επίσημη παιδεία μας αλλά και στις λαϊκές αντιλήψεις. Σύμφωνα με τον Κούρτοβικ η εμμονή στη φυλετική καθαρότητα και το ελληνικό έθνος δεν είναι μια επινόηση της Χ.Α. αλλά ένα βασικό στοιχείο του ελληνικού εθνικισμού, ο οποίος ανέκαθεν αναζητούσε αποδείξεις καθώς «επιστημονικές» πραγματείες γράφονταν και γράφονται για να αποδείξουν ότι και οι αλλόγλωσσες ή αλλόθρησκες εθνοτικές ομάδες είναι «φυλετικά» γνήσια ελληνικές.

Αποδέχεται και αυτός την ύπαρξη του αντισημιτισμού στην Ελλάδα, ως ένα φαινόμενο διάχυτο στα λαϊκά στρώματα. Άλλο στοιχείο που υφέρπει στην ελληνική κοινωνία είναι η αντίληψη ότι το έθνος πολιορκείται και απειλείται συνεχώς από εχθρικούς λαούς ώστε να είναι επιβεβλημένα όλα τα έκτακτα μέτρα για την αντιμετώπιση του κινδύνου. Η περιγραφή αυτή ταιριάζει στην εθνική αυτοεικόνα μας, του φωτοδότη της οικουμένης, που αντί για ευγνωμοσύνη εισπράττει αχαριστία και συνωμοσίες κατά των συμφερόντων και της ύπαρξης του έθνους με μοχλό βαρβάρους γείτονες.

Κούρτοβικ Δημοσθένης, *«το αυγό ή τα αυγά του φιδιού;»*
<http://www.tanea.gr/gnomes/?aid=4773900> / τα νέα On line / δημοσιεύτηκε Σάββατο 08 Δεκεμβρίου 2012, (πρόσβαση στις 01/03/13)

Ο Δ. Ψαρράς εξετάζει τις ποικίλες ερμηνείες, που έχουν δοθεί κατά καιρούς, για την απήχηση του λόγου της Χ.Α. σε εκατοντάδες χιλιάδες ψηφοφόρους. Μια πρώτη ερμηνεία εστιάζει στην ανάδειξη του μεταναστευτικού ως κυρίαρχου προβλήματος. Κατά τον Ψαρρά η αδυναμία επίλυσής του από τη ΝΔ και το ΠΑΣΟΚ ήταν ένα όπλο στο προεκλογικό οπλοστάσιο της Χ.Α. Άλλες ερμηνείες αναφέρονται στη δράση της Χ.Α. στις προβληματικές γειτονιές με την εκδίωξη των μεταναστών,¹⁶⁷

¹⁶⁷ Η στρατηγική της κατάληψης πλατειών ή γειτονιών στο κέντρο της Αθήνας, μέσω βίαιης επικράτησης, αποτελούσε προσφιλή μέθοδο της Χ.Α. πριν ακόμα εμφανιστούν οι μετανάστες. Η επιλογή των γραφείων στην οδό Κεφαλληνίας στην Κυψέλη, μετά από μια ολιγόμηνη παραμονή στα αφιλόξενα Εξάρχεια, υπηρετούσε αυτόν τον σκοπό. Η δράση της εντοπιζόταν γύρω από αυτά τα γραφεία εναντίον εκείνων που θεωρούσε ανθέλληνες. Με την έλευση των μεταναστών, στόχος δεν ήταν μόνον οι αριστεροί αλλά κυρίως οι μετανάστες. Η μέθοδος ήταν η ίδια. Άσκηση βίας και τρομοκράτηση ολόκληρων περιοχών. Πρόπλασμα για τη δράση τους υπήρξαν οι λεγόμενες Επιτροπές Κατοίκων και ο Σύλλογος Ληστευθέντων. Ο πρόεδρος του Συλλόγου βρισκόταν συχνότατα στα τηλεοπτικά παράθυρα των ειδήσεων για να σχολιάσει νέα επεισόδια «εγκληματικότητας των ξένων». Απέναντί του, οι τηλεπαρουσιαστές καλούσαν κάποιον εκπρόσωπο αντιρατσιστική οργάνωσης, ή κόμματος της Αριστεράς ή ακόμα και κάποιον Αλβανό. Η «συζήτηση» όμως αυτή ήταν εκ προοιμίου υπονομευμένη καθώς οποιαδήποτε διαφωνία από οποιονδήποτε εκφραζόταν, απέναντι στον

στις φιλανθρωπικές της δραστηριότητες και στα προγράμματα βοήθειας νέων και ηλικιωμένων, ¹⁶⁸ κερδίζοντας την εμπιστοσύνη των πολιτών. Κατά τον Ψαρρά, η εικόνα, των παραπάνω δράσεων είναι σε μεγάλο βαθμό κατασκευάσμα των φιλικών ΜΜΕ. (Ψαρράς, 2012: 367-369,378 382, 384)

Επιπροσθέτως, τονίζει ότι η πολιτική συγκυρία πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη ως τροφοδοτικός μηχανισμός της ανόδου της Χ.Α. καθόσον, πάρα το γεγονός ότι κοινωνικές προσφορές του τύπου «διανομή τροφίμων και Τράπεζα Αίματος μόνο για Έλληνες» βρήκαν θαυμαστές, δεν είναι από μόνες τους αρκετές για να δικαιολογήσουν την αύξηση της επιρροής της. Η οικονομική κρίση, η απαξίωση του πολιτικού συστήματος, η ανυπαρξία ενός εναλλακτικού πολιτικού σχεδίου από τα μεγάλα κόμματα, οδήγησαν στην απλοϊκή συνωμοτική θεωρία που θέλει την κρίση να είναι αποτέλεσμα της «παγκοσμιοποίησης», η οποία επιβουλεύεται την Ελλάδα και τους πολίτες της χώρας μας, «θύματα» των ισχυρών της γης. (Ψαρράς, 2012: 384-385)

Συμπερασματικές παρατηρήσεις

Τα κείμενα της Χ.Α. διατρέχονται από μια εμμονή στο ζήτημα της καθαρότητας της φυλής που αποτελεί τον κεντρικό άξονα γύρω από τον οποίο περιστρέφονται οι έννοιες του εθνικισμού, της φυλετικής ιεραρχίας, του κοινωνικού δαρβινισμού, του υπερ-ανθρώπου, η υποβάθμιση της αξίας των ατομικών δικαιωμάτων και η απορρόφησή τους από το κράτος καθώς αυτό έχει τον πρώτο λόγο για όλα τα ζητήματα. Αυτά παραπέμπουν ευθέως στη ναζιστική ιδεολογία. Μια ιδεοληψία την οποία καλούνται να αφομοιώσουν, να ενστερνιστούν και να εφαρμόσουν οι πολίτες του «Έθνους-κράτους». Όπως αναφέρει ο Γάλλος φιλόσοφος

εκπρόσωπο των «ληστευθέντων» εκλαμβάνοταν ως συνηγορία υπέρ των «ληστών». Το ίδιο συνέβαινε και με τις Επιτροπές Κατοίκων. Ελάχιστοι εκπρόσωποι και πάντα οι ίδιοι εμφανίζονταν για να περιγράψουν την κατάντια του κέντρου με την εμφάνιση των μεταναστών. Στην αρχή παρουσιάζονταν υπερκομματικοί αργότερα έδιναν εύσημα στο ΛΑΟΣ και τη Χ.Α. Οι περισσότεροι τηλεοπρόβλητοι «κάτοικοι» ήταν ο Δημήτριος Πιλίκιος (εμφανίστηκε στο προεκλογικό σποτ της Χ.Α. για τις ευρωεκλογές του 2009) και η Θέμις Σκορδέλη. (Ψαρράς, 2012: 369-371)

¹⁶⁸ Η φωτογραφία με την ηλικιωμένη κυρία να κάνει συναλλαγή σε ΑΤΜ έχοντας πίσω της για προστασία τον μυώδη χρυσαύγιτη που αποκάλυψε το Πρώτο Θέμα αφορά στην κ. Ερωφίλη Πλωμαρίτου η οποία ισχυρίστηκε ότι «κάθε φορά που πάω στην Τράπεζα τηλεφωνώ σε κάποιο από τα παιδιά της Χ.Α. και με συνοδεύουν. Εκεί μας κατάντησαν. Μειονότητα μέσα στην ίδια μας τη χώρα» πρόκειται για τη μητέρα του Αλέξανδρου Πλωμαρίτη, υποψήφιου του Λαϊκού Συνδέσμου στην Α΄ Αθήνας, ο οποίος αν και δεν εκλέχτηκε αποτελεί στενό συνεργάτη του αρχηγού. (Ψαρράς, 2012: 378, 380)

Γκωσέ Μαρσέλ «..Ο μπολσεβικισμός, ο φασισμός, ο ναζισμός, είναι ολοκληρωτικά καθεστώτα, γιατί, ενώ οι άλλες αυταρχικές δικτατορίες επιδιώκουν την αποπολιτικοποίηση της κοινωνίας, αυτά αντιθέτως καλούν στην άνευ όρων προσχώρηση και κινητοποίηση, στην αυτοθυσία στον βωμό ενός δήθεν υψηλού ιδεώδους. Η έλλειψη ενότητας και ο ατομικισμός της φιλελεύθερης κοινωνίας δίνουν τη θέση τους στο ένα και μοναδικό κόμμα, τη μία και μοναδική ιδεολογία, την προσωποποίηση της εξουσίας». (Gauchet, 2012: οπισθόφυλλο)

Η εμμονή στη γονιμότητα και ο επιθετικός ανδρισμός αποτελούν μορφές του καθήκοντος που καλούνται να επιτελέσουν τα δύο φύλα «σύμφωνα με τη φύση τους» στα πλαίσια της εθνικής «καθαρότητας». Η χρησιμοποίηση της φύσης ως νομιμοποιητικού παράγοντα για την πρακτική μιας πολιτικής αντίληψης φέρνει κοινωνικές κατηγορίες στις παρυφές του κοινωνικού σώματος, σύμφωνα με τις προσδιορισμένες λειτουργίες του σώματος. Πολιτικές «εξαναγκασμού» όπως της γεννητικότητας, της επιτακτικής μητρότητας καταργεί την ελευθερία του ιδιωτικού χώρου και των προσωπικών επιθυμιών μέσα από τη λογική ότι το κράτος έχει προτεραιότητα σε όλα τα ζητήματα.

Σαμίου Δήμητρα, «Γυναίκες - φύλο, και πολιτική (τέλη 18^{ου} αρχές 21^{ου} αι)», <http://www.aegean.gr/gender-postgraduate/Documentspdf>, (πρόσβαση στις 08/03/13)

Σύμφωνα με την Αθηνά Αθανασίου το σώμα ξένο ή οικείο, πάσχον ή υγιές είναι το κατεξοχήν πεδίο εγκαθίδρυσης των όρων απονομής της ανθρώπινης και της πολιτικής ιδιότητας. Ο κοινωνικός δαρβινισμός παράγει τις έμφυλες ταξικές και εθνικές νόρμες που ορίζουν ποιες ζωές είναι κοινωνικά βιώσιμες και αξιοβίωτες. Η νόρμα της εθνικής αρρενωπότητας ως θεματοφύλακα της εθνοφυλετικής καθαρότητας κυριαρχεί στη φασιστική ακροδεξιά. Ο στιγματισμός και η βίαιη εκδίωξη των «περιττών», «ανεπιθύμητων» σωμάτων βρίσκεται σε απόλυτη συστοιχία με το σλόγκαν της Χ.Α. «για να ξεβρομίσει ο τόπος». Αυτή η πολεμοχαρής αρρενωπότητα, που προτάσσει την εκκαθάριση του εθνικού κορμού από τα «ξένα σώματα», σε συνδυασμό με τον σεξισμό και την ομοφοβία κατέχει κεντρική θέση στις πρακτικές και στον λόγο της Χ.Α. Κεντρική θέση κατέχει επίσης και ο αντιφεμινιστικός λόγος με την έμφαση στη μητρότητα και την καταδίκη των εκτρώσεων ως «εγκλήματος κατά της φυλής».

Η φασιστική ιδεολογία κατασκευάζει τους απειλητικούς «άλλους» (μετανάστες, ομοφυλόφιλους, εβραίους), με όρους ασυμβίβαστης εθνοφυλετικής διαφοράς, ως τους υπεύθυνους για την κρίση, οι οποίοι πρέπει να αποβληθούν από

την κοινωνία προκειμένου να διασφαλισθεί η καθαρότητα και η συνοχή της. Αναλαμβάνοντας δράση με πρακτικές άμεσης και έμμεσης εξόντωσης (αποκλεισμός, στιγματισμός, εκμετάλλευση) προσπαθεί να μετατρέψει την ιδεολογία της εθνοφυλετικής διαφοράς σε «αυτονόητη αλήθεια» την οποία βασίζει στην θεωρία της «φυσικής επιλογής»: όσοι/ες δεν είναι σε θέση να προσαρμοστούν, όσοι/ες δεν πληρούν τις προϋποθέσεις, όσοι/ες δεν μπορούν να τα «βγάλουν πέρα» αποβάλλονται ως παρείσακτοι/ες.

Ο διαχωρισμός σε υποκείμενα και αποκείμενα ξεφτίζει την ιδιότητα του ανθρώπινου όντος και τη μεταβάλλει σε αυτή του αντικειμένου, που ανάλογα με τη χρήση του θεωρείται επιθυμητό ή όχι. Η βιοπολιτική κανονικότητα προσδιορίζει ποια υποκείμενα μετράνε και ποια δεν μετράνε ως έλληνες πολίτες, διαμορφώνοντας μια αντίστοιχη εννοιολόγηση της ιδιότητας του πολίτη. Στη βιοπολιτική του αυταρχισμού το προσωπικό και το ιδιωτικό γίνεται βαθιά πολιτικό.

Αθανασίου Α., «Η βιοπολιτική της αυταρχικής δημοκρατίας και η διακυβέρνηση του επικίνδυνου σώματος», ΕΝΘΕΜΑΤΑ /16 Σεπτεμβρίου 2012, <http://enthemata.wordpress.com/2012/09/16/athina>, (πρόσβαση στις 11/02/13)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4. ΕΝ ΕΙΔΕΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ Ή ΕΠΙΜΕΤΡΟ

Παρά την πολυετή ύπαρξή της στο περιθώριο της πολιτικής σκηνής, η προεκλογική και κυρίως η μετεκλογική παρουσία της Χ.Α. έγινε ιδιαίτερα έντονη και βίαιη, στην προσπάθειά της να «εδραιώσει» αυτόνομο, ηγεμονικό λόγο και δράση. Ο αυτοπροσδιορισμός τους ως «εθνικιστών» και το παραλήρημα τους περί «εθνικής καθαρότητας» έδωσε το έναυσμα για τη μελέτη του εθνικισμού - προϊόν της νεωτερικότητας - και τη σύνδεσή του με την εμφάνιση της βιομηχανικής κοινωνίας. Στην παρούσα εργασία δόθηκε έμφαση στους τρόπους με τους οποίους ο εθνικισμός σφυρηλατεί μια ομοιογενή πολιτισμικά και πολιτικά ομάδα, μέσα από τη διασύνδεση κράτους – κουλτούρας. Ο εθνικιστής επιθυμεί να ζει στο κράτος μαζί με τους «δικούς» του, αποκλείοντας όλους τους «άλλους».

Άξιος συνεχιστής του ναζιστικού προτύπου της η Χ.Α. βάζει στο στόχαστρο, αρχικά, τους μετανάστες και στη συνέχεια τους ομοφυλόφιλους αλλά και πάσης φύσεως «αντιφρονούντες». Η αιμοδοσία, η συλλογή και διανομή τροφίμων μόνον για έλληνες, το «ξεδιάλεγμα» των νοσοκομείων, των παιδικών σταθμών και των πανεπιστημίων, από τους τριτοκοσμικούς μιαιρούς λαθρομετανάστες που «μολύνουν»

τον τόπο, οι ξυλοδαρμοί και τα επεισόδια (χειροδικία Κασιδιάρη σε Κανέλη, οι χυδαιολογίες του Παναγιώταρου έξω από το Χυτήριο για το «Corpus Christi», κ.α) αποτελούν συχνές πλέον σκηνές της καθημερινότητας, στηλιτεύοντας την οποιαδήποτε μορφής «ετερότητα». Ως ετερότητα νοείται οτιδήποτε ξεφεύγει από τις επιτελεστικές κανονικότητες (είμαστε αυτό που επιτελούμε) σε συνθήκες ουσιοκρατίας.¹⁶⁹

Για τη Χ.Α. ο εθνικισμός βιώνεται με όρους ερωτικής θα λέγαμε προσκόλλησης στην πατρίδα. Τα σώματα δεσμεύονται στο εθνικό πρόταγμα. Η επιτακτική μητρότητα συναντιέται με την επιθετική αρρενωπότητα. Το έθνος, η πατρίδα προβάλλεται σαν γυναίκα που χρειάζεται προστασία. Αυτή η προστασία προέρχεται από έναν εθνοπατέρα ηγέτη, και «σφραγίζει» μια έμφυλη σχέση εξουσίας στην οποία ο λαός «εκθηλώνεται» μέσα από έναν παθητικό ρόλο· να υπακούει σε έναν άντρα, ενεργητικό εθνάρχη, που του προσφέρει ένα επίπλαστο αίσθημα ασφάλειας. Οι γυναίκες εμφανίζονται ως μητέρες που παραδίδουν στο έθνος τα νέα του μέλη, και οι άντρες ως ηγέτες και στρατιώτες που προστατεύουν το έθνος και την οικογένεια. Καθώς οι γυναίκες εκλαμβάνονται ως αντικείμενα αναπαραγωγής του έθνους, μόνο οι άντρες μπορούν να κρατάνε θέσεις εξουσίας μέσα σε αυτό. Δημιουργούνται έτσι ρόλοι των φύλων όπου η γυναίκα υπηρετεί την πατριαρχία.

Η εξουσία έχει πολλές μορφές. Πολλές φορές επικαλύπτεται κάτω από θεσμούς ισχυρούς όπως αυτοί της οικογένειας, της θεσμοθετημένης ετεροφυλοφιλίας. Στον εθνικισμό το έθνος, το φύλο, η σεξουαλικότητα δεν αποτελούν αυτόνομες κατηγορίες αλλά σηματοδοτούν τα κατασκευασμένα υποκείμενα και τον τόπο στον οποίο αυτά ανήκουν ή δεν ανήκουν. Η τοποθέτηση των κοινωνικών υποκειμένων σε συγκεκριμένες κατηγοριοποιημένες θέσεις συνεπάγεται αντίστοιχες υποχρεώσεις και απαιτεί ανάλογες συμπεριφορές. Όσοι δεν ευθυγραμμίζονται με αυτές «εξοστρακίζονται» στη ζώνη της αντικανονικότητας. Το ανθρώπινο στη νεωτερικότητα ισοδυναμεί με τη λευκή δυτική ετεροκανονικότητα.¹⁷⁰

¹⁶⁹ Σύμφωνα με την αντίληψη περί ουσιοκρατίας (essentialism), η σεξουαλικότητα (sexuality) και το κοινωνικό φύλο (gender) καθορίζονται από βασικά βιολογικά και ψυχολογικά χαρακτηριστικά του ατόμου. Οι ικανότητες/ συμπεριφορές των ατόμων είναι βιολογικά προκαθορισμένες. «Οουσιοκρατία», <http://www.thefylis.uoa.gr/fylopedia>, (πρόσβαση στις 03/12/12)

¹⁷⁰ Η Αλεξάνδρα Χαλκιά αναφέρεται στην ετεροκανονικότητα ως αντικείμενο μελέτης πολλών στοχαστών, όπως ο Μάικλ Γουόρνερ (Warner) ο οποίος εισήγαγε τον όρο το 1991, ως ένα κοινωνικό μόρφωμα που αποτέλεσε τον ακρογωνιαίο λίθο για την αναπαραγωγή του έθνους και των καπιταλιστικών σχέσεων. Πρόκειται για ένα συνονθύλευμα λόγων και πρακτικών που αφορά στο τι είναι σωστό και καλό για έναν άνθρωπο, και αφορμάται από μια θέαση του φύλου ως φυσικής

Ο νεοελληνικός εθνικιστικός λόγος προβάλλει το δημογραφικό πρόβλημα και προσκαλεί σε αύξηση της βιολογικής αναπαραγωγής. Η ανταπόκριση στην επιταγή της αναπαραγωγής προσφέρει σε αντιστάθμισμα την κοινωνική αναγνωρισιμότητα. Η μη ανταπόκριση θεωρείται εθνικά ζημιογόνος.¹⁷¹

κατηγορίας που προσδιορίζει τους ρόλους που θα πρέπει να έχουν οι άνθρωποι στη ζωή τους. Στο πλέγμα της ετεροκανονικότητας ευθυγραμμίζεται το «βιολογικό» με το «κοινωνικό» φύλο και την ετεροφυλοφιλία. Ωστόσο, η ετεροκανονικότητα αφορά τη διακυβέρνηση πληθυσμών και συνιστά ένα πλέγμα γνώσης – εξουσίας, το οποίο κατασκευάζει το ίδιο το κοινωνικό σώμα, με όλες τις πολιτισμικές και άλλες ιδιαιτερότητές του, το πειθήνιο, το παραγωγικό και με απόλαυση ενταγμένο στις σχέσεις παραγωγής και στην κατανάλωση.

Παραθέτοντας απόσπασμα της πολιτικής επιστήμονος Κάθυ Τζ.Κόεν: «με τον όρο 'ετεροκανονικότητα' εννοώ και εκείνες τις τοπικοποιημένες (*localized*) πρακτικές και εκείνους τους κεντρικούς θεσμούς που νομιμοποιούν και καθιστούν προνομιακή την ετεροφυλοφιλία και τις ετεροφυλόφιλες σχέσεις ως θεμελιώδεις και 'φυσικές' εντός της κοινωνίας.», η Χαλκιά επισημαίνει ότι σύμφωνα με τη λογική αυτή η ετεροκανονικότητα διαμορφώνει τα θεμέλια των κοινωνιών προσδιορίζοντας το τι αναδύεται ως «φυσικά» Δίκαιο, Σωστό, Αληθές στην εκάστοτε κοινωνία. Υπό το κράτος της ετεροκανονικότητας ο κεντρικός προορισμός του ανθρώπου παραμένει η αναπαραγωγή εντός πυρηνικών σχημάτων ετεροφυλοφιλίας, ενώ οι πρακτικές ατόμων και ομάδων που δεν πληρούν τις προδιαγραφές της γίνονται ορατές ως «παρεκκλίσεις» που συνδέονται με κάποια παθολογία. Το ρυθμιστικό ιδεώδες του φύλου περιφρουρείται, ενώ οι σεξουαλικότητες που διαφεύγουν της ετεροκανονικότητας είναι «εμπόλεμες» και εμπλέκουν τα υποκείμενα σε αυξημένους κινδύνους. Τα ενσώματα υποκείμενα που υπάγονται στην ετεροκανονικότητα όσο και αν νοσούν (ενδοοικογενειακή βία, στατιστικές διαζυγίων, καταθλίψεων, κλπ) παραμένουν πεισματικά ορατές ως «φυσιολογικές» και «υγιείς» και χαίρουν κοινωνικού κύρους. (Χαλκιά, 2012: 218-219)

¹⁷¹ Η αγωνία της «εθνικής συρρίκνωσης» εξαιτίας της «γήρανσης του πληθυσμού» αλλά και η διάκριση του αμιγώς εθνικού πολιτικού σώματος διατρέχει την Ελλάδα και σε προγενέστερες περιόδους. Το 1993 συγκροτήθηκε διακομματική κοινοβουλευτική επιτροπή για να μελετήσει το «δημογραφικό πρόβλημα» και το πόρισμά της έκανε σαφή διάκριση ανάμεσα στον επαναπατρισμό πολιτικών προσφύγων ελληνικής καταγωγής και την εισροή «άλλων» μεταναστών κυρίως μουσουλμάνων από αφρο – ασιατικές χώρες. Οι πρώτοι μπορούσαν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος, ενώ οι δεύτεροι λόγω του διαφορετικού πολιτισμού τους, του Ισλάμ, δεν μπορούσαν να προσαρμοστούν στην ελληνική κοινωνία, κατά συνέπεια δημιουργούσαν σοβαρά κοινωνικο-οικονομικά προβλήματα.

Από τα παραπάνω διακρίνεται ότι η έγνοια για το δημογραφικό δεν είχε μόνο ποσοτική αλλά και ποιοτική διάσταση μέσα από τον έλεγχο των ποιοτικών χαρακτηριστικών του πληθυσμού. Η αγωνία ότι οι εθνοτικοί «άλλοι» αναπαράγονται ταχύτερα από ό,τι «εμείς» αποτυπώθηκε στη συγκριτική παρουσίαση δημογραφικών δεικτών των εθνοτήτων, αλλά και στην επισήμανση της Εκκλησίας ότι η ελληνική υπογεννητικότητα καθίσταται ιδιαίτερα προβληματική σε «ευαίσθητες» εθνικά περιοχές. Η Επιτροπή κήρυξε μείζον εθνικό, κοινωνικό και οικονομικό, πρόβλημα το θέμα της υπογεννητικότητας. Ανάμεσα στις αιτίες του φαινομένου συμπεριέλαβε την κρίση της παραδοσιακής αξίας της ελληνικής οικογένειας, τον υψηλό δείκτη εκτρώσεων, το AIDS, τον υπέρμετρο ευδαιμονισμό και την είσοδο των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Το 1995 κοινοβουλευτική συζήτηση έφερε στο προσκήνιο έναν βαθιά έμφυλο και εθνοκεντρικό δημογραφικό πανικό για τον «αφανισμό της φυλής μας» (Ε. Σκουλάκης, Υφυπουργός Υγείας του ΠΑΣΟΚ), για τον επικείμενο κίνδυνο ισλαμοποίησης της Ευρώπης που αποτελεί (κατά τον Ν. Οικονομόπουλο ΠΟΛΑΝ) την πολιτισμικότερη ήπειρο της υδρογείου σφαίρας, και τέλος για την ερήμωση των εθνικά κρίσιμων περιοχών, όπως είναι ο Έβρος, η Ροδόπη και η Λέσβος σε αντιδιαστολή με την πληθυσμιακή αύξηση στην Αλβανία, την Τουρκία, και τα Σκόπια (Φ. Πάλλη-Πετραλιά)

Σ' ένα τέτοιο περιβάλλον δημιουργούνται αντικρουόμενες διαδικασίες της εμπέδωσης της ιδιότητας του πολίτη: από τη μια, υπάρχει το τυπικά κατοχυρωμένο δικαίωμα της ατομικής αναπαραγωγικής απόφασης και από την άλλη, το πρόταγμα της συμμόρφωσης στους εθμικούς κανόνες και περιορισμούς. Ενώ δηλαδή τα αναπαραγωγικά δικαιώματα είναι αναγνωρισμένα στις

Το έθνος κράτος είναι άμεσα συνδεδεμένο με τη γέννηση. Στις συνθήκες της ευέλικτης καπιταλιστικής νεωτερικότητας η τεκνοποίηση συνιστά όχι μόνον «καθήκον του καθενός και στόχος όλων» κατά την εύστοχη φράση του Φουκώ, όπως αναφέρει η Αθανασίου, αλλά η μη αναπαραγωγή θεωρείται όχι μόνον, απεμπόληση ενός καθήκοντος προς την κοινωνική συλλογικότητα αλλά και ως επιζήμια της ατομικής υγείας των γυναικών. (Αθανασίου, 2007: 70, 86)

Η βιολογική αναπαραγωγή, ως μέσο εκπλήρωσης της εθνικής αποστολής, στα πλαίσια της φυλετικής «καθαρότητας» συμπληρώνεται από την *machismo*¹⁷² αρρενωπότητα όπως αυτή εκφράζεται στην κυριαρχία επί του ασθενέστερου (κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά) αντιπάλου.

Ο φυλετικός και σεξουαλικός ρατσισμός σε συνδυασμό με τις έμφυλες οριοθετήσεις μας παραπέμπει στη βιοπολιτική. Ως βιοπολιτική νοείται η διατήρηση στη ζωή, ο έλεγχος και η κανονικοποίησή της, στο όνομα της ανθρώπινης ευτυχίας. Η Αθηνά Αθανασίου στο *Ζωή Στο Όριο* αναφέρει ότι ο Τζόρτζιο Αγκάμπεν έχει

επίσημες νομοθεσίες, παράλληλα, πραγματοποιούνται «εξορμήσεις» ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης ώστε να τονωθεί ο δείκτης γεννητικότητας. Στα πλαίσια της ρητορικής του «δημογραφικού προβλήματος» ξεχνιούνται οι ηχηρές διατυπώσεις περί «ισονομίας και αυτοπροσδιορισμού», περί «μητρότητας η οποία δεν αποτελεί αναπόδραστο λειτουργήμα της γυναίκας». Οι πρακτικές αυτές διαθέτουν ισχύ διάπλασης υποκειμενικότητας, υπό την έννοια, ότι διαχωρίζουν τα δρόντα υποκείμενα ως αναπαραγωγικά ή μη αναπαραγωγικά, ως ολοκληρωμένα ή μη ολοκληρωμένα, ως εθνικά υπεύθυνους και λιγότερο εθνικά υπεύθυνους πολίτες. (Αθανασίου, 2007: 82, 84-85, 88-89, 91)

¹⁷² *Machismo*: ουσιαστικό ισπανικής προέλευσης αναφέρεται, κυρίως, στην υπερβολική ανδροπρέπεια. Ο όρος «macho» έχει μακρά ιστορία τόσο στην Ισπανία όσο και στο Μεξικό. Στο προ-κολομβιανό Μεξικό ήταν ένας όρος τον Αζτέκων που σήμαινε τη σοφία και την ικανότητα για ηγεσία. Περιέγραφε το άτομο που ήταν πεφωτισμένο, αξιοσέβαστο και αποτελούσε παράδειγμα προς μίμηση. Εν τω μεταξύ, ο όρος macho, στα Ισπανικά, ήταν ένας αυστηρά αρρενωπός όρος, προερχόμενος από το λατινικό «masculus» που σήμαινε το «αρσενικό». Όταν το Μεξικό έγινε αποικία της Ισπανίας αυτές οι δύο διακριτές σημασίες συγχωνεύθηκαν και δημιούργησαν μια νέα έννοια, αυτή της «αρρενωπότητας», και ήταν άξια σεβασμού και μίμησης. Ο μεξικανικός όρος της αρρενωπότητας δημιουργήθηκε. Οι “macho” άνδρες ήταν αυτοί που διακρίνονταν για τη γενναιότητα, το θάρρος και τη δύναμη καθώς επίσης για τη σοφία και την ικανότητά τους για ηγεσία. Όλα τα αγόρια επιθυμούσαν να γίνουν «ser macho», το «αρσενικό».

Στα μέσα του 20^{ου} αι. ο όρος *machismo* (το αντρilίκι) άρχισε να επικρίνεται από τους αμερικανούς και να λειοδορείται στη λογοτεχνία, την τηλεόραση και τον κινηματογράφο. Η στερεοτυπική εικόνα του Λατίνου μετανάστη τον περιέγραφε ως υπερσεξουαλικό, υπερβολικά επιθετικό, και «macho loser». Τα φεμινιστικά κινήματα των δεκαετιών 1960-1970 χρησιμοποίησαν τον όρο για να περιγράψουν την ανδρική βία και επιθετικότητα. Ο όρος χρησιμοποιήθηκε από Λατίνες φεμινίστριες και μελετητές για να επικρίνουν την πατριαρχική δομή των έμφυλων σχέσεων στις Λατίνο κοινωνίες. Ο στόχος τους ήταν περιγράψουν ένα συγκεκριμένο στοιχείο της Λατινοαμερικάνικης πατριαρχίας. *«Machismo»*, <http://en.wikipedia.org/wiki/>, (πρόσβαση στις 21/03/13)

υποστηρίζει ότι η βιοπολιτική διαχείριση της ζωής συνδέεται με τις εκφορές της κυριαρχίας. Αυτό ακριβώς σηματοδοτεί η έννοια «γυμνή ζωή»¹⁷³ στη σκέψη του. Αυτό που η Κρίστεβα, όπως αναφέρεται στην Αθανασίου, ονομάζει δημιουργία υποκειμένων μέσα από την κατασκευή «αποκειμένων».¹⁷⁴ Στη βιοπολιτική εκφορά της εξουσίας,¹⁷⁵ το πεδίο της γυμνής ζωής τείνει όλο και περισσότερο να συμπίπτει με το πεδίο του πολιτικού και η εξαίρεση να γίνεται ο κανόνας. Ζωή (φυσική ζωή) και βίος (πολιτική ζωή), εγκλεισμός και αποκλεισμός εισέρχονται σε μια ζώνη ανεπίκριτης αδιακρισίας. (Αθανασίου, 2007: 10, 15)

Με λόγια απλά, ζούμε σε εποχή βιοπολιτικής διακυβέρνησης, δηλαδή στη διαχείριση πληθυσμών, στην οργάνωση του τρόπου με τον οποίο κάποιοι («εμείς», οι «δικοί μας»), θα ζουν και θα απολαμβάνουν δικαιώματα και κάποιοι άλλοι (οι «Άλλοι»), θα οδηγούνται στον θάνατο ή θα εγκαταλείπονται να πεθάνουν, καθώς αποτελούν ηθική απειλή και πολιτικό κίνδυνο. Η φυσική τους εξόντωση και ο κοινωνικός τους αποκλεισμός επιβάλλεται ως «νόμιμο» μέσο ενίσχυσης της ασφάλειας, της ευζωίας, της καθαρής ταυτότητας του πολιτικού σώματος, αυτού που απαρτίζεται από όσους αξίζει να ζουν. Στο πρόσωπο του μετανάστη, του Εβραίου, του «Άλλου» η «γυμνή ζωή» ανήκει στην κατάσταση εξαίρεσης, δηλαδή στο πρόνομο για ατιμώρητη εξόντωση. Η «γυμνή ζωή» αναφέρεται στην πολιτική πράξη

¹⁷³ Η «γυμνή ζωή» είναι η συνθήκη στην οποία το σώμα αποτελεί αντικείμενο μιας εξουσίας που αποφασίζει για τη ζωή και το θάνατό του «... το γυμνό ανώνυμο σώμα που βρίσκεται στη διάθεση μιας απόλυτης εξουσίας. Η γυμνή ζωή είναι η συνθήκη στην οποία το σώμα δεν είναι παρά αντικείμενο μιας εξουσίας που αποφασίζει επί της ζωής και του θανάτου του» (Αθανασίου, 2007: 15)

Η συμβληματική ενσάρκωση της γυμνής ζωής είναι ο homo sacer (ιερός άνθρωπος): είναι ο άνθρωπος στον οποίο έχει επιβληθεί η άρση της πολιτικής ιδιότητας και ο αποκλεισμός από τη θρησκευτική τάξη. Αυτή η διττή εξαίρεση, από την πολιτική και θρησκευτική τάξη, σηματοδοτείται από την ποινή της «ιεροποίησης» (*sacratio*): καμία πολιτική τάξη, καμία νομική εγγύηση δεν μπορεί να τον προστατεύσει. Μπορεί ακόμη και να φονευθεί ατιμωρητί, αφού η κατάσταση εξαίρεσης νομιμοποιεί τα πάντα. Κατά τη λογική αυτή ο «Εβραίος», δεν είναι ευρωπαίος πολίτης αλλά ένα μιανό παράσιτο. Ο «Ιθαγενής» δεν είναι άνθρωπος αλλά κομμάτι της άγριας φύσης. (Αθανασίου, 2007: 16-17)

¹⁷⁴ «Αποκείμενο» είναι αυτό που εκπίπτει ή αποβάλλεται από την κοινωνική ορθολογικότητα του συμβολικού συστήματος, η μιανή ύλη που εκδιώκεται με τρόπο και αποστροφή από το σώμα ως ριζική και εκφυλισμένη ετερότητα, παγιώνοντας έτσι έναν ασφαλή, σταθερό και ακέραιο εαυτό». (Αθανασίου, 2007: 97)

¹⁷⁵ Όπως αναφέρεται στην Αθανασίου, ο Φουκώ αντιπαραβάλλει τη βιοπολιτική με την κυριαρχία. Ενώ παλιά το σύμβολο της κυρίαρχης εξουσίας ήταν η δύναμη επιβολής τους θανάτου, σήμερα η δύναμη αυτή καλύπτεται προσεχτικά από τη χειραγώγηση των σωμάτων και την υπολογιστική διαχείριση της ζωής. Παρόλο που ο Φουκώ προτείνει μια αναλυτική διάκριση μεταξύ κυριαρχίας και βιοπολιτικής δεν αποκλείει το ενδεχόμενο συνύπαρξής τους. (στο ίδιο, 21-22)

της εξαίρεσης από το πολιτικό, απηχώντας το όριο μεταξύ βίας και νόμου. (Αθανασίου, 2007:16-17)

Σήμερα η βιοπολική μετατρέπεται σε βιοεξουσία. Η Α. Αθανασίου χρησιμοποιεί τον όρο «βιοεξουσία»¹⁷⁶ για να προσδιορίσει την «εξουσία επί της ζωής» και την οποία ερμηνεύει ως μια διαδικασία η οποία λειτουργεί τόσο σε επίπεδο ατομικών σωμάτων (επιδιώκοντας τη μεγιστοποίηση του δυναμικού τους στη λειτουργική τους ένταξη στο σύστημα), όσο και σε επίπεδο «βιο-πολιτικής του πληθυσμού» (εστιάζοντας στην εμπλοκή του ανθρώπινου σώματος-ως βιοκοινωνικής συλλογικότητας-στους θεσμικούς μηχανισμούς που ρυθμίζουν την αναπαραγωγή, την υγεία κ.ο.κ.). Στη βιοεξουσία το έθνος εκλαμβάνεται ως πληθυσμός, ως βιοπολιτική οντότητα.

Η βιοεξουσία προκειμένου να εφαρμοστεί επιτυχώς, πρέπει να γίνει αποδεκτή, όχι μέσα από τον καταναγκασμό, αλλά από την συναινετική συμβολή των μελών του κοινωνικού σώματος: βασίζεται στην συνειδητή υιοθέτηση, εκ μέρους τους, των ενδεδειγμένων πρακτικών υγιεινής και αναπαραγωγής. Βασίζεται δηλαδή στην ελευθερία τους.

Τα υποκείμενα της βιοπολιτικής δεν αποτελούν πειθήνια όργανα ενός νόμου αλλά κυρίαρχοι φορείς ευθύνης πολιτικών δικαιωμάτων και δράσης. Είναι δηλαδή πολίτες. Υπό αυτή την έννοια η βιοπολιτική συνιστά στρατηγική αναπλαισίωση του ορισμού της κυρίαρχης εξουσίας. Δεν διαφέρει, ωστόσο, η εξουσία η οποία επιβάλλει υποταγή περισσότερο από αυτήν που εμπνέει συναίνεση. Αξίζει να επισημάνουμε ότι η βιοπολιτική δεν ισοδυναμεί, εμβληματικά με την τυραννική καταδυνάστευση, αλλά αφορά εξίσου και τις σχέσεις εξουσίας που προέρχονται από την εκούσια δέσμευση, στο πλαίσιο μιας κοινωνίας αναγνωρισιμότητας και στην απόλαυση του ανήκειν που απορρέει από αυτήν την αναγνωρισιμότητα. Σε ποιες μορφές ζωής αναγνωρίζεται η ιδιότητα της ανθρώπινης βιοκοινωνικότητας, υπό ποιες προϋποθέσεις και μέσω ποιών πειθαρχήσεων είναι τα ερωτήματα που αποτελούν το επίκεντρο της βιοπολιτικής. (Αθανασίου, 2007: 19, 27-28)

Στο πεδίο της βιοπολιτικής η μοντέρνα δημοκρατία συναντά το ολοκληρωτικό κράτος καθώς από τη μια υμνείται η ιερότητα της ζωής και από την άλλη απειλείται από τις δυνάμεις της κυρίαρχης εξουσίας. Η εκδήλωση εξουσίας, που

¹⁷⁶ Η βιοεξουσία, όπως δείχνει ο Φουκώ, κατά την Αθανασίου, λειτουργεί επιβάλλοντας ένα βιολογικό σχίσμα ανάμεσα σε αυτούς που πρέπει να ζήσουν και σε αυτούς που πρέπει να πεθάνουν. Την επιβολή αυτού του βιοπολιτικού σχίσματος ο Φουκώ την αποκαλεί *ρατσισμό*. (Αθανασίου, 2007: 21)

επικεντρώνεται στην άσκηση ελέγχου επί της ζωής, του θανάτου, και του ανθρώπινου σώματος, που υπαγορεύει ποιος μπορεί να εισέλθει στο πεδίο της αναγνωρισμένης ζωής και ποιός όχι καθορίζει τα όρια της ανθρωπότητας. Με τα λόγια του Αγκάμπεν «οι Εβραίοι δεν εξολοθρεύτηκαν στη διάρκεια ενός παράλογου και γιγάντιου ολοκαυτώματος, αλλά κυριολεκτικά, όπως ο Hitler είχε αναγγείλει, «σαν τις ψείρες», δηλαδή σαν γυμνή ζωή. Το πλαίσιο στο οποίο η εξολόθρευση έλαβε χώρα δεν είναι ούτε η θρησκεία, ούτε το δίκαιο αλλά η βιοπολιτική.» (Αθανασίου, 2007: 54-55)

Υπενθυμίζεται ότι οι Εβραίοι/ες δεν ήταν το μόνο αρνητικό αναφερόμενο της ναζιστικής βιοπολιτικής. Για την εξάλειψη της ομοφυλοφιλίας και των αμβλώσεων δημιουργήθηκε το 1934 ειδικό σώμα της Γκεστάπο. Η ανθρώπινη ζωή είχε αξία μόνον στα πλαίσια της αναπαραγωγής ενός καθαρού, ακέραιου πολιτικού σώματος.

Έτσι, η βιοπολιτική πειθαρχία αναδεικνύεται σε συστατικό του πολιτικού, μέσα από ένα φάσμα κανονικοτήτων, όπως είναι η εξιδανίκευση της ατομικής οικογενειακής και εθνικής συνέχειας, η κατασκευή δημογραφικών «άλλων», η φυσικοποίηση της αναπαραγωγής ως μια κανονιστική ταύτιση φύλου και σεξουαλικότητας. Αντίθετα, η μη αναπαραγωγή παρουσιάζεται ως σύμπτωμα εγωισμού και ματαιοδοξίας, ενώ προβάλλεται η πυρηνική οικογένεια ως αποκλειστικός τόπος αγάπης και φροντίδας. (Αθανασίου, 2007: 56, 86-88)

Σήμερα, η διαχείριση της ζωής αποτελεί αντικείμενο συστηματικού πολιτικού υπολογισμού, επιτήρησης και παρέμβασης και επιτελείται μέσω των δεσμών βιολογικής και πολιτικής ύπαρξης, κοινωνίας και σεξουαλικότητας, εθνικής πολιτικής και αναπαραγωγικής συμπεριφοράς των κοινωνικών υποκειμένων. (Αθανασίου, 2007: 282)

Όλα τα παραπάνω προσπαθούν να «περάσουν» ως αυτονόητα και φυσικά. Σε αυτό το σημείο εντοπίζεται ο κίνδυνος. Η κυρίαρχη εξουσία προσπαθεί να αποσπάσει τη συναίνεση του κοινωνικού σώματος είτε μέσω του φόβου, είτε μέσω μηχανισμών που ελέγχουν τα μυαλά (εκπαίδευση, ΜΜΕ, διαδίκτυο) και τα σώματα (στρατός, αστυνόμευση) ώστε τα υποκείμενα να εσωτερικεύσουν τις εντολές που δέχονται (π.χ. μετανάστης = ανεργία, εγκληματικότητα, μολυσματικές ασθένειες).

Η Χρυσή Αυγή λειτουργεί ενισχυτικά προς αυτή την κατεύθυνση είτε «σπέρνοντας» τον φόβο για τους «άλλους», είτε αποτελώντας η ίδια φόβητρο. Έτσι, το πλήθος ενσωματώνεται στις ιδεολογικές γραμμές της εξουσίας και μετατρέπεται

σε μάζα,¹⁷⁷ με αποτέλεσμα να αποτρέπεται οποιαδήποτε αντίδραση. Το σύστημα εξουσίας αναπαράγεται και οι κατέχοντες παραμένουν στη θέση τους και διατηρούν τα κεκτημένα τους. Πρέπει να τονισθεί η πολλαπλή επικινδυνότητα της Χ.Α. και η ζημιογόνος παρουσία της. Είναι επιζήμια γιατί ενισχύει το καπιταλιστικό σύστημα εξουσίας, έχοντας πλέον «νομιμοποιηθεί» ως κοινοβουλευτικό κόμμα, και εξαιρετικά επικίνδυνη επειδή μεγαλύτερη άνοδος θα σημαίνει πλήρη επιβολή του ολοκληρωτισμού και του αυταρχισμού.

Σε περίπτωση που η Χ.Α. ανέλθει στην εξουσία οι ζωές θα ρυθμίζονται με απόλυτο τρόπο, καθώς το προσωπικό θα ταυτίζεται με το κρατικό (π.χ. απαγόρευση

¹⁷⁷ Η Χάνα Αρέντ χαρακτηρίζει τις σύγχρονες κοινωνίες ως «μαζικές κοινωνίες» δηλαδή ως «κοινωνίες της μάζας», ως αποτέλεσμα της ανάπτυξης του καπιταλισμού και της σύγχρονης βιομηχανικής μαζικής παραγωγής. Για την Αρέντ ο καπιταλισμός, με την γενίκευση της εκμηχανισμένης μαζικής παραγωγής, με την προλεταριοποίηση του πληθυσμού και τη συγκέντρωσή του σε απρόσωπες βιομηχανικές πόλεις, με την κατάργηση των παλαιών διαπροσωπικών, κοινοτικών και προσδιορισμένων ταξικών σχέσεων, έβαλε τις βάσεις για τη δημιουργία του εργάτη-μάζα, του εργαζόμενου ζώου (animal laborans, σύμφωνα με την δική της έκφραση), που στερείται ελεύθερης δημιουργικής ικανότητας και ομαλής κοινωνικής-κοινοτικής ζωής. Κατά συνέπεια τα θεμέλια του ολοκληρωτισμού, φασιστικού ή κομμουνιστικού, και οι κοινωνικές του πηγές βρίσκονται μέσα στον ίδιο καπιταλισμό των δυτικών κοινωνιών. Ο καπιταλισμός μετέβαλε το σύνολο της ανθρώπινης δραστηριότητας, κινητοποιώντας άναρχα το σύνολο των ανθρώπων και αποκόβοντάς τους από κάθε σχέση με σταθερές κοινότητες, θεσμούς, συμμετοχή σε ενδιάμεσες ομάδες και συσσωματώσεις μετατρέποντας τους περισσότερους σε άτομα «χωρίς ιδιότητες», σε «μαζάνθρωπους». Και οι άνθρωποι της μάζας, ιδιαίτερα σε κρίσιμες περιόδους μη διαθέτοντας κάποιο συνεκτικό σύστημα αντιλήψεων, πρακτικές και χώρους ουσιαστικής συζήτησης και ανταλλαγής γνώμων, και συνεπώς ορθολογικής συλλογικής κρίσης (αφού το καπιταλιστικό σύστημα δεν τους εκπαιδεύει γι' αυτό εφόσον δεν τους χρειάζεται για κάτι τέτοιο) ταυτίζονται τελικά με τη λειτουργία που κατέχουν στο σύστημα. Δηλαδή με τη λειτουργία του εξαρτήματος, του μη ολοκληρωμένου ανθρώπου.

Στα πλαίσια αυτά είναι θέμα χρόνου να εμφανιστούν κινήματα που απευθύνονται στη μάζα και στοχεύουν στη δημιουργία κοινωνικών συστημάτων που αποσκοπούν στο να μετατρέψουν τον άνθρωπο σε ένα νέο ζωικό είδος απογυμνωμένο από κάθε δημιουργική ικανότητα, ανεξάρτητη σκέψη και συνεπώς ελευθερία. Αυτά τα κινήματα που ξεπηδούν από - και εκφράζουν - τον άνθρωπο μάζα, είναι ακριβώς τα ολοκληρωτικά κινήματα. Τα κινήματα αυτά χρησιμοποιώντας ιδεολογίες απλών διχοτομιών, εμείς-αυτοί, ο λαός- το κεφάλαιο, κολακεύοντας τον άνθρωπο της μάζας, εξυμνώντας τη δύναμη της μάζας, και τονίζοντας την αριθμητική υπεροχή της, κατορθώνουν να πάρουν την εξουσία. Μόλις γίνει αυτό κάθε δεσμός με το παρελθόν κόβεται, κάθε σχέση μεταξύ των ανθρώπων ελέγχεται, απαγορεύεται η σκέψη και η δράση ενάντια στο καθεστώς, καταργείται κάθε διασφαλισμένη θέση του ανθρώπου στην κοινωνία (σε αντίθεση με το ίδιο το σύστημα που παραμένει αδιατάρακτο), ο άνθρωπος δεν εμπιστεύεται τον διπλανό του κ.ο.κ. Το άτομο σε αυτή την κοινωνία καταλήγει να χάνει κάθε ανθρωπιά, ενώ ο καιροσκοπισμός και η υποκρισία γίνεται κανόνας επιβίωσης. Μυστική αστυνομία, ιεραρχίες, απόλυτη ισχύς της ιδεολογίας και απόρριψη κάθε έννοιας προσωπικών υποθέσεων καθώς όλες οι υποθέσεις γίνονται κρατικές. Ως σκοπός αυτού του συστήματος τίθεται η πλήρης αναμόρφωση του ανθρώπου και η δημιουργία του «νέου ανθρώπου» είτε διαμέσου της νίκης της εργατικής τάξης, είτε της ανώτερης φυλής.

Χαρίσης Απόστολος, *«Ολοκληρωτισμός»: Η επιστροφή της μυθολογίας του ψυχρού πολέμου»*,

[www.kke.gr/index2.php?option=com_content&do_pdf=1,\(πρόσβαση στις 08/11/12\)](http://www.kke.gr/index2.php?option=com_content&do_pdf=1,(πρόσβαση στις 08/11/12))

αμβλώσεων, ευγονική) ή θα διαχωρίζεται (ενασχόληση στην ιδιωτική σφαίρα και αποκοπή από τη δημόσια) κατά το δοκούν και κατά περίπτωση, ανάλογα με τις επιδιώξεις του κράτους, και αυτό θα επιτελείται με τη συναίνεση (εκούσια ή μη) του πλήθους. Ο έλεγχος στις ανθρώπινες ζωές και επιθυμίες θα εισχωρεί τόσο βαθιά που θα φθάνει στις συνειδήσεις και στις ανθρώπινες σχέσεις.

Στην εποχή της κρίσης όπου η πολύσημη έννοια του «καλού έλληνα» και της «καλής ελληνίδας» συνυπάρχει με πολλαπλούς όρους καταλληλότητας, αναδύεται επιτακτικά η ανάγκη αφύπνισης των πολιτών σε συλλογικό και ατομικό επίπεδο, όσο είναι ακόμα καιρός, καθώς η Χ.Α. συνεχίζει να επεκτείνει τη δική της «εθνική αφύπνιση», όπως υποδηλώνει το πρόγραμμα «Διάπλαση των Παίδων», που ξεκίνησε η Τ.Ο. Ανατολικής Αττικής¹⁷⁸ σε παιδιά ηλικίας 6-10 ετών, ώστε η κατήχηση/προπαγάνδα να ξεκινά από την τρυφερή παιδική ηλικία.

Ο χρόνος θα δείξει πως θα εξελιχθεί το απειλητικό φαινόμενο της Χρυσής Αυγής. Στο «χέρι μας είναι» αν θα του επιτρέψουμε να «θεριέψει» ή να αποδυναμωθεί.

¹⁷⁸ «*Η Χρυσή Αυγή εγκαινίασε την εκστρατεία επανελληνισής του Γένους*», Wednesday, February 27, 2013, <http://antistasi.org/?p=30707/>, (πρόσβαση στις 25/03/13)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αθανασίου Α. (2006), «Φύλο, Εξουσία και υποκειμενικότητα μετά το “δεύτερο κύμα”» στο *Φεμινιστική Θεωρία και Πολιτισμική Κριτική*, Αθήνα, Νήσος:13-138
2. Αθανασίου Α. (2007), *Η Ζωή στο Όριο/δοκίμια για το σώμα, το φύλο και τη βιοπολιτική*, Αθήνα, Εκκρεμές
3. Βαρίκα Ε. (2000), *Με Διαφορετικό Πρόσωπο – Φύλο, Διαφορά και Οικουμενικότητα*, β' εκδ. Αθήνα, Κατάρτι
4. Γεωργίου Ζ. (1995), «Θέσεις και αντιθέσεις γυναικών στα φαινόμενα εθνικισμού και ρατσισμού», στο *Εθνικισμός, Ρατσισμός, Κοινωνικό Φύλο*, Θεσσαλονίκη, Παρατηρητής: 9-17
5. Δοξιάδης Κ. (1995), *Εθνικισμός Ιδεολογία Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας*, Αθήνα, Πλέθρον
6. Ένγκελς Φρ. (2008), *Η Καταγωγή της Οικογένειας, της Ατομικής Ιδιοκτησίας και του Κράτους*, Αθήνα, Σύγχρονη Εποχή
7. Καφέτσιος Κ. (επιστημονική επιμέλεια) (2011), *Ψυχολογία του Συναισθήματος: Διαπροσωπικές, βιωματικές και γνωστικές προσεγγίσεις/ Paula M. Niedenthal, Silvia Krauth-Gruber and Francoies Ric*. Αθήνα, Τόπος
8. Κολιόπουλος Σ. Ι. (2001), *Νεώτερη Ευρωπαϊκή Ιστορία 1789-1945, Από τη Γαλλική Επανάσταση μέχρι τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο*, Θεσσαλονίκη, Βάνιας
9. Μαρξ Κ. – Ένγκελς Φρ. (1997), *Η Γερμανική Ιδεολογία*, τομ. Α', μετάφραση-επιμέλεια Κ. Φιλίηνη, Αθήνα, Gutenberg

10. Μολύβας Γ. (2002), «Επαναστατικά και εθνικιστικά κινήματα. Εθνικισμός – Μια ανακάλυψη του 19^{ου} αιώνα» στο *Ειδικά Θέματα Ευρωπαϊκού Πολιτισμού, Φιλελευθερος Ριζοσπαστισμός και Επαναστατικά Κινήματα κατά τον ΙΘ΄Αιώνα*, τομ. Β΄, Πάτρα, ΕΑΠ: 177-195
11. Μολύβας Γ. (2002), «Ο ριζοσπαστισμός της παράδοσης των δικαιωμάτων . Μαίρη Γουόλστονκραφτ (Mary Wollstonecraft, 1729-1832): και η γυναίκα είναι άνθρωπος» στο *Ειδικά Θέματα Ευρωπαϊκού Πολιτισμού, Φιλελεύθερος Ριζοσπαστισμός και Επαναστατικά Κινήματα κατά τον ΙΘ΄Αιώνα*, τομ. Β΄, Πάτρα, ΕΑΠ: 33-67
12. Μουρίκη Α. (2005), «Η ισότητα των φύλων στις πολιτικές απασχόλησης» στο Μαρία Καραμεσίνη-Γιάννης Κούζης, *Πολιτική Απασχόλησης – Πεδίο σύζευξης της οικονομικής και της κοινωνικής πολιτικής*. Αθήνα, Gutenberg: 241-259
13. Μπαλιμπάρ Ε., Βαλλερστάιν Ιμ. (1991), *Φυλή-Εθνος- Τάξη, Οι διαφορούμενες ταυτότητες*, Αθήνα, Πολίτης
14. Μπαμπινιώτης Γ. (2002), *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*, Αθήνα, Κέντρο Λεξικολογίας
15. Πουλαντζιάς Ν. (1990), *Κ. Μαρξ και F. Engels* στο Chatelet F., *Η Φιλοσοφία. από τον Kant ως τον Husserl*, Αθήνα, Γνώση: 187-215
16. Ράιχ Β. (1974), *Η Μαζική Ψυχολογία του Φασισμού*, μτφρ. Ηρώ Λάμπρου, τ. 1^{ος}, Αθήνα, Μπουκουμάνη
17. Σμιτ Κ. (2009), *Η Έννοια του Πολιτικού*, Αθήνα: Κριτική
18. Σόνταγκ Σ. (2010), *Η Γοητεία του Φασισμού*, Αθήνα, Ύψιλον

19. Τσουκαλάς Κ. (1999), *Η Εξουσία ως Λαός και ως Έθνος. Περιπέτειες Σημασιών*, Αθήνα, Θεμέλιο
20. Φρομ Ε. (1971), *Ο Φόβος μπροστά στην Ελευθερία*, Αθήνα, Μπουκουμάνη
21. Χαλκιά Αλ. (2012), «Η Κοινωνιολογία της σεξουαλικότητας, οι αρρενωπότητες και ο έμφυλος Δεκέμβρης», στο *Σώμα, Φύλο, Σεξουαλικότητα. ΛΟΑΤΚ Πολιτικές στην Ελλάδα*, Αθήνα, Πλέθρον, σ. 215-249
22. Χασαπόπουλος Ν. (2013), *Χρυσή Αυγή – η Ιστορία, τα Πρόσωπα και η Αλήθεια*, Αθήνα, Λιβάνη
23. Χρονάκη Ζ. (1995), «Σεξισμός μια άλλη μορφή ρατσισμού» στο *Εθνικισμός, Ρατσισμός, Κοινωνικό Φύλο*, Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής: 93-102
24. Ψαρράς Δ. (2012), *Η Μαύρη Βίβλος της Χρυσής Αυγής*, Αθήνα, Πόλις
25. Ψαρρού Ν. (2005), *Εθνική Ταυτότητα στην Εποχή της Παγκοσμιοποίησης*, Αθήνα, Gutenberg
26. Anthias F. (1995), «Έθνος γυναίκα και ρατσισμός» στο *Εθνικισμός, Ρατσισμός, Κοινωνικό Φύλο*, Θεσσαλονίκη, Παρατηρητής: 141-151
27. Berstein S. – Milza P. (1997), *Ιστορία της Ευρώπης, Διάσπαση και Ανοικοδόμηση της Ευρώπης 1919 έως Σήμερα*, τ.Γ', Αθήνα, Αλεξάνδρεια
28. Burns E. (1984), *Ευρωπαϊκή Ιστορία. Εισαγωγή στην Ιστορία και τον Πολιτισμό της Νεότερης Ευρώπης*, μτφρ. Τ. Δαρβέρης, επιμέλεια εισαγωγής Ι.Σ.Κολιόπουλος, τόμ.2, Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη.
29. Butler J. (2006), «Παραστασιακές επιτελέσεις και συγκρότηση του φύλου: Δοκίμιο πάνω στη φαινομενολογία και τη φεμινιστική θεωρία» στο Αθανασίου Αθηνά, *Φεμινιστική Θεωρία και Πολιτισμική Κριτική*, Αθήνα, Νήσος: 381-407

30. Frank R. (2000), «Εμφύλιοι Ευρωπαϊκοί Πόλεμοι-Δημοκρατία και Ολοκληρωτισμός-Η κρίση των δημοκρατιών κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '20» στο Ελένη Αρβελέρ, Maurice Aymard, *Οι Ευρωπαίοι, Νεότερη και Σύγχρονη Εποχή*, τ. Β', Αθήνα, Σαββάλας: 359-422
31. Gauchet M. (2012), *Η Άνοδος της Δημοκρατίας. Η Δημοκρατία υπό τη Δοκιμασία των Ολοκληρωτισμών. 1914-1974*, Αθήνα, Πόλις
32. Hammonds M. E., (2006), «Προς μια γενεαλογία της σεξουαλικότητας των μαύρων γυναικών» στο Αθανασίου Αθηνά, *Φεμινιστική Θεωρία και Πολιτισμική Κριτική*, Αθήνα, Νήσος: 167-187
33. Heidenreich G. (2005), *Τα Παιδιά του Χίτλερ- Η ατελείωτη χρονιά*, Αθήνα, Αλκυών
34. Marshall T.H. - Bottomore T. (2001), *Ιδιότητα του Πολίτη και Κοινωνική Τάξη*, Αθήνα, Gutenberg
35. Mouffe C. (2006), «Ο φεμινισμός, η έννοια του πολίτη και η ριζοσπαστική δημοκρατική πολιτική» στο Αθανασίου Αθηνά, *Φεμινιστική Θεωρία και Πολιτισμική Κριτική*, Αθήνα, Νήσος: 591-621
36. Ricoeur P. (1990), *Η Αφηγηματική Λειτουργία*, Αθήνα: Καρδαμίτσα
37. Spivak C. G. (2006), «Η Γαλλική Φεμινιστική Θεωρία» στο Αθανασίου Αθηνά, *Φεμινιστική Θεωρία και Πολιτισμική Κριτική*, Αθήνα, Νήσος: 235-279
38. Wierviorka M. (1994), “Racism in Europe: Unity and diversity” στο *Racism Modernity and Identity On the Western Front*, Cambridge, Polity Press: 173-178

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

1. «Εξέλιξη της έννοιας του κράτους και των μορφών του/ Εξέλιξη της έννοιας του κράτους», <http://www.greeklaws.com/pubs/uploads/3091.pdf>, (πρόσβαση στις 10/11/12)
2. Παυλίδης Π., «Το Κοινωνικό Συμβόλαιο ως θεωρία του κοινωνικού γίνεσθαι και ως ιδεώδες», <http://www.ilhs.tuc.gr/gr/koinonikosymvol.htm>, ΟΥΤΟΠΙΑ, αρ. τεύχους 41, 2000, σελ.37-48 (πρόσβαση στις 10/11/12)
3. «Β.Ι. Λένιν: Κράτος κι Επανάσταση, Κεφάλαιο 1: Ταξική κοινωνία και κράτος», <http://www.marxists.org/ellinika/archive/lenin/works/1917/staterev/ch01.htm>, (πρόσβαση στις 10/11/12)
4. Θεοδωρίδης Π., «Οι μεταμορφώσεις της ταυτότητας: Έθνος Νεωτερικότητα και Εθνικιστικός λόγος», http://www.antigone.gr/en/antigone/files/petros_theodoridis.pdf, (πρόσβαση στις 30/11/12)
5. Πανταζόπουλος Α., «Από τον βιολογικό στον διαφοριστικό ρατσισμό» <http://pontosandaristera.wordpress.com/2011/06/30/pier-antre-tagief/> ΠΠΕΡ-ΑΝΤΡΕ ΤΑΓΚΙΕΦ: ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ (Ελευθεροτυπία) 05/09/2008, (πρόσβαση στις 21/11/12)
6. «Θέματα εκπαίδευσης- ψυχολογίας, Ψυχολογική ερμηνεία ρατσισμού-εθνικισμού II», http://educpsychology.blogspot.gr/2012/08/blog-post_13.html, (πρόσβαση στις 29/11/12)
7. «Θέματα εκπαίδευσης-ψυχολογίας, Ψυχολογική ερμηνεία ρατσισμού-εθνικισμού III», http://educpsychology.blogspot.gr/2012/08/blog-post_19.html, (πρόσβαση στις 29/11/12)
8. «Σεξισμός», <http://el.wikipedia.org/wik>, (πρόσβαση στις 30/11/12)
9. Ντόκου Χρ., «Σεξισμός», <http://www.thefylis.uoa.gr/fylopedia/index.php>, (πρόσβαση στις 2/12/12)
10. Τζανάκη Δ., «Φύλο και εθνικισμός», www.thefylis.uoa.gr/fylopedia, πύλη του Πανεπιστημίου Αθηνών για Θέματα Φύλου και Ισότητας (ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ.) (πρόσβαση στις 22/10/12)

11. Παπαγγελή Χρ., «Για να κατανοήσουμε τον κόσμο μας, Immanuel Wallerstein, Εισαγωγή στην Ανάλυση Κοσμοσυστημάτων», <http://anagnosi.blogspot.gr/2010/05/immanuel-wallerstein.html>, (πρόσβαση στις 10/11/12)
12. Αγγελίδης Δ., «Σεξισμός, ομοφοβία, ρατσισμός: τρία σε ένα» <http://www.10percent.gr/periodiko/teykos32/2907-2012-08-09-18-48-15.html>, Περιοδικό Τεύχος 32, (πρόσβαση στις 10/11/12)
13. Χαρίσης Α., «Ολοκληρωτισμός»: Η επιστροφή της μυθολογίας του ψυχρού Πολέμου», www.kke.gr/index2.php?option=com_content&do_pdf=1, (πρόσβαση στις 08/11/12)
14. «Πολιτική επιστήμη II/Διάλεξη 5η:Θεωρίες του αυταρχικού κράτους» [www.polsci.duth.gr/files/Politike_Episteme_II - Dialexe 5.doc](http://www.polsci.duth.gr/files/Politike_Episteme_II_-_Dialexe_5.doc), (πρόσβαση στις 18/12/12)
15. «Ναζιστική Γερμανία», <http://el.wikipedia.org/wiki/>, (πρόσβαση στις 25/09/2012)
16. «Διαφορές φασισμού και ναζισμού», http://skeptomenosellhn.blogspot.gr/2012/07/blog-post_06.html, (πρόσβαση στις 06/01/13)
17. «Εθνικοσοσιαλισμός», <http://el.wikipedia.org/wiki/>, (πρόσβαση στις 12/11/12)
18. «Καθημερινή ζωή και προπαγάνδα στη ναζιστική Γερμανία», http://www.ekebi.gr/Fakeloi/fascism/section_b/daily%20routine07.htm, (πρόσβαση στις 26/12/12)
19. «Αλφρεντ Ροζενμπεργκ», <http://wikipedia.org/wiki/>, (πρόσβαση στις 28/09/2012)
20. Μαγκλίνης Η., «Ο ναζισμός και η μυθοποίηση της αρχαιότητας», www.kathimerini.gr/.../2012_487539
news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_columns_2_01/07/2012_487539
/έντυπη έκδοση/ 1.7.12, (πρόσβαση στις 12/01/13)
21. Περαντωνάκης Γ. «ethnikosocialismos-archaiotita», <http://www.bookpress.gr/stiles/#/04/11/12>, (πρόσβαση στις 12/01/13)
22. «Νόμοι της Νυρεμβέργης», <http://el.wikipedia.org/wiki/>, (πρόσβαση 12/11/12)
23. «Εθνικοσοσιαλισμός και σχολείο/ Ο ρατσισμός διδασκόταν και στα σχολεία», http://www.ekebi.gr/Fakeloi/fascism/section_b/daily%20routine08.htm, (πρόσβαση στις 26/12/12)

24. «Εθνικοσοσιαλισμός και γυναίκες / άνδρες»,
http://www.ekebi.gr/Fakeloi/fascism/section_b/daily%20routine10.htm,
(πρόσβαση στις 26/12/12)
25. «Επιστημονικός Ρατσισμός», <http://el.wikipedia.org/wiki/>, (πρόσβαση στις
18/12/12)
26. «Πρόγραμμα Ευθανασίας T-4», <http://el.wikipedia.org/wiki/>, (πρόσβαση στις
18/12/12)
27. «Ολοκαύτωμα», <http://el.wikipedia.org/wiki/>, (πρόσβαση στις 18/12/12)
28. «Ποράμιος: Ο Αφανισμός των Τσιγγάνων» ,
<http://www.unhcr.gr/1againstracism>, (πρόσβαση στις 26/12/12)
29. «Lebensborn», <http://en.wikipedia.org/wiki/>, (πρόσβαση στις 21/11/2012)
30. «Πρόγραμμα-lebensborn-τα-«παιδιά-του-χίτλερ»», <http://tvxs.gr/.../>,
(πρόσβαση στις 21/11/2012)
31. «Ο Εθνικοσοσιαλισμός κατά τον Rudolf Hess»,
<http://sshellas88.wordpress.com/rudolf-hess>, (πρόσβαση στις 19/12/12)
32. «Ιστορία των ομοφυλόφιλων στη Ναζιστική Γερμανία και το Ολοκαύτωμα»
<http://el.wikipedia.org/wiki/>, (πρόσβαση στις 19/12/12)
33. Μουσμύτης Διονύσης, «Ο εθνικοσοσιαλισμός και η αρχαιότητα», Περιοδικό
"Ιστορία", τχ. 532, Οκτώβριος 2012,
<http://www.istoria.gr/index.php?mod=articles&action=disArcArt&issue=103&id=1314>, (πρόσβαση στις 26/12/12)
34. Λένι_Ρίφενσταλ», el.wikipedia.org/wiki, (πρόσβαση στις 15/10/12)
35. Πιπέρης Ν., «Λένι Ρίφενσταλ, Χορεύτρια, κινηματογραφίστρια, παραγωγός,
φωτογράφος», δημοσίευση 16/06/2002,
<http://www.tovima.gr/relatedarticles/article/?aid=143500>, (πρόσβαση στις
15/10/12)
36. Πισσαλίδης Γ., «Ο θρίαμβος της θέλησης: ένα από τα σημαντικότερα φιλμ όλων
των εποχών», Τρίτη 03 Απριλίου 2012,
<http://elkosmos.gr/2011-11-29-16-11-20/politismos/eikastika/10762-2012-04-03-13-56-03.html>, (πρόσβαση στις 15/10/12)

37. «Σβάστικα», <http://el.wikipedia.org/wiki>, (πρόσβαση στις 16/10/2012)
38. «Τα Πολλά Γυναικεία Πρόσωπα Του Εθνικοσοσιαλισμού, Οι γυναίκες του Τρίτου Ράιχ/δεύτερο Μέρος, Το φύλο του Ναζισμού», <http://www.iospress.gr/ios2005/ios20050327a.htm>, Ελευθεροτυπία, 27/3/2005, (πρόσβαση στις 14/01/13)
39. Ηλιάδη Α., «Ο Αδόλφος Χίτλερ και η Εποχή του/ κεφ.13^ο Γυναίκα και Εθνικοσοσιαλισμός/Τα πολλά γυναικεία πρόσωπα του Εθνικοσοσιαλισμού-Οι γυναίκες του Τρίτου Ράιχ», www.24grammata.com, e-book, (πρόσβαση στις 14/01/13)
40. Παπαδοπούλου Μ., «Κριτική ανάλυση λόγου–Ποιοτική ανάλυση περιεχομένου. Μια πρόταση συνδυαστικής αξιοποίησης για την ανίχνευση των σχολικών εγχειριδίων για τη γλώσσα», http://mariapapadopoulou.gr/ar8ra_periodika/40.%20Tracing%20ideology%20by%20means%20of%20CDA%20and%20QCA%20in%20textbooks%20for%20literacy.pdf, (πρόσβαση στις 03/03/13)
41. «Συνέντευξη του Ν. Μιχαλολιάκου στο ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ 1/5/12», http://www.youtube.com/watch?v=5eBci7Xcg_s, (πρόσβαση στις 09/02/13)
42. «Χρυσή Αυγή_πολιτικό_κόμμα Χρυσή Αυγή/ Συμμετοχή σε εθνικές και αυτοδιοικητικές εκλογές», <http://el.wikipedia.org/wiki>, (πρόσβαση στις 02/03/13)
43. «Ο δικός μας Εθνικισμός» Τρίτη 5 Οκτωβρίου 2010, <http://resistance-εθνικοσοσιαλισμός και γυναίκες / άνδρες>, http://www.ekebi.gr/Fakeloi/fascism/section_b/daily%20routine10.htm, (πρόσβαση στις 26/12/12)
44. «Φύση», <http://el.wikipedia.org/wiki>, (πρόσβαση στις 02/03/13)
45. «Κοινότητα/Η κοινότητα ως φυσικός χώρος», <http://el.wikipedia.org/wiki/> (πρόσβαση στις 02/03/13)
-
46. «Πολεμώντας τον Λαϊκό Εθνικισμό, πολεμούν τη Φυσική Τάξη», http://resistance-hellas.blogspot.gr/2012_01_01_archive.html/ Πέμπτη, Ιανουαρίου 05, 2012, (πρόσβαση στις 23/01/13)
47. «Κοινωνικός δαρβινισμός», <http://el.wikipedia.org/wiki>, (πρόσβαση στις 23/01/13)

48. «Κατά της φορολόγησης των εφοπλιστών η Χρυσή Αυγή», <http://www.lifo.gr/now/politics/18677>, (πρόσβαση στις 06/02/2013)
49. «Αγάπα τη Φυλή σου», <http://ideology-studies.blogspot.gr/search/label/ΦΥΛΕΤΙΣΜΟΣ>, (πρόσβαση στις 29/01/13)
50. «Ο φυλετιστής είναι πάντα αγωνιστής», <http://ideology-studies.blogspot.gr/search/label/ΦΥΛΕΤΙΣΜΟΣ>, (πρόσβαση στις 29/01/13)
51. «Σε ποιόν φώναζαν «Δεν θα γίνεις Έλληνας ποτέ, Αλβανέ, Αλβανέ»: http://borioirotika.blogspot.gr/2012/09/blog-post_5712.html/ Τρίτη 18 Σεπτεμβρίου 2012, (πρόσβαση στις 08/02/13)
52. «Ως προς τον Κόσμο και ως προς τον Άνθρωπο/ ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΜΑΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ», <http://ideology-studies.blogspot.gr/search/label/ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ>, (πρόσβαση στις 29/01/13)
53. Νικόλαος Γ. Μιχαλολιάκος, «Ελληνισμός» και «Ελληνικότητα»/ <http://ideology-studies.blogspot.gr/search/label/ΦΥΛΕΤΙΣΜΟΣ>, (πρόσβαση στις 29/01/13)
54. «Η κρίση του θεσμού της οικογένειας», [http://www.youtube.com/watch?v=GxHBNHeU_EE&bpctr=1361461322/](http://www.xryshaygh.com/index.php/enimerosi/view/h-krish-tou-thesmou-ths-oikogeneias#.URJjK_Klu_I/Λαϊκός Σύνδεσμος Χρυσή Αυγή /Τρίτη, 03 Ιουλίου 2012, (πρόσβαση στις 28/01/13)</p><p>55. «Ύμνος της Χρυσής Αυγής», <a href=), (πρόσβαση στις 08/02/13)
56. Διώτη-Γιανοπούλου, «Οικογένεια και πτυχές της», http://benl.primedu.uoa.gr/ptde/database-ptde/oikogeneia_kai_ptyxes_tis.pdf/ (πρόσβαση στις 28/01/13)
57. «Η θέση της γυναίκας στη Λαϊκή Κοινότητα», http://ideology-studies.blogspot.gr/2010/07/blog-post_17.html, (πρόσβαση στις 28/01/13)

58. «Συμπεράσματα για το Μέλλον»,
<http://ideology-studies.blogspot.gr/search/label/ΓΥΝΑΙΚΑ>, (πρόσβαση στις 28/01/13)
59. «Δημογραφικό–Αστυφιλία»,
http://xathess.blogspot.gr/p/blog-page_21.html, (πρόσβαση στις 28/01/13)
60. «Η έκτρωση είναι έγκλημα κατά της Φυλής», 27.5.07,
http://whitewomenfront.blogspot.gr/2007/05/blog-post_27.html/(πρόσβαση στις 28/01/13)
61. «Η γυναίκα και ο σύγχρονος κόσμος»,
http://whitewomenfront.blogspot.gr/2012/04/blog-post_29.html, (πρόσβαση στις 28/01/13)
62. Βωβού Σ., «Η θέση των γυναικών στη θεωρία, την πολιτική και την πράξη του φασισμού», [http://www.fylosykis.gr/2012/10/ομιλία της Σίσσυς Βωβού σε εκδήλωση στο Κουκάκι στις 27/10/2012](http://www.fylosykis.gr/2012/10/ομιλία_της_Σίσσυς_Βωβού_σε_εκδήλωση_στο_Κουκάκι_στις_27/10/2012),(πρόσβαση στις 29/01/2013)
63. «Οι υπόδικοι της Χρυσής Αυγής που θέλουν τη... βουλευτική ασυλία»
<http://www.aftodioikisi.gr/kommata/oi-ipodikoi-tis-xrissi-avgis-pou-theloun-ti-vouleftiki-asilia>, (πρόσβαση στις 01/02/13)
64. «Μαθήματα Αυτοάμυνας Γυναικών», Τετάρτη,10 Οκτωβρίου 2012,
<http://www.xryshaygh.com/index.php/enimerosi/view/mathhmata-autoamunas-gunaikwn>, (πρόσβαση στις 10/10/2012)
65. «Προς τις γυναίκες του Λαού μας»,
http://ideology-studies.blogspot.gr/2010/07/blog-post_10.html, (πρόσβαση στις 29/01/2013)
66. «ερχόμαστε για να ξεβρομίσει ο τόπος»,
<http://www.palo.gr/cluster/articles/politikh-nea/628/?clid=5668870/> (πρόσβαση στις 22/02/13)
67. «Συνέντευξη υποψήφιας της Χρυσής Αυγής στην Αργολίδα» mrg/
δημοσιεύθηκε 02/5/12,
http://www.youtube.com/watch?v=KtBaNmFMHT4&feature=youtu.be&fb_source=message, (πρόσβαση στις 22/02/13)

68. ANTEΠΙΘΕΣΗ ΜΕΤΩΠΙΟ ΝΕΟΛΑΙΑΣ «μετανάστες...», Σάββατο 7 Μαΐου 2011, http://resistance-hellas.blogspot.gr/2011/05/blog-post_07.html, (πρόσβαση στις 22/2/13)
69. «ΦΑΚΕΛΟΣ: ΤΑ ΝΑΡΚΟΠΕΔΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΣΚΟΤΩΝΟΥΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ», <http://vathikokkino.com/2012/01/>, (πρόσβαση στις 12/02/13)
70. «enikos.gr - ΕΛΕΝΗ ΖΑΡΟΥΛΙΑ», http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=h3UhhqVfXk4#!, (πρόσβαση στις 07/02/13)
71. «Αντιναζιστική πρωτοβουλία», <http://www.antinazi.gr/zaroulia.htm>, (πρόσβαση στις 07/02/13)
72. «ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ» «Φασιστικό ναζιστικό εργαλείο του αστικού πολιτικού συστήματος» [http://www1.rizospastis.gr/wwwengine/story.do?id=7075553/Κυριακή 7 Οχτώβρη 2012](http://www1.rizospastis.gr/wwwengine/story.do?id=7075553/Κυριακή_7_Οχτώβρη_2012), (πρόσβαση στις 26/12/12)
73. «Στοιχεία των αλλοδαπών φοιτητών ζητάει τώρα η Χρυσή Αυγή», <http://www.alfavita.gr/arthra/23/10/2012>, (πρόσβαση στις 07/02/2013)
74. «Η Χρυσή Αυγή σε ρόλο Ηρώδη ... ζητά "σφαγή" των νηπίων», http://skouyrasnet.blogspot.gr/2012/10/blog-post_11.html, (πρόσβαση στις 07/02/13)
75. «Θέλουν τα ονόματα αλλοδαπών φοιτητών»/Τρίτη 23 Οκτωβρίου 2012,/ <http://www.gazzetta.gr/koinonia/article/337034-theloyn-ta-onomata-allodapon-foititon>, (πρόσβαση στις 07/02/13)
76. Καραφίνα Ισμ., «Χρυσή Αυγή – και οι ομοφυλόφιλοι στο στόχαστρο...», <http://www.xekinima.org/arthra/view/article/xrysi-aygi-kai-oi-omofylofiloi-sto-stoxastro>, (πρόσβαση στις 07/02/13)
77. «Ο μεγαλύτερος φυσικός μας πλούτος είναι η Φυλή μας», http://oikologiko.blogspot.gr/2007_05_01_archive.html, (πρόσβαση στις 07/02/13)
78. «Ομοφυλόφιλοι σε Χρυσή Αυγή: «Δεν φοβόμαστε, απάντησή μας η υπερηφάνεια μας» iefimerida.gr, www.iefimerida.gr/news, (πρόσβαση στις 07/12/13)

79. Παπανικολάου Δ., «Είμαστε όλοι ξεσκισμένες αδερφές;/Ομοφυλοφιλία, Χρυσή Αυγή και ομοκοινωνικότητα», 21οκτωβρίου 2012, <http://enthemata.wordpress.com/2012/10/21/paranikolaou-3>, (πρόσβαση στις 24/02/13)
80. «Ιστορία των ομοφυλόφιλων στη Ναζιστική Γερμανία και το Ολοκαύτωμα», <http://el.wikipedia.org/wiki>, (πρόσβαση στις 07/02/13)
-
81. «Η Δημοκρατία καταδικάζει αθώα πλάσματα σε ισόβιο βασανισμό», 14.05.07,http://oikologiko.blogspot.gr/2007_05_01_archive.html/, (πρόσβαση στις 08/02/13)
82. «Η Χρυσή Αυγή και οι Παραολυμπιονίκες», ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ: 20/12/2012, <http://www.tovima.gr/opinions/useropinions/article/?aid=489698>, (πρόσβαση στις 08/02/13)
83. Η Βουλή τίμησε τους Έλληνες Παραολυμπιονίκες του «Λονδίνο 2012», <http://www.hellenicparliament.gr/Enimerosi/Grafeio-Typou/Deltia-Typou/?press=15ab9090-6bc3-44ac-b520-8592f971f5cf>, (πρόσβαση στις 08/02/13)
84. «Ποιος είμαι, πού πάω...», http://ideology-studies.blogspot.gr/2011/09/blog-post_19.html, (πρόσβαση στις 29/01/13)
85. «Τι είναι ηγεμονική αρρενωπότητα;», Πέμπτη 15 Ιούλιος 2010 www.kokkino.org/index.php?option=com_content&view=article&id=1860:2010-07-15-13-22-51&catid=30&Itemid=85, (πρόσβαση στις 08/02/13)
86. Γιαννακόπουλος Κ., «Πολιτικές ανδρισμού», <http://www.thefylis.uoa.gr/fylopedia/index.php>, (πρόσβαση στις 24/10/12)
87. «Καλοκαιρινά camp στην Σπάρτη ξεκινάει η χρυσή αυγή», Πέμπτη, 13 Δεκ 2012, <http://www.gazzetta.gr/politiki/article/352294-kalokairina-camp-stin-sparti-ksekinaei-i-xrysi-aygi>, (πρόσβαση στις 12/02/13)
88. «Οι καλοκαιρινές κατασκηνώσεις της Χρυσής Αυγής», Τετάρτη, 1 Αυγούστου 2012, <http://www.xryshaygh.com/index.php/enimerosi/view/oi-kalokairines-kataskhnwseis-ths-chrushs-aughs#.USpk1B3w1BA>, (πρόσβαση στις 12/02/13)

89. «1^η εθνικιστική κατασκήνωση στην Λίμνη Πλαστήρα»
http://mikromeseos.blogspot.gr/2012/07/1_13.html, (πρόσβαση στις 12/02/13)
90. «Εθνικοί Επαναστάτες», http://ideology-studies.blogspot.gr/2012/09/blog-post_21.html, (πρόσβαση στις 08/02/13)
91. «Οι υπόδικοι της Χρυσής Αυγής που θέλουν τη... βουλευτική ασυλία»,
<http://www.aftodioikisi.gr/kommata/oi-ipodikoi-tis-xrissi-avgis-pou-theloun-ti-vouleftiki-asilia>, (πρόσβαση στις 01/02/13)
92. Αβδελά Έ. & Ψαρρά Α., «Απόκρυφες πτυχές της μελανής ψήφου», www.fylosykis.gr/2012/10/απόκρυφες-πτυχές-της-μελανής-ψήφου,
(πρόσβαση στις 29/01/13)
93. Κούρτοβικ Δημοσθένης, «*το αυγό ή τα αυγά του φιδιού;*»
<http://www.tanea.gr/gnomes/?aid=4773900> / *τα νέα On line* / δημοσιεύτηκε
Σάββατο 08 Δεκεμβρίου 2012, (πρόσβαση στις 01/03/13)
94. Σαμίου Δ., «Γυναίκες - φύλο, και πολιτική (τέλη 18^{ου} αρχές 21^{ου} αι)»,
<http://www.aegean.gr/gender-postgraduate/Documentspdf>, (πρόσβαση στις
08/03/13)
95. Αθανασίου Α., «Η βιοπολιτική της αυταρχικής δημοκρατίας και η
διακυβέρνηση του επικίνδυνου σώματος», *ΕΝΘΕΜΑΤΑ*, 16 Σεπτεμβρίου 2012,
<http://enthemata.wordpress.com/2012/09/16/athina>, (πρόσβαση στις 11/02/13)
96. «Ουσιοκρατία», <http://www.thefylis.uoa.gr/fylopedia>, (πρόσβαση στις
03/12/12)
97. «Machismo», <http://en.wikipedia.org/wiki>, (πρόσβαση στις 21/03/13)
98. «Η Χρυσή Αυγή εγκαινίασε την εκστρατεία επανελλήνισης του
Γένους», Wednesday, February 27, 2013, / <http://antistasi.org/?p=30707>,
(πρόσβαση στις 25/03/13)

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

1. εφ. «*Έθνος της Κυριακής*» 18/11/2012, σ. 24